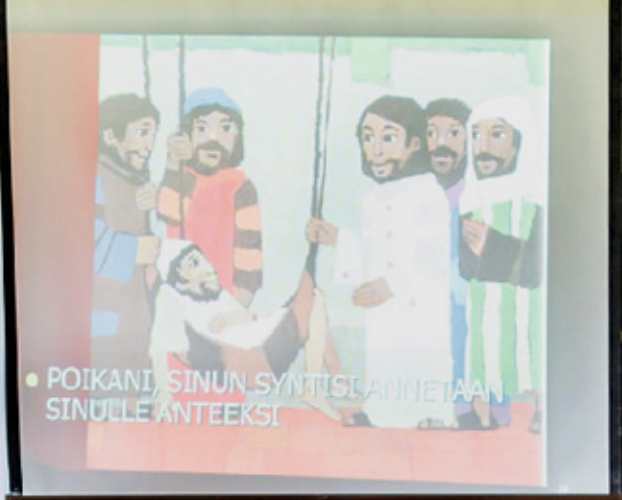

ILMANLUPAUKSET

Suomen evankelisluterilainen
lähetyshiippakunta

Vuosikirja 2016

Julkaisija:

Suomen evankelisluterilainen lähetyshiippakunta ja Suomen Luther-säätiö ©

Kansi ja taitto:

Eeva Pitkäranta

Kuvat:

© Kari Puustinen kansikuva, © Taito Heikkilä s. 7, 102, © Pekka Siikavirta s. 29,

© Jussi Halonen s. 67, © Juha Riippa s. 161

Painopaikka ja –vuosi:

Painotalo Plus Digital, Lahti 2016

ISBN-13 978-952-5409-57-4

EAN 9789525409574

Vuosikirja 2016

Suomen evankelisluterilainen lähetyshiippakunta

4. vuosikerta
toim. Juhana Pohjola

Sisällys

I Lähetyshiippakunnan elämää	7
”Rakkaudesta totuuteen”, <i>Sakari Korpinen</i>	7
Kutsuttu Kristuksen sananpalvelijaksi, <i>Anssi Simojoki</i>	19
Me haluamme nähdä Jeesuksen, <i>Juhana Pohjola</i>	26
II Tälle perustalle	29
Taivas varjele!, <i>Jari Kekäle</i>	29
Ehtoollisen vastaanottamisen käytännöt, <i>Harri Huovinen</i>	47
III Ajankohtaiskysymyksiä	67
Onnistunut hämäys, <i>Risto Soramies</i>	67
Avioliitto, avioero ja eronneiden vihkiminen, <i>Martti Vaabtoranta</i>	70
Avioero ja uudelleen avioituminen Uudessa testamentissa, <i>Antti Leinonen</i>	91
IV Matkan varrelta	102
Luterilainen.net, <i>Joel Kerosuo</i>	102
Tiituksen luterilainen seurakunta 10 vuotta, <i>Sirkka Jakonen ja Sami Liukkonen</i>	106
Pyhän Matteuksen luterilainen seurakunta 10 vuotta, <i>Markus Nieminen ja Eero Jalonen</i>	113
Luukkaan luterilainen seurakunta 10 vuotta, <i>Jukka Pasanen ja Markus Ristimäki</i>	117
”Kaikki on niin selvää”, <i>Sakari Korpinen</i>	119
Johdatuksen jäljet elämässäni, <i>Markku Sumiala</i>	133
Jumalan uskollisuutta ja ihmisen häilyvyyttä, <i>Risto Soramies</i>	143
V Saarnoja	161
Ordinaatiosaarna Raumalla 15.5.2016, <i>Risto Soramies</i>	161
Ordinaatiosaarna Imatralla 13.8.2016, <i>Risto Soramies</i>	166
VI Lähetyshiippakunnan tilastoja vuodelta 2015	172

I Lähetyshiippakunnan elämää

”Rakkaudesta totuuteen”

Uskonpuhdistuksen juhluvoiteen 2017 valmistauduttaessa

Pastori, TL Sakari Korpinen

Ensimmäisistä seurakunnista kerrotaan: *”He pysyivät apostolien opetuksessa ja keskinäisessä yhteydessä, leivän murtamisessa ja rukouksissa”*(Ap.t. 2:42). Mutta Kristuksen ja hänen apostoliensa opissa säilyminen oli koko ajan uhattuna. Uuden testamentin kirjeissä kehoitetaan jatkuvasti valppauteen: *”Rakkaani, älkää jokaista henkeä uskoko, vaan koetelkaa henget, ovatko ne Jumalasta”*(1.Joh.4:1). *”Minä kehotan teitä, veljet, pitämään silmällä niitä, jotka saavat aikaan erimielisyyttä ja pahennusta vastoin sitä oppia, jonka te olette saaneet. Vettäytykää pois heistä”*(Room.16:17). Kristuksen kirkon päävihollinen Perkele yrittää aina rikkoa oikeat alttarit ja saarnastuolit. Hermann

Sasse (1895–1976) kirjoitti, miten meidän pitäisi ottaa oppia Lutherista, joka laulaa virressään: ”*Se vanha vainooja, kavala kauhea, on kiivas, kiukkuinen ja julma hirmuinen. Vain Herra hänet voittaa.*” Ja syvällisessä esityksessään Sasse jatkaa: ”Emme kykene ymmärtämään kirkkohistoriaa, jos unohdamme Antikristuksen, joka tekee alituisesti töitään Jeesuksen Kristuksen kirkossa.”

Aidat kaatuvat, tienkulkijat repivät ja metsäkarjut jyrivät Herran viinipuuta. Näin valitetaan Psalmissa 80 vanhan liiton Jumalan kirkon, Qahal Jahve, tilannetta ja rukoillaan Jumalaa sen saattamiseksi ennalleen.

Antikristus on kaikin tavoin yrittänyt rikkoa ja hävittää Kirkon ’Aabelista alkaen’ ja tämä hävitystyö tulee lopunaikoina vain kasvamaan (esim. 2. Tess. 2 ja 2. Tim. 3). Hänen päätarkoituksensahan on, ettei yksikään meistä pääsisi taivaaseen. Siksi Perkele on ensiksikin tositoimessa, ettei yhdessäkään seurakunnassa saati kokonaiskirkossa olisi puhdasta Jumalan sanaa eikä kuuluisi Jumalan armon evankeliumin saarnaa. Jos hän on saanut tämän pääpyhätön rikki, hänen on helppo tuhota muutkin oikean kirkon tuntomerkit: pyhän kasteen, alttarin sakramentin, side- ja päästöavaimen, kirkon apostolisen viran, rukouksen ja Jumalan kansan ristin. Hän käy kuin kiljuva jalopeura juuri näiden oikean kirkon tuntomerkkien kimppuun, sillä siten hän saa saaliikseen kokonaisia ryhmiä, suurempia joukkoja kerralla. Kirkon historia on tästä täynnä esimerkkejä, miten Antikristus toimii tehdäkseen vastakirkon, antieklesian tai kuten Luther puhui Kainin kirkon (Genesis-kommentaari). Valmistautuessamme nyt uskonpuhdistuksen juhluvuoteen meidän rukouksemme on sama, johon päättyy Psalmi 80: ”*Herra, Jumala Sebaot, saata meidät entisellemme, valista kasvosi, niin me autetuiksi tulemme.*”

1. Keskiajan kirkon tilanne

Eri puolilla Suomeakin järjestetyt keskiaikamarkkinat ovat keränneet ennätysmäärin väkeä. Dekkarien ystävät liikkuvat nyt keskiajan suurten taideluomusten, huipputiedemiesten, linnojen, katedraalien ja luostareiden keskellä, jotka on maustettu rikoksilla. Mutta myös aito

kiinnostus keskiaikaan näkyy uudessa akateemisessa tutkimuksessa. Johann Huizingan opus magnum Keskiajan syksy (suomeksi 1951) on saanut lisäksi suomalaisiakin uusia tutkimustuloksia. Tuomas M. S. Lehtosen ja hänen työryhmänsä tutkimusten joukkoon on nyt ilmestynyt useitakin ja Turun yliopiston nuorten tutkijoiden teoksia (uusin Pohjoinen reformaatio, 2016). Tänäpäin painotetaan, miten huomattavan paljon olikaan jo 1200-luvulla kristikunnassa eri puolilla Eurooppaa yksityisiä henkilöitä, sääntökuntia tai liikkeitä, jotka toivoivat kirkon uudistusta ja jopa taistelivat kirkon uudistuksen puolesta. Useat ajoivat joko opillista tai elämänvaellukseen liittyvää puhdistusta, mutta monista kehittyi pikemminkin tavoitteiltaan hetkelisiä protestiliikkeitä. Ns. papalistit olivat jo vuosisatoja korostaneet Rooman ylivertaista asemaa kirkon opin määrittämisessä. Kuitenkin oppi paavin erehtymättömyydestä ja auktoriteettiasemasta koko kristikunnassa oli jatkuva kiistelynäihe koko 1300-luvun. Mutta se ei saanut Roomaa muuttamaan kantaansa, ja paavinvalta pysyi olemalla hiljaa ja vastaamatta esitettyyn kritiikkiin tai erilaisin voimatoimin. Se pysyi konsiilin yläpuolella olevana instituutiona. Konsiliarismin pääpaikka oli Ranska ja Pariisin yliopisto, mutta kaikki yritykset saada paavin valtaa horjutetuksi oppia koskevissa asioissa epäonnistuivat. Kun joka puolelle Eurooppaa Upsalaa myöten perustettiin 1300- ja 1400-luvuilla yliopistoja, näiden ympärille syntyi myös monia uudistus- ja protestiliikkeitä. On huomattava, että vastoin oman aikamme teologisia tiedekuntia kaikkien yliopistojen teologisten tiedekuntien vakava lähtökohta oli tuolloin Pyhän Raamatun jumalallinen arvovalta. Uudistusliikkeistä tuonkin esiin Böömin hussilaiset siinä mielessä, että se irrottautui paavista Prahan papin Jan Hussin polttamisen jälkeen 1415 ja tunnusti paavin sijasta Prahan yliopiston ylimmäksi hengelliseksi opinartijakseen. Tämä joukko antoi siis yliopiston tehtäväksi, mitkä opit oli hylättävä Raamatun vastaisina. Kun Erfurтин yliopiston emeritus rehtori Johannes von Wesel tuomittiin elinkautiseen vankeuteen, koska hän tunnusti pyhän Raamatun ylimmäksi auktoriteetiksi, yliopisto asettui von Weselin puolelle eikä polttanut hänen kirjoituksiaan jne.

On tärkeä huomata myös se, että kristikunnassa alettiin nähdä uusien filosofis-teologisten tuulien myötä 'asia-auktoriteetti' (termi mm. Kaarlo Arffmanilla väitöskirjassaan). Pyhissä uskon asioissa ei ole tärkeintä se, kuka jotakin sanoi, vaan se, mitä sanoi. Kun samanaikaisesti erityisesti paavien mutta myös monien piispojen ja pappien elämänvaellus oli surkeaa, paaviuden perustelut alkoivat luhistua. Olihan paavinistuimelle noussut korruptiosta ja julmuuksista tunnetun Borgia-suvun jäseniä, eikä mikään ihme, että eri puolilla kristikuntaa totuutta etsivät ihmiset esittivät hätähuutonsa. Eikä Lutherin ajan Medici-suvun paavi Leo X poikennut Borgia-suvun rietauksista.

2. Mistä uskonpuhdistus lähti liikkeelle?

Eislebenistä lähtöisin olevan masuunimestarin pojan Martti Lutherin (10.11.1483–18.2.1546) elämänvaiheet on Suomen kristikansa aiemmin voinut lukea virsikirjojensa ajantieto-osasta. Hyviä historiallisia yleisesityksiä on tänäänkin paljon (suomeksi mm. Bainton, Kittelsson, Manns, van Dülmen ja nyt Reijo Arkkilan kirjanen). Onnistuneesti Lutherin työtä uskonpuhdistajana kuvataan myös Matti Reinikan ja Miisa Nilssonin (Latikka) YLElle tekemässä elokuvassa Tunnustus. Kertaamme Lutherin elämänvaiheitten alkua vain lyhyesti.

Luettuaan ensiksi Erfurtin yliopiston filosofisessa tiedekunnassa maisteriksi Martti Luther jatkoi opintojaan lakitieteellisessä tiedekunnassa. Mutta Luther jätti sen pian, sillä hän lähti ukkosmyrskyssä antamansa lupauksen vuoksi Erfurtin augustinolais-eremiittien luostariin. Emme mene tuon luostarielämän kuvauksiin ja mitä vaativimpaan teologian ja filosofian opiskeluun, mutta on tärkeää nostaa esiin, miten tuon sääntökunnan ylivikaari, 'evankeliumillinen' Johann von Staupitz toimi Lutherille aitona sielunhoitajana. Sivuumme myös oppikirjojen tarkat kuvaukset Lutherin Rooman matkasta 1510–1511, jolloin hän sai omin silmin nähdä Rooman papiston rappion. Siirryttyään Wittenbergiin lahjakas subpiori Luther, joka oli vihitty papiksi 3.4.1507 nousi von Staupitzin jälkeen 1512 Wittenbergin yliopiston Pyhän Raamatun professoriksi. Hän luennoi aluksi Psalmeis-

ta ja sitten Roomalaiskirjeestä. Hänen luennoissaan oli myös yleisesti kaikkialla esillä olevaa kritiikkiä paaviuden vääristymiä kohtaan, mutta hän ilmeisesti hyväksyi paavin aseman. Mm. Kaarlo Arffman on todennut, että paavin vallan perusteina käytetyt raamatunkohdat, etenkin Matt 16:18, askarruttivat kuitenkin häntä. Joka tapauksessa jo Erfurtin opiskeluaikanaan Luther oli oppinut opettajiltaan (Jadocus Trutvetter ja Bartholomäus Usingen), että teologin tuli uskoa varauksitta vain pyhään Raamattuun. Siksi Luther myös lähti vastustamaan aikansa monia piispoja, jotka hänen oman kielenkäyttönsä mukaan tosiasiaissa toimivat Kristusta vastaan (WA 4, 138).

Luther halusi useillakin kirjoituksillaan ja kirjeillään herättää erityisesti pappeja ja piispoja koko vuoden 1517. Mutta vasta laatimansa 95 teesiä, jotka hän naulasi Wittenbergin linnankirkon oveen Filip Melanchthonin mukaan 31.10.1517, herättivät sekä kirkkokansan että kirkon johdon. Tällainen teisien naulaaminen oli normaali akateeminen menettely. Se ei ollut siis mitenkään poikkeuksellinen toimintamuoto. Nämä ns. aneteesinsä hän lähetti oheiskirjeineen esimiehilleen Brandenburgin piispalle ja Mainzin arkkipiispalle. Joudumme ihmetellen kysymään, miksi juuri Lutherista ja näistä Lutherin aneteeseistä lähti liikkeelle suuri uskonpuhdistuksen tapahtumasarja? Joulukuussa 1517 Nürnbergissä aneteesit painettiin saksaksi ja ne levisivät heti kaikkialle, vaikka Lutherin tarkoitus oli julkaista latinankieliset aneteesinsä vain tieteellisen väittelyn pohjaksi.

Luther aloittaa aneteesinsä: ”Rakkaudesta totuuteen...” Vaikka Luther lähestyi kirkollisia esimiehiään nöyrästi, hän itseasiassa syytti heitä huonosta viranhoidosta. Nämä olivat päästäneet anekauppias Johannes Tetzelin irvokkaaseen toimintaan. Aneiden ostajalle luvattiin täydellistä synninpäästöä: ”Kun raha kirstuun kilahtaa, niin sielu taivaaseen vilahtaa.” On totta, että teesi 62 kuuluu.” Kirkon todellinen aarre on Jumalan kunnian ja armon kaikkein pyhin evankeliumi.” Mitä tämä merkitsee koko kirkon työlle, sen esittämiseen kului vielä aikaa. Vasta myöhemmin luemme Lutherin kirikkaat opetukset, esimerkiksi toisen uskonkappaleen selityksen Vähästä katekismuksesta, Galatalaiskirjeen laajemman selityksen jne. Latinaksi julkaistujen

aneteesien pääpaino oli ilman muuta puhdistaa kirkko anekapasta ja hyökätä sen kimppuun. Aneilla oli suuri taloudellinen merkitys mm. itse arkkipiispalle, joka oli lainannut Fuggerin pankilta paljon rahaa ostaakseen (!) arkkipiispan viran. Ja Rooman Pietarinkirkkoa varten tarvittiin myös koko ajan lisää rahaa.

Mutta olivathan monet muutkin arvostelleet jo kymmeniä ja jotkut jopa satoja vuosia sitten kirkon johdon korruptoitumista. Miksi vasta nyt ja juuri augustinolaismunkin, papin ja pienen Wittenbergin yliopiston professorin Martti Lutherin aneteeseistä lähtevä toiminta johti kaukaista Pohjolaa myöten muutokseen, jota nimitämme hyvällä suomenkielisellä nimellä uskonpuhdistukseksi?

3. Herramme itse puhdisti puimatantereensa

Tähän kysymykseen emme saa loppujen lopuksi vastausta erinomaisista historiatieteen tai filosofian teorioista ja esityksistä. Voimme ymmärtää uskonpuhdistuksen alun ja tapahtumat vain Kirkosta käsin. Herramme itse puhdisti tuolloin puimatantereensa (Matt. 3:12). Tähän selitysmalliin liittyy Uuden testamentin viimeisen kirjan sanoma: *”Ja minä näin lentävän keskitaivaalla erään toisen enkelin, jolla oli iankaikkinen evankeliumi julistettavana maan päällä asuvalle, kaikille kansanheimoille ja sukukunnille ja kielille ja kansoille”*(Ilm. 14:6). Kirkko oli suosimalla harhaoppeja eli vääriä traditioita hukannut hiljalleen suurimman aarteensa, pyhän evankeliumin ja johtanut ihmiset ’teko-oppien’ tielle eli ihmisen luonnolliseen uskontoon. Mutta Jumala lähetti enkelinsä eli Martti Lutherin päästämään sielut Baabelin vankeudesta. Tämä ei johda meitä uskonpuhdistuksen sankarilliseen tulkintaan, jota esimerkiksi on paljon harjoittanut ns. Luther-renessanssin pääteologi Karl Holl iskusanansa kera: *”Takaisin Lutheriin!”* Kristuksen kirkon historia ei ole jotakin suurmiesten tuotetta. Siksi Martti Luther torjui voimakkain sanoin jo itse termin ’luterilainen’. Myöhemmin puhuttiinkin esimerkiksi Augsburgin tunnustuksen kannattajista. Mutta Lutherin toive ei toteutunut.

Ratkaisevaa on siis nähdä Hermann Sassen tavoin valtaisa uskonpuhdistustapahtuma siitä käsin, mitä Herramme Jeesus Kristus ja hä-

nen pyhät apostolinsa opettavat Kirkosta ja miten se ilmentyy oikeassa ja puhtaassa tunnustuksessa. Sankaripalvonnan jyrkkä torjuminen ei kuitenkaan merkitse, ettemme voisi pysähtyä Lutheriin kristikunnan suurena opettajana.

4. Uskonpuhdistus Kirkosta käsin

Olemme monista eri syistä eläneet aikaa jo 1800-luvulta asti, jossa on opetettu, että ennen uskonpuhdistusta oikeata Kirkon elämää ei oikeastaan ollut tai ainakin se oli puhtaan ja vapaan evankeliumin vastaista aikaa. Tämän reformoidusta kristikunnasta peräisin olevan tuhoisan uusprotestanttisen käsityksen vuoksi himmeni käsitys Kristuksen kirkon jatkuvuudesta ja erityisesti oppijatkumosta. Valtavirta ajautui saksalaisen idealismin ja Immanuel Kantin filosofian esiyymmärrykseen ja niin osa Lutherin ja reformaation perinnöstä leikattiin pois 'katolisena jäänteenä'. Jo takavuosina erityisesti kalvinilaisen eli reformoidun kirkon vaikutus merkitsi 'protestanttisuuden' ymmärtämisen kaiken 'katolisuuden' vastustamisena. Loppujen lopuksi tällaisen protestantismin mukaan 1500-luvulla ei tapahtunutkaan reformaatiota vaan revoluutio ja sen pitää jatkua. Kirkon tulee olla jatkuvassa muutoksessa myös oppinsa suhteen. Vuonna 1947 reformoitu Karl Barth nosti esiin uudestaan käsitteen 'ecclesia semper reformanda est'. Tämä slogan on ymmärretty yhä enemmän revolutionistisesti. Muutoksia kirkossa ajetaan välittämättä selvistä Kristuksen ja hänen pyhien apostoliensa määräyksistä. Tällaista 'kirkollista evoluutiota' ei harjoita vain liberaaliteologia, vaan hurmahenkisyys, joka on yhtälailla valmis myös kumoamaan Jumalan hyvät luomisjärjestykset (CA XVI). Kolmiyhteinen Jumala, joka kohtaa ihmisen luomisjärjestyksissä, on sama, joka kohtaa hänet pelastushistoriassa.

Jatkuvan 'avointen ovien päivän' seuraukset ovat olleet katastrofaalisia. Aikamme luterilaisuuden nimellä kulkevien kansan/valtionkirkkojen kirkolliskokousten pöydillä ei ole Pyhää Raamattua eikä Tunnustustamme, sillä niitä ei tarvita päätöksiä tehtailtaessa. Ns. katolisuutta vastustettaessa onkin ajauduttu selvien Pyhän Raamatun ilmoitustotuuksien torjumiseen ja jopa kriminalisoimiseen.

Viimeisin ilmiö tämän väärän opetuksen seurauksista on ollut se, että luterilaisia seurakuntalaisia, jotka ovat myös messukäytännöllään yhä opettaneet paimenen viran miehisyyttä moniin pyhän Raamatun kohtiin liittyen, on pidetty 'keskiaikaisina', kehoitettu muodostamaan oma kirkkokunta tai nimitetty 'paavinuskaisiksi'. Tuomiokapitulien-
sa syyttäminä on niin pappeja kuin maallikoita saanut maallisissa oikeuksissa tuomioita. Maallisen median avulla synnytetty apostolisen ja katolisen opin vastainen virkateologia on ajanut kirkkomme ekumeeniseen umpikujaan ja sisäiseen umpisolmuun. Herman Sasse puhui institutionaalista valheesta, josta irtipääseminen on lähes toivotonta, koska sillä on Kirkkolain suoja. Institutionaaliset valheet poikivat uusia vääriä traditioita. Nyt kansankirkossa ajetaan ns. sukupuolineutraalin avioliiton kirkollista vihkimistä pohjoismaisten kansankirkkojen tavoin.

5. Uskonpuhdistus ei ollut luomassa uutuuksia

Uskonpuhdistus piti kiinni siitä, mikä oli alkuperäistä ja aitoa Kristuksen kirkon oppia ja elämää. Aito kirkko pitää huolen kaikilla opin, jumalanpalveluselämän ja kirkko-oikeuden tasoilla Kirjoituksiin perustuvasta kontinuiteetista. Jumalan sanan vastaisista traditioista pitää päästä irti, puhdistautua. Martti Luther korosti jatkuvasti, ettei hän tahtonut opettaa mitään uusia oppeja. Hänen kritiikkinsä kohdistui, kuten hän sanookin vuonna 1518 ”uusiin ja ennenkuulumattomiin oppeihin”. Ymmärrä nyt oikein, kun sanon: Oikea luterilainen kirkko on keskiajankin katolinen kirkko, josta on inhottavat harhaopit ja järkyttävät väärinkäytökset poistettu. Tätä tarkoitamme termillä uskonpuhdistus.

Helsingin yliopiston dogmatiikan professori Seppo A. Teinonen korosti mm. hienossa dogmatiikan esityksessään Ajasta ylösnousemukseen: reformaatio on tarkasti määriteltynä reformistinen liike. Tämä oli myös käytännöllisen teologian professorin Martti Parvion teema. Ehkä syvällisin teologimme Simo Kiviranta tähdensi yhteen, miten Luther kannattajineen tahtoi kirkon re-formoituvan, ”palaavan jakamattoman kristikunnan Totuuden juureen”. Refor-

maatio ajoi uudistumista, ei uudenaikaiseksi tekemistä, vaan vanhan uudistusta eli uudelleen uudeksi saattamista. Tämän käsityksen uskonpuhdistuksesta omaa tänään Suomessamme erityisesti Lähetys-hiippakunta, sen papisto ja kirkkokansa.

6. Voimmeko sanoa näin?

Tämän esityksen tarkoituksena ei ole käydä läpi Lutherin aneteeseistä alkaneita suuria taisteluja. Mutta Luther toivoi pitkään mitä vaikeimmissakin tilanteissa, että kirkko voisi paavin johdolla uudistua. Aivan loppusuoralle saakka Luther yritti saada vapaata ja yleistä kirkolliskokousta kirkon puhdistumiseksi. Vaikka Augsburgin valtiopäivillä 1530 esitetty tunnustus olikin Filip Melancthonin kirjoittama, sen henkinen isä oli valtakunnan kirouksen alainen Luther. Tämän tunnustuksemme (CA) loppuosassa sanotaan uskonpuhdistusliikkeelle tyypillinen korostus:

Tässä ovat esitettyinä meidän oppimme pääpiirteet. Siitä voidaan todeta, ettei siinä ole mitään, mikä on ristiriidassa Raamatun tai katolisen kirkon tai Roomankaan kirkon kanssa, sikäli kuin kirkon oppi on isien kirjoituksista meille tunnettua.

Uskonpuhdistukselle oli siis täysin vierasta ajatus uusista opeista tai teologien jatkuvasti kehittyvistä mielipiteistä. Dogma on Kirkon apostolinen ja katolinen usko. Augsburgin tunnustuksen päätösaunoista otan vielä toisen tärkeän korostuksen: *”Esille on tuotu vain se, mikä näytti välttämättömältä, jotta tulisi selväksi, ettei meikäläisten keskuudessa ole opissa eikä seremonioissa omaksuttu mitään Raamatun tai katolisen kirkon vastaista. On ilmiselvää, että me olemme mitä suurimmalla huolella pyrkinneet estämään uusien epäkristillisten oppien leviämisen seurakunnissamme”.*

Oikea usko oli Tunnustuksemme mukaan säilynyt aina osassa kirkkoa. Koko Kirkko ei ollut koskaan erehtynyt. Oppijatkumo oli olemassa. Mutta Jumalan sanan vastaiset opit oli ja on päättäväisesti hylättävä. Niistä on tehtävä parannus. Huomaamme, että reformaatio käyttää ahkerasti damnaatiota. Se nojaa tällöin Apostoli Paavalin

sanaan: *"Mutta vaikka me, tai vaikka enkeli taivaasta julistaisi teille evankeliumia, joka on vastoin sitä, minkä me olemme teille julistaneet, hän olkoon kirottu"* (Gal. 1:8). Olemme velvoitetut pitämään Tunnuksistamme kiinni, 'koska (*quia*)' sen sisältö on saatu Jumalan sanasta ja koska se lujasti ja tukevasti nojautuu Jumalan Ilmoituksen sanaan, (Yksimielisyyden ohje). Tämä 'koska' edellyttää vakaata uskoa Pyhään Raamattuun ja sen selkeyteen.

7. Missä mielessä Luther epäonnistui?

Kun Luther naulasi 95 teesiään, hän ei ollut siis perustamassa 'uutta kirkkoa'. Hänen pyrkimyksensä oli koko ajan johdattaa aikansa kirkko yhden, pyhän, katolisen ja apostolisen kirkon luovuttamattoman perintönsä tielle. Mutta niin ei tapahtunut kuin pienessä osaa kristikuntaa. Ja varsinkin Euroopassa tämä joukko vain vähenee. Siinä mielessä Martti Luther epäonnistui. Kainin ja Aabelin kirkko ovat aina toisiaan vastaan. Voittiko siis Kainin kirkko?

Inhimillisesti tarkastellen kyllä. Mutta tähän kysymykseen osaa vastata vain oikein Kirkon Herra. Silti tiedämme, että Kirkon historia ei ole Jumalan kansan kulkua voitosta voittoon. Kuitenkin tiedämme myös, että Kristus saa voittoja jopa silloinkin, kun hänen pyhänsä kärsivät tai jopa surmataaan. "Jos veis he henkemme, osamme, onnemme, ne heidän olkohon, vaan meidän iät on, Jumalan valtakunta."

Kaikki mikä kristikunnassa rakennetaan tämän maailman lihallisen viisauden mukaan, tulee ennemmin tai myöhemmin luhistumaan. Luterikunnassa kansan/valtionekirkkojen demokraattisesti tekemät Jumalan ilmoitustotuuksien vastaiset traditiot tuntuvat jonkin aikaa kukoistavan, mutta jo lähihistoria osoittaa, miten tuloksena piankin on erämaan autius. Ja tyhjiö täyttyy. Erikoiset lahkot ja pakanauskonnot saavat yhä enemmän kannattajia. Uusimmat tilastot kertovat, miten myös Eurooppa islamistuu. Lutherin näkemys oli, että islam edustaa 'itäistä antikristusta', joka tehokkaasti tulee taistelemaan Kristusta ja hänen kirkkoaan vastaan.

Seurakunnissamme tahdomme valmistautua juhluvuoteen Kolmiyhdistä Jumalaa kiittäen, ettemme ole jonkun äänestystuloksilla

aikaansaadun, itse tehdyn uskonnon tai aikamme yleisuskonnollisuuden seuraajia, - vaan koko perinnöstä kiinni pitäessämme olemme aidon luterilaisen kirkollisuuden ja siten vanhan kirkon perillisiä. Aivan samaa uskoa tunnustivat apostolit ennen. Tätä uskoa ja oppia tunnustivat uskonpuhdistajamme, monet paimenemme, pyhäkoulun opettajamme. Monet meistä saavat kiittää kristillisen uskon opettamisesta omia vanhempiaan tai kummejaan! Ehkä keskellämme on niitä, jotka kiitollisena todistavat, miten Lähetyshiippakuntamme seurakunnassa armo kirkastui ja armonvälineiden yhteydessä on saanut kasvaa.

Katseemme on eteenpäin, jopa sinne saakka, josta käytämme ilmaisua 'viimeinen tuomio'. Ajattele, että me uskaltaudumme katsoa siihenkin hetkeen Jumalan sanaan perustuvan tunnustuksemme uskossa ja sanoa uskonpuhdistajiemme tavoin:

Siinä uskossa me tahdomme myös Jumalan armon avulla rohkein sydämin astua Jeesuksen Kristuksen tuomarinistuimen eteen siitä tiliä tekemään (Yksimielisyyden ohje).

Kirjallisuus

1. Kirjoituksessani olen käyttänyt mm. seuraavia suomenkielisiä teoksia:
 - Hermann Sasse, Olen luterilainen, 1992. Pidän tämän teoksen saamista suomen kielelle SLEY-kirjojen toimitusjohtaja-aikani merkittävimpänä työnä. Tätä teosta käytin jo 1991 Arkkihiippakunnan synodaalokokouksessa Porissa. Esitykseni otsikko julkaistussa kokouksen raportissa 'Systeemi on jo puhki'.
 - Kaarlo Arffman, Yliopistot ja kirkon magisterium reformaatien alkuvaiheessa, 1981. Mitä perusteellisin itsenäinen tutkimus.
 - Simo Kivirannan monista kirjoituksista mainitsen tässä vain esipuheen James M. Kittelsonin Luther-biografiaan Uskon

- puolesta, 1996, jossa osoitetaan uskonpuhdistuksen oikea tavoite.
- Riitta & Seppo A. Teinonen Ajasta ylösnousemukseen, 1975.
 - Anssi Simojoki, Paimenkirje, 1993.
 - Hermann Sasse, ”Tämä on minun ruumiini”, Lutherin taistelu ehtoollisen reaaliapresensin puolesta, 2011.
 - Tarkistin myös joitakin yksityiskohtia Leopold von Ranken monumentaalista teoksesta *Deutsche Geschichte im Zeitalter der Reformation*. Teoksestäni puuttuu painovuosi.
 - Aneteesit suomennettuna ovat Lutherin valituissa teoksissa I, siv 451--460, 2. painos 1983.
 - Hans J. Hillebrandtin *Brennpunkte der Reformation*, 1967 teoksessa on tärkeimmät kirjeet saksaksi aneteesien reaktioista.
2. Puhuessani tyhjiön täyttymisestä viittaan Naantalın seurakuntanuoreni TT Juha Ahvion hätkähdyttävään pamflettiin *Avoimet rajat ja maahanmuutto*, 2. p. 2016.

Kutsuttu Kristuksen sananpalvelijaksi ¹

Pastori, TT Anssi Simojoki

Kirkon normaaliproosassa yleistyi 1960-luvun lopulta lähtien erityisesti kaksi sanaa: ”kutsuttu” ja ”palvelu”. Ilman niitä sanoja ”kutsuttu” ja ”palvelu” ei oikeastaan voinut pitää mitään merkittävää kristillistä puhetta kirkossa ja valtiossa, ei piispantarkastuksissa tai valtiopäivien jumalanpalveluksissa. Nuo sanat ”kutsuttu” ja ”palvelu” olivat rantauneet pohjoisen isänmaamme karuille rannoille ekumeenisista asiakirjoista. Mitä ikinä kuka ikinä olikin tekemässä kirkossa, hänen sanottiin olevan siihen kutsuttu. Harvemmin sanottiin, kuka ja millä tavoin oli mainitun kutsun antanut. Sana ”palvelu” oli puolestaan lähtenyt lentoon erityisesti sveitsiläisen Karl Barthin teologian pesästä. Kirkon seitsemän olennaistuntemerkin sijasta Alppien maan vuosisaasteologi määritteli kristillisen kirkon kolmen toiminnan muodolla eli funktiolla: *μαρτυρια* – todistus, *διακονια* – palvelu, *κοινωνια* – yhteys. Missä nämä kolme tuulimyllyn siipeä – todistus, palvelu, yhteys – viuhuvat, siellä pitäisi Kristuksen kirkon olla. Tässä oli pohja Kirkkojen Maailmanneuvoston työskentelylle New Delhin yleiskokouksessa v. 1961. Nytemmin Karl Barthin tuulimyllyn siivet ovat pesiytyneet jopa Missouri-Synodin presidentin Matthew Harrisonin teologiaan.

Palvelujen kirkko

Sana ”palvelu” oli sodanjälkeisen hyvinvointi-Suomen keskeinen tavoite. Kaikki kansalaiset piti kansanvaltaisesti sulkea hyvinvointipalveluiden piiriin. Historian alkuhämärästä saakka valtio oli vaatinut alamaisten palveluita itselleen: veroja, tulleja, työvelvollisuuksia, ehdotonta kuuliaisuutta, sotakuntoisten nuorten miesten luovuttamista valtion käymiin sotiin jne. Nyt oli valtion määrä ruveta palvelemaan tasavertaisesti kaikkia kansalaisia. Hyvinvointivaltion nykyaikaisen teoreettisen mallin loi Ruotsissa maailmankuulu aviopari Gunnar (1898–1987) ja Alva Myrdal (1902–1986). Se malli oli läh-

¹ Puhe Jukka Perannon pappisvihkimyksen päiväjuhlissa helluntaipäivänä 15.5.2016.

tökodiltaan ateistinen ja seurasi behavioristisen koulukunnan opettaman tarpeiden tyydyttämisen hierarkian filosofiaa: aloitetaan näin tyydyttämisestä ja jatketaan korkeammalle kulttuurin ja viihteen piiriin. Myrdalien hyvinvointifilosofian arkkitehtoninen sovellutus oli 1960-luvulta lähtien betonilähiön kauppakeskus, jossa pyrittiin tyydyttämään erilaisia tarpeita ruokaostoksista hammaslääkäriin. Sellaisessa kauppakeskuksessa saattoi olla kappelikin ihmisten uskonnollisten tarpeiden tyydyttämistä varten. Objektiiivisesti ei uskontoa behavioristien vakaumuksen mukaan ollut olemassa; oli vain inhimillinen, uskonnollinen tarve, jota piti saada demokraattisesti tyydyttää. Valtion tavoin kunnat ryhtyivät tuottamaan ankaran verotuksen tuottamin pääomin erilaisia hyvinvointipalveluita kansalaisten kasvaviin tarpeisiin, erityisesti Myrdalien Ruotsissa.

Suomen historiallinen luterilainen kansalliskirkko liittyi edellä kuvattuun muutokseen, koska se näytti tarjoavan sodan jälkeen erinomaisen toimintapohjan. Olihan väestöstä edelleen yli 90% kirkon jäseniä. Kirkollisverotuksen ansiosta kirkon talous parani näin laajalla väestöpohjalla yleisen vaurastumisen myötä. Sen merkkinä seurasi kirkon ja seurakuntien kerskarakentaminen vahvan ja vakaan talouden miespolven aikana aina 2000-luvun alkuun. Rauma ei ole ainoa paikka Suomessa, jossa näin tapahtui. Sitten alkoi neljäkymmenen lihavon vuoden jälkeen jäsenkato ja sen aiheuttaman köyhtymisen korpivaellus, joka on vasta alullaan. EnemmistökirKKko pyrki osoittamaan tarpeellisuutensa siten, että se uskoi palvelevansa kansalaisia. Kirkon tuli osallistua kansalaistoimintaan. Kirkon pyhät toimitukset selitettiin ja vastaanottajien puolella laajalti ymmärrettiin kirkon suorittamana uskonnollisena palveluna. Kirkon pyhät toimitukset muuttuivat kirkolliseksi pitopalveluksi ristiäisten nimenannosta hautajaisiin. Vain kaikkein tarkkasilmäisimmät huomasivat, että kirkon tarjoaman muutaman palvelun hinta oli korkea, kun lasketaan yhteen koko elämänikäinen kirkollisverojen maksaminen. Jumalanpalvelusta tarvittiin sen sijaan entistä vähemmän. Sen korvasi reippaiden kansalaisten elämässä kunnan aamulenkki. Perinteisen joulukirkon näivettivät kätevästi lyhyet aattohartaudet ja ”Kauneimpien joulu-

laulujen” iltamat kynttilöineen kaikkineen. Seuraava askel on ollut jouluisen ns. metsäkirkon tunnelmallinen kokkojuhla eläinrauhan julistuksineen. Kun kaukana Itä-Afrikassa näin ensimmäisen valokuvan eräästä Uudenkaupungin laitamaiden jouluisesta metsäkirkosta, mieleen tunki väkisinkin ajatus, että kirkon aikoinaan metsistä koostuvien raakalaissuomalaisten aika kirkossa on ohi, ja paluu korven kätköihin on alkanut.

Kirkon palvelujen asiakkaalla oli myös mielestään oikeus esittää maksajan ominaisuudessa palvelun sisällölle omia vaatimuksiaan, ajan myötä yhä tiukemmin. Ne kuuluivat käytännössä jokamiehen oikeuden piiriin. Tämä kehitys johti kristillisen perhe- ja avioliittoetiikan tuhoutumiseen. Eronneiden rajaton uudelleen vihkiminen – viimeinen pari uunista ulos - ja v:n 1980 Maarian kummikiistassa tapahtunut yhteentörmäys suomalaisen konkubinaatin, vihkimättömän yhdessä asumisen, kanssa kertoivat tiestä kauas pois v:n 1948 kirkolliskokouksesta Raamatun ja luterilaisen tunnustuksen hyljännöiseen laittomuuteen, antinomismiin. Raamatun sanan oli väistyttävä kirkollisen palveluideologian edestä. Näiden kanssa punoutui yhteen v:n 1970 aborttilaki, johon esim. piispakunnalla ei ollut mitään huomionarvoista sanottavaa, koska se käsitettiin yksityiselämään kuuluvaksi omantunnon asiaksi. Näin lausui piispakunnan puolesta mm. silloinen Helsingin piispa. Tällaisten kysymysten hävittyy taisteluun johti oma papin tieni Turun tuomiokirkon alttarilta kesäkuussa 1972. Pian oli päivänselvää, että v:n 1986 naispappuspäätös ennakoiki kirkon viimeistä rantaa, kysymystä homoseksualismin harjoittamisen hyväksymisestä ja sellaisten parien Jumalan asettamaa avioliittoa matkivasta suhdejärjestelystä. Kun ihmiselämän kaikilla alueilla murretaan kirkon hiljaisella tai äänekkäällä avustuksella Jumalan tahdon mukainen pyhä elämä, mitään pelastavaa uskoakaan ei voi olla olemassa. Yhteys, koinonia, muuttui pyhien yhteydestä ihmiskunnan yhteydeksi. Ihmisten etsiminen ja palveleminen Jumalan sanalla muuttui verokirkossa Myrdalin pariskunnan filosofian mukaiseksi tarpeiden tyydyttämiseksi. Kuten tunnettua, tarpeet ovat moninaiset, vailla ylärajaa.

Sananpalvelijaksi

Aloitin sanoista ”kutsuttu” ja ”palvelu”, joiden harharetkistä menneinä vuosikymmeninä olen koettanut saada oikean kuvan. Pastori Jukka, sinut on kutsuttu ja olet saanut sen saarnaviran, jonka työn välityksellä Pyhä Henki vaikuttaa oikean uskon. Jumalan kutsua vastapäätä ja sen kanssa yhdessä on se kuuliaisuus, josta apostoli Paavali kirjoittaa: ”kaikessa me osoittaudumme Jumalan palvelijoiksi” (2.Kor.6:4). Ei ole vain epäselvää kutsuttuna olemista ja ihmisten tarpeita tyydyttävää maailmansisäistä toimintaa, jota kutsutaan palveluksi. Jumalan kutsuma apostolisen viran oikea pastori osoittautuu apostolin tavoin kaikessa Jumalan palvelijaksi. Siinä on taivaasta saatu jumalallinen puolensa: ”... tiedossa, Pyhässä Hengessä, totuuden sanassa, Jumalan voimassa, vanhurskauden sota-aseet oikeassa kädessä ja vasemmassa.”

Luin erään aikanaan tunnetun pappismiehen elämäkerrasta, että prelaattimme oli alkuun ollut kristillisen etiikan kysymyksissä tiukan raamatullisella kannalla. Pääsy suuren seurakunnan kirkkoherraksi kuitenkin nujersi hänet ihmispelolla niin, että hänelle lopulta sopi kaikki mahdollinen. Raamatun ja oman toimintansa ristiriidoista hän koetti taitavana kynänkäyttäjänä selvittää nokkelin sanoin. Tällä tavoin vakaan pietismin takapenkkiläisestä tuli ennen kuolemaansa eturivin liberaali, jolta oli kadonnut taivaallinen tieto, totuuden sana ja vanhurskaus. Kun ne kadotetaan, jäljelle jää vain helisevän vasken ja kilisevän kulkusen ihmiskielen puheenparsi. Tuollainen väistöliike Jumalan palvelemisesta inhimilliseen palveluun keventää vähäksi aikaa oman ja toisten sielun autuuden kustannuksella pastorin inhimillistä taakkaa: ”... *kärsivällisyydessä, vaivoissa, hädissä, ahdistuksissa, ruoskittaessa, vankeudessa, meteileissä, vaivannäöissä, valvomisissa, paastoissa; kunniassa ja häpeässä, pahassa maineessa ja hyvässä, villitsijönä ja kuitenkin totta puhuvina, tuntemattomina ja kuitenkin hyvin tunnettuina; kuolemaisillamme, ja katso, me elämme, kuritettuna emmekä kuitenkaan tapettuina, murheellisina, mutta aina iloisisina, köyhinä, mutta kuitenkin monia rikkaiksi tekevinä, mitään omistamatta, mutta kuitenkin omistaen kaiken.*”

Apostoli Paavali ei puhku Herkuleksena eikä huokaile Sisyfoksen

vaivoissa. Hän puhuu yhdestä ja samasta asiasta, Jumalan palvelemisesta Herran Kristuksen apostolina. Kun kaikessa uskon kautta osoitetaan Jumalan palvelijaksi, tuo palvelijan osa on olla varustettuna taivaallisen armon kaikilla vaikutuksilla: tieto, Pyhä Henki, totuuden sana, Jumalan voima, vanhurskauden eli Dekalogin aseet molemmissa käsissä. Aseet kuuluvat taistelukentälle eivätkä sotamuseoon. Koska Jumalan palveleminen tapahtuu synnin ja turmeluksen maailman alhaisuudessa luontaisesti lähempänä kadotusta kuin taivasta, oikea Jumalan palvelija ottaa vakaana vastaan työkentänsä ja oman elämänsä kaikki vastavoimat, jotka vanhurskauden eli Jumalan lain sana on pannut liikkeelle ja vellomaan: suuri kärsivällisyys, vaivat, härdät, ahdistukset, ruoskimiset, vankeus, metelit, vaivannäkö, valvomiset, paastot, häpeä, paha maine, pääsy villitsijän kirjoihin, tuntemattomuus, kuoleman kielissä, kurittaminen, murheellisuus, köyhyys, osattomuus omaisuudesta. Taivaalliset voimat ja lahjat aiheuttavat maanpiirissä ankaria myllerryksiä, kun epäjumalanpalvelus ja oikea Jumalan palveleminen, kun totuus ja valhe, kun synty ja vanhurskaus selvästi eroavat toisistaan: *”Älkää antautuko kantamaan vierasta iestä yhdessä uskottomien kanssa; sillä mitä yhteistä on vanhurskaudella ja vääryydellä? Tai mitä yhteyttä on valkeudella ja pimeydellä? Ja miten sopivat yhteen Kristus ja Beliar? Tai mitä yhteistä osaa uskovaisella on uskottoman kanssa? Ja miten soveltuvat yhteen Jumalan temppeli ja epäjumalat? Sillä me olemme elävän Jumalan temppeli, niinkuin Jumala on sanonut: ”Minä olen heissä asuva ja vaeltava heidän keskelään ja oleva heidän Jumalansa, ja he ovat minun kansani”. Sentähden: ”Lähtekää pois heidän keskeltänsä ja erotkaa heistä, sanoo Herra, älkääkään saastaiseen koskeko; niin minä otan teidät huostaani ja olen teidän Isänne, ja te tulette minun pojikseni ja tyttärineni, sanoo Herra, Kaikkivaltias”* (2 Kor. 6:14–18).

Jukka, sinun pappisvihkimyksesi on tapahtunut maamme kirkkohistorian peruuttamattomassa käännekohtassa. Romanttista paluuta ”isien kirkon” menneisyyteen ei enää ole. Perinteisten herätysliikkeiden hupenevien jäännösten piirissä halutaan vielä elätellä toiveita paluusta vanhaan. Siksi sanotaan yleisesti, että kirkossa on pysyttävä.

Kirkon suojissa sinnittelevien liikkeiden piirissä on saatavana Jumalan sana. Kirkon alttareilta käydään hakemassa sakramentit. Miten kestävätkö onkaan tällainen ajattelutapa! Sinä, Jukka, ja seurakuntasi ette apostolin opetuksen mukaisesti tahdo enää kantaa vierasta iestä ikimuistoisten holvien alla. Miksi: koska vanhurskaudella ja vääryydellä, valkeudella ja pimeydellä ei ole mitään yhteyttä. Kristus ja Beliar eivät sovi yhteen. Uskovan perintö ja osa on toinen kuin uskotoman maailman. Jumalan temppeli on Jumalan ja hänen kansansa palvelemista varten. Muu toiminta kirkossa on epäjumalanpalvelusta. Kun Jumalan palveleminen hyvällä omallatunnolla on historiallisessa kirkossa käynyt mahdottomaksi, on Jumalan profeettallisen ja apostolisen sanan mukaisesti lähdettävä kristityn vapaudessa pois Jumalan sanan kanssa tehtyjen kompromissien saastuttamaan kajoamatta. Ei voi olla alttariyhteyttä siellä, missä saarnatuoleista käsin opetetaan väärin. Kuten tunnettua, Luther ei käynyt hakemassa sakramentteja Roomasta ja kielsi toisiakin sellaisesta. Kristityn vapauden tähden on sanottava selvästi, että Jumalan sana ja sakramentit on aina haettava samasta paikasta. Oikea raamatullinen oppi on ainoa valtakirja sakramenttien toimittamiseen. Kun kirkossa Jumalan sanan saarnaaminen on käynyt mahdottomaksi, on sen sakramenttitoimituksista myös pysyttävä poissa. Se on luterilainen tie.

Toisin kuin alussa mainitut ”kutsuttuna oleminen” ilman osoittautumista ja ”palvelu” erillään Jumalan palvelemisesta, armonvälien vaikuttama ja tukema, syntien anteeksisaamisesta ja lahjavanhurskaudesta ammentava ”kaikessa osoittautuminen” johtaa synnin maailmasta Jumalan Paratiisiin sekä Jumalan palvelijan että ne, joita hän Jumalan kokonaisella sanalla palvelee. Sama apostoli Paavali jubileeraa Roomalaiskirjeen 8. luvun lopussa. Jubileeraa sinäkin, pastori Jukka: *”Jos Jumala on meidän puolellamme, kuka voi olla meitä vastaan? Hän, joka ei säästänyt omaa Poikaansaakaan, vaan antoi hänet alttiiksi kaikkien meidän edestämme, kuinka hän ei lahjoittaisi meille kaikkea muutakin hänen kanssansa? Kuka voi syyttää Jumalan valittuja? Jumala on se, joka vanhurskauttaa. Kuka voi tuomita kadotukseen? Kristus Jeesus on se, joka on kuollut, onpa vielä herätettykin, ja*

hän on Jumalan oikealla puolella, ja hän myös rukoilee meidän edestämme. Kuka voi meidät erottaa Kristuksen rakkaudesta? Tuskako, vai ahdistus, vai vaino, vai nälkä, vai alastomuus, vai vaara, vai miekka? Niin kuin kirjoitettu on: ”Sinun tähtesi meitä surmataa kaiken päivää; meitä pidetään teuraslampaina”. Mutta näissä kaikissa me saamme jalon voiton hänen kauttansa, joka meitä on rakastanut. Sillä minä olen varma siitä, ettei kuolema eikä elämä, ei enkelit eikä henkivallat, ei nykyiset eikä tulevaiset, ei voimat, ei korkeus eikä syvyys, eikä mikään muu luotu voi meitä erottaa Jumalan rakkaudesta, joka on Kristuksessa Jeesuksessa, meidän Herrassamme” (Room. 8:31–39).

Me haluamme nähdä Jeesuksen²

Hiippakuntadekaani, TT Juhana Pohjola

44 vuotta on pitkä aika. Tiedän sen siitä, että sen verran minulla on jo mittarissa. Se on myös kunnioitettava määrä virkavuosia. Samoihin aikoihin kun minä sain vihkimyksen yhteiseen pappeuteen pyhässä kasteessa, sinä sait paimenviran ikeen hartioillesi 2.kesäkuuta 1972 Turun tuomiokirkossa. Mielessäni on raamatunkohta, joka avaa paimenviran kutsumuksen ja myös sen kalliin työn, jota sinä olet todeksi elänyt.

Nämä menivät Filippuksen luo, joka oli Galilean Beetsaidasta, ja pyysivät häntä sanoen: ”Herra, me haluamme nähdä Jeesuksen” (Joh.12:21).

Filippus oli apostoli. Häneltä pyydettiin sitä, mitä jokaiselta apostolisen viran haltijalta pyydetään: ”Haluamme nähdä Jeesuksen!” Voiko olla suurempaa tehtävää kuin vastata tuohon pyyntöön? Pyyntö voi kuitenkin kuulostaa erilaiselta eri tilanteissa.

Kuinka monesti edes haluaisimme nähdä itsessämme ja näyttää muille edes vähän Jeesuksen kaltaisuutta. Osoittaa selvä ratkaisu apua pyytävälle. Antaa taivaalliset neuvot eksyksissä olevalle. Osoittaa kärsivällisyyttä ja pursuvaa rakkautta vaikeastikin rakastettaville. Puhua rohkeasti ja viisaasti vastustajien edessä. Julistaa sunnuntaista toiseen Herran suuna herätyksen tulta... Jos ja kun pastori seisoo Kristuksen sijassa ja paikalla seurakunnassa, voi kuinka lyijynraskaalta voikaan omaa peilikuvaansa katsovalle kuulostaa pyyntö: ”Me haluamme nähdä Jeesuksen!” Kuinka suurta onkaan silloin peittää mies ja pukeutua viran tuntomerkkeihin! Peittää tämä matosäkki ja nähdä virka, josta Jeesus vastaa!

Pyyntö voi tarjota paimenelle hurskaan pakopaikankin. Vaimo, joka haluaa kohdata miehensä, lapset jotka haluavat kohdata isänsä, tutut, jotka haluavat viettää aikaa ystävän kanssa, saattavatkin kohdata viranhoidon pyhiin tehtäviin niin uppoutuneen, allakkansa niin

2 Puhe Markku Sumialan 70-vuotisjuhlahaseuroissa Porissa 19.10.2016.

täyttäneen miehen, joka ei kuule muuta pyyntöä kuin: ”Me haluamme nähdä Jeesuksen!” Voi olla joskus helpompi olla Jeesuksen asialla kuin isän tai puolison paikalla. Kuinka sitä osaisikaan pitää eri kutsu-
mukset voimassa yhtä aikaa!

Pyhä Henki on tallettanut tämän pyynnön Raamattuun Filippuk-
selle ja kaikille apostolisen viran haltijoille. Me haluamme nähdä Jee-
suksen -pyyntö on kirjailtu siihen stolaan, ikeeseen, joka harteillesi
kerran laskettiin. Sillä harvoin se on kansanjoukosta nouseva huuto.
Sieltä kuuluu useimmin toisenlaisia pyyntöjä. Yhdet huutavat: ”Me
haluamme nähdä armollisuutta ja hyväksyntää! Me haluamme kokea
hiljaisuutta ja mielenrauhaa. Me halumme nähdä seremoniamesta-
rin, pyhyiden tulkin ja uskonnon ammattilaisen. Kyllä hymyilevä ja
nyökkäilevä Jeesuskin sopii - meidän näköisemme.” Toiset puoles-
taan vaativat: ”Me haluamme nähdä Hengen voimaa ja tuntea pyhän
kosketusta! Kyllä Jeesuskin sopii - vahva ja voittoisa Herra!” Kuinka
tärkeää onkaan siis kuulla tämä kysymys juuri silloin, kun kukaan ei
tunnu sitä kysyvän.

Sillä juuri siksi Herra on apostolinsa lähettänyt. Siksi hän on kirkon
viran säätänyt ja armonvälineet heille uskonut, jotta he kykenisivät
vastamaan tähän yhteen ja ainoaan kysymykseen. Näin yksinkertai-
ta se papin työ pohjimmitaan on. Vastata pyyntöön: Me haluamme
nähdä Jeesuksen! Näyttää, tuoda ja lahjoittaa Jeesus, kärsivä, häpäisty
Herran palvelija, mutta myös Ylösnoussut Herra. Ei enempää eikä
vähempää.

Mikä sai tämä seurakunnan tekemään historiallisen vaelluksen
Suomen ev.lut. kirkon Porin Väinölän kirkosta adventtikirkon tiloi-
hin? Oliko se Luther-säätiön suuruus ja mahtavuus? Oliko se sinun
persoonasi? Sen takana oli vain yksi asia ja pyyntö: Me haluamme
nähdä Jeesuksen.

Herra tutkii kerran jokaisen palvelijansa, mutta parasta mitä pas-
torille voi kukaan sanoa on tämä: Sinun viranhoidossasi me näimme
Jeesuksen! Uskon, että me täällä elämän eri vaiheissa sinun kanssasi
yhteen johdatetut voimme tänään yhdestä suusta todistaa: Markku,
me olemme kuulleet sinun opetuksessasi Jeesuksen äänen. Sinä olet

vienyt meidät näkemään pyhistä kirjoituksista Jeesuksen kasvot! Sinä laskit Kristuksen ruumiin ja veren meidän hätämme keskelle! Sinun korvasi oli Kristuksen korvana synnintunnustuksessa ja suusi Herran suuna synninpäästössä! Sinun laumassasi olemme olleet Hyvän paimenen hoidossa! Pyyntömme ei ole jäänyt vastausta vaille.

Suurin kaipuumme ja taivaan ihanin täyttymys on nähdä kerran ja elää todeksi tämä pyyntö. Kerran saamme nähdä Herra kasvoista kasvoihin!

Sitä odotellessa me edelleen, Markku, haluamme nähdä sinut, ja haluamme kuulla myös Vapahtajan äänen sinun kauttasi!

II Tälle perustalle

Taivas varjele!

Pastori, TT Jari Kekäle

Kotimaa lehdessä 28.7.2016 esiteltiin Juhani Rekolan kirjoituksista koottua kirjaa ”Herääminen pimeään”. Rekola oli 1916 syntynyt Tukholman suomalaisen seurakunnan kappalainen, kirjailija ja esseisti. Kirjan esittelyssä itseäni jäi mietityttämään seuraava Rekolan sotakokemusten kuvaus.

Rekolan kirjoituksissa välittyy toisen maailmansodan läheisyys. Sotaaikana hän toimi pataljoonan johtajana sekä pataljoonanpastorina. Hän piti ihmeenä säilymistään hengissä sotavuosien läpi. Jumalan varjeluksena hän ei sitä pystynyt pitämään: ”Jos tunnustaisin, että Jumala varjeli minut, toteaisin samalla, että hän ei monia muita ystäviä varjellut.”

Ensinnäkin on todettava, että minähän en tiedä mitään sodasta ja sen kauheuksista, enkä siksi voi osallistua keskusteluun asiasta sa-

malta viivalta ja samasta kulmasta kuin Rekola tai muut sodan itse kokeneet. Se, mitä jatkossa sanon, ei ole myöskään missään nimessä tarkoitettu akuutissa hädässä ja tuskassa varjeluksen puutetta kenties kokeneelle ihmiselle. Hänelle toivottavasti löytyy olkapää ja syli tai tila tarvittaessa huutaa tuskaansa Jumalan suuriin herkeämättömysti kuunteleviin korviin, jotka monesti ovat samalla myös vajavaisen ihmisen korvat.

Miksi sitten on tämä pohdinta ja ääneen aprikointi? Kuulin erään viimeaikaisen terroristihyökkäyksen yhteydessä asiaa läheltä kokeneen teologiystäväni lainaavan tätä samaa Rekolan logiikkaa, 'mikä minä olen puhumaan varjeluksesta, kun niin monia muita ei varjeltu'. Koska asia on monin tavoin ajankohtainen ja jotenkin koen, että asia ei ehkä ole ainakaan pelkästään tuolla kuitattavissa, on olennaista yrittää pohdiskella asiaa myös muista kulmista.

'Ihme vai varjelus?

Ensimmäisenä huomioni kiinnittyy kielenkäyttöön. Rekolan erotte lu ihmeen ja varjeluksen välillä on tavallaan kahtaalle horjuva. Varjelusta ei voi tunnustaa, mutta ihmeeseen voi uskoa. En oikein ymmärrä tätä. Eivätkö ihme ja varjelus ole saman Jumalan asioita? Kuinka selviäminen kuolematta sodasta voisi olla ihme, jos sitä "ei voi tunnustaa varjelukseksi?" Kuka sen ihmeen tekee? Eikö sama Jumala, joka varjelee, jos varjelee? Mutta kun toisia ei varjeltu. Niinpä. Jumala on vaikeuksissa, mutta mikä jumala ja miksi?

Etäinen deistinen jumala

Me elämme teodikean ongelmaan uudelleen 1700-luvulla heränneessä maailmassa. Teodikealla tarkoitetaan kysymystä: Miksi Jumala sallii pahuuden ja kärsimyksen? Tuon heräämisen taustalla on kuitenkin ensin ollut myös "jumalan deistinen nukahtaminen". Jumala oli valistusfilosofian vaikutuksesta siirretty etäiseksi "maailman kellokoneiston" alkuun virittäjäksi, joka sitten oli jättänyt kellon raksuttelemaan keskenään ja omia aikojaan. Ajatus erityisesti älymystöllä oli, että tämä on hyvä ja sopiva rooli jumalalle valistuneessa maailmassa. Jumala luo ja

virittää kellon ja jättää sitten maailman omaan rauhaansa kulkemaan.

Reklamaatio tätä deististä Jumalaa kohtaan kuitenkin alkoi 1. marraskuuta 1755, jolloin maanjäristys ja sitä seurannut hyökyaalto tuhosivat lähes koko Lissabonin, tuolloin Euroopan neljänneksi suurimman kaupungin. Portugalin ja Afrikan rannikoilla yli 100 000 ihmistä kuoli, ja aallot havaittiin valtameren takanakin. Lissabonin maanjäristystä voisi kutsua länsimaiden ensimmäiseksi mediakatastrofiksi. Ero nykyajan onnettomuuksiin oli siinä, että onnettomuus pysyi julkisuudessa vuosikymmenien ajan, toisin kuin nykyään, jolloin tiedotusvälineet tyhjentävät aiheen melko nopeasti uuden katastrofin pyyhkiessä vanhat ihmisten mielistä. Sanomalehdistössä ei Lissabonin maanjäristyksen aikaan vielä paljonkaan käsitelty onnettomuuksia, mutta sen sijaan lyhyitä pamfletteja ja kiertokirjeitä tehtiin aiheesta vielä 1770-luvullakin. Nämä pienpainatteet levisivät aikansa mittapuun mukaan nopeasti ympäri Eurooppaa ja Yhdysvaltoja, mikä on tapauksen dramaattisuuden tähden ymmärrettävää.

Järistys alkoi noin klo 9.30 aamulla lauantaina 1. marraskuuta 1755, jumalanpalveluksen aikaan. Tarinan mukaan São Vicente de Foran katedraalissa munkit olivat juuri laulamassa *Gaudeamus omnes in Deo*, kun kirkko alkoi keinua kuin meren aalloilla. Ensimmäistä järistystä seurasi kaksi muuta noin minuutin väliajoin. Tämän jälkeen seurasi myös jälkijäristyksiä koko aamupäivän ajan. Ensimmäisen järistyksen jälkeen ihmiset ryntäsivät kaduille, katot romahtivat, muurit murtuivat, palatsit ja puodit romahtivat. Viimeinen järistys nosti kaupungin ylle tomupilven, joka peitti auringonvalon. Erityisen tuhoisaksi osoittautui tulipalo, joka pyyhki Lissabonin yli. Kaiken lisäksi arviolta 60 jalkaa korkea hyökyaalto ravisteli kaupunkia, ja meren vavahtelut voitiin tuntea Tanskan ja Norjan rannikolla asti.

Voimansa draama sai kuitenkin paitsi itse tapahtumista, myös siitä taustakuvasta, jota vasten ne realisoituivat. Valistuksen deistinen jumala ei varjellut kaupunkia, ei sen pappeja, eikä kirkkokansaa maanjäristykseltä ja sen tuhoilta. Pettymys ja viha olivat suuria. Miten käy Raamatun Jumalan? Pääseekö hän pälkähästä? Ennen kuin menemme siihen, katsotaan vielä toista epäjumalaa.

Turvallinen jumala

Jos oli valistuksella oma epäjumalansa, joka ei kyennyt varjelemaan, koska oli muualla lepäilemässä valistuneiden ihmisten hänelle osoittamassa paikassa, on myös meidän ajallamme oma ”jumalansa”, joka on nyt ennen kaikkea lapsen psykologisen turvallisuuden tarpeen muovaama ’turvallinen jumala’. Tämän jumalan täytyy sijoittua ja asemoitua kulloistenkin kehityspsykologien hänelle tarjoamaan koloon ihmisen tunne-elämässä. Ahdasta siellä on, mutta tunkemalla kovasti tulosta syntyy. Tämän Jumalan perusvirsi on ’jumalan kämmenellä ei pelkää lintunen’. Tämän jumalan kämmenellä ei kukaan ole turvaton. Hänen enkelinsä varjelee kaikkia. Kun jumala näin pelkistyy ’turvalliseksi jumalaksi’, jonka pääasiallinen tehtävä on nyt – ei enää kokonaisen fyysisen maailman luominen – vaan pikemmin enää vain lapsen ’turvallisen psyykkisen maailman luominen’. Tehtävä on voimassa siihen asti, kunnes lapsi murrosiästä selvittyään ja aikuistuttuaan ei enää tarvitse tätä ’jumala nimistä työhypoteesia’. Siihen asti kuitenkin hänellä on pieni sija ihmisen majatalossa. Ihminen ja lapsi ovat sikäli uskonnollisia otuksia, että aina ne jonkun suuremman tarvitsevat. Olkoon siis ’jumala’ tässä hommassa turvallinen jumala. Muuten hänen ei pidä häiritsemän meidän yhä valistuneempien ihmisten elämää, eikä varsinkaan aikuisten. Eli jotain samaa ja jotain erilaista on tällä turvallisella jumalalla ja deistisellä jumalalla. Yhteistä molemmissa on se, että ihmisen ja Jumalan osat ovat vaihtuneet. Aiemmin ihminen nöyränä etsi paikkaansa Jumalan maailmassa, nyt onkin Ranskan vallankumouksen hengessä Jumalat ja keisarit revitty maahan. Heidät on pantu etsimään itselleen rehellistä työtä ja paikkaa ihmisten palveluksessa. Eläköön siis vapaus, veljeys ja tasa-arvo! Muista jumala tehdä hommasi, niin voin antaa sinulle vähän tippiäkin jouluna ehkä.

Mutta kuten arvata saattaa, myös ja nimenomaan turvallinen jumala saa reklamaatiot niskaansa, kun jotain oikeasti pahaa tapahtuu, luonnonkatastrofin, laivan uppoamisen tai terroristi-iskun muodossa. Ei varjellut ’turvallinen jumala’ lapsia Nizzan kaduilla. Keitä me siis olemme puhumaan varjeluksesta?

Varjeluksen asia ei kuitenkaan ratkea tällä kunkin ajan suosikkiju-

malakuvien kaatamisella. Kysymys jää aiheesta voimaan: Varjeleeko Jumala ja jos niin keitä ja miten? Pölyn laskeuduttua toivottavasti syntyy myös kiinnostus Raamatun tekstien tutkiskeluun aiheen tiimoilta. Mitä ja miten Jumala oikein puhuu varjeluksesta Raamatussa?

Jumalattomuuden tuomio – ei varjelusta synnille

Psalmi 91 antaa yhden hyvän lähtökohdan monisyisen maiseman haarukointiin.

- 1 Se, joka asuu Korkeimman suojassa ja yöpyy Kaikkivaltiaan varjossa,
- 2 sanoo näin: ”Sinä, Herra, olet linnani ja turvapaikkani. Jumalani, sinuun minä turvaan.”
- 3 Herra pelastaa sinut linnustajan ansasta ja pahan sanan vallasta.
- 4 Hän levittää siipensä ylleesi, ja sinä olet turvassa niiden alla. Hänen uskollisuutensa on sinulle muuri ja kilpi.
- 5 Et pelkää yön kauhuja etkä päivällä lentävää nuolta,
- 6 et ruttoa, joka liikkuu pimeässä, et tautia, joka riehuu keskellä päivää.
- 7 Vaikka viereltäsi kaatuisi tuhat miestä ja ympäriltäsi kymmenentuhatta, sinä säästyt.
- 8 Saat omin silmin nähdä, miten kosto kohtaa jumalattomia (Ps.91:1–8).

Ensimmäinen melkein itsestään selvä huomio tekstistä on, että siellä tosiaan rohkeasti puhutaan Jumalan varjeluksesta. Puhe Jumalan varjeluksesta ei siis Raamatussa ole myöhempi lisä, lopussa tai vaiennut.

Se ei vaikene sittenkään, vaikka Psalmin kirjoittaja puhuu myös nimenomaan sodasta ja varjeluksesta. Hän puhuu varjeluksesta, vaikka viereltä kaatuisi 10 000. Sodassa kaatuneet eivät näyttäisi sulkevan varjelusta psalminkirjoittajan mukaan pois kuvasta. Vaikka kuva on monisyinen ja ei sillä tavalla palikan looginen, kuin aina välillä halutaan, varjelus jää siinä olemassa olevaksi, häpeilemättömäksi ja mielekkääksi teemaksi.

Mutta on se teksti hurjaa. Epäsovinnainen avaus nykyajan näkökulmasta on puhe jumalattomista ja näiden saamasta koston. Se ei näytä toteuttavan nykyaikana suosittua tasa-arvoisuuden ja tasapuolisuuden logiikkaa. Lähtökohtana ei näytäkään olevan kaikkien yhtäläinen varjeleminen, tässä synnin ja kuoleman hallitsemassa maassa

– varjeluksen oletetaan olevan niiden turva ja etuoikeus, jotka asuvat Korkeimman suojassa ja Kaikkivaltiaan varjossa. Jumalattomia sen sijaan uhkaa kosto ja rangaistus.

Puhe ei siis sovi kaikilta osilta yhteen turvallisen jumalan kanssa. Miksi ei? Turvallinen Jumala näyttää olevan välinpitämätön synnin suhteen, toisin kuin se Jumala, joka ilmoittaa itsensä tekstissä. Tämä on sikäli ymmärrettävää, että psykologia on vaikeuksissa pahuuden kanssa ja synnin suhteen se on ihan kuutamolla. Synti on Jumalan kokoinen käsite, ei ”turvallisen jumalan”. Turvallinen jumala ei näe syntiä lainkaan tai jos näkee jotain sen kaltaista, ei se pidä sitä tuhovoimana ja valtana, joka pitää hävittää. Tässä turvallinen jumala tosin kulkee vain ”luojansa” eli psykologisen tietämyksen jalanjäljissä kuuliaisesti.

Jumala ei kuitenkaan sen paremmin suostu kuin mahdukaan tuohon psykologian luomaan laatikkoon. Siksi Raamatun puhe on nykykorvissamme kummallista, ellei hirvittävää. Raamattu puhuu suoraan ja silmiin katsoen kuolemasta synnin palkkana. Se puhuu rististä synnin tuomion ja surmaamisen paikkana ja se puhuu kasteesta hautana, johon syntimme hukutetaan. Raamattu puhuu viimeisestä tuomiosta. Ja kansa häkeltyy. On itse asiassa aina häkeltynyt.

29 Koska me siis olemme Jumalan sukua, emme saa luulla, että jumaluus on samankaltainen kuin kulta tai hopea tai kivi, sellainen kuin inhimillisen taiteen ja ajatuksen kuvailema.

30 Noita tietämättömyyden aikoja Jumala on kärsinyt, mutta nyt hän tekee tiettäväksi, että kaikkien ihmisten kaikkialla on tehtävä parannus.

31 Sillä hän on säätänyt päivän, jona hän on tuomitseva maanpiirin vanhurskaudessa sen miehen kautta, jonka hän siihen on määrännyt; ja hän on antanut kaikille siitä vakuuden, herättämällä hänet kuolleista.”

32 Kuullessaan kuolleitten ylösnousemuksesta toiset ivasivat, toiset taas sanoivat: ”Me tahdomme kuulla sinulta tästä vielä toistekin”(Ap.t.17:29–32).

Turvallinen jumala on turvallinen myös synnille, Raamatun Jumala ei ole. Ei ole varjelusta synnille ja jumalattomille heissä itsessään, on vain kuolema ja tuho, hitaampi tai nopeampi. Sellaisena synnin valta kuvataan. Me olemme pulassa omillamme – jumalattomina.

Raamatun koko punainen lanka kiertyy tämän ongelman ympärille: miten Jumala voi pelastaa syntisen ihmisen samalla kun hän kuitenkin on ankara ja suvaitsematon tuhovoiman nimeltä synti kanssa?

Raamatun ongelma ei ehkä olekaan vain ja ensisijassa – kuinka kauan vielä Herra sallit kärsimyksen? Vaan se on ehkä pikemminkin – kuinka kauan vielä sallit synnin jäädä maailmaan – vaikka oletkin sille jo tuomiosi antanut ja lukenut ristillä? Raamatussa näyttää olevan myös erilainen ajatus siitä, paitsi millä aikataululla, myös miten tuo synnin ongelman lopullinen ratkaisu tapahtuu. Ehkä pahinta tässä on, että kaikkea ei meille edes kerrota. Jumala tiedottaa useimpien mielestä aivan liian vähän asioistaan ja se mitä hän tiedottaa, ei taas tunnu useimpia kiinnostavan. Tämä on hankala paikka Jumalalle tällaisten vaativien asiakkaiden kanssa.

Turvallinen Jumala ja hänen seuraajansa eivät näe kuvaa samalla tavoin kuin Raamattu, koska heille synti on hyvin erilainen ja harmiton asia, jos syntiä ylipäänsä onkaan. Samalla kokonaiskuva varjeluksesta taittuu tietenkin myös aivan eri suuntaan ja erilaiseksi.

Teodikea vai vanhurskauttaminen – kuka armahtaa kenet?

Kuva on jännän kaksinainen. Yleensä syntiä ja pahaa ei ole ja siksi jumalattoman vanhurskauttaminen ei ole enää kovin ajankohtainen tai kiinnostava teema. Se herää kuitenkin aivan uudessa muodossa ja asetelmaltaan ylösalaisin kääntyneenä näissä katastrofeissa juuri teodikean-ongelman asussa. Timo Eskola muun muassa on nostanut tämän teodikean ja vanhurskauttamisen yhteyden, vastakohtaisuuden ja vaihtoehtoisuuden esille. Ajatus kulkee jotenkin näin. Jokainen meistä on aina jommassakummassa edellä mainitussa kehyksessä oman elämänsä, toimintansa ja puheensa kanssa.

Hän joka pysyvästi tarrautuu teodikeaan, hylkää samalla klassisen vanhurskauttamisen näköalan ja toisinpäin. Näin siksi, että niissä molemmissa on samat asiat ja henkilöt ja teemat, mutta ne ovat vain päinvastaisessa asetelmassa. Molemmissa puhutaan karkeasti ajatellen syntisen vanhurskauttamisesta.

Klassisessa vanhurskauttamisopissa kyse on siitä, miten syntinen,

Jumalasta eroon joutunut jumalaton ihminen, voi kestää Pyhän ja oikeudenmukaisen Jumalan edessä. Kolmas hahmo tarinassa on viaton kärsijä – Jumalihininen Jeesus Kristus. Tässä kertomuksessa Jumala on ylhäällä oleva vanhurskas ja oikeudenmukainen tuomari, joka on kuitenkin samalla myös pojassaan viaton sijaiskärsijä Jeesus Kristus. Ihminen on syntisenä alhaalla miettimässä, voisiko jostain löytyä minulle armo ja pelastus?

Modernin ihmisen teodikea kääntää asetelman ylösalaisin. Valistus viimeistään jo vaihtoi näiden toimijoiden paikat. Jumalalle annettiin toki vielä deistinen kellokoneiston alkuunvirittäjän ja moraalin perustajan tehtävä, mutta tämänkin tehtävän jumala sai itse asiassa valistuneelta ihmiseltä 'armosta' ikään kuin jäänteenä. Kun sitten Lissabonissa osoittautui, ettei 'jumala varjellut' (mikä paradoksaalisesti ei varsinaisesti kuulunut hänen hommiinsakaan enää deismissä), paljastui asetelman kääntyminen päälaelleen lopullisesti. Viaton sijaiskärsijä Juan tai Juaniina (tai ehkäpä oikeasti valistusfilosofit) olivatkin nyt ylhäällä vanhurskauden ja oikeudenmukaisuuden edustajina (vrt. Jumala aiemmin) käymässä oikeutta siitä, saako 'syntinen jumala', joka on pettänyt ihmiset ja joutunut eroon heistä holtittomuudellaan ja välinpitämättömyydellään, pelastuksen armosta? Kutakuinkin analogiseen oikeudenkäyntiin joutuu myös 'turvallinen jumala' nyky maailmassa. Turvallisen jumalan syllisyys on vaan vielä deististä jumalaa raskaampi, koska hänen erityiseksi ja nimenomaiseksi tehtäväkseen on annettu pitää huolta, että 'jumalan kämmenellä kukaan ei ole turvaton.'

Nämä kertomukset ovat pitkällä juoksulla kuin tuli ja vesi. Ihminen voi tilapäisesti pomppia toisesta toiseen nopeastikin ja näin myös tapahtuu akuutissa kärsimyksessä - ja saakin tapahtua! Mutta pitkällä juoksulla yhtä aikaa ne eivät voi olla voimassa, koska ovat niin erilaisia ja vastakkaisia uskomuksia rakenteeltaan. Jos vakaasti kysyy teodikean kanssa: Miten syntinen Jumala voi kestää viattomien ihmisten kärsimyksen?, ei ymmärrettävästi samalla pohdi sitä, miten itse voit kestää syntisenä ja jumalattomana Pyhän Jumalan tuomioistuimen edessä. Siksi nämä ovat syvimältään kaksi eri uskoa ja uskontoa. Teodikean

uskonnossa armo on kovilla. Jos ja kun turvallinen jumala ei aina varjele kaikkia, ei edes uskoviaan, ei ole mitään syytä odottaa viattomilta kärsijöiltä, Mateilta, Maijoilta, Juaneilta tai Juaniinoilta, erityistä armoa hänelle. Samalla premissit ovat kuitenkin jo aivan toiset. Syntiä ei ihmisillä enää ole, on vain jumalan synti ja syyllisyys. Muutakin tapahtuu. Toki kuvaruutuun jää meidän itseemme uskovioiden valistuneiden ihmisten hyvántahtoisuus ja 'armollisuus', mutta voidaan hyvällä syyllä kysyä, kuinka pitkälle se lopulta kantaa, kun kaikki elämähän on lopulta tässä kuvassa vain "vahvimpien eloonjäämisen" tunteeton historiaa. Ota Jumala pois kuvasta ja samalla menetät kovin paljon kaikkea muutakin, mitä syvimmältään tarvitset. Tässä on ihmisen paradoksi. Mutta mihin se ihmisen synti ja jumalattomuus oikein hävisi, paitsi psykologisen laatikon ahtauteen.

Synnin laimeneminen – miten se tehtiin?

Simo Kiviranta kuvaa muutoksen teologista taustaa seuraavasti:

"Välähdyksemme ns. Lundin koulusta oli vain eräs esimerkkikuva, joka liittyy kiinteästi aiheeseemme. Ongelma tuossa teologiassa ja sen hapattamassa julistuksessa oli, että se oli nielaissut erään ns. vanhaan liberaaliteologiaan kuuluneen peruslähtökohdan eli harhan: Tunnustettiin kyllä oikein, että Jumalan olemus oli rakkaus, mutta syrjäytettiin ja torjuttiin se, että Jumalan olemukseen kuului myös vanhurskaus, oikeudenmukaisuus (iustitia). Tästä seurasi, että julistuksesta putosivat pois Jumala ilmoitettu laki eli konkreettinen, elävä lain saarna. Niin paljon kuin lakia ja etiikkaa klassisessa liberaaliteologiassa ja sen monihaarisessa jälkikasvussa tutkittiinkin, se luiskautettiin pois siltä paikalta, joka sillä oli luterilaisessa opissa. Tämä koski sekä lain ns. hengellistä ja taivaallista eli toista käyttöä että ns. kolmatta käyttöä, jonka mukaan uskova tarvitsee lain opastusta Pyhän Hengen sydämeen kirjoittamana opastuksena, ei tosin uuden vanhan ihmisen vuoksi. Lain opastava tarkkaaminen on tarpeen, koska uskova on sekä uusi että vanha ihminen. Uusi toimii vapaaehtoisesti omasta alttiudestaan eli spontaanisti, mutta vanha tarvitsee "ohjaksia".

Mutta edellä kuvatussa ”uudessa”, so. vanhaliberaalissa käsityksessä synty varsinaisesti ymmärrettiin eräänlaisina virhelaukauksina. Ja tuollainen huti oli tavallaan ymmärrettävä, kun vain tarkoitus oli hyvä. Kun nyt paha ymmärrettiin lähinnä tietämättömyydestä ja arvostusten puutteesta aiheutuneiksi lipsahduksiksi ja vikapistoisiksi, ihmistä ei voitu pitää jumalattomana. Päinvastoin hän oli (luonnostaan) uskonnollinen; hänellä oli A. Nygrenin ja monien muiden mukaan tietty uskonnollisuus a priori eli sisäsyntyisesti ennen kokemusta, vaikka ihminen silti oli erehtyvä ja epäjohdonmukainen. Jumalattomuuden ja tuomion alaisuuden sijasta puhuttiin elämän murtuneisuudesta ja heikkoudesta. Ja sen totisesti ihminen jo tunsi kokemuksesta ennen lakiakin. Kenellepä meistä tämä murtuneisuus ei olisi totisinta totta. Tämän kanssa voi vielä oppia elämään ihmisten edessä, mutta pyhän ja vanhurskaan Jumalan totuudellisen tuomion alla se on mahdotonta.

Näiden vaihtoehtojen keskellä kirkosta, jonka joskus sanottiin olevan jopa kansan omatunto, tulikin perässähihtäjä, jonka keskeisenä tavoitteena oli sinnitellä vauhdissa edes ”pienen ihmisen rinnalla” (dogmi, joka moniselitteisyydessään voittaa reilusti poliitikkojenkin saippuoidut lausumat). Tämän seurauksena ei ollut tarpeen saarnata lakia. Jäljellä oli vain ihmisen suhteellinen epäonnistumisen tai ahdistuksen yleinen tunto sen sijasta, että se olisi ollut todellisen synnin tunto. Pyhän Jumalan ja hänen tahtonsa rikkomisesta seuraava todellinen syyllisyys ja auttamaton velallisuus hänen totuudellisen lakinsa tuomion edessä nimittäin on toiselta ja oikealta nimeltään yhtä kuin meidän jumalattomuutemme.

Sen juuret ovat myöskin paljon syvemmältä kuin mitä me edes elämän kokemuksesta voimme tajuta. Niinpä voimme ns. Kultaisen säännön pohjalta yleispätevästi erotella ja mitata hyviä ja pahoja tekoja, mutta millään kokemuseräisellä tiellä emme voi tulla tuntemaan periturmelistamme eli ihmiskunnan langenneisuudesta aiheutuvaa jokaisen meidän pohjatonta jumalattomuuttamme eli Jumalan vastaisuuttamme.

Luther ilmaisee tämän suorasukaisesti: ”Perisynti on niin äärettömän syvä ja vaikea luonnossamme oleva turmelus, ettei mikään järki pysty sitä tuntemaan; se täytyy uskoa Raamatun ilmoituksen perusteella: Ps. 50; Room. 5:2; 2. Moos. 3” (AS 3,1). Mikäli lain tunnolla ymmärretään pelkästään elämän murtuneisuuden ja heikkouden havaitsemista, siihen riittää kokemus. Riittääpä yllin kyllin, sillä kukapa meistä ei tajuaisi jo ennen kuin astumme edes kirkon kynnyksen yli, miten tosi ja kiertämätön tämä asiantila on. Mutta jos tästä tehdään johtopäätös, että elämä on jo saarnannut lakia kaikille meille tarpeeksi, se on paha haksahdus.

Jos ja kun laki puuttuu, silloin ei ole olemassa jumalattoman vanhurskautta, koska silloin ei ole jumalattomia, vaan ainoastaan epäonnistuneita. Syntisen vanhurskauttamisesta tulee väistämättömästi synnin vanhurskauttamista.

Yhden ihmisen kärsimyksen selitys, jota ei anneta

Mutta yhä vielä on polttava ongelma: Jos synti ansaitsee rangaistuksen, niin mitä tapahtuu syntiselle? Hänelle, joka kantaa syntiä ruumissaan? Onko siis varjeluksen puute synnin palkkaa? Raamatun vastaus aukeaa useampaan suuntaan.

1 Samaan aikaan oli saapuvilla muutamia, jotka kertoivat hänelle niistä galilealaisista, joiden veren Pilatus oli sekoittanut heidän uhriensa vereen.

2 Niin Jeesus vastasi ja sanoi heille: ”Luuletteko, että nämä galilealaiset olivat syntisemmät kuin kaikki muut galilealaiset, koska he saivat kärsiä tämän?”

3 Eivät olleet, sanon minä teille, mutta ellette tee parannusta, niin samoin te kaikki hukutte.

4 Taikka ne kahdeksantoista, jotka saivat surmansa, kun torni Siloassa kaatui heidän päällensä, luuletteko, että he olivat syyllisemmät kuin kaikki muut ihmiset, jotka Jerusalemissa asuvat?

5 Eivät olleet, sanon minä teille, mutta ellette tee parannusta, niin samoin te kaikki hukutte (Luuk. 13:1–3).

Ensinnäkin onnettomuuden eli varjeluksen puute ei merkitse suurempaa syntisyyttä. Syytä sille, miksi sitten mikäkin kamala – sairaus,

sota, onnettomuus, maanjäristys tai terroriteko eli sille minkä me koemme varjeluksen puutteena - tapahtui, ei kuitenkaan kerrota. Sen sijaan meille kerrotaan vain negaatio - ”miksi se ei tapahtunut” tai ”mikä ei ole selitys”. Selitys ei ole suurempi syntyisyys kuin niillä, jotka eivät kärsineet. Toinen näköala on sitten tapahtuman metaforinen käyttö, jonka tarkoituksena on palauttaa meidät oikeaan kehikkoon ja muistuttaa meille – ei teodikean vastaamattomista kysymyksistä - vanhurskauden tarpeestamme ja siihen liittyvästä kutsusta: ”Eivät olleet, sanon minä teille, mutta ellette tee parannusta, niin samoin te kaikki hukutte.”

Teodikean ytimessä oleva looginen ja aito hankaluus jätetään Raamatussa selittämättä. Jumala vaikenee siitä. Sen sijaan huomio käännetään kunkin kuulijan oman elämän tilanteeseen suhteessa Jumalaan.

Mutta on kuitenkin vielä yksi edellisiäkin voimakkaampi korostus ja näkökulma kärsimykseen ja sen selityksiin. Samalla kun se, miksi lukuisat eri ihmiset eri tilanteissa kohtaavat kärsimystä jää vastaamatta – tai siitä kerrotaan vain negaation eli se miksi se ei tapahdu – samalla Raamatun huomio kärsimyksen ja varjeluksen puutteen selittämisessä keskittyy megalomaanisen voimakkaasti yhden ja ainoa, aivan tietyn ihmisen kärsimykseen ja sen selitykseen. Tuntuu siltä, että varsinkin evankeliumit eivät muusta puhukaan kuin Jeesuksen Kristuksen kärsimyksestä ja sen syistä. On sanottu, että evankeliumit ovat lyhyellä johdannolla varustettuja Jeesuksen kärsimyksen kuvauksia.

Yhden ihmisen kärsimyksen selitys – joka annetaan

Asiaa voi lähestyä jo edellä esillä olleen Psalmin 91 loppuosan kautta.

9 Sinun turvanasi on Herra, sinun kotisi on Korkeimman suojassa.

10 Onnettomuus ei sinuun iske, mikään vitsaus ei uhkaa sinun majaasi.

11 Hän antaa enkeilleen käskyn varjella sinua, missä ikinä kuljet,

12 ja he kantavat sinua käsillään, ettet loukkaa jalkaasi kiveen.

13 Sinä poljet jalkoihisi leijonan ja kyyn, tallaat maahan jalopeuran ja lohikäärmeen.

14 Herra sanoo: ”Minä pelastan hänet, koska hän turvaa minuun. Hän tunnustaa minun nimeäni, siksi suojelen häntä.

15 Kun hän huutaa minua, minä vastaan. Minä olen hänen tukena
ahdingossa, pelastan hänet ja nostan taas kunniaan.

16 Minä annan hänelle kylläلتi elinpäiviä, hän saa nähdä, että minä autan
häntä (Ps.91:9–16).

Raamattu askaroi Jeesuksen kärsimyksen selittämisessä. Kaikki valokeilat näyttävät osoittavan ja tutkivan sitä, miksi hän kärsii ja kuinka se on selitettävissä ja ymmärrettävissä. Miksi Jumala ei varjele Jeesusta? Miksi vanhurskas Jeesus kärsii? Kohta, joka kertoo selvästi ja voimakkaasti Jumalan varjeluksesta, sähköistyy siitä, miksi Jeesus jää tuon varjeluksen ulkopuolelle, vaikka ainoa on aidosti synnitön ja vanhurskas? Perkele ymmärtää tämän ongelman syvyyden ja tarttuu siihen. Kaikenlaisilla asioilla Jeesusta kiusattuaan se ikään kuin viimeisenä ässänään tarttuu tähän korttiin:

9 Niin hän vei hänet Jeruseleemiin ja asetti hänet pyhäkön harjalle ja sanoi hänelle: ”Jos sinä olet Jumalan Poika, niin heittäydy tästä alas;

10 sillä kirjoitettu on: ”Hän antaa enkeleilleen käskyn sinusta, että he varjelevat sinua,”

11 ja: ”He kantavat sinua käsillensä, ettet jalkaasi kiveen loukkaisi”
(Luuk. 4: 9–11).

Perkeleen logiikka oli:

”Sinä turvaat Jumalaan, sinä jos kuka. Sinä olet isäsi silmäterä. Sinua jos ketä pitäisi koskea Psalmin jakeiden 11–14 lupaus! Mutta siinä sinä olet! Nälissäsi ja yksin – ja mitä vielä pahempaa on edessä. Demonstroi nyt meille kaikille, että sana pitää ja varjelus on totta!”

Tämä demonstroinnin ja todistamisen taakka. Tämä vastuu Jumalasta ja Jumalan sanasta onkin yksi tärkeä asia varjelusta pohdittaessa. Asia korostuu vielä erityisesti tuolla paikalla. Jeruselemin temppelin harjalta alas heittäydyttäessä, koko epäuskoisen kansan olisi voinut olettaa tunnistavan ja sitten myös tunnustavan Jeesuksen messiaaksi, jos hän enkeleiden avustamana olisi laskeutunut telemark-alastulolla temppelin pihalle. Siksi on tärkeä uskaltaa lukea, mitä Jeesus vastaa kiusaukseen.

Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: ”Sanottu on: ”Älä kiusaa Herraa, sinun Jumalaaasi”” (Luuk. 4:12).

Mitä tuo kiusaaminen oikein siis olisi ollut? Epäuskoista todistelua ja Jumalan vetämistä siihen mukaan, vieläpä itse aiheutetun vaaran kautta. Kuin olisi hätänumeroa rimputettu huvikseen ja kutsuttu poliisia ja palokuntaa johonkin, missä heitä oikeasti ei tarvita. Eikö myös oman olemisen todistajaksi vaatimista, vaikka todistus oli jo kasteen yhteydessä annettu, kun taivaasta oli kuulunut ääni, ”tämä on minun rakas poikani”. Eikö myös pelastussuunnitelman tuhoamista. Itsensä ja oman maineensa pelastamista toisten pelastamisen sijasta? ”Ette suinkaan kuole”, oli käärmeen vanha valhe ja sitä samaa se tarjosi taas, nyt vaan Jeesukselle. Jeesus ei kuitenkaan ollut tullut varjelukselle, vaan luomaan syntisille ihmisille kestävän varjeluksen oman kärsimyksensä ja kuolemansa kautta.

Jumalalla oli suunnitelma, johon Jeesus suostui. Keskeinen osa tuota suunnitelmaa oli, että Jeesus joutui kärsimykseen ja kuolemaan. Mutta ei mihin tahansa kärsimykseen, vaan ristin kuolemaan synniksi tehtynä.

Miksi Jeesus kärsii?

Raamattu julistaa Jeesuksen kärsivän meidän syntiemme tähden, koska muuten olemme hukassa. Jumalihminen Jeesus Kristus voi yksin kantaa syntimme ja siten ja sitten olla meidän vanhurskaudemme ja kestävä suojamme tässä maailmassa ja tulevassa. Mutta onhan se kuitenkin kummaa. Jos hänellä oli Jumalan muoto ja me olimme hais-tattaneet tälle Jumalalle pitkät, niin miksi hän kuitenkin vaivautui? Miksi hän tuli ihmiseksi? Miksi hän tyhjensi itsensä ja otti orjan muodon? Miksi hän alistui vaivaan ja kärsimykseen ja kuolemaan? Niin, se hänen täytyi tehdä, mutta miksi ihmeessä? Paavali puhuu Jumalan hyvydestä ja ihmisrakkaudesta.

4 Mutta kun Jumalan, meidän vapahtajamme, hyvyys ja ihmisrakkaus ilmestyi,

5 pelasti hän meidät, ei vanhurskaudessa tekemiemme tekojen ansiosta, vaan laupeutensa mukaan uudestisyntymisen peson ja Pyhän Hengen uudistuksen kautta,

6 jonka Hengen hän runsaasti vuodatti meihin meidän Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksen kautta,

7 että me vanhurskautettuina hänen armonsa kautta tulisimme iankaikkisen elämän perillisiksi toivon mukaan (Tiit. 3:4–7).

Kumma juttu. En minä olisi viitsinyt. Mutta Jumala viitsi. Jumalan, meidän vapahtajamme hyvyys ja ihmisrakkaus, sanoo Raamattu. Hmm? Voisiko sellainen tosiaan olla olemassa... Ainakin nyt on vaikea sanoa kärsimyksen suhteen hänelle, että mitäpä sinä siitä tiedät. Kaikki kärsimys mitä voi kuvitella, kyllä hänellä on siitä taju ja ymmärrys. Ja ajatus lienee myös se, että hän ei jättänyt meitä yksin kärsimyksiimme, hän osallistui niihin. Jumala ei huutele ylhäältä avannon reunalta hukkuvalle. Mutta silti kärsimys jää ja se jää myös hänen omilleen.

Apostolit ja marttyyrit

Jeesuksen kärsimyksen jälkeen Kristittyjen kärsimykseen aukesi uusi ikkuna. Edelleenkin selitystä kaikelle kärsimykselle ei ollut, mutta oli sanoma Kristuksen kuolemasta ja hänen kärsimystensä osallisuudesta.

22 He ovat siis heprealaisia? Niin minäkin. He ovat israelilaisia? Niin minäkin. He ovat Abrahamin jälkeläisiä? Niin minäkin.

23 He ovat Kristuksen palvelijoita? Minä vielä enemmän -- puhun kuin järjetön. Olen saanut raataa kovemmin kuin he, olen ollut enemmän vankeudessa, minua on ruoskittu ylen määrin, monesti olen ollut kuolemanvaarassa.

24 Olen juutalaisilta viisi kertaa saanut ”yhtä vaille neljäkymmentä” ruoskaniskua,

25 kolmesti olen saanut raippoja, kerran minua on kivitetty, kolme kertaa olen joutunut haaksirikkoon, olen ajelehtinut meressä vuorokauden.

26 Olen yhtenäin ollut matkoilla, olen ollut vaarassa hukkoa jokiin ja joutua rosvojen käsiin, vaarassa niin maanmiesteni kuin vierasheimoisten joukossa, vaarassa kaupungissa ja autiomaassa, vaarassa merellä, vaarassa valedeljen parissa.

27 Olen raatanut ja nähnyt vaivaa, valvonut paljon, kärsinyt nälkää ja janoa, paastonnut usein, palellut vähissä vaatteissa.

28 Kaikkien näiden hankaluuksien lisäksi minua joka päivä painaa huoli kaikista seurakunnista.

29 Jos joku on heikko, niin minäkin olen heikko. Jos joku lankeaa, se polttaa minua.

30 Jos on pakko kerskailla, kerskun heikkoudestani.

31 Herran Jeesuksen Jumala ja Isä, joka on ikuisesti ylistetty, tietää etten valehtele.

32 Damaskoksessa kuningas Aretaksen alainen päällikkö antoi vartioida kaupunkia pidättääkseen minut,

33 mutta minut laskettiin muurinaukosta korissa alas, ja niin pääsin pakenemaan hänen käsistään (2 Kor.11:22–33).

Raamattua lukiessa huomaa, että varjelus ja kärsimys eivät näytä sulkevan toisiaan pois. Päinvastoin kristityn nimi päinvastoin tuntuu vetävän puoleensa vielä ylimääräistä hankaluutta, vaikeutta.

12 Rakkaat ystävät, älkää oudoksuko sitä tulta ja hehkua, jossa teitä koetellaan, ikään kuin teille tapahtuisi jotakin outoa.

13 Iloitkaa päinvastoin sitä enemmän, mitä enemmän pääsette osallisiksi Kristuksen kärsimyksistä, jotta saisitte iloita ja riemuja myös silloin, kun hänen kirkkautensa ilmestyy.

14 Kun teitä solvataan Kristuksen nimen tähden, te olette autuaat, sillä teidän yllänne on kirkkauden Henki, Jumalan Henki.

15 Kenenkään teistä ei tule kärsiä murhamiehenä tai varkaana tai pahantehtijänä tai toisten petkuttajana.

16 Mutta sen, joka kärsii kristittynä, ei pidä hävetä, vaan hän kirkastakoon kristityn nimellään Jumalaa.

17 On tullut tuomion aika, ja tuomio alkaa Jumalan huoneesta. Mutta jos se alkaa meistä, mikä onkaan niiden loppu, jotka eivät taivu uskomaan Jumalan evankeliumia?

18 -- Jos hurskas pelastuu vaivoin, miten käykään jumalattoman ja syntisen!

19 Sen tähden ne, jotka joutuvat kärsimään, jos niin on Jumalan tahto, antakoot elämänsä uskollisen Luojan haltuun ja tehkөөt edelleen sitä, mikä on hyvää (1.Piet 4:12–19).

Apostolit eivät enää eläneet itselleen, vaan Kristus eli heissä ja he elivät Kristukselle. Me ja meidän aikamme modernit indiividit - onko nyt käynyt niin, että me olemme itsenäistyneet Kristuksesta ja jääneet samalla sen suojan ja varjeluksen ulkopuolelle, jonka Kristus omilleen itsessään tarjoaa? Ei ole synnin maailmassa varjelusta kaikelta ulkoi-selta pahalta tai kärsimykseltä, kuten eivät apostolitkaan varjeltuneet. Ei ole varjelusta kuolemalta itsessään, kuten eivät apostolitkaan varjeltuneet. ”Ette suinkaan kuole” on edelleen käärmeen kiehtovimpia

ja kutsuvimpia valheita, vaikka Raamatussa onkin. Varjelus oli ja on pikemminkin varjelusta Kristuksessa kuin varjelusta kuolemasta tai kärsimyksestä. Ajatus on sitten myös, että ne jotka varjeltuvat Kristuksessa, varjeltuvat Hänessä myös kärsimyksen keskellä ja kuolemassa aivan kuin Danielin ystävät Sadrak, Meesak ja Abednego väläyksellisesti saivat tulisessa pätsissä kokea. Jumalan poika oli siellä ja varjeli heidät. Aina se varjelu ei ole varjelua kärsimykseltä ja kuolemalta tässä maailmassa, mutta silti varjelus on.

32 Ja mitä minä vielä sanoisin? Sillä minulta loppuisi aika, jos kertoisin Gideonista, Baarakista, Simsonista, Jeftasta, Daavidista ja Samuelista ja profetoista,

33 jotka uskon kautta kukistivat valtakuntia, pitivät vanhurskautta voimassa, saivat kokea lupauksien toteutumista, tukkivat jalopeurain kidat,

34 sammuttivat tulen voiman, pääsivät miekanteriä pakoon, voimistuivat heikkoudesta, tulivat väkeviksi sodassa, ajoivat pakoon muukalaisten sotajoukot.

35 On ollut vaimoja, jotka ylönousemuksen kautta ovat saaneet kuolleensa takaisin. Toiset ovat antaneet kiduttaa itseään eivätkä ole ottaneet vastaan vapautusta, että saisivat paremman ylönousemuksen;

36 toiset taas ovat saaneet kokea pilkkaa ja ruoskimista, vieläpä kahleita ja vankeutta;

37 heitä on kivitetty, kiusattu, rikki sahattu, miekalla surmattu; he ovat kierrelleet ympäri lampaannahoissa ja vuohennahoissa, puutteenalaisina, ahdistettuina, pahoinpideltyinä -

38 he, jotka olivat liian hyviä tälle maailmalle -; he ovat harhailleet erämaisissa ja vuorilla ja luolissa ja maakuopissa.

39 Ja vaikka nämä kaikki uskon kautta olivat todistuksen saaneet, eivät he kuitenkaan saavuttaneet sitä, mikä oli luvattu;

40 sillä Jumala oli varannut meitä varten jotakin parempaa, etteivät he ilman meitä pääsisi täydellisyyteen (Hepr. 11:32–40).

Selitystä emme siis saa kysymykseen monien viattomien yksittäisten kärsimyksensä, läheistemmekään, muuten kuin siinä muodossa, mikä ei ole vastaus: He eivät olleet syntisempiä. Sen sijaan yhden ainoana ihmisen – Jeesuksen Kristuksen kärsimyksen selittämiseen käytetään paljon aikaa ja vaivaa – ja juuri se ei tunnu kenellekään meistä silti kovin helposti aukeavan.

Hänen kärsimyksensä ja ihmisrakkaudesta tulee kuitenkin se suoja, jonne kaikkia ihmisiä kutsutaan ja jossa erityisesti kristityt oman kärsimyksensä saavat uskossa vastaanottaa. Meitä kutsutaan katsomaan sitä vastausta, jonka Jumala on päättänyt antaa, eikä sitä vastausta, jota hän ei ole päättänyt antaa. Tässä hyvässä Vapahtajassa taivas meitä varjelkoon.

Lähteet:

http://www.uusikaupunki.fi/~illaivo/luonnonkatastrofien_historiaa.htm
Simo Kiviranta, Esitelmä: Paavalin synodin kirkkopäivät 30.3.1996 klo 15
Lutherin kirkko, Turku.
Timo Eskola, Uuden testamentin narratiivinen teologia, Perussanoma

Ehtoollisen vastaanottamisen käytännöt

Pastori Harri Huovinen

1. Johdanto

Kun Kirkon historiassa on tarkasteltu sakramenteja, päähuomio on usein kiinnitetty ensisijaisesti siihen, mitä sakramentit varsinaisesti ovat ja mitä ne vastaanottajalleen välittävät. Näihin luovuttamattoman tärkeisiin kysymyksiin huomio onkin aina ensin keskitettävä. Sakramentit ovat Kristuksen itsensä asettamat välikappaleet, joiden kautta ja joissa Hän tahtoo jakaa syntisille ihmisille armonsa ja syntien anteeksiantamuksen, ajallisille ihmisille ikuisen elämän yhteydessään.

Samalla juuri siitä syystä, että sakramenteissa Kristuksen evankeliumi tulee tällä tavalla näkyvän ja aistein havaittavan maailman ulottuvuuteen sekä konkreettisesti vastaanotettavaksi, liittyy näiden armonvälikappaleiden vastaanottamiseen myös käytännöllisiä kysymyksiä. Yksi näistä kysymyksistä kuuluu: Millä tavalla ehtoollisvieraiden olisi hyvä käytännössä ottaa Herran pyhä ehtoollinen vastaan? Asiaa ei Uudessa testamentissa käsitellä kovinkaan yksityiskohtaisesti. Siitä ei ole laajoja ohjeistuksia myöskään varhaisen kirkon isien ehtoollisopetuksessa sen paremmin kuin luterilaisissa tunnustuskirjoissakaan. Käsillä olevassa artikkelissa asiaa pyritään tarkastelemaan paitsi Jumalan sanan valossa myös niiden ulkoisten käytäntöjen pohjalta, joita Herran pyhän ehtoollisen vastaanottamiseksi on kirkon historiassa ollut. Samalla pohditaan myös, mitä me nykyajan luterilaiset voisimme näistä historiallisista käytännöistä ajatella tai oppia.

Ennen itse asiaan perehtymistä on kuitenkin aluksi painotettava, että Jumalan sanan mukaisesti asetetun ehtoollisen vastaanottamisen käytännöllinen tapa ei vaikuta Kristuksen ruumiin ja veren läsnäoloon taikka sakramentin vaikuttavuuteen. Reaalipreesens ja sakramentin vaikutus perustuvat yksin Herramme pyhään sanaan ja asetukseen. Kristuksen asetussanat luovat sakramentin. Tästä pe-

ruslähtökohdasta käsin katsottuna myös kysymys Herran pyhän ehtoollisen vastaanottamisen tavasta asettuu oikealle paikalleen kirkon opetuksessa.

2. Kristuksen ruumiin vastaanottamisen tavat: käsin vai suulla?

Monissa luterilaisissa seurakunnissa esiintyy kahdenlaista tapaa ottaa Kristuksen ruumis vastaan: jotkut ehtoollisvieraista ottavat Herran ruumiin vastaan käsillään, toiset suoraan suullaan. Tästä herää kysymys: Minkälainen vastaanottamisen tapa olisi suositeltavin? Mitä asiasta on kirkon historiassa opetettu?

Kirkkoisien ajan dokumenteista löytyy todisteita siitä, että varhaisessa kirkossa Kristuksen ruumis oli tapana antaa ehtoollisen vastaanottajille käsiin. Esimerkiksi latinalaisen kirkon isä *Kyprianus Karthagolainen* (n. 200–258) viittaa tähän käytäntöön ohimennen, ikään kuin tavanomaisena asiana. Tällaisesta Herran ruumiin vastaanottamisen tavasta puhuu implisiittisesti myös itäisen kirkon opettaja *Origenes Aleksandrialainen* (185–254). Saarnassaan Origenes kehottaa kristittyjä, että vastaanotettuaan Herran ruumiin he varjelsivat sitä kaikella varovaisuudella, kunnioituksella ja pelolla, ettei yksikään osa pyhitetystä uhrista joutuisi hukkaan.

Samasta asiasta opettaa seuraavalla vuosisadalla myös pyhän kaupungin piispa *Kyrillos Jerusalemlainen* (n. 315–387) antaen vielä yksityiskohtaisempia ohjeita Herran ruumiin vastaanottamiseen. Katekeettisissa luennoissaan Kyrillos opettaa kasteelle valmistautuvia, etteivät he aikanaan ehtoollispöytään saapuessaan tulisi ranteet ojennettuina taikka sormet levitettyinä, vaan asettaisivat vasemman kätensä ikään kuin valtaistuimeksi oikealle kädelle, niin kuin sille, joka ottaa vastaan Kuninkaan. Hän kehottaa heitä tekemään kämmenestään kupin, ottamaan vastaan Kristuksen ruumiin ja sanomaan ”aamen”. Kun kristityt sitten ovat huolellisesti pyhittäneet silmänsä pyhän ruumiin kosketuksella, kirkkoisä kehottaa heitä tulemaan siitä osalliseksi, toisin sanoen syömään sen. Tässä yhteydessä myös Kyrillos kehottaa kristittyjä varovaisuuteen, ettei mikään osa Kristuksen

ruumiista joutuisi hukkaan. Hän sanoo, että tämä olisi vastaanottajalle samanlainen menetys, kuin jos hän menettäisi yhden omista jäsenistään. Kirkkoisä lausuu: ”Sillä sano minulle: Jos joku on antanut sinulle kultahippuja, etkö kaikella varovaisuudella pidä sitä vartioiden, ettet hukkaisi jotakin niistä ja kärsisi menetystä? Etkö siis paljon varovaisemmin pitäisi huolta siitä, mikä on kultaa ja jalokiviä kalliimpaa, ettei sinulta putoaisi muruakaan pois?”

Samantyyppisestä käytännöstä kirjoittaa myös kirkkoisä *Basileios Suuri* (n. 329–379). Basileioksen mukaan pappi antaa kirkossa osan Kristuksen ruumiista vastaanottajalle, joka saa sen haltuunsa ja vie suuhunsa omalla kädellään. Edelleen, vuonna 691–692 Konstantinopolissa pidetyn Viides-kuudennen ekumeenisen kirkolliskokouksen (Trullon) 101. sääntö antaa ymmärtää, että vielä myöhemminkin idän kirkon ehtoolliskäytäntö seurasi edellä esitettyä vanhaa tapaa. Konsiilin asiakirja esittää, että ”jos joku jumalanpalveluksen aikana tahtoo osallistua tahrattomaan [Kristuksen] Ruumiiseen ja yhdesäolon kautta tulla sen kanssa yhdeksi, pankoon hän kätensä ristiin [’kätensä asettaen ristin muotoon’] ja menköön näin luo sekä ottakoon siten vastaan armon yhteyden. Sillä niitä, jotka sen sijasta, että ottaisivat kädellä, kullasta tai muusta aineesta valmistavat joitakin astioita jumalallisen lahjan vastaanottamista varten ja näiden välityksellä tulevat tahrattoman yhteyden armosta osallisiksi, emme lainkaan hyväksy, he kun asettavat sieluttoman ja käsintehtyn aineen Jumalan kuvan edelle.” Käytännöllisestä näkökulmasta voidaan myös todeta, että Kyrilloksen ja muiden isien opettama tapa ottaa Kristuksen ruumis vastaan kämmenillä lienee sormilla vastaanottamista varmempi ja turvallisempi tapa välttää Herran ruumiin putoaminen maahan.

800-luvulla Rooman kirkossa Kristuksen ruumis alettiin jakaa suoraan vastaanottajien kielelle eikä enää käsiin. Täyttä varmuutta tämän käytännön taustalla olevista syistä ei ole, mutta on arveltu, että näin tahdottiin nimenomaan välttää murujen putoamista ja hukkaan menemistä. Mahdollisesti tällä käytännöllä tahdottiin myös estää ihmisiä viemästä Kristuksen ruumiista mukanaan ja käyttämästä sitä pyhää häpäiseviin tarkoituksiin.

Myös uskonpuhdistuksen isä *Martti Luther* viittaa teoksessaan *Kirkon Baabelin vankeudesta* (1520) edellä mainittuun Kyprianuksen tekstiin todistuksena varhaisen kirkon tavasta ottaa Kristuksen ruumis vastaan käsillä. Toisaalta näyttää myös siltä, että Luther piti tavanomaisena keskiaikaista käytäntöä ottaa Kristuksen ruumis vastaan suoraan suuhun. Hän puhuu asiasta *Invocavit*-viikon viidennessä saarnassaan (1522). Uskonpuhdistaja pitää positiivisena kehityksenä sitä, että wittenbergiläiset olivat päässeet vapauteen paavin narrimaisista laeista, kuten esimerkiksi siitä, että muut kuin papit eivät sormien leikkaamisen uhalla saaneet koskettaa Kristuksen ruumista. Toisaalta Luther kuitenkin myös nuhtelee tiukasti niitä, jotka nyt tästä uudesta vapaudestaan johtuen tahtovat ottaa Kristuksen ruumiin käsillään vastaan, mutta tekevät tästä vastaanottamisen tavasta uuden pakon. Luther painottaa, että ”Jumalan valtakunta ei ole ulkonaisissa asioissa, joihin voidaan tarttua ja jotka voidaan tuntea, vaan se on uskossa (1. Kor. 4:20; Luuk. 17:20).” Uskonpuhdistajan mukaan Kristuksen sanat ”*Ottakaa ja syökää, tämä on minun ruumiini.*” (Matt. 26:26) voivat tarkoittaa käsillä ottamista, mutta myös muuta vastaanottamista, miten se sitten tapahtuukin. Hän opettaa, että tilanteessa, jossa ihmiset eivät ole tottuneet ottamaan sakramenttia vastaan käsillä, sellaisen käytännön vaatiminen olisi syntiä, sillä näin loukattaisiin niitä veljiä ja sisaria, jotka vielä ovat heikkoja uskossaan. Siksi tällaisiin uudistuksiin ei tulisikaan käydä niin karkeasti. Voitaneen kysyä, oliko tätä Lutherin evankelista lähestymistapaa otettu huomioon tai ymmärretty reformaatioajan jälkeisessä Englannin kirkossa, jossa vuoden 1552 *Book of Common Prayer* linjasi, että aiemmasta keskiaikaisesta tavasta poiketen ehtoollisleipä piti nyt asettaa ehtoollisen vastaanottajan käteen.

Lutherista lähtien luterilaisessa perinteessä on usein aivan oikein painotettu, että Herran pyhä ehtoollinen on nimenomaan *Herran* pyhä ehtoollinen, ei kristittyjen. Kristus itse on suuri pääliturgi (λειτουργός), joka palvelee seurakuntaansa sanassaan ja sakramenteissaan. Tätä palvelusta varten Hän on toki asettanut sananpalvelijan viran käyttämään näitä armonvälineitään ja siten jakamaan lahjojaan.

Kuitenkin tästä jumalallisesta asetuksesta johtuen saarnavirka toimii Kristuksen työn välikappaleena, Hänen suunaan ja käsinään. Tätä ovatkin jotkut luterilaiset teologit tahtoneet painottaa opettaessaan, että Kristuksen ruumis olisi suositeltavinta ottaa vastaan suoraan suuhun. Tällainen käytäntö muistuttaisi ehtoollisvierasta siitä, että sakramentissa ei ole kyse ihmisen palveluksesta taikka aktiivisuudesta, vaan Herran, joka suuressa armossaan tuo pelastuksen lahjat seurakunnalleen. Näin me kristityt saammekin ehtoollispöydässä iloisesti olla passiivisia vastaanottajia: Herra tekee kaiken! Näiden ihmeellisten armon lahjojensa kautta Herra toki sitten Pyhässä Hengessään saa meissä aikaan myös aktiivisuuden, siis sen, että me iloisesti palvelemme Häntä ja lähimmäisiämme. Sanan ja sakramenttien asiaan ei kuitenkaan meidän aktiivisuutemme kuulu, muuten kuin vastaanottajina.

3. Kristuksen veren vastaanottamisen tavat

3.1. Yhteismalja vai yksittäiset pikarit?

Aika ajoin kuulee viriteltävän keskustelua myös Kristuksen veren vastaanottamisen tavasta. Moni on tyytyväinen tunnustuksellisissa luterilaisissa seurakunnissa yleiseen käytäntöön, Kristuksen veren nauttimiseen yhteismaljasta. Kuitenkin jotkut tiedustelevat mahdollisuutta käyttää yksityispikareita yhteismaljan ohella. Mitä tästä olisi syytä ajatella?

Tässä yhteydessä on uudelleen painotettava, että Kristuksen veren läsnäolo tai vaikuttavuus ei perustu ehtoollisastioiden malliin, vaan Kristuksen pyhään sanaan. Sakramentin arvoa sinänsä ei myöskään lisää tai toisaalta vähennä se, nautitaanko Kristuksen veri yhdestä kalkista vai yksittäisistä pikareista. Miten sitten voidaan perustella, kumpaa seurakunnassa käytetään?

Yhteisen ehtoollismaljan käyttämiselle löytyy selvät raamatullis-teologiset perustelut. Ensimmäinen ja tärkein näistä liittyy siihen, mitä Pyhän Hengen inspiroima sana ehtoollisen sakramentin aset-

tamisesta todistaa. Jokaisessa tätä historiallista tapahtumaa käsittelevässä Uuden testamentin kohdassa Henki puhuu maljasta yksikkömuodossa (ποτήριον – Matt. 26:27; Mark. 14:23; Luuk. 22:20; 1. Kor. 11:25). Myös Kristus itse asetussanoissaan käyttää yksikkömuotoa lausuessaan ”Juokaa tästä kaikki” (πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες – Matt. 26:27). Näin Herra siis selvästi kehottaa opetuslapsiaan juomaan yhdestä maljasta, ei useammasta.

Toinen syy yhteisen ehtoolliskalkin käytölle on yhteydessä edellä mainittuun: Yhteismaljan käyttäminen liittyy Kristuksen seurakunnan sakramentaalisen yhteyden asiaan. Ruumiinsa ja verensä sakramentissa Kristus yhdistää omansa yhteen seurakuntaruumiiseensa sekä vahvistaa tätä ruumiinsa ykseyttä edelleen (1. Kor. 10:16–17). Se, että koko seurakunta nauttii Herran veren samasta, yhdestä kalkista, julistaa tätä ehtoollisvieraiden kommuuniota Kristuksen kanssa ja Hänessä myös toinen toistensa kanssa. Näin yhteismalja tarjoaa havainnollisen opetuksen Kristuksen seurakunnan olemuksesta: seurakunta on Kristuksen ruumis, jonka elämänyhteyttä – ikään kuin verenkiertoa Pyhässä Hengessä – vahvistamaan Hän antaa oman sakramentaalisen ruumiinsa ja verensä. Tämä opetus on tarpeellinen paitsi kaikkina aikoina myös ja nimenomaan nykyisessä, individualistisia arvoja korostavassa ajassamme.

Kolmas merkittävä syy yhteismaljan käyttämiseen liittyy kysymykseen Kristuksen veren *konsumoinnista*, toisin sanoen loppuun nauttimisesta. Jumalan sanan perusteella luterilainen kirkko opettaa Kristuksen ruumiin ja veren todellista ja olemuksellista läsnäoloa ehtoollisen sakramentissa syntien anteeksiantamiseksi. Siksi se myös pitäytyy käsitykseen, jonka mukaan sanalla pyhitetyt ehtoollisaineet – Herran tosi ruumis ja veri – tulee nauttia loppuun viimeistä murua ja pisaraa myöten. Yhteismaljan käyttö mahdollistaa tämän. Pastori voi vielä lopuksi huuhdella tyhjiin juodun kalkin vedellä, jonka mukana saadaan nautituksi kaikki jäljelle jäänyt Kristuksen veri. Jotkut saattavat toki pitää tällaista käytäntöä turhan tarkkana tai jopa vaativana ja lakihenkisenä. Voitaisiin kuitenkin kysyä: Miksi suhtautua välinpitämättömästi yhteenkään pisaraan tätä kallista pelastuksen lääketä?

Lisäksi, kun Kristuksen veren loppuun nauttimisesta tällä tavalla huolehditaan, vältetään myös kaikki tarpeettomat kysymykset siitä, mitä ehtoollisen vietosta mahdollisesti jäljelle jääville elementeille kävisi.

Toisaalta, moni suomalainen kristitty on tottunut Kristuksen veren vastaanottamiseen yksityispikarista. Tämä vastaanottamisen tapa on nykyään niin yleinen eri kirkkokunnissa, että harva tulee edes ajatelleeksi, miten uudesta käytännöstä on kyse. Yksityispikarien käyttö on amerikkalaisten reformoitujen seurakuntien piirissä vasta 1900-luvulla omaksuttu tapa ja sellaisena varsin myöhäinen uudistus kristillisen kirkon ehtoolliskäytäntöihin. Miten tähän käytäntöön olisi syytä suhtautua?

Useimmiten yksittäisten pikarien käyttöä kuulee perusteltavan hygieniasyillä. Hygienian edistäminen onkin toki aivan ymmärrettävä ja suositeltava pyrkimys, myös seurakunnan elämässä. Samalla on kuitenkin tarpeen painottaa ensiksi, että alttarin sakramentissa on kyse paitsi tavallisen viinin myös Kristuksen todellisen ja olemuksellisen veren nauttimisesta. Puhuessaan apostolin suulla Herran pyhästä ehtoollisesta Pyhä Henki antaa ymmärtää, että tämä sakramentti on paitsi syntien anteeksiantamisen myös parantamisen ateria laajemminkin merkityksessä (1.Kor.11:29–30). Voitaisiin kysyä: Miten Kristuksen ruumis ja – tässä tapauksessa – Hänen verensä, jotka tuovat uskovalle vastaanottajalleen syntien anteeksiantamisen, elämän ja jopa parantumisen voisivat samalla tuoda mukanaan myös ruumiillisen sairauden? Sairaudet ja ruumiilliset vaivat nousevat syntiinlankeemuksesta, eivät synnittömän Kristuksen ruumiista ja verestä, jotka Hän syntien anteeksiantamiseksi lahjoittaa. Toiseksi, lääketieteellinen tutkimus ei tunne tapauksia, joissa yhteismaljan käytöstä olisi seurannut terveydellisiä haittoja. Myös käytännön kokemus on osoittanut, että yhteismaljan käyttö ei millään erityisellä tavalla lisää sairastumisen riskiä. Mikäli yhteismalja olisi terveystriikki, voitaneen ehdottaa, että pastorin pitäisi olla yksi luterilaisen seurakunnan sairaimpia jäseniä, nauttiihan hän Kristuksen veren aina viimeisenä, siis sen jälkeen, kun kaikki muut seurakuntalaiset ovat jo juoneet samasta kalkista. Kuitenkin lienee vaikea näytellä toteen, että asian laita olisi yleisesti näin.

Edelleen, jos yhteismaljan käyttö nähtäisiin suurena terveysriskinä, olisi johdonmukaista vaatia myös luopumista vanhakirkollisesta ja nykyseurakunnissakin tunnetusta tavasta ottaa Kristuksen ruumis vastaan käsillä, sillä tyypillisten tartuntojen on todettu tapahtuvan nimenomaan käsien ja kosketuksen välityksellä. Edellä sanotun pohjalta näyttääkin olevan melko ongelmallista pyrkiä perustelevaan yksityispikarien käyttöä puhtaasti hygieniasyillä. Toki samalla voidaan todeta, että yhteismaljan kääntäminen, sen huolellinen pyyhkiminen sekä kalkkiliinojen säännöllinen vaihtaminen ehtoollisen jakamisen aikana osoittavat hyvää huomaavaisuutta ehtoollisvieraita kohtaan ja ovat siksi varsin suositeltavia tapoja.

Yksittäisten ehtoollispikarien käytöstä seuraa myös kysymyksiä Kristuksen veren loppuun nauttimisesta. Yksityispikareita käytettäessä on vaikeaa varmistaa, että kaikki ehtoollisvieraat nauttivat koko pikarin sisällön. Toisaalta, vaikka näin tapahtuisikin, pienen määrän jäljelle jäämistä on mahdotonta välttää. Sen vuoksi yksityispikarien käyttö sisältääkin jo lähtökohdissaan sen mahdollisuuden, että osa Kristuksen verestä joutuu alkuperäistä tarkoitustaan vastoin hukkaan. Tilanteen korjaamiseksi voidaan toki ehdottaa Herran pyhän veren asianmukaista jälkikäsitteilyä. Käytännössä tämä vaatisi kuitenkin kymmenien (tai satojen!) ehtoollispikarien viikoittaista pyyhkimistä erillisillä liinoilla sekä liinojen asiallista jatkokäsittelyä. Tämä olisi paitsi haastava tehtävä, yleiseksi käytännöksi valittuna myös vakavia teologisia kysymyksiä herättävä ratkaisu. Luonnollisesti suuren pikarimäärän pesemisestä koituisi vielä oma lisävaivansa.

Edellä sanotusta käy myös ymmärrettäväksi, että nykyään joissakin kirkkokunnissa suosittu tapa käyttää kertakäyttöpikareita jättäisi tätäkin enemmän kysymysmerkkejä. Tämä ei johdu ainoastaan kertakäyttöpikarien materiaalista: On toki selvää, että ehtoollisastioiden valmistusmateriaalista ei ole säädöstä Jumalan sanassa. Täten esimerkiksi muovista valmistetun ehtoollispikarin käyttäminen sinänsä ei ottaisi mitään pois Kristuksen veren läsnäolosta tai vaikuttavuudesta. Tässä yhteydessä on kuitenkin paikallaan esittää kaksi kriittistä huomiota: Ensinnäkin, Herran veren nauttiminen kertakäyttöpikareista

ei olisi omiaan opettamaan Kristuksen pyhän ehtoollisen sisältöä ja arvoa seurakunnalle – etenkin nykyaikaisen kertakäyttökulttuurin keskellä. Toiseksi, tällainen käytäntö olisi vaarassa johtaa – ja näyttää myös lähes poikkeuksetta johtavan – siihen, että pikareihin jäävä Kristuksen veri joutuu lopulta paikkaan, joka ei vastaa sen pyhää tarkoitusta eikä myöskään ole sen arvolle sopiva.

Samalla on toki todettava, että myös kulttuuriympäristöllä on oma vaikutuksensa siihen, miten käsillä oleva kysymys yhteismaljan tai yksityispikareiden valinnasta on mahdollista ratkaista. Joissakin maissa, esimerkiksi Kaukoidän kulttuureissa kristityt katsovat yleisesti, että maan tavat huomioon ottaen yhteismaljan käyttö jumalanpalveluksessa olisi vaikeaa tai jopa mahdotonta. Tällaisissa tapauksissa lienee kristillisen rakkauden nimessä parempi pitäytyä yksityispikareihin ainakin toistaiseksi, kunnes seurakunta opetuksen kautta mahdollisesti alkaa itse pyytää pikarien korvaamista yhteismaljalla. Mikäli näin toimittaisiin, olisi kuitenkin samalla otettava huomioon yksittäisten pikarien käyttöön liittyvät teologiset seikat, joista pienimpiä eivät ole tarve opettaa seurakuntaa nauttimaan Kristuksen veri viimeistä pisaaraa myöden, sekä tästä huolimatta pikareihin jäävän Kristuksen veren riittävä jälkikäsitteily.

3.2. Muita tunnettuja vastaanottamisen tapoja

Jo 700-luvulla Rooman kirkossa tiedetään käytetyn *fistulaa*, jalometallista valmistettua putkea, jonka avulla ehtoollisen vastaanottajat saattoivat imeä Kristuksen veren kalkista. Näin pyrittiin välttämään läikkymisen vaara. Koska Kristuksen veren läikkymistä ei kuitenkaan voitu kokonaan näinkään estää, tulevana vuosisatoina tavattiin enenevässä määrin antaa seurakuntalaisille ainoastaan Kristuksen ruumis. Rooman kirkossa tunnettiin 700-luvulla myös tapa sekoittaa Herran ruumis ja veri: juuri ennen ehtoollisen jakamista paavi pudotti pienen palan ehtoollisleipää kalkkiin. Tällaisen Kristuksen ruumiin ja veren sekoittamisen on arveltu olleen viittaus Herran ylösnousemukseen, sillä ylösnousemuksessa yhdistyvät uudelleen ruumis ja veri, jotka kuolemassa ovat eronneet toisistaan.

Etenkin ortodoksisessa idässä on jo varhain ollut tapana jakaa Kristuksen ruumis ja veri yhdessä. Kirkkoleivästä leikattu kappale pyhitetään eukaristisessa liturgiassa Kristuksen ruumiiksi ja upotetaan sitten ehtoolliskalkissa olevaan Kristuksen vereen. Kun kristitty saapuvat jonossa vastaanottamaan ehtoollista, pappi jakaa Kristuksen veren ja ruumiin kalkista yhdellä kertaa kunkin vastaanottajan suuhun pitkävirtista ehtoollislusikkaa käyttäen. Samalla ehtoollisavustaja pitää vastaanottajan leuan alla erityistä kangasliinaa ehtoollisaineiden putoamisen varalta ja pyyhkii lopuksi tämän suun liinalla. Vastaanotettuaan pyhät lahjat kristitty suutelee ehtoolliskalkin reunaa ikään kuin Vapahtajan Golgatalla lävistettyä kylkeä, josta vuoti verta ja vettä (Joh. 19:34). Tämän jälkeen hän tekee ristinmerkin ja palaa paikalleen. Tällainen ehtoollislusikan käyttötapa on aikanaan omaksuttu esimerkiksi juuri niiden väärinkäytösten välttämiseksi, joita kristittyjen määrän kasvaessa esiintyi ehtoollisleivän osalta. On esitetty, että ehtoollislusikkaa olisi käytetty jo kirkkoisä *Johannes Khrysostomoksen* (345–407) aikana, siis 300-luvun loppupuolella tai 400-luvun alussa. Toisen käsityksen mukaan vanhin maininta lusikan käytöstä olisi peräisin 600-luvulta, mutta yleisempään käytäntöön se olisi tullut vasta 700–800-lukujen vaihteessa. Joka tapauksessa ainakin 800-luvun jälkipuoliskolla kirjoitetuissa, Konstantinopolissa kahdesti kokoontuneen synodin kaanoneissa lusikka mainitaan ehtoollisvälineiden joukossa. Tietävästi tällainen ehtoollisen jakamisen tapa ei aivan heti kuitenkaan saanut kaikkialla kannatusta ja yleistyi Bysantissa vasta 1000-luvulla. Nykyään se on joka tapauksessa yleinen käytäntö idän ortodoksikirkossa.

Ajoittain myös luterilaisissa seurakunnissa tulee eteen tilanne, joka muistuttaa osittain idän kirkon käytäntöä: joku ehtoollisvieraista tahtoo kastaa Kristuksen ruumiin ehtoolliskalkkiin ja siten nauttia Herran ruumiin ja veren yhdessä. Tätä käytäntöä kutsutaan *intinktioksi* (lat. *in + tingere* = kastaa jhk). Tätäkin tapaa kuulee usein perusteltavan hygieniasyillä. Joidenkin mielestä on miellyttävämpää kastaa kuin juoda samasta kalkista kymmenien muiden ihmisten kanssa. Lienee mahdollista todeta, että tämäkään asia ei ole pelastuskysymys,

perustuvathan Kristuksen ruumiin ja veren todellinen läsnäolo ja vaikuttavuus Hänen sanaansa ja asetukseensa, eivät varsinaiseen vastaanottamisen tapaan. Kuitenkin samalla on tärkeää huomauttaa, että tiettyssä mielessä intinktio-käytäntö sen paremmin kuin ortodoksinen ehtoollisuusikä käyttökään ei vastaa Kristuksen varsinaista asetusta. Ehtoollisen asetussanoissaan Herra ei nimittäin sano esimerkiksi ”niin usein kuin te kastatte”, vaan yksinkertaisesti ”*niin usein kuin te juotte*” (ὁσάκις ἐὰν πίνητε – 1. Kor. 11:25). Voitaisiin kysyä: Kuka taitaa nämä Kristuksen sanat muulla tavoin selittää? Lisäksi käytännöllisestä näkökulmasta voidaan todeta, että myöskään suurta hygieenistä etua ei intinktio-käytännöstä ole. Näin on muun muassa siksi, että useimmissa tapauksissa toiset seurakuntalaiset ovat jo kuitenkin ehtineet juoda samasta kalkista, johon Kristuksen ruumis kastetaan. Edelleen, Kristuksen ruumiin ottaminen sormiin on tuskin sekään omiaan edistämään hygieniää.

Mainittakoon vielä, että lännen kirkoissa intinktio-käytännön hylkäämistä on kyllä perusteltu myös skolastisen teologian opetuksella *konkomitanssista*, joka hyväksyttiin 1100-luvun loppupuolella. Konkomitanssilla tarkoitetaan sitä, että koska ruumis ei voi olla ilman verta, on jo pelkässä konsekroidussa leivässä paitsi Kristuksen ruumis myös Hänen verensä. Koska siis jo leipään sisältyy koko Kristus, on intinktiokin tarpeeton. Tämä aihepiiri on laajempi, kuin mitä tässä yhteydessä on mahdollista käsitellä. Vastauksena esitettäköön kuitenkin lyhyesti, että konkomitanssi-opilla ei voida perustella ehtoollisen vastaanottamisen rajoittamista vain toiseen elementtiin. Kristuksen pyhään asetukseen kuuluu paitsi syöminen myös juominen.

4. Ehtoollisen vastaanottamisasetukset

4.1. Seisten, polvistuneena vai istuen?

Kun seurakunta osallistuu Herran pyhälle ehtoolliselle, joku ehtoollisvieraista tahtoo ottaa sakramentin vastaan polvistuneena, toinen taas seisten. Edelleen joissakin kirkkokunnissa on tapana istua sakra-

menttia vastaanottaessa. Miten tämä asia on kirkon historiassa ymmärretty ja järjestetty? Entä mitä tästä tulisi ajatella?

Kun Jeesus asetti ehtoollisen sakramentin, se tapahtui luonnollisesti juutalaisen ateriyhteyden kontekstissa. Tähän liittyi tapa asetua pitkälle aterian ääreen. Pyhä evankelista Matteus todistaakin tästä seuraavasti: *”Ja kun ehto tuli, asettui hän aterialle kahdentoista opetuslapsensa kanssa.”* (Matt. 26:20) Evankelista käyttää tässä teon sanaa, joka merkitsee makaamista, loikomista tai pitkällään olemista (*ἀνάκειμαι*). Tässä yhteydessä sanalla tarkoitetaan juuri ajan juutalaista ruokailuasentoa, pöydän ääreen asettumista puolimakuulle siten, että nojattiin vasempaan kyynärpäähän. Mitä tästä tulisi ajatella? Pitäisikö raamatullisen seurakunnan toimia nykyäänkin näin? Vastaukseksi voidaan sanoa, että vaikka tässäkin on toki kyse Jumalan sanan ilmoittamasta asiasta, ehtoollisen vastaanottamisen asento ei kuulu varsinaiseen sakramentin asetukseen. Raamattuun pitäytyvä seurakunta ei siis ole veloitettu soveltamaan juutalaista makuuasentoa käydessään ehtoolliselle.

Varhaisen kirkon isät puhuvat melko vähän siitä, missä asennossa kristityt heidän aikanaan ottivat ehtoollisen vastaan. Näyttää kuitenkin siltä, että varhaiset kristityt kokoontuivat seisomaan alttarin ääreen. Esimerkiksi yhdessä varhaisimmista tunnetuista itäisen kirkon liturgisista dokumenteista, Pyhän Jaakobin liturgiassa mainitaan toistuvasti, että uskovat seisovat alttarin edessä vastaanottaakseen Herran ruumiin ja veren. Nykyaikanakin tavallisin käytäntö eri kirkkokunnissa on nimenomaan alttarin sakramentin vastaanottaminen seisten. Näin on menetelty aina esimerkiksi idän ortodoksisessa perinteessä: ortodoksisessa liturgiassa seurakuntalaiset tulevat ehtoolliselle jonossa ja ottavat sakramentin vastaan seisten, kukin vuorollaan. Myös lännen roomalaiskatolisessa perinteessä kirkkokansa tulee ehtoolliselle jonossa ja nauttii ehtoollisen – käytännössä yleensä vain Kristuksen ruumiin – seisten. Tämän jälkeen jokainen palaa paikalleen kirkonpenkkiin. Lisäksi vaikkapa Amerikan ja Aasian luterilaisissa kirkoissa sekä myös monissa reformoiduissa kirkoissa seurakuntalaiset kokoontuvat alttarin eteen puolikaareen tai riviin ja vastaanottavat sakramentin seisten.

Seisominen ei toki ole ainoa historiallinen tapa: 1000-luvulla Rooman kirkossa alettiin soveltaa myös tapaa polvistua ehtoolliselle. Tämän katsottiin edistävän hurskautta. Edelleen, Englannin kirkon vuoden 1552 Book of Common Prayerin myötä keskiaikaiset kivi-alttarit poistettiin kirkkojen itäpäädyistä ja korvattiin suurilla puusilla ruokapöydillä. Tällainen pöytä asetettiin pituussuunnassa joko kirkon kuoriin tai sen keskelle ja peitettiin valkoisella pellavaliinalla. Pappi seisoi pöydän pohjoispuolella johtamassa palvelusta. Seurakuntalaiset olivat tähän asti vastaanottaneet ehtoollisen polvistuneena, mutta tästä tavasta luovuttiin, sillä katsottiin, että polvistuminen voitaisiin ymmärtää ehtoollisaineiden palvonnaksi. Tällaista palvontaa haluttiin välttää, sillä reformoituun tapaan Englannin kirkossa painotettiin, että Kristuksen luonnollinen ruumis ja veri ovat taivaassa eivätkä siis voi olla läsnä ehtoollisessa. Polvistumisen kieltämisellä tahdottiinkin painottaa, että Kristuksen läsnäolo ehtoollisessa on ainoastaan hengellistä, eikä siis konkreettista (*”the doctrine of the real absence”*). Myös esimerkiksi nykyaikaisessa japanilaisessa evankelikalaisessa seurakuntaelämässä on paikoin ollut tapana toimittaa kiirastorstain ehtoollispalvelus anglikaanisen ruokapöytämallin mukaan. Tämä on kuitenkin toteutettu siten, että pastori istuu pöydän päässä, nousee seisomaan asettaakseen ehtoollisen ja laittaa sitten ehtoollisasti kiertämään seurakuntalaiselta toiselle. Näin seurakuntalaiset jakavat ehtoollisen toinen toisilleen pöydän ääressä istuen. Tämän käytännön taustoja voitaneen etsiä myös norjalaisen pietismin piiristä: norjalaisten lähetystyöntekijöiden esimerkistä on monilla lähetyksentilläkin omaksuttu helluntailaisuudessa tavallinen käytäntö, jossa ehtoollisasti kiertävät kirkonpenkeissä ja seurakuntalaiset jakavat ehtoollisen toinen toisilleen penkissä istuessaan. Luterilaisen virkateologian näkökulmasta tätä käytäntöä on mahdollista kritikoida siitä syystä, että se ohittaa opetuksen apostolisesta paimenvirasta paitsi ehtoollisen asettajana myös sen jakajana.

Voitaneen ehdottaa, että nykyään yleisesti käytössä olevista ehtoollisen vastaanottamisen asennoista historiallinen tapa seistä tai myöhäisempi tapa polvistua lienevät suositeltavimmat vaihtoehdot.

Seisominen kuvastaa kunnioitusta Herran läsnä olevaa ruumista ja verta kohtaan, sekä kiitosta. Polvistuminen puolestaan kuvastaa paitsi kunnioitusta myös henkilökohtaista katumusta ja nöyrytmistä Jumalan edessä, sekä riippuvuutta Hänen armostaan. Vaikka ehtoollisen vastaanottaminen istualtaan ei sinänsä luonnollisestikaan vähennä sakramentin arvoa tai vaikuttavuutta, voidaan kuitenkin arvella, että arkipäiväisyydessään tämä vastaanottamisasento ei ole omiaan opettamaan jumalanpalvelukseen kokoontuneelle seurakunnalle, ettei tässä ole kyse vain mistä tahansa syömisestä ja juomisesta, vaan suuresta ihmeestä: Herra itse antaa ruumiinsa ja verensä läsnä olevaksi, seurakuntansa syötäväksi ja juotavaksi, heidän syntiensä anteeksiantamiseksi.

4.2. Alttarikaiteiden kanssa vai ilman?

Suurin osa suomalaisista luterilaisista lienee tottunut vastaanottamaan Herran pyhän ehtoollisen polvistuneena alttaria ympäröivän alttarikaiteen ääreen. Kuitenkin on myös sellaisia kirkkosaleja, joissa alttarikaiteita ei ole. Mitä tästä tulisi ajatella? Mikä on alttarikaiteiden tausta? Entä mitä hyötyjä tai toisaalta kysymyksiä niiden käyttöön liittyy?

Siitä huolimatta, että kotimaassamme alttarikaiteita pidetään monin paikoin itsestäänselvytenä, koko kristikuntaa ajatellen niiden käyttö on oikeastaan melko harvinaista. Maininnat alttarikaiteista puuttuvat paitsi varhaisen kirkon todistuksista myös suurten historiallisten kirkkojen jumalanpalveluskäytännöistä. Esimerkiksi roomalaiskatolisissa tai idän ortodoksikirkkoissa sen paremmin kuin anglikaaniseen kommunioon kuuluvissa kirkoissakaan ei pohjoismaisen mallin mukaisia alttarikaiteita käytetä lainkaan. Myös luterilaisessa maailmassa alttarikaiteiden käyttö on monin paikoin tuntematon ilmiö. Alttarikaiteet ovatkin olleet käytössä pääasiassa Ruotsissa ja Suomessa, sekä ruotsalaisvallan perintönä paikoin myös Virossa. On myös esitetty, että varhaisin tunnettu maininta alttarikaiteista on peräisin vasta vuodelta 1576 ja Suomessa vielä myöhäisemmältä ajalta, vuodelta 1650. Esimerkiksi vuoden 1614 kirkkokäsikirjan ehtoollisen viettoa esittävässä kuvassa ei alttarikaidetta ole.

Alttarikaitteiden käytöllä voidaan nähdä olevan monia etuja. Polvistuminen alttarin ääreen on toki sallittua ja mahdollista ilman alttarikaitteitakin, mutta pohjoismaisen mallin mukaiset kaitteet polvistumiskorokkeineen luonnollisesti helpottavat ehtoollisvieraiden polvistumista. Seurakunnan polvistuminen voi osaltaan helpottaa myös pastorin työtä sakramentin jakamisessa ja esimerkiksi välttää Kristuksen veren läikkymisen vaaraa, erityisesti suurikokoisten vastaanottajien kohdalla. Alttarikaitteet voivat auttaa myös seurakunnan järjestyksen edistämisessä. Ensinnäkin ne osoittavat seurakuntalaisille paikan johon polvistua ja ehkäisevät näin turhan ruuhkan tai epäjärjestyksen syntymistä kirkon kuorissa. Toiseksi alttarikaitteet myös opettavat, että niiden sisäpuolella sijaitsevaa alttaria tulee kunnioittaa, ovathan sille asetetut ehtoollislahjat pyhiä. Siksi kuka tahansa ei noin vain saa tulla alttarille, vaan Herra on asettanut sakramentin jakamista varten erityisen viran. Alttarikaitteille on joskus haettu merkityssisältöä myös Vanhasta testamentista: jos kirkon kuori on nähty uusitamentillisena vastineena vanhan liiton temppelin pyhälle paikalle, on alttarikaitteen rajaaman alueen katsottu vastaavan kaikkein pyhintä. Toisaalta on kuitenkin myös esitetty, että tällaista rinnastusta ei tulisi tehdä, ja että alttarikaitteet eristävät seurakunnan ei-toivottavalla tavalla alttarista, Kristuksen läsnäolon symbolista.

Alttarikaitteiden muodosta on niin ikään erilaisia näkemyksiä. Tietävästi 1800-luvun alusta lähtien kaitteet rakennettiin tavallisesti puoliympyrän muotoon. Tämän muodon on usein tulkittu kuvaavan tässä ajassa ehtoolliselle kokoontuvan taistelevan seurakunnan (*ecclesia militans*) ja toisaalta perillä riemuitsevan, voittaneen seurakunnan (*ecclesia triumphans*) keskinäistä yhteyttä: Näkyvä puoliympyrä kuvaa ensimmäistä, mutta ikään kuin ”jatkuu” näkymättömässä muodostaen täydellisen ympyrän. Tämä puolestaan kuvastaa seurakunnan yhteyttä, jota kuolema ei voi rikkoa. Samalla on esitetty, että näin korostetaan myös ehtoollisen luonnetta yli kuoleman rajan ulottuvana toivon ateriana. Toisaalta tätä selitystä on myös kritisoitu teennäisenä, epähistoriallisena ja siksi perusteettomana. Edelleen on kuitenkin aiheellisesti kysytty, että jos kaide rakennettaisiin suoraksi, minkälai-

nen symbolinen viesti tähän mahdollisesti liittyisi. Mihin niin kutsuttu näkymätön seurakunta silloin sijoittuisi?

Edellä on käsitelty klassista ja varhaiskristillistä tapaa ottaa ehtoollinen vastaan seisten, sekä toisaalta pohjoismaissa tuttuja, polvistumismahdollisuuden tarjoavia alttarikaiteita. On kuitenkin olemassa myös eräänlainen välimuoto näiden kahden vaihtoehdon välillä. Joissakin luterilaisissa kirkoissa on alttarin ympärillä suora kaide tai aita, joka muistuttaa vanhoissa roomalaiskatolisissa kirkoissa käytettäviä. Ehtoollisliturgian aikana seurakuntalaiset tulevat tämän kaiteen äärelle ja vastaanottavat sakramentin pastorilta, joka seisoo kaiteen toisella puolella. Erona pohjoismaiseen käytäntöön on siis se, että tällaisissa kaiteissa ei polvistumiskoroketta ole, vaan seurakunta seisoo kaiteen äärellä.

Sekä alttarikaiteiden käytön että niiden käyttämättä jättämisen puolesta voidaan esittää käypiä perusteluja. Seurakunnat voinevatkin olla vapaita ratkaisemaan keskuudessaan sen, kumpaan vaihtoehtoon ehtoolliskäytännössä päädytään. Tässä pohdinnassa on toki syytä ottaa huomioon seurakunnan opetuksellinen tilanne sekä muun muassa kirkkotilaan ja sen järjestelemiseen liittyvät käytännön asiat. Lisäksi on syytä mainita, että riippumatta siitä, käytetäänkö seurakunnassa alttarikaiteita vai ei, ehtoollisvieraiden on hyvä sallia itse päättää, polvistuvatko he alttarin ääreen vai jäävätkö seisomaan. Kaiken on tapahduttava kristillisen vapauden hengessä ja samalla kuitenkin hyvässä järjestyksessä (1. Kor. 14:40).

5. Ehtoollisen vastaanottamisen käytännöt ja kirkon opetus

Vaikka ehtoollisen vastaanottamisen käytäntöihin liittyviä kysymyksiä ei käsitellä kovin monisanaisesti Uudessa testamentissa sen paremmin kuin kirkkoisien kirjoituksissa tai luterilaisessa tunnustuksessakaan, asiasta on kuitenkin juuri näiden dokumenttien valossa mahdollista tehdä merkittäviä huomioita. Samoin kuin kaikissa muissakin jumaluusopin kysymyksissä, niin myös näissä on Jumalan pyhälle ilmoitussanalle annettava ensisijainen, muuta opetusta koet-

televa ja arvioiva asema: kun sakramentin vastaanottamisen historiallisia käytäntöjä ja niihin liittyviä kursoriisiakin opetuksia arvioidaan, on tärkeintä palata aina ensin Jumalan inspiroidun ilmoituksen sekä siihen talletettujen Kristuksen pyhien asetussanojen tarkasteluun. Näin on muun muassa jo siksi, että ilman Kristuksen sanaa ja asetusta ei ole sakramenttiakaan, mutta toisaalta juuri Hänen sanansa leipään ja viiniin liittyessään synnyttää ehtoollisen sakramentin, syntien anteeksiantamuksen aterian.

Toisaalta on huomattava, että alttarin sakramentin vastaanottamiseen liittyy myös seikkoja, joista Raamatussa ei ole varsinaista käskyä tai kieltoa. Tällaiset asiat, kuten ehtoollisen vastaanottamisen asento taikka se, otetaanko Kristuksen ruumis vastaan käsillä vai suulla kuuluvat niin kutsuttuihin ehdonvallon asioihin. Ehdonvallon asioissa seurakunnalla on oikeus ja valta tehdä muutoksia, lisäyksiä tai vähennyksiä, mikäli tämä vain tapahtuu harkitusti, pahennusta herättämättä sekä hyvässä järjestyksessä. Erityisesti on tarkasteltava, mikä missäkin tilanteessa parhaiten hyödyttää ja edistää seurakunnan hyvää järjestystä, hurskautta ja kaikkinaista rakentumista. Samalla juuri tähän liittyy myös seuraava merkittävä huomio: Vaikka ehtoollisen vastaanottamisen tapaan – niin kuin moniin muihinkin ehdonvallon asioihin – liittyvät kysymykset ovat monella tavalla käytännöllisiä, ne eivät kuitenkaan missään tapauksessa ole erillään kirkon varsinaisesta opetuksesta. Pikemminkin nämä kaksi, ulkoiset käytännöt ja opetuksen sisältö ovat aina väistämättä vuorovaikutuksessa keskenään. Jo ulkoiset käytännöt ohjaavat seurakuntaa siinä, miten se ymmärtää ja lopulta uskoo opetuksen sisällön. Toisaalta terve evankeliumin oppi myös ohjaa seurakuntaa terveisiin ja Jumalan sanan mukaisiin liturgisiin käytäntöihin. Siksi seurakunnassa on pidettävä huolta siitä, että kaiken perustana on aina Jumalan sanan oikea opetus, tässä tapauksessa siis se, että Herran pyhästä ehtoollisesta opetetaan Jumalan sanan ja sitä oikein selittävän tunnustuksen mukaisesti, ja että sakramentti myös käytännössä asetetaan ja jaetaan Kristuksen pyhän säädöksen mukaan.

Lähteet ja kirjallisuus

Lähteet

Basileios Suuri

Epistola XCIII. Ad Caesariam patriciam, de communione. PG tom. XXXII.

Kyprianus Karthagolainen

Liber de Lapsis. PL tom. IV.

Kyrillos Jerusalemilainen

Mystagogica Catechesis. PG tom. XXXIII.

Luther, Martin

D. Martin Luthers Werke. Kritische Gesamtausgabe. Weimar. 1883–1929.

Luterilaiset tunnustuskirjat

Apologia Confessionis Augustanae.

Confessio Augustana.

Catechismus Maior.

Formula Concordiae. Epitome.

Formula Concordiae. Solida declaratio.

Origenes Aleksandrialainen

In Exodum Homilia XIII. GCS, sechster Band.

Ortodoksisen kirkon kanonit

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
ΣΥΝΑΧΘΕΙΣΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ. – ΠΗΔΑΛΙΟΝ ΤΗΣ
ΝΗΟΣ ΤΗΣ ΜΙΑΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΤΩΝ
ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ. ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ «ΑΣΤΗΡ» ΑΛ.
& Ε. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΑΓΚΟΥΡΓΟΥ 10 – ΑΘΗΝΑΙ. 1970.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΣ ΠΕΝΘΕΚΤΗΣ Η
ΜΑΛΛΟΝ ΕΙΠΕΙΝ ΕΚΤΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ. – ΠΗΔΑΛΙΟΝ ΤΗΣ ΝΗΟΣ
ΤΗΣ ΜΙΑΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΤΩΝ
ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ. ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ «ΑΣΤΗΡ» ΑΛ.
& Ε. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. ΑΓΚΟΥΡΓΟΥ 10 – ΑΘΗΝΑΙ. 1970.

Pyhän Jaakobin liturgia

Divine Liturgy of St. James. <http://www.newadvent.org/fathers/0717.htm>

Käännökset

Evankelis-luterilaisen kirkon Tunnustuskirjat. Käännös, johdannot ja hakemisto: Kirkon keskusrahasto, Helsinki. Helsinki: Sley-kirjat. 2003.

Luther, Martti: Valitut teokset II. Toimittanut Lennart Pinomaa. Suomentaneet Aulo, Lehtinen et. al. Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiö. 1959.

Ortodoksisen kirkon kanonit selityksineen. Suomentanut Antti Inkinen. Pieksämäki: Ortodoksisen kirjallisuuden julkaisuneuvosto. 1980.

Kirjallisuus

Arkkimandriitta Arseni

1999 Ortodoksinen sanasto. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.

Bradshaw, Paul F. & Johnson, Maxwell E.

2012 The Eucharistic Liturgies. Their Evolution and Interpretation. Alcuin Club Collections 87. London: Society for Promoting Christian Knowledge.

Colliander, Tito

1982 Ortodoksinen usko ja elämännäkemykset. Suomennos: Paula Kononen. Tekstin korjaukset, alaviitteet, tarkennukset: Teppo Siili. Helsinki: Opintotoiminnan keskusliitto ry.

Elert, Werner

1966 Eucharist and Church Fellowship in the First Four Centuries. Translated from the German by N. E. Nagel. St. Louis: Concordia Publishing House.

Huovinen, Pentti

2003 Hyvät, pahat, näkymättömät. Miten selvitä elämässä mikrobien kanssa. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Koivula, Veijo

2011 Alfa ja Omega. Kristilliset symbolit, merkit ja tunnukset. Väylä.

Le Boulluec, Alain

2009 L'accueil du corps du Seigneur et les conditions requises selon Origène. – Pratiques de l'eucharistie dans les Églises d'Orient et d'Occident (Antiquité et Moyen Âge). Volume I. L'institution. Actes du séminaire tenu à Paris, Institut catholique (1997-2004) édités par Nicole Bériou, Béatrice Caseau et Dominique Rigaux. Collection des études Augustiniennes. Séries Moyen Âge et Temps Modernes – 45. Paris: Institut d'Études Augustiniennes.

Lempiäinen, Pentti

1989 Kädestä suuhun. Ehtoollistapahtuman tarkastelua. – Teologinen aikakauskirja 5/1989. 94. vuosikerta. Päätoimittaja: Eero Huovinen.

Toimituskunta: Cleve, Illman, Juva, Laasonen et. al. Helsinki: Teologinen Julkaisuseura r.y.

2006 Kuvien kieli. Vertauskuvat uskossa ja elämässä. Toinen painos. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Masaki, Naomichi

2013 He Alone Is Worthy! The Vitality of the Lord's Supper in Theodor Kliefoth and in the Swedish Liturgy of the Nineteenth Century. Församlingsfakultetens skriftserie nr 12. Göteborg: Församlingsförlaget.

Nagel, Norman

1993 Whose Liturgy Is It? – Logia. A Journal of Lutheran Theology. The Divine Service. Eastertide/April 1993. Volume II, Number 2.

Arkipiispa Paavali

1978 Miten uskomme. Ortodoksinen paimenkirje. Porvoo, Helsinki, Juva: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Paul, Robert & Huovinen, Pentti

1991 Yhteismalja terveydellisenä kysymyksenä. – Teologinen aikakauskirja 6/1991. 96. vuosikerta. Päätoimittaja: Juha Seppo. Toimituskunta: Cleve, Huovinen, Illman, Laasonen et. al. Helsinki: Teologinen Julkaisuseura r.y.

Sokratilin, Vladimir

2012 Tehkää tämä minun muistokseni. Ehtoollisastiat kiitosuhrin välineinä ortodoksisessa perinteessä. – Ikonimaalari 2/2012. Teemana metalli. Helsinki: Maahenki Oy.

Zill, Marcus T.

2001 No poison can be in the Cup that my Physician sends me. The Chalice Reconsidered. <http://lutheranliturgy.org/resources/chalice.pdf>

III Ajankohtaiskysymyksiä

Onnistunut hämäys

Piispa Risto Soramies

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon piispat julkistivat elokuun (2016) lopulla selonteon avioliitosta eduskunnan uuden avioliittolain tuoman tilanteen valossa.

Selonteosta käy ilmi, että piispat ovat muuttaneet avioliittokäsityksen perinpohjaisesti. Piispainkokous tosin päätyi pitämään kiinni nykyisestä vihkikaavasta, joka koskee vain miehen ja naisen välistä liittoa, mistä monet jo ehtivät iloita. Iloon ei ole valitettavasti syytä. Uusi, pakanallinen käsitys avioliitosta peitettiin kauniitten sanojen ja muodollisuuksien taakse.

Piispojen selonteko merkitsee, että kirkossa tullaan pitämään kaikkia uuden avioliittolain sallimia avioliittomuotoja, siis myös homoliittoja pätevinä. Niitä tulee piispojen mukaan kohdella kirkossa perheinä ja ne voidaan siunata Jumalan sanalla. Lisäksi kirkon kaikkia virkoja voi hoitaa homoliitossa elävä henkilö. Tällaista ”elämänvalin-

taa” on selonteon mukaan kunnioitettava. Selonteon mielettömyys käy ilmi jo siitä, että papit saavat sen mukaan itse olla minkälaisessa liitossa tahansa, mutta eivät saa vihkiä kuitenkaan kuin vihkikaavan mukaan yhden miehen yhden naisen kanssa.

Kristinusko on jo 2000 vuotta vanha ja avioliitto sitäkin paljon vanhempi. Avioliitto kuuluu kaikissa kansoissa ja kulttuureissa elämän tärkeimpiin asioihin ja häätjuhlat suurimpiin juhliin. Avioliiton suojelemiseksi ja lasten turvallisuuden takaamiseksi avioliitolla on myös ollut vahva laillinen asema. Vaikka avioliittoa vastaan paljon rikotaankin, se on kuitenkin yleismaailmallisesti tunnustettu yhteiskunnan perusyksikkö, jota vahvistamaan ja suojelemaan on velvoitettu niin valtiolta kuin uskonnolliset yhteisötkin.

Maailmassa on vain harvoja niin yksiselitteisiä asioita, kuin se, että on olemassa miehiä ja naisia. Ennen meidän aikaamme sukupuolien eron hävittämistä on pidetty mielettömänä. Edelleenkin melkein kaikkialla maailmassa luonnollinen ihmisjärki ja ns. luonnonoikeus pitävät itsestään selvänä, että avioliitto on miehen ja naisen välinen, pysyvä ja velvoittava liitto. Jopa moniavioisissa kulttuureissa on pidetty tästä kiinni. Suomen eduskunnan päätös ns. tasa-arvoisesta avioliitosta on heijastusta aikamme ylimielisyydestä: olemme mukalöytäneet fiksuudessaamme jotain parempaa, kuin ihmiskunnan vakavimmin otettava käytäntö ja vakaumus ovat olleet.

Kirkon avioliitto-opetuksen kaksi kulmakiveä ovat avioliiton asetussanat ja kuudes käsky. Jeesus toistaa Vanhan testamentin sanat: ”Luoja jo alussa ’loi heidät mieheksi ja naiseksi’ ja sanoi: ’Sen tähden mies luopukoon isästänsä ja äidistänsä ja liittyköön vaimoonsa, ja ne kaksi tulevat yhdeksi lihaksi’? Niin eivät he enää ole kaksi, vaan yksi liha. Minkä siis Jumala on yhdistänyt, sitä älköön ihminen erottako” (Matt.19:4). Avioliitto-opetuksen toinen kulmakivi Kuudes käsky: Älä tee huorin. Jeesus selittää tämän käskyn ehdottomuutta kuuluisalla sanallaan: ”Jokainen, joka katsoo naista himoiten häntä, on jo sydämessään tehnyt huorin hänen kanssansa” (Matt. 5:28).

Kirkolla ei ole muuta mahdollisuutta, kuin pitää niin Jumalan sanan kuin luonnollisen, yleismaailmallisen käsityksen mukaisesta

avioliitosta kiinni, opettaa sen pyhyyttä ja varoittaa Jumalan rangaituksesta kaikkia avioliiton rikkojia - kuten Jeesuskin teki. Kun nyt piispat luopuvat Jumalan käskystä tässäkin asiassa, he eivät päätöksellään enää edusta kristinuskoa, vaan pakanuutta.

Piispojen erehdys oli, että he ylipäätään ottivat asian käsiteltäväkseen, aivan kuin kristillinen avioliittokäsitys olisi heidän uudelleen harkittavissaan. Heidän olisi tullut yksinkertaisesti tunnustautua Jumalan sanaan, jonka palvelijoiksi heidät on asetettu. Osoittaa kirkon johdon asemansa yliarvioimista ja piispojen todellisuudentajun puutetta, kun he tekevät kirkon avioliittokäytännön riippuvaiseksi omista päätöksistään ja kirkolliskokouksen enemmistön mahdollisista muutumisista. Muutamat heistä ilmaisivat jopa uskovansa lopulta homoliittojen vihkimisen tulevan kirkossa mahdolliseksi. Tällä tavalla kirkko itse murentaa kivijalkaansa.

Eihän piispoja ja muitakaan pappeja ole asetettu kehittämään kristinuskoa, vaan julistamaan sitä. Kirkon tehtävänä on valmistaa ihmisiä viimeiselle tuomiolle. Tähän tehtävään ja kirkon tunnustukseen ovat papit sitoutuneet juhlallisella ja julkisella lupauksella - me vanhemmat papit vieläpä valalla. On sokeutta ja suorastaan röyhkeyttä pappina ruveta peukaloimaan Jumalan sanaa. Jos Jumalan käskyt vääristellään, ei enää voida olla varmoja evankeliumistakaan, jossa Jumala lupaa syntien anteeksiannon ja iankaikkisen elämän niille, jotka turvautuvat ristiinnaulittuun ja ylösnousseeseen Jumalan Poikaan.

Piispat ovat jälleen pettäneet paimenvirkansa ja johtavat laumaansa tietoisesti harhaan. Kuudes käsky on menettänyt Suomen kirkossa merkityksensä. Seuratessaan ajanhenkeä, piispat ovat hylänneet jumalanpelon.

Avoliitto, avioero ja eronneiden vihkiminen³

Pastori, TT Martti Vaahtoranta

1. Aika, jota elämme

Elämme maailmassa, jossa avioliittoinstituutio on monella tavalla uhattuna. Tätä väitettä ei tarvitse perustella. Silloinkin, kun mennään naimisiin, ja jopa silloin, kun mennään naimisiin tietoisesti kristittyinä siveästi seurustellen ja aikomuksena jakaa oma ruumis kumppanin eläessä vain yhden kumppanin kanssa, avioliittoa rikkoontuu kiihtyvällä vauhdilla myös kristittyjen parissa.

Aina erot eivät myöskään johdu toisen osapuolen avioriksesta.⁴ Ehkä nykyään useammin vain ”ajaudutaan erilleen”. Koetaan, ettei sittenkään avioiduttu ”sen oikean kanssa”. Silti myös syrjähyppy rikovat avioliittoa.

Moni eronnut tai erotettu eli syyttään hylätty on nuori. Ei tosin vanhankaan ole helppo elää yksin totuttuaan sekä arkisen elämän jakamiseen että avioelämään puolison kanssa. Nuorelle se voi olla vielä vaikeampaa terveen ruumiin muistaessa menneet hyvät hetket ja kaivatessa uusia silloinkin, kun sielu kammoksuu mennyttä elämää entisen puolison kanssa. ”Ihmisen ei ole hyvä olla yksinänsä” (1.Moos.2:18). Se on totta varsinkin sellaiselle, joka ei ole saanut naimattomuuden armolahjaa (1.Kor.1:1,7,32–38). Lähelle näyttäisi silloin tulevan P. Paavalin opetus: ”Haureuden syntien välttämiseksi olkoon kullakin miehellä oma vaimonsa, ja kullakin naisella aviomiehensä” (1.Kor. 7:2).

Niinpä useimmat meistä tuntevat ”uusperheitä”, uusia liittoja, jotka näyttävät olevan sekä maallinen että joskus myös hengellinen siunaus puolisoille ja näiden lapsille. Meillä on sellaisia omaistemme

3 Artikkelin liittyy Lähetyshiippakunnan konsistorin asettaman avioliittotyöryhmän työskentelyyn.

4 Luterilaisuudessa on Jeesuksen opetukseen Matt. 19:9 vedoten pidetty hyväksyttävänä syynä hylätä puoliso, joka teollaan rikkoo sen ”yhden lihan”, jonka aviopuolisot yhdessä muodostavat.

ja läheisten ystäviemme joukossa. Moni on kasvanut ”uusperheessä”. Mitä niistä, eroista ja eronneiden uusista avioliitoista olisi ajateltava? Kysymystä ei voi sivuuttaa, sillä ilmiö ei ole outo myöskään Lähetys­hiippakunnan seurakunnissa. Ja niin kuin perhe on yhteiskunnan pe­russolu, niin sillä on ratkaiseva rooli myös seurakunnassa. Kysymykset avioliitosta, erosta ja uudelleen avioitumisesta eivät sen tähden kosketa vain yksilöitä, vaan myös yhteisöjä niiden ympärillä.

2. Ympäristön paine ja Jumalan asetukset

Paine avioliittoa kohtaan on kova. Se kohdistuu useasta suunnasta käsin myös meihin seurakuntiemme hengellisinä vastuunkantajina, pastoreina ja uskovina. Emme pääse sitä pakoon.

Samalla kyse on jännitteestä, joka kohdistuu meihin useasta eri suunnasta. Meitä ensinnäkin mitataan sen perusteella, kuinka tiukas­ti tulkitsemme Jeesuksen opetusta avioliitosta, avioerosta ja eronnei­den uudelleen avioitumisesta. Nähdään, että vaikka avioero joskus on tosiasia, joka ei selittämällä muuksi muutu, tai että jossakin tilantees­sa se on ainoa mahdollinen toimintamalli, jonka Jeesuskin tietyin eh­doin sallii, avioliitto pysyy erosta huolimatta muodollisesti voimassa, eikä edes petetty puoliso saa mennä uudelleen naimisiin. Päätöstem­me peilinä saatetaan pitää paitsi Raamattua ja sen ankarinta lukuta­paa, myös Vanhan kirkon tiukkaa tulkintaa asiasta.

Toisaalla väitetään, että Vanha kirkko ei sittenkään ollut niin yk­simielinen suhteessaan eronneitten uuteen avioliittoon, kuin on ole­tettu. Sanotaan, että Raamattukin antaa puolisonsa tämän haureuden tähden hylänneelle ja myös syyttään hylätylle mahdollisuuden uuteen avioliittoon (vrt. Matt.19:9, 1.Kor.7:15). Vedotaan Tunnustuskirjoi­hin⁵ ja luterilaisen ortodoksian niitä koskevaan tulkintaan tai kirk­koisien perintöön sellaisena, kuin se luterilaisuudessa tuohon aikaan

5 Kyseessä on virke: ”Epävanhurskas on sekin säädös, joka avioeron jälkeen estää syytöntä osapuolta menemästä uuteen avioliittoon.” Paavin valta ja johtoasema, 78, Evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuskirjat, Helsinki 1990, 294; ”Injusta etiam tradi­tio est, quae prohibet conjugium personae innocenti post factum divortium. [...] So ist dies auch unrecht, daß, wo zwei geschieden werden, der unschuldig Teil nit wiederumb heiraten soll.” BSLK, De potestate et iurisdictione episcoporum, 78, S.494–495.

ymmärrettiin.⁶

Tätä näkemystä arvostellen saatetaan puolestaan huomauttaa, että protestanttisten kirkkojen omaksuma salliva linja kysymyksessä eronneiden uudelleen avioitumisessa on uudistus, jonka juuret juontavat humanisti Erasmus Rotterdamilaisen raamatuntulkintaan. Ja juuri tämän Erasmuksen kanssa Martti Luther ankarasti väitteli kuuluisassa teoksessaan *Sidottu ratkaisuvälillä*. Voisiko siis Erasmuksen tulkinta eronneiden uudelleen vihkimisestä olla oikea?

Suurempi paine kuin sitovan kristillisen perinteen eri tulkintojen jännitteestä meihin kuitenkin kohdistuu maailmasta käsin. *Ajan henki*, joka nimittää itseään *suvaitsevaksi rakkaudeksi*, painaa raskaana meitä ja seurakuntiamme. Kenellä on rohkeutta ja voimia sanoa aikuisille ihmisille, mitä heidän pitäisi tehdä tai jättää tekemättä? Tai edes nuorille?

Sen tähden suurin meitä pastoreina ja seurakuntiemme vastuunkantajina kohtaava kiusaus saattaakin olla, että toimimme seurakuntana ja kirkkona silkasta myötätunnosta, mutta myös väärän arkuuden ja suoranaisten pelon tähden⁷ sallivammin, kuin Jumalan sana antaisi meille luvan. Sen tähden olemme kuitenkin vaarassa joutua myös tilanteeseen, joka tuo seurakuntiimme rekisteröidyssä parisuhhteessa keskenään eläviä tai sellaista suunnittelevia homoseksuaaleja. Mitä silloin teemme? Mitä sanomme? On raskasta ja vaikeaa häiritä rakastettavien ja onnellisten lähimmäisten iloa ikävillä raamatunkohdilla. Niin meidän on silti tarvittaessa tehtävä.

3. ”Mutta suurin niistä on rakkaus”

Rakkautta ei ole ilman rajoja. Niitäkin ajatellen meidän pitää kuitenkin kavahtaa sellaista kovuutta ja ”pykäliin” jumittumista, joka tekee meidät sokeiksi lähimmäistemme todelliselle elämäntilanteelle ja suoranaistelle hädälle. Kun eronnut pohtii mahdollisuutta uuteen

⁶ Tällöin jää joskus huomaamatta sellainen merkittävä erehdys, jonka luterilaiset isät tekivät luullessaan kirkkoisä Ambrosiuksen teksteiksi tuntemattoman, ilmeisesti 300-luvun loppupuolella vaikuttaneen roomalaisen teologin kommentteja.

⁷ Saatamme esimerkiksi pelätä, että toimimalla liian ankarasti menetämme seurakuntalaisiamme maailmalle tai ainakin toiseen seurakuntaan.

avioliittoon, kyse ei ehkä olekaan ruumiillisesta hillittömyydestä eikä hallitsemattomasta nautinnonhalusta, vaan siitä, kuinka elämästä ylipäättään voisi yksin eläen selvitä hengissä ja uskossa loppuun asti. Osaammeko kulkea seurakuntalaistemme, omaistemme ja ystäviemme rinnalla heidän ahdistuksessaan, vai kävelemmekö heidän hätänsä ja kysymystensä yli omien, valmiiden ratkaisujemme kanssa? Suojellemmekö enemmän omaa omaatuntoamme kuin heitä, joita meidän tulisi tukea ja kaita?

Silti on varmaa, että suurinta rakkautta, jota pastoreina ja uskovina voimme osoittaa toisia uskovia, omaisiamme ja ystäviämme kohtaan, on pitäytyminen siihen, mitä Jumala sanoo sanassaan. Silloin on kaiken pohdiskelun ja kaikkien sielunhoidollisten neuvojen lähtökohdaksi ja horjumattomana perustana Herramme jylhä vastaus Hänelle esitettyyn kysymykseen, *onko miehen lupa hyljätä vaimonsa mistä syystä tahansa*: ”Minkä Jumala on yhdistänyt, sitä älköön ihminen erottako” (Matt.19:3–6). Kaikki muu on tämän luomistodellisuuden tulkintaa.

4. Avioliitto Jumalan luomistekona

Vastatessaan kysymykseen aviopuolison hylkäämisen ja avioeron oikeutuksesta Jeesus viittaa sekä mieheyden ja naiseuden alkuperäisyyteen että avioliiton asettamiseen jo luomisessa. Miehen ja naisen avioliitto on ollut ennen mitään muuta ihmisten välistä elämää muodostaen kahdesta ihmisestä pysyvällä tavalla ”yhden lihan”:

Ettekö ole lukeneet, että Luoja jo alussa ’loi heidät mieheksi ja naiseksi’ ja sanoi: ’Sen tähden mies luopukoon isästänsä ja äidistänsä ja liittyköön vaimoonsa, ja ne kaksi tulevat yhdeksi lihaksi’? Niin eivät he enää ole kaksi, vaan yksi liha. Minkä siis Jumala on yhdistänyt, sitä älköön ihminen erottako (Matt:19:4–6).

Seksuaalisuus, mieheys ja naisuus niiden yhdistävässä suhteessa toisiinsa, kuuluu siis ihmisen olemukseen. Se ei ole vapaasti valittavissa

oleva ”sosiaalinen konstruktio”⁸. Ihminen luotiin miehenä yhteyteen naiseuden kanssa ja naisena yhteyteen mieheyden kanssa.

Avioliitossa tälle ihmisyyttä määrittävälle suhteelle annettiin henkisesti, ruumiillisesti ja yhteisöllisesti syvin ja väkevin olemisen muoto niin, että siitä saattoi tulla ”hedelmällinen” ja perheestä ihmiskunnan kohtu ja syli. Sen tähden avioliittoon kuuluvat seksuaalisuuden hedelminä myös mahdolliset lapset tai seuraavasta sukupolvesta huolehtiminen muulla tavoin,⁹ ei ainoastaan ihmiselle yleisesti annettu tehtävä ”viljellä ja varjella” luomakuntaa.

Silti seksuaalisuus, kahta erilaista saman ihmisyyden muotoa toisiansa puoleensa vetävä ja yhdistävä voima, ei ole vain väline muita päämääriä varten, vaan se on ihmisen luotuisuuden konstituutio, joka rakkautena määrittää ihmisyyttä jo ennen sen hedelmiä, uutta sukupolvea.¹⁰ Myöskään avioliitto¹¹ ei ole vain toissijainen järjestely, joka olisi kehitetty kanavoimaan libidoa¹² ja tuottamaan siinä sivussa uusia ihmisiä. Se on Jumalan alkuperäinen asetus ja sellaisena institutionaalinen tapa elää todeksi annettua seksuaalisuutta ja Jumalan kuvaisuutta.

8 Käsitteestä johdannomaisesti ks. esim. Hanna *Meisner*: Die soziale Konstruktion von Geschlecht – Erkenntnisperspektiven und gesellschaftstheoretische Fragen (2008); http://www.fu-berlin.de/sites/gpo/soz_eth/Geschlecht_als_Kategorie/Die_soziale_Konstruktion_von_Geschlecht____Erkenntnisperspektiven_und_gesellschaftstheoretische_Fragen/index.html.

9 Syntiinlankeemuksen jälkeisessä maailmassa kaikille aviopareille ei anneta omia lapsia tai he eivät voi muista syistä ottaa heitä vastaan. Silloinkin heille kuuluu avioliiton *generatiivinen* tehtävä joko adoptiolasten muodossa tai muuten nousevasta sukupolvesta huolehtimisena. (Tämä tehtävä kuuluu muutettavat muuttaen myös naimattomille.) Avioliitto ei ole vain puolisoita itseään, vaan myös heidän välisenä rakkautenaan analogisesti ilmenevän Jumalan produktiivisen rakkauden edelleen jakamista varten.

10 Tältä osin on syytä suhtautua kriittisesti Martti *Lutherin* asiaa koskevaan näkemykseen hänen *Genesis* -kommentaarissaan; vrt. Martti *Vaahroranta*: Lähetyksen rakkautta; Jumalan dialogi islamin kanssa – kristityn puheenvuoro, *Iustitia* 26, Helsinki 2010, 58, alaviite 182.

11 Toisin kuin erilaiset tavat solmia se; ne vaihtelevat aikakausittain ja kulttuureittain.

12 Sillä on syntiinlankeemuksen jälkeen myös se tehtävä; vrt. 1 Kor. 7:2.

den ilmenemistä siinä.¹³

Vahvistaessaan avioliiton erottamattomuuden Jeesus viittaa alkutilaan, siihen ehjään ihmisyyteen, jota synty ei ole vielä rikkonut. Avioliitossa todeksi eletty ”yksi liha” ei ole myöhempi lisäys alun perin epäseksuaaliseen ihmisyyteen tai peräti lankeemus pois siitä,¹⁴ vaan Jumalan alkuperäisen luomistahdon ja -teon toteutumista. Erottamaton yhden miehen ja yhden naisen avioliitto ei ole ainoastaan tärkeä ja hyödyllinen yhteiskunnallinen instituutio, vaan sen pohjalla oleva seksuaalisuus on suorastaan ihmisyyden annettu olemisen muoto silloinkin, kun ihmisyyden kutsumusta lankeemuksen jälkeen toteutetaan naimattomana. Ihmisyyden perusta, suhteessa toistensa erilaisuuteen itsensä määrittävä ja samalla sukupuolia toisiaan kohti vetävä ja niitä yhdistävä, komplementaarinen sukupuolisuus on osa myös naimattomuuden lahjan saaneen ihmisen identiteettiä.¹⁵

13 Syntiinlankeemuksen jälkeen myös naimattomuudella on kutsumuksena korkea arvo (ks. esim. 1 Kor. 7). Sekään ei silti tee tyhjäksi tämän lahjan ja tehtävän saaneiden sukupuolisuutta. Munkki on mies ja nunna on nainen, niin kuin myös naimattomana työilleen ja siihen sisältyville palvelustehtäville omistautuva pappi tai aivan tavallisessa ammatissa toimiva kirkon ja yhteiskunnan rakentaja.

14 Näin on saatettu ajatella esimerkiksi gnostilaisuuden piirissä; vrt. Erkki *Koskenniemi*: New Age ja uudet uskonnot (1993); http://sley.fi/luennot/ESITYS/NewA_ihmEK93.htm.

15 Tätä tosisasiaa ei muuta toiseksi, että ihmisen analoginen Jumalan kuvaisuus on syntiinlankeemuksessa murtunut, ja murtumasta on seurannut ihmisen monenlaista ja kaikilla elämän alueilla esiintyvää heikkoutta. Sen tähden myöskään sukupuolinen identiteetti ei kehittyvässä persoonassa aina ja kaikkialla muodostu sillä tavoin selväksi, että se mahdollistaisi sukupuolten toisiaan puoleensa vetävän komplementaarisuuden aidon kokemuksen. Silti myös seksuaalista identiteettiään vasta etsivä tai homoseksuaaliksi itsensä kokeva kristitty voi elää aidosti ja täydesti todeksi omaa Jumalan kuvaisuuttaan, jos se toteutuu sanan *varsinaisessa merkityksessä* uskon suhteena armahdetun syntisen ja pyhän Jumalan välillä Jeesuksessa Kristuksessa ja osallisuudessa rakkaudesta Pyhässä Hengessä. Kilvoittelu kohti Jumalan tahdon mukaista seksuaalisuutta selibaatissa eläen ja siinä ehkä kohti oikeaa seksuaalista kokemusta kasvaen on tämän pelastavan Jumala-suhteen vaikutusta siinä analogisessa Jumalan kuvaisuudessa (ks. alla), joka on todellista, mutta silti kaikissa uskovissa keskeneräistä ja murtunutta ennen ruumiimme lopulliseen lunastamista *näkemisessä* eikä enää *uskossa* (vrt. Room. 8:23).

5. Avioliitto Jumalan kuvan analogisen ilmenemisen paikana ihmisyydessä

Miehen ja naisen välinen ainutkertainen ja erottamaton avioliitto toteutti erityisellä tavalla Jumalan *analogista* kuvaa¹⁶ ensimmäisissä ihmisissä. Kahden *erilaisen ihmisen välinen, toinen toistaan täydentävä* ja ihmispersoonia *ruumiillis-henkisellä tavalla* yhdistävä rakkaus on kuva Kolmiyhteisestä Jumalasta, joka *on* rakkaus. Avioliitto on siis jo luomisen perusteella ja ”maallisena järjestyksenä”¹⁷ *suuri salaisuus*, jossa *kahden ykseys ruumiillis-henkisessä rakkaudessa* heijastelee *yhden* Jumalan *kolminaisuutta*.¹⁸

Tosin pelkkä *kahden* puolison keskinäinen rakkaus ei tee heistä sitä ehjää kuvaa *Kolmiyhteisestä* Jumalasta, joksi heidät on tarkoitettu suhteessa toinen toisiinsa. Siihen tarvitaan myös *subde Jumalaan*. Aviopuolisoiden rikkumaton, vanhurskas Jumala-suhde uskossa ja sen todeksi eläminen rakkaudessa onkin se *kolmas* ulottuvuus, joka kahden ihmisen välisen rakkauden lisäksi tekee siitä Kolmiyhteisen Jumalan kuvan.

Ehjä uskonsuhde Jumalaan on ”kolmas jalka”, joka pitää avioliiton ”pöytää” pystyssä. Siinä ei olekaan kyse pelkästä *dyadisuudesta*, vaan *triadisuudesta*.¹⁹

Omalla tavallaan tätä kolmeutta ilmaisevat myös ihmisen Jumalan kuvaisuuden erillisiä persoonia ”yhdeksi lihaksi” yhdistävän rakkau-

16 Viittaan tässä *Johann Gerhardin* opetukseen ihmisen Jumalan kuvaisuudesta. Se on kaksitasoista: *varsinaisessa mielessä* ihminen on Jumalan kuva *vanhurskaassa suhteessa Häneen*. *Analogisella* Jumalan kuvaisuudella Gerhard tarkoittaa alkuperäisen Jumalasuhteen *vaikutuksia ja ilmenemismuotoja ihmisyydessä*. Ensinmainittu *imago Dei* tuhoutui kokonaan lankeemuksessa, mutta jälkimmäinen säilyi osana ihmisyyttä, joskin pahasti turmeltuneena ja vääristyneenä; ks. Martti *Vaahtoranta*: *Restauratio imaginis divinae; die Vereinigung von Gott und Mensch, ihre Voraussetzungen und Implikationen bei Johann Gerhard*, *Schriften der Luther-Agricola-Gesellschaft*, 41, Helsinki 1998, 47–78.

17 Eikä vasta Kristuksen ja seurakunnan suhteen kuvana (vrt. Ef. 5).

18 Jumalan Kolmiyhteyden olemus yhdistävänä rakkautena määrittää, ei avioliiton kokonaisvaltaisella intensiteetillä, mutta silti analogisella tavalla kaikkea aitoa ihmisten välistä rakkautta myös lasten ja vanhempien suhteessa, naimattomuuden kutsumuksen saaneiden suhteissa toisiinsa ja lopulta koko yhteiskunnassa.

19 Vrt. *Vaahtoranta* 2010, 60–61

den hedelmät, lapset. He syntyvät ”kolmantena” isän ja äidin välisen rakkauden sylissä ja syliin. He lähtevät ”isästä ja äidistä”, ovat heistä ”erillisiä”, mutta silti ”samaa olemusta kuin isä ja äiti”.

6. Isän ja äidin virka Jumalan armotaloudessa

Toisaalta miehen ja naisen välinen suhde heijastaa avioliiton sisäisessä olemuksessa sitä *toiseutta*, joka Kolmiyhteisellä Jumalalla on luomakuntaansa nähden: Jumala ei ole isän, äidin ja lapsen muodostama perhe, vaan Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen yhteys, jossa Poika ”syntyy Isästä” ja Pyhä Henki ”lähtee Isästä ja Pojasta”. ”Äitiys” sen sijaan liittyy Jumalan armotaloudessa ihmisten muodostamaan seurakuntaan, johon Jumala on ihmiseksi tullessa Pojassaan Yljän suhteessa Morsiameen ja Taivaallisena Isänä suhteessa omiin lapsiinsa. Sen tähden isän virka niin perheessä kuin seurakunnassakin edustaa seurakuntaäitiin tai puolisoon nähden yhteiseen papputeen kuuluvan sukupuolten tasa-arvon ohittavaa Jumalan aloitteellista ja aktiivista toiseutta luomakuntaansa nähden.

Silti mies ei perheenisänäkään hallitse elämän syntymisen salaisuutta eikä omista sitä. Seurakunnassa pastorilla on vain isän *virka*, joka on annettu hänelle yhtenä perheen *pojista*. Varsinainen isyys on Taivaallisella Isällä, jota Poika, Jeesus Kristus, edustaa seurakuntaan nähden myös ollessaan sen Ylkä. Pohjimmiltaan uskovat puoliset ovat hengellisessä mielessä sisaruksia keskenään ja pastori veljien ja sisarten joukossa.²⁰

7. Syntiinlankeemus ja avioliitto

Seksuaalisuuden antropologisen konstitutiivisuuden tähden ei liene sattuma, että Raamatussa syntiinlankeemuksesta kerrotaan välittömästi avioliiton asettamisen jälkeen.²¹ Tämä järjestys ja jyrkkä raja alkuperäisen luomistyön ja lankeemusta seuranneen kirouksen välillä

20 Vrt. Martti *Vaahtoranta*: Mieheksi ja naiseksi luotu – ihminen kolmiyhteisen Jumalan kuvana; ideologisen feministiteologian ontologisen omavanhurskauden kritiikki (Sisarenpoika 1/2010, 22–29), 26; <http://www.paavalinsynodi.net/sp2010-1.pdf>.
21 1 Moos. 3.

kuvastaa sukupuolisuuden syvää merkitystä ihmisyydelle. Samalla se viittaa lankeemuksen dramaattisiin seurauksiin juuri seksuaalisuutta ja avioliittoa koskien.

Itse avioliitto pysyi lankeemuksenkin jälkeen voimassa, mutta nyt muuttunein etumerkein. Puhutaan kivuliaista synnytyksistä ja raskaasta raatamisesta. Myöskään vaimon alamaisuus mieheen nähden, josta kerrotaan, ei ole enää kuva suhteesta, joka Jumalalla alun perin oli rakastettuun kuvaansa. Avioliitto ei lankeemuksen jälkeen enää analogisesti heijasta Kolmiyhteisen Jumalan olemusta, jossa on kolme erillistä Persoonaa, jotka kaikki ovat yhtä rakkauden suhteessa toisiinsa yhdessä ja samassa jumaluudessa ja yhtenä, ainoana Jumalana.²²

Syntiinlankeemuksen katastrofista huolimatta ihmisuus ja avioliitto säilyivät ja jäivät jäljelle yhdessä muun luomakunnan kanssa. Nyt niitä kuitenkin määrittää alkuperäisen Jumala-suhteen sijasta sen rikkoontuminen ja yhdistävän rakkauden sijasta riita, alistaminen, viha ja kaikkien sota kaikkia vastaan koko luomakunnan huokaillessa synnin raskaan taakan alla.²³

Varsinainen Jumalan kuva ihmisessä, hänen vanhurskas Jumala-suhteensa, on kokonaan tuhoutunut. Samalla analoginen Jumalan kuva hänessä ja hänen inhimillisissä suhteissaan on pahasti vaurioitunut, koska sitä määrittävää ehjää Jumala-suhdetta ei enää ole.

Ihmisyys ja avioliitto jatkavat hyrrän tavoin pyörimistään niille alussa annetun liike-energian avulla. Se on kuitenkin pyörimistä enää vain itsensä ympäri ilman liikkeen vertikaalista Jumala-ulottuvuutta ja sen horisontaalista, pelastushistoriallista suuntaa ja päämäärää. Myös inhimillisen sukupuolisuuden maailmansisäinen tarkoitus hä-

22 Vrt. Athanasioksen uskontunnustus: ”Yhteinen kristillinen usko on tämä: Me palvomme yhtä Jumalaa, joka on kolminainen, ja kolminaisuutta, joka on yksi Jumala, persoonia toisiinsa sekoittamatta ja jumalallista olemusta hajottamatta. Isällä on oma persoonansa, Pojalla oma ja Pyhällä Hengellä oma, mutta Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen jumaluus on yksi, yhtäläinen on heidän kunniansa ja yhtä ikuinen heidän majesteettisuutensa. [...] Isää ei kukaan ole tehnyt, luonut eikä synnyttänyt. Poika on yksin Isästä, häntä ei ole tehty eikä luotu, vaan hän on syntynyt. Pyhä Henki on lähtöisin Isästä ja Pojasta, häntä ei ole tehty eikä luotu eikä hän ole syntynyt, vaan hän lähtee.” <http://www.evl.fi/tunnustuskirjat/ekumeeni.html>

23 Vrt. Room. 8:21-22.

märtyy synnin tähden. Alkuperäisen analogisen Jumalan kuvan sijasta ihminen ja hänen suhteensa toiseen sukupuoleen, toisiin ihmisiin ja luomakuntaan näyttävät usein enemmän Jumalan vastustajan kuin kaiken Luojan ja Ylläpitäjän kovalta.²⁴

8. ”Onko Jumala todellakin sanonut?”

Mikä sai alkuperäisen, Jumalan rakkautta heijastavan ihmisen ja maailman muuttumaan vastakohtakseen? Se, että Jumalan vastustaja, kiusaaja kysyi, ”onko Jumala todellakin sanonut”, ja se, että ensimmäiset ihmiset suostuivat kuuntelemaan kiusaajan kysymystä ja *epäilemään Jumalan käskyä*. He kuulivat mieluummin Jumalan vastustajaa, valheen isää, kuin Jumalaa itseään. Jumalan käskyn epäileminen johti sen rikkomiseen ja samalla sekä Jumala-suhteen että sen analogian, avioliitossa todeksi eletyn seksuaalisuuden särkymiseen.

Missään tapauksessa itse seksuaalisuus ei silti ole syntiä tai vähempiarvoista kuin puhtaasti kuvitteellinen ”alkuperäinen”, ”henkinen” ja ”sukupuoleton”²⁵ ihmisyyys. Missään tapauksessa ei ole kyse siitä, että syntiinlankeemuskertomus kuvaisi vain kaikille ihmisille yhteistä kokemusta lapsuuden vaihtumisesta murrosiän kautta aikuisuuteen.²⁶ Ei vasta syntiinlankeemus saanut Aadamia ”haluamaan” Eevaa ja Eevaa Aadamia, vaan sukupuolinen vetovoima kuului heidän luotuun ole-

24 ”... exutum DEI imagine pulcherrima tetram diaboli larvam induisse, ...” Johann Gerhard, *Loci theologici VIII*, 132; ks. *Vaahtoranta* 1998, 62.

25 Myös ”sukupuolineutraalius” tulee käsitteenä lähelle ajatusta ihmisyyden pohjimmiltaan aseksuaalisesta olemuksesta, vaikka se pintatasolla näyttääkin taistelevan kaikenlaisen ”seksuaalisuudeksi” nimitetyn vapaan toteuttamisen puolesta.

26 Syntiinlankeemuksen jälkeen murrosikään kuuluvat sekä hormonaalisen muutoksen vaikuttama tietoinen havahtuminen seksuaalisuuteen että vähittäinen itsenäistyminen vanhemmista, joka voi ilmetä myös avoimena kapinana, ja siinä voi nähdä analogian ensimmäisten ihmisten kysymykseen ”onko Jumala todellakin sanonut”.

mukseensa.²⁷

Molemminpuolinen vetovoima, joka johtaa jaettuna ilona ”yhdeksi lihaksi tulemiseen”, heijasti ensimmäisten ihmisten analogista kuvaa Jumalasta heissä heidän suhteessaan toinen toisiinsa. Lasten synnyttäminen ja kasvattaminen oli annettu heidän tehtäväkseen jo ennen lankeemusta. Aadam ja Eeva luotiin ”yhdeksi lihaksi” ja elämään sylikkään, ei ainoastaan rinta rinnan yhdessä vaeltaen.

Sen tähden synti *ilmenee usein myös voimakkaimmin juuri tällä syvimmällä elämisemme tasolla*. Se uhkaa karkeimmalla tavalla Jumalan suurimpia lahjoja, jopa meidän omaa olemustamme. Sen tähden on kyllä oikein, että muistutetaan, että on paljon muutakin syntiä kuin rikkomukset 6. käskyä vastaan ja että suurin niistä, varsinainen perussynti, on rikkomus 1. käskyä vastaan. Samalla pitää kuitenkin ymmärtää, etteivät seksuaalisen elämään piiriin kuuluvat kiusaukset ja lankeemukset sattumalta ole ensimmäisinä mielessä ja kielen päällä, kun sanotaan sana ”synti”.

9. Luotu järjestys lunastuksen merkinä

Avioliitossa on kyse ”luomisen piiriin” kuuluvasta asiasta. Se ei kuitenkaan tee siitä inhimillisen mielivallan eikä rajoittamattoman vapauden leikkikenttää. Avioliitto ei ole *ad iaforon*. Sitä koskevat Jumalan säädökset ovat sitovia.

Se ei siis ole mikään niistä monista arkisen elämämme asioista, jotka kyllä kuuluvat Jumalan hallintavaltaan, mutta joista voi silti olla monenlaisia mielipiteitä tai joissa ”oikean” ja ”väärän” eron voi kuvitella janaksi, jolla eri tavoin varustetut uskovat asettavat oman aika-

27 1.Moos. 3:16 - ”mutta mieheesi on sinun halusi oleva” - näyttäisi tosin puhuvan seksuaalisesta halusta juuri lankeemuksen seurauksena. Jakeen painopiste on kuitenkin toisaalla. Seuraavasta luvusta löytyy sama ilmaus, ja siitä näemme, mistä tässäkin on kyse: ”... niin väijyy synti ovella, ja sen halu on sinuun, mutta hallitse sinä sitä!” (1. Moos. 4:7). Synnin halu Kainiin on sama kuin naisen halu mieheen, nimittäin voittaa toinen ja kukistaa hänet. Niinpä lause ”ja hän on sinua valtitseva”, osoittaa, ei enää oikeaa miehistä johtamista ja vastuunottamista, vaan kuinka mies vahvempana usein voittaa kamppailun, joka naisen ja miehen välille lankeemuksen myötä on tullut. (Näistä eksegeettisistä huomioista kiitän lämpimästi pastori *Antti Leimosta*.)

sa ja ymmärryksensä edellytysten perusteella ”säätimen” eri kohtiin.²⁸ Avioliittoa sen sijaan koskevat Jumalan selvät ”kyllä” ja ”ei”.

Avioliitto ei myöskään ole *vain* luomisen piiriin kuuluva asia. Se ei tosin ole *armonväline* eikä *sakramentti* sanan varsinaisessa mielessä, koska se ei sellaisenaan välitä Jumalan armoa, kuten sana, kaste, ehtoollinen tai rippi. Silti se on *kuva* ihmisen uudistetusta Jumalasuhteesta tai paremminkin *Jumalan uudesta suhteesta ihmiskuntaan*, joka toteutui Jeesuksessa Kristuksessa Hänen tullessaan ihmiseksi ja sovittaessaan ihmiskunnan synnit ristillä.

Jeesus, Jumalan ja Marian Poika, yhdisti itsessään erossa olevat, Jumalan ja ihmisen, ensimmäisten ihmisten alkuvanhurskauttakin tiiviimmällä tavalla toisiinsa yhdeksi, jumalinhimilliseksi Persoonaksi. Siinä Persoonassa Hän sovitti meidän syntimme ja nousi Voittajana kuolleista. Näin Hän antoi langenneelle ihmiskunnalle itsessään uuden mahdollisuuden pelastavaan, vanhurskaaseen Jumalasuhteeseen. Hän luo sen itse Henkensä kautta rikkoutuneen Jumalan kuvaisuuden korjaamiseksi uskon suhteessa Häneen ja Hänessä koko Pyhään Kolminaisuuteen.

Sillä tavalla Jeesus eli ja elää yhä itsessään Jumalan kuvaisuutemme uudella tavalla todeksi. Siihen kuuluu myös se armahtava ja anteeksi-antava suhde, johon Jeesus Ylkänä asettui maalliseen Morsiamensa, Kirkkoon nähden. Näin avioliitto ja siihen liittyen seksuaalisuutemme, joka luomisen perusteella ilmentää meissä olevaa Jumalan *analogista* kuvaa, sai tehtävän olla myös uskossa toteutuvan ja uudistuvan Jumalan ja ihmisen *varsinaisen*, vanhurskaan suhteen kuva.²⁹

Jo Vanhan liiton aikana siihen viitataan,³⁰ ja se on osa Uuden testamentin ilmoitusta. Siinä avioliitto kuvaa Kristuksen, Yljän, kuolemaan asti itsensä uhraavaa rakkauden suhdetta syntiseen Morsia-

28 Esimerkkejä tällaisista asioista löytyy viljalti politiikan ja yhteiskunnallisen elämän piiristä: yhdelle saattaa kristityn velvollisuus suojella luomakuntaa merkitä äärimmäistä askeesia, toiselle myönteistä kantaa ydinvoimaan. Yksi asettaa etusijalle Suomeen saapuvien pakolaisten auttamisen, toinen suomalaisten suojelemisen näiden mukana tulevilta ongelmilta.

29 Avioliitto ei itsessään *ole* tämä lunastetun ihmisen vanhurskas suhde Jumalaan Kristuksessa, vaan sen *analoginen kuva*.

30 Ks. esim. Jes. 54:4-10, Hes. 16:1-14, Hoos. 2:19-20, mutta myös Jer. 3:1-13.

meen eli seurakuntaan, Jumalan perheeseen (Ef.5:22–23).

Näin avioliitto maallisenakin instituutiona voi kuulua myös ”uskon” eikä vain ”rakkauten”, myös Jumalan ”oikean” eikä vain ”vasemman” käden, myös ”evankeliumin” eikä vain ”lain” piiriin. Pelkkänä instituutiona se ei tosin välitä Jumalan armoa. Maallisenakin kuvana se on silti myös langenneessa maailmassa luotu järjestys, joka uskossa todeksi elettyinä voi ja jonka pitäisikin viitata siihen suhteeseen, joka Kristuksella on seurakuntaan ja seurakunnalla Kristukseen.

Sen tähden ja vaikka uskosta osattomienkin avioliitto voi olla täynnä molemminpuolista ja uhrautuvaa rakkautta, siinä ei sellaisenaan täydesti toteudu se Kristuksen ja seurakunnan välisen suhteen kuva, joka maallisen avioliiton pitäisi olla. ”Kahden” suhteen lisäksi tarvitaan näiden suhde ”Kolmanteen”. Tarvitaan ulkonaisen, maallisen instituution lisäksi avioliiton solmiminen ”Jumalan kasvojen edessä” ja ”seurakunnan läsnä ollessa” Jumalalta apua rukoillen ja julkilausuttuna yhteisenä tahtona Hänen avioliitolle antamansa tarkoituksen toteuttaminen.

Ja jotta Kristuksen ja seurakunnan suhteen kuva alkaisi elää, tarvitaan myös puolisoitten parannus ja usko. Se auttaa heitä uskonsisäristen keskinäisessä alamaisuudessa toisilleen elämään oikein todeksi ”vaimon alamaisuuden” ja miehen aseman ”vaimon päänä” (Gal. 3:28; Ef. 5:2, 22–33). Varsinaisesti vasta tällaisesta uskossa todeksi eletystä kristillisestä avioliitosta - ei siis mistä tahansa avioliitosta - voi tulla enemmän kuin vain luotuisuuden piiristä nouseva kuva tai vertaus, nimittäin *sakramentaalinen merkki*, joka viittaa Kristuksen ja seurakunnan suhteeseen ja jonka puitteissa sitä myös eletään todeksi.³¹

10. Jumala on todella sanonut

Vaikka ajat ovat muuttuneet ja muutos näyttää maailman ainoalta pysyvältä asialta, ihmisyyys ja siihen sisältyvä sukupuolisuus ovat säilyneet monista vääristymistään huolimatta meidän päiviimme asti.

31 Tässä se vertautuu papinvirkaan, joka ei sellaisenaan välitä Jumalan armoa, mutta kuuluu erottamatta sanan ja sakramenttien yhteyteen ja on kuva Kristuksen läsnäolosta seurakunnan keskellä ja sitä vastapäätä, mutta ei itsessään tämä armoa välittävä läsnäolo.

Ilman seksuaalisuutta meitä ei olisi pohtimassa näitä asioita. Sen tähden niitä Raamatun ohjeita, määräyksiä ja säädöksiä, joita meillä on yhtäältä Luomiskertomuksissa, toisaalta Herran Jeesuksen opetuksissa ja apostolien neuvoissa, ei voi pitää *eo ipso* vanhentuneina. Ei vain virkakysymyksessä, vaan myös kysymyksessä avioliitosta, avioerosta ja eronneiden uudelleen vihkimisestä me kuuntelemme Jumalan Sanaa, Herraa Jeesusta ja Hänen pyhiä apostolejaan emmekä Kiusaajaa, joka kysyy: ”Onko Jumala todella sanonut?”

Esivanhempamme lankesivat, koska he kieltäytyivät uskomasta, että *Jumala oli antanut heille selkeän ja yksiselitteisen kiellon*. He kieltäytyivät tottelemasta Jumalaa asiassa, jossa ei ollut minkäänlaista tulkinnanvaraa. Tämä on se perspektiivi, josta käsin meidän on tarkasteltava kysymystä avioliitosta, avioerosta ja eronneiden uudelleen vihkimisestä.

Meidän ei pidä kuunnella kiusaajaa, kun se kysyy, ”onko Jumala todella sanonut”, vaan meidän pitää kysyä, ”mitä Jumala on sanonut”. Sen me löydämme Raamatusta. Raamattua me puolestamme luemme yhdessä koko Kirkon kanssa antaen luterilaisen tunnustuksen selittää sitä.

Niinpä avioliittoa, avioeroa ja eronneiden uudelleen vihkimistä Raamatun pohjalta pohdittaessa tulevat kysymykseen ennen muuta sellaiset raamatunkohdat kuin Matt. 19:3-9 paralleelikohtineen (Matt. 5:31–32, Mark. 10:2-12, Luuk. 16:18). Tärkeitä ovat myös P. Paavalin opetukset asiassa, ennen kaikkea 1 Kor. 7:10–11. Tunnustuskirjojen lyhyen opetuksen löydämme puolestaan ”Paavin valta ja johtoasema” -kirjoituksesta.³²

32 Paavin valta ja johtoasema, 78, Evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuskirjat, Helsinki 1990, 294.

11. Kuinka Jumalan sanan ohjeet on Kirkossa ymmärretty?

11.1. ”Ei mistään syystä”³³

Avioliittoa ja avioeroa koskevia Raamatun ohjeita ja määräyksiä on Vanhassa kirkossa tulkittu todennäköisesti ainakin pääsääntöisesti niin, että eron tapahduttua myöskään eroon syytön osapuoli ei saanut lupaa avioitua uudelleen.³⁴ Idän kirkossa ajattelu sittemmin kehittyi (myös konstantinolaiseen käänteeseen liittyen) jossakin määrin toiseen suuntaan, mutta roomalaiskatolinen kirkko tulkitsee yhä tällä tavoin avioliittoa koskevia Jumalan sanan ohjeita. Sen tulkintaa tukee avioliiton ymmärtäminen ”sakramenttina”.³⁵

Tämän näkemyksen mukaan Jeesus ei siis ainoastaan kiellä tekemästä huorin ja rikkomasta aviota, ei ainoastaan hylkäämstä puolisoaan muun kuin jo tapahtuneen aviorikoksen tähden, vaan Hän torjuu myös sekä aviorikoksen tähden puolisonsa jättäneen että muuten syyttään hylätyn mahdollisuuden uuteen avioliittoon. Näyttäähän Hän sanovan sellaisen miehen, joka hylkää ilman pätevää syytä vaimonsa, tekevän myös *vaimostaan* eikä vain itsestään avionrikkojan, ja lisää, että ”joka nai hylätyn, tekee huorin” (Matt. 5:32). Sama koskee epäilemättä vaimoa, joka hylkää miehensä ja avioituu uudelleen.

Myös P. Paavalin ohje sikäli, kuin hän puhuu ”Herran suuna”, näyttää olevan samansuuntainen, mutta ei niin jyrkkä kuin Jeesuksen sanat synoptisissa evankeliumeissa (1.Kor.7:10-11). Näiden Herran Paavalin kautta antamien ohjeiden mukaan avioero olisi mahdollinen ilman, että kumpikaan osapuolista olisi sen myötä avionrikkoja. Silti uudelleen avioituminen kielletään. Ajatuksena näyttää olevan, että ovi takaisin Jumalan edessä voimassa olevaan avioliittoon olisi pidettävä auki (”... tai sopikoon miehensä kanssa”). Kyse olisi enemmänkin ”asumuserosta” kuin ”avioerosta”.

33 Vrt. Matti *Honkakari*: ”Ei mistään syystä ... vain kunnes kuolema erottaa”. Jeesuksen opetus avioerosta ja uudelleen avioitumisesta. ProGradu-tutkielma, Helsinki 2011.

<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/27346/eimistaa.pdf?sequence=1>

34 Jopa leskien uudelleen avioituminen saatettiin kieltää.

35 Nämä tiedot perustuvat pitkälti kirjaan Ragnar *Andersen*: De to skal vaere ett. Om ekteskap, skilsmisse og gjengifte. FBB: Råde 2014.

11.2. *Vai sittenkin?*

Annettuaan ohjeensa ”Herran käskynä” Paavali siirtyy antamaan ehkä hänelle esitetyn ajankohtaisen kysymyksen nojalla ohjeita ”omissa nimissään” (1.Kor.7:12). Niin hän tekee yhtä kaikki Herran asettamana apostolina ja Hengestä osallisena opettajana ja tähän asemaan liittyvällä auktoriteetilla,³⁶ mutta silti erottaen toisistaan ”Herran käskyn” ja omat neuvonsa (esim.1.Kor. 7:12,17, 25-26).

Niihin sisältyy vaikeasti tulkittava ohje: ”Mutta jos se, joka ei usko, eroaa, niin erotkoon: veli ja sisar eivät ole semmoisissa tapauksissa orjuutetut; sillä rauhaan on Jumala teidät kutsunut” (1 Kor. 7:15).

Tätä ohjetta on uskonpuhdistuksen jälkeen tulkittu protestanttisissa kirkoissa myös niin, että Paavalin mainitsema ”rauha” sisältäisi luvan avioitua uudelleen sille, joka on hylätty ”muusta syystä kuin haureuden tähden”. Kristillisen uskonsa tähden hylätyn oikeutta uuteen avioliittoon on sovellettu laajemminkin ”pahantahtoiseen hylkäämiseen”.

Vielä vahvemmin tämä oikeus on haluttu antaa sille, jota puoliso on pettänyt tekemällä aviorikoksen kolmannen osapuolen kanssa. Huorin tekemisen on katsottu rikkovan kokonaan aviopuolisoiden välisen ”yhden lihan siteen” niin kokonaisvaltaisesti, että sen jälkeen avioliittoa ei yksinkertaisesti enää ole olemassa. Se ei ole voimassa sen enempää kuin leskellä, joka on kuoleman kautta menettänyt puolisonsa.

Asiasta puhuvan Tunnustuskirjojen kohdan alkutekstin mukaan eroon syyttömän osapuolen uuden avioliiton epäminen olisikin ”epäoikeudenmukaista”. Olisi ”epistä”, ettei tilanteeseen syytön saisi enää koskaan kokea avioliiton onnea eikä sen suomaan turvallisuutta.

36 Vrt. 1 Kor. 7:25: ”... minä sanon ajatukseni niinkuin se, joka on Herralta saanut sen laupeuden, että hän on luotettava. Olen siis sitä mieltä ...”

Näin Philipp *Melanchthonin* laatiman tekstin voisi tulkita.³⁷

Tunnustuskirjat ovat kuitenkin äärimmäisen säästeliäitä tätä asiaa käsitellessään. Kyseessä on vain yksi virke useampien epäkohtien luettelossa. Sitä ei selitetä eikä analysoida sen tarkemmin. Sitä ei myöskään perustella Raamatulla eikä Kirkon traditiolla, kuten myöhemmin, luterilaisen ortodoksian teologiassa, joka käsittelee aihetta laajasti ja systematisoiden.

12. Raamattu, tunnustus ja rakkaus

Puhtaasti inhimillisesti tarkastellen ja monien elämänkohtaloiden edessä tuntuisikin kovalta ja rakkaudettomalta sitoa - varsinkaan syyttään - hylätty koko elämänsä ajaksi entiseen puolisoonsa niin, että vaikka puoliset asuisivat erillään, heillä ei saisi olla toista elämänkumppania rinnallaan, ei sittenkään, vaikka hylännyt osapuoli olisi tahollaan solminut uuden suhteen kolmanteen osapuoleen. Usein nekkään ehdot, joita luterilainen ortodoksia antaa eronneen uuden avioliiton mahdollisuudelle, eivät toteudu, niistä puhumattakaan, joita asiaan vielä tiukemmin suhtautuvat Raamatun tulkitsijat edustavat kieltäen kokonaan uuden avioliiton mahdollisuuden kaikilta muilta kerran avioliitossa olleilta, paitsi leskiltä.³⁸

Luemmeko siis Raamattua tunnustuksen valossa oikein? Voiko ehdollinen asumusero ja ehdoton uudelleen avioitumisen kieltä olla armollisen Vapahtajan tahto? Tai onko todella Hänen tahtonsa mukaista, että tämä kieltä koskee kyllä muita eronneita, mutta ei niitä, joiden puoliso on haureudessa itse rikkonut liiton? Entä liitetäänkö joukkoon vielä ne, jotka hylätessään puolisonsa ovat tehneet itsestään

37 "Injusta etiam traditio est, quae prohibet conjugium personae innocenti post factum divortium. [...] So ist dies auch unrecht, daß, wo zwei geschieden werden, der unschuldig Teil nit wiederumb heiraten soll." BSLK, De potestate et jurisdictione episcoporum, 78, S.494-495. Samalla kohta näyttäisi – ainakin BSLK:n alaviitteen nojalla – olevan kannanotto patristiseen teologiaan ja sen tulkintaan, joka ilmeisesti tekisi uudelleen avioitumisen mahdottomaksi juuri edellä käsiteltyjen raamatunkohtien nojalla.

38 Ortodoksinen kirkko kieltää myös leskeksi jääneiltä papeilta uuden avioliiton. Sillä tavoin Vanhassa kirkossa ainakin jossakin ja joskus kaikkia koskeva sääntö on rajattu vain pappissäätyä koskevaksi. Muuten ortodoksinen kirkko suhtautuu myös eronneiden vihkimiseen roomalaiskatolista kirkkoa liberaalimmin.

epäuskoisen vertaisen³⁹ ja että P. Paavalin ohjeen mukaan ”veli tai sisar” ei tällaisessa tapauksessa enää olisi entiseen puolisoonsa ”sidottu”?

Vai onko Jeesuksen opetuksessa jo periaatteessa kaksi erilaista tasoa, järkkymättömät ihanteet (erottamaton avioliitto) ja todellisen elämän moninaiset tilanteet (eri tavoin rikkoutuneet avioliitot) ja lupa ihanteista tinkien etsiä myös eronneille, kenties myös eroon syypäille eronneille, mahdollisuutta uuteen alkuun? Onko Jeesuksen viittausta Mooseksen sallimaan ”erokirjaan” lupa tulkita tähän suuntaan (Matt.19:7–8)?

Vai onko – päinvastoin – Jeesuksen vastaus fariseuksille otettava yksitasoisena ja ehdottomana korjauksena Vanhan liiton lain antamiin myönnytyksiin? Onko asiaa edes lupa pohtia ilman taustalla kuuluvaa Kiusaajan kysymystä: ”Onko Jumala todella sanonut?” Sillä sanooohan Jeesus: ”Te olette kuulleet sanotuksi ... mutta *minä* sanon teille ... ”(Matt:5:27–28)

Mooses antoi lankeemuksesta seuranneen ihmisten sydämen kovuuden tähden luvan erokirjan kirjoittamiseen (5 Moos.24:1), vaikka luomisessa annettu ihanne, jonka Jeesus nostaa alkuperäisenä ja sitovana esille, sulkee tämän mahdollisuuden kokonaan pois (Matt.19:3–12, 1.Moos.2:24). Onko Jeesuksen viittaus Mooseksen myönnytykseen silti raollaan oleva ovi ihanteita alemmalle todellisuuden ja toiminnan tasolle? Sisältyykö siihen eron mahdollisuuden lisäksi myös uuden avioliiton mahdollisuus?

Lähtökohtana olisi tällöin sekä opetuksen että uskon tasolla yksi, ainoa avioliitto, joka kristityllä voi olla kummankin puolison eläessä. Olisiko silti lupa kysyä, voisiko silloin, kun tämä ihanne ei toteudu, tavalla tai toisella solmittu eronneen uusi liitto, jossa eletään parannuksen hengessä, siveästi ja uskollisesti ja ikään kuin kyse olisi elämän ensimmäisestä suhteesta toiseen sukupuoleen, olla ”pienempi paha” kuin elämänmittainen yksinäisyys kaikkine lieveilmiöineen? Olisiko se puolisonsa huoruuden tähden tämän hylänneestä puhuttaessa suorastaan ”pienempi hyvä”? Ja voisiko myös syystään eronnutta koskea

39 Ks Johann Gerhard, Loci XXV, 624.

P. Paavalin leskille osoittama sana, jonka mukaan on ”parempi naida kuin palaa”? (1.Kor.7:9)

Voimme nähdä Jeesuksen 6. käskyä koskevan opetuksen ehdottoman, äärimmilleen viritetyn ja sellaisena saavuttamattoman tason siinä, mitä Hän opettaa *himokkaasta katseesta huorintekona* (Matt.5:28). Kun Jeesus näyttää tarjoavan siihen lääkkeeksi silmän repäisemistä päästä, Hän osoittaa, kuinka tämä täydellisyyden taso ei ole syntiselle mahdollinen, vaikka siihen pyrittäisiin näin äärimmäisin keinoin. Kiusaukset ja synty lähtevät ihmisen sisimmästä, eivät hänen käsistään, jaloistaan eivätkä silmistään (Matt.15:19).

Tällä ajatusten tasolla ”huorin tekeminen” ei Jeesuksen mukaan ilmeisesti annakaan lupaa hylätä sillä tavoin himonsa kohdetta, puolisoaan ja avioliittoaan vastaan rikkovaa. Kun Jeesus antaa luvan hylätä puoliso ”huoruuden tähden”, Hän epäilemättä tarkoittaa muuta kuin likaisia katseita ja ajatuksia. Sillä tuskin yksikään avioliitto pysyisi koko siihen sitoutuneiden elinajan ehjänä, jos pelkkä sisäinen suostuminen kiusauksiin tai suorastaan pelkät kiusaukset riittäisivät perusteeksi purkaa se.

Jeesus ei varmasti myöskään tarkoittanut, että haureuden syntien kiusaama todella repäisisi viettelevän silmän päästään tai peräti kastroisi itsensä. Kyseessä on retorinen liioittelu, jonka tarkoituksena on osana Jeesuksen avioliittoa koskevaa opetusta yhtäältä painottaa sen ja ylipäätään seksuaalisuuden ääretöntä pyhyyttä ja toisaalta osoittaa, kuinka kauas jokainen meistä on siitä langennut silloinkin, kun elämä ja avioliitto ovat ulkonaisesti kunnossa.

Onko siis Jeesuksen opetuksessa sittenkin kaksi ulottuvuutta? Onko ensimmäinen niistä äärimmäinen ”laki”, jonka joku tai monikin pystyy ulkonaisesti räyttämään elämällä ruumiillisessa mielessä puhtaasti ja uskollisesti yhdessä avioliitossa yhden puolison kanssa. Sisäisesti siihen ei kuitenkaan kukaan koskaan täydellisesti pysty.

Entä onko toinen ulottuvuus Jeesuksen opetuksessa ”evankeliumi”, joka ei sittenkään tarjoa ratkaisuksi kiusauksiin silmän repimistä ja käden katkaisemista, vaan joka yhtäältä saa lain vaatimukset näyttämään niiden koko hurjuudessa ja ehdottomuudessa kuin elokuun

illan auringonvalo ukkospilvet mantereen päällä, mutta toisaalta ja ennen kaikkea merkitsee syntien anteeksiantamista ja elämää armosta, ei oman täydellisyyden voimassa vapauden täydellistä lakia toteuttaen? (Jaak.1:25) Voisivatko tähän ulottuvuuteen nivoutua myös kaksi avioliiton institutionaalista tasoa?

Ensimmäinen niistä olisi se yksi, ainoa ja erottamaton avioliitto, johon kristitty vihitään kerran ja jossa hänen on myös pysyttävä ja jossa on Jumalan armon ja anteeksiantamuksen varassa myös mahdollista pysyä sisäisistä kiusauksista ja synneistä huolimatta. Voisiko sen toinen taso käsittää mahdollisuuden ensimmäisen avioliiton kaikesta huolimatta kariuduttua elää hyvällä omallatunnolla uudessa liitossa? Se ei olisi sama, joka rikkoutui tai rikottiin, eikä edes samalla tasolla sen kanssa, mutta silti Jumalan ”sydämen kovuuden” eli synnin seurausten tähden sallima ”pienempi hyvä” kuin ensimmäinen avioliitto tai ”pienempi paha” kuin kilvoittelu alituisesti silmiä repien ja käsiä katkoen, mutta silti kiusausten heiteltävänä ja yksinäisen taakkaa kantaa koko loppuelämän ajan.

13. Suomen evankelisluterilaisen lähetyshiippakunnan opetus avioliitosta

Lähetyshiippakunnassa on otettu vastaan se haaste, jonka oma aikamme esittää kristilliselle avioliittokäsitykselle. Vastauksen haasteeseen voi kiteyttää kahteen kohtaan:

Lähetyshiippakunta opettaa kristillistä avioliittoa, joka on siihen astuvien ainoa niin kauan, kuin kumpikin puoliso elää. Siinä ei ole minkäänlaista kokeilemisen eikä uuden yrittämisen mahdollisuutta. Siinä ei ole raollaan olevaa takaporttia, ei mistään syystä. Ei ole laivaa, joka hakisi jomman kumman samalle, autiolla saarella päätyneistä puolisoista pois. On vain yhteinen matka kohti saaren kätköissä ja louhikoiden ja tiheän metsän takana odottavia tuoksuja lehtoja ja auringossa kylpeviä rantoja – ja lopussa avioliiton täyttymys kuvan vaihtuessa todellisuudeksi Jumalan taivaassa.

Yhtä yksiselitteisesti Lähetyshiippakunnassa kuitenkin halutaan kulkea myös niiden uskovien rinnalla, joiden elämässä on käynyt

toisin. Niitäkään seurakuntalaisia, joiden avioliitto on kariutunut, ei hylätä. Heille annetaan mahdollisuus yhdessä oman pastorin ja myös piispan kanssa ja ohjauksella etsiä Jumalan tahdon mukaista tietä eteenpäin silloinkin, kun se merkitsee sirpaleiden kokoamista ja halkeamien kanssa elämistä. Erityisesti tämä koskee puolison aviorikoksen tähden yksin jääneitä tai muuten syyttään hylättyjä. Mutta muitakaan ei hylätä silloin, kun mennyttä ei enää voi korjata, mutta myös yksin eläminen tuntuu mahdottomalta. Etsitään mahdollisuutta koota sirpaleista astia, jossa säröt näkyvät, mutta jonka Jumala voi silti täyttää rakkaudellaan.

Avioero ja uudelleen avioituminen Uudessa testamentissa⁴⁰

Pastori Antti Leinonen

Johdanto

Synoptisiin evankeliumeihin on talletettu neljä kohtaa, joissa Jeesus puhuu avioerosta ja uudelleen avioitumisesta. Tekstien tulkintahistoriassa on näitä kohtia luettu karkeasti ottaen kahdella tavalla. On joko lähdetty liikkeelle Markuksen ja Luukkaan kohdista, joissa kieltoon ei anneta poikkeuksia ja näiden kohtien perusteella on luettu Matteuksen kahta kohtaa, joissa on mainittu poikkeus. Kahden edellisen kohdan valossa on tulkittu, että Matteuksen ”poikkeuslupa” antaa poikkeustilanteissa oikeuden erota, mutta ei mennä uudelleen naimisiin. Toinen tapa lukea kohtia on lähteä liikkeelle Matteuksen teksteistä ja lukea ne siten, että niissä (erityisesti Matt. 19) annetaan lupa poikkeustilanteessa sekä erota että mennä uudelleen avioon. Kun Markuksen ja Luukkaan tekstejä on lähestytty tästä kulmasta, on joko niiden sisään luettu tuo poikkeussääntö tai tulkittu niin, että kaikki mainitut tekstit pitää asettaa ikään kuin yhdeksi kokonaisuudeksi, ja tällöin Matteuksesta löytyvä poikkeuslupa eroon ja uudelleen avioi-

40 Artikkelii liittyy Lähetyshiippakunnan konsistorin asettaman avioliittotyöryhmän työskentelyyn.

tumiseen täydentää ja tekee Jeesuksen opetuksen kokonaiseksi.⁴¹

Itse perustelen alla seuraavanlaista näkemystä: Paavali sanoo aviosta puhuessaan, että se, mitä hän opettaa on Herran käsky. Ajatellen, että hän summaa täysin oikein kaikkien neljän evankeliumikohdan opetuksen sanoessaan, *ettei vaimo saa erota miehestään; mutta jos hän eroaa, niin pysyköön naimatonna tai sopikoon miehensä kanssa; eikä mies saa hyljätä vaimoansa* (1. Kor. 7:10–11). Jumala on liittänyt aviopuolisot yhteen ja yhdessä heidän tulisi pysyä. Jos kuitenkin erotaan, niin tulee sopia ja palata yhteen tai pysyä naimattomana. Tämä on ainoa tapa, ettei omalta puolelta rikota yhden lihan liittoa, kun pysytään uskollisena omalle puolisolle. Jeesus kuitenkin ottaa evankeliumeissa huomioon kuudennen käskyn rikkomisen, siis aviorikoksen todellisuuden. Hänen ristin verensä puhdistaa myös aviorikoksen synnistä sen, joka tunnustaa rikoksensa ja tarvitsee anteeksiantoa. Niinpä hän antaa anteeksi aviorikoksen tehneelle vaimolle (Joh.8). Hän julistaa evankeliumin uskovien porttojen pääsevän taivasten valtakuntaan (Matt.21:31–32). Jeesus kohtaa kaivolla samarialaisen vaimon, jolla oli Jeesuksen sanojen mukaan ollut useita aviomiehiä. Hän siis nimittää aviomieheksi niitäkin, jotka tulivat ensimmäisen liiton jälkeen (Joh.4:17–18). Kun yhden lihan liitto on rikottu, on yhä tarjolla anteeksianto. Sen turvin on mahdollista elää uudessa liitossa tai jopa joissain tilanteissa solmia sellainen.

41 Tähän tapaan asia esitetään esimerkiksi LCMS:n avioerodokumentin kohdassa: "William F. Arndt has correctly stated in his commentary on Luke 16:18, "Jesus here in Luke, as well as in Mark 10:11f., states the general principle and makes no exceptions. In the passage found in Matthew's Gospel the presentation is somewhat more complete and the exception which God allows is included." (*Divorce and Remarriage. An Exegetical Study. A Report of the Commission on Theology and Church Relations of the Lutheran Church--Missouri Synod November 1987, 16*). Samaan tapaan asiaa lähestyy luterilaisista isistä myös Martin Chemnitz: "Here I freely confess that if Christ had answered only what Mark and Luke describe, the sense would simply be this, that such a divorce is not lawful for any cause whatsoever, but that, no matter what befell, it is not permissible for the bond of marriage to be dissolved except through death." (Chemnitz, M., & Kramer, F. (1999). *Examination of the Council of Trent* (electronic ed.). St. Louis: Concordia Publishing House., VII, 3).

Matteuksen evankeliumi

Vuorisaarnassa Jeesus puhuu aviorikoksesta ensin sydämen tasolla: *Teille on opetettu tämä käsky: 'Älä tee aviorikosta (ou moikheuseis)'. Mutta minä sanon teille: jokainen, joka katsoo naista niin, että alkaa himoita häntä, on sydämessään jo tehnyt aviorikoksen (emoikheusen) hänen kanssaan. Jos oikea silmäsi viettelee sinua, repäise se irti ja heitä pois. Onhan sinulle parempi, että menetät vain yhden osan ruumiistasi, kuin että koko ruumiisi joutuu helvettiin. Ja jos oikea kätesi viettelee sinua, hakkaa se poikki ja heitä pois. Onhan sinulle parempi, että menetät vain yhden jäsenen, kuin että koko ruumiisi joutuu helvettiin* (Matt. 5:27–30). Jeesukselle ei kelpaa sellainen ajatus, että naista katsova tulee ulkoa päin saastaiseksi, kun nainen omalla olemuksellaan houkuttelee häntä katselevaa miestä aviorikokseen. Ei vaan vika on katsojan silmässä ja pimeys hänessä itsessään. Hirsi on hänen silmässään. Synti houkuttaa hänen omassa sydämessään. Vuorisaarnan tulkinnassa on luterilaisessa kontekstissa lähdetty usein siitä, että kyse on lain toisesta käytöstä. Sen valossa tämänkin jakson tarkoitus on ennen kaikkea osoittaa syntisyytemme, jotta sitten löytäisimme evankeliumin jostain toisesta kohdasta. Vuorisaarnasta itsestäänhan ei tällä otteella evankeliumia kovin helposti löydy. Vuorisaarnan lukemisessa on kuitenkin muistettava kristologinen näkökulma:⁴² Se kertoo meille, millainen Kristus on puolestamme, ja millaiseksi kristitytkin armahdettuina ovat kasvamassa.

Jeesus jatkaa: *"On myös opetettu, että jos mies tahtoo erota (apolysee) vaimostaan, hänen on annettava tälle erokirja. Mutta minä sanon teille: jokainen, joka hylkää vaimonsa muun syyn kuin haureuden (porneias) tähden, ajaa hänet aviorikokseen (moikheuteenai). Ja aviorikoksen tekee (moikhatai) myös se, joka nai miehensä hylkäämän naisen* (Matt. 5:31–32). Tekstijaksossa taustalla on 5. Moos. 24:een liittyvä opetus erokirjakäytännöstä. Tuon käytännön mukaan erokirjan antaminen antoi hylkääjälle ja hylätylle luvan uuteen liittoon. Tässä Jeesus kiinnittää huomiota erityisesti hylätyn asemaan.

42 Tämä ajatus on syntynyt David P. Scaerin kirjan *Discourses in Matthew. Jesus Teaches the Church*, 2004 pohjalta. Esimerkiksi 262–263.

Jos mies hylkää vaimonsa siksi, että tämä on ollut haureellinen, siihen miehellä on lupa, mutta ei käskyä. Näin toimiessaan hän ei aja vaimoaan aviorikokseen, koska nainen on jo itse haureudessaan sen tehnyt. Mutta jos vaimo ei ole ollut haureellinen, ja mies hylkää hänet, silloin vaimon on otettava uusi mies, minkä kautta hän ajautuu aviorikokseen. Tällaisen syyttään hylätyn kanssa avioituva, tekee myös aviorikoksen. Jeesus kuitenkin pitää hylkääjää suurempana syyllisenä kuin hylättyä, joka menee uuteen liittoon. Uusi liitto väistämättä rikkoo ensimmäisen liiton, mutta hylätty kantaa tästä ikään kuin vain osasyllisyyden.

Matteuksella on luvussa 19 tekstijakso, joka on paljolti yhteneväinen Markuksessa olevan vastaavan kohdan kanssa, ja käsittelem tämän jakson tekstiyhteyttä myöhemmin. Nyt nostan esiin vain avainjakeen: *Mutta minä sanon teille: joka hylkää (apolysee) vaimonsa muun kuin huoruuden (porneia) tähden ja nai toisen, se tekee huorin (moikhaao) (Matt.19:9, KR38)*. Voimmeko ajatella kääntäen, että se, joka hylkää vaimonsa vaimon haureuden tähden ja menee uuteen liittoon, ei tee aviorikosta? Mielestäni tällaista toisin päin kääntämistä ei voida varmasti tehdä. Kohdan ydin on sanoa samaa kuin yllä vuorisäärnassa, siis että hylkääminen on luvallista vain toisen haureuden tähden. Toisen naiminen seuraa ikään kuin automaattisesti, sillä sen vuoksi ero varmasti otettaisiinkin. Tosin pidän mahdollisena, että voisimme ajatella tähänkin Jeesuksen sanat aviorikokseen ajamisesta. Huorin tehnyt on aiheuttanut eron, ja ajanut syyttömän osapuolen uuden liiton myötä aviorikokseen. Aviorikos tapahtuu tällöinkin, mutta sillä joka on siihen ajettu on vain osasyllisyys.

Luen Matteuksen evankeliumin kohtia niin, että Jeesus opettaa uudessa liitossa välttämättä tapahtuvan Jumalan yhden lihan yhdistämisen rikkomisen, jos itse liitytään kolmanteen osapuoleen. Syyllisyys on kuitenkin vähäisempi sillä, joka on ajettu pois eli hylätty. Hän voi tulla Jeesuksen luokse ja saada synnit anteeksi, päästen sisälle Jumalan valtakuntaan. Aivan kuten Matteuksella Jeesuksen sukuluettelossa näemme usean aviorikkojan päässeen Messiaan perheeseen sovituksen tähden (Matt. 1).

Markuksen evankeliumi

Markuksen evankeliumissa Jeesuksen opetus avioerosta on seuraava: *Jeesus sanoi heille: Se, joka hylkää (apolysee) vaimonsa ja menee naimisiin toisen kanssa, on avionrikkoja ja tekee väärin (moikhatai) vaimo-
aan kohtaan. Ja jos vaimo hylkää miehensä ja menee naimisiin toisen kanssa, hänkin tekee aviorikoksen (moikhatai) (Mark. 10:11–12).* Yllä olevat sanat on sanottu opetuslapsille sen jälkeen, kun Jeesus on ensin opettanut avioerosta fariseusten kysymysten johdosta: *saako mies hylätä (apolysai) vaimonsa.* (j. 2). Jeesus esittää aluksi vastakysymyksen: *Mitä Mooses on siitä säättänyt?* (j. 3). Tähän annetaan vastaukseksi 5. Moos. 24:ssä esitetty erokirjakäytäntö. Jeesus kuitenkin esittää, että fariseusten laintulkinta etenee väärällä tavalla. Heidän pitäisi alkaa luomiskertomuksesta ja asettaa se kaiken perustaksi. Mooses oli kyllä antanut tuon säännöksen oman kansansa langenneen sydämen kovuuden tähden. Mutta kun avioliitto asetettiin lankeemusta ennen, liitti Jumala itse nämä kaksi, miehen ja vaimon, yhdeksi erottamattomaksi lihaksi: *Ja minkä Jumala on yhdistänyt, sitä älköön ihminen erottako.* (j. 9). Tähän jakeeseen päättyneen keskustelun jälkeen Jeesus menee oppilaineen sisälle taloon ja tarkentaa asiaa vielä opetuslapsilleen jakeiden 11–12 sanoin.

Jeesuksen sanat on tässä osoitettu nimenomaan hylkääjälle. Tätä hän fariseukset kysyivätkin. Kohta ei siis kerro, mikä on hylätyn asema, mistä taas Matteuksella puhuttiin. Näiden sanojen mukaan ei saa hylätä vaimoa (tai miestä). Jo hylkääminen on väärin, mutta siihen tässä automaattisesti liittyy uuteen liittoon meneminen.⁴³ Jeesus ei tässä ota lainkaan huomioon sitä, mistä Paavali puhuu myöhemmin, että voisi erota menemättä uuteen liittoon.

Vielä on hyvä mainita, että monet tutkijat olettavat tämän Markuksen evankeliumin kohdan ja erityisesti jakeen 12 nousevan myöhemmästä seurakunnan tilanteesta. Oletetaan nimittäin, ettei Jeesus ole voinut puhua vaimosta ottamassa eroa. Tämä mahdollisuus oli olemassa vasta, kun seurakuntia syntyi juutalaisen maaperän ulkopuolelle. Perustelu ei kuitenkaan toimi. Markus kertoo, että oltiin

43 Katso esimerkiksi Jukka Thurén: *Markuksen evankeliumi*, 1996, 229.

Jordanin itäpuolella (j. 1) eli Herodeksen hallintoalueella. Niinpä on todennäköistä, että tässä on Jeesuksen ajankohtainen viittaus Herodiiaan eroon Filippoksesta ja uuteen avioliittoon Herodeksen kanssa.⁴⁴

Luukkaan evankeliumi

Myös Luukas on tallettanut lyhyen katkelman, jossa Jeesus puhuu avioerosta. Sana on ilmeisesti tässäkin suunnattu fariseuksia vastaan. Heille Jeesus sanoo, ettei laista häviä pieninkään piirto, ennen kuin taivas ja maa katoavat. Esimerkkinä hän ottaa kuudennen käskyn, jota siis fariseukset, kuten edellä on huomattu, ovat käsitelleet liian kepeästi: *Jokainen, joka hylkää (ho apolyoon) vaimonsa ja nai toisen, tekee aviorikoksen (moikheuei), ja samoin tekee aviorikoksen (moikheuei) se, joka nai miehensä hylkäämän (ho apolelymeneen) naisen.* (Luuk.16:18). Jakeen alkupuoli on samansisältöinen kuin yllä Markuksella: Se mies tekee aviorikoksen, joka sekä hylkää vaimonsa että menee naimisiin toisen kanssa.

Tässä Jeesus ottaa puheeksi myös hylätyn vaimon tilanteen. 5. Moos. 24 pohjaltahan ajateltiin, että kun vain annettiin erokirja, niin sekä hylkääjä että hylätty saivat laillisen oikeuden muodostaa uuden yhden lihan liiton. Jeesus kuitenkin väittää, että molemmat tahoillaan rikkovat avion. Tarkalleen ottaen tosin Jeesus ei sano hylätyn kohdalla, että tämä tekee aviorikoksen mennessään uudestaan naimisiin. Mutta jos hänet naiva sen tekee, niin on hänkin siitä osallinen. Kun Jeesus ei kuitenkaan mainitse hylätyn aviorikosta, voidaan päätellä, että tässä ajatus on sama kuin Matteuksen vuorisäärna-kohdassa: hylätty on ajettu aviorikokseen. Hän on siis vain osasyllinen.

1. Korinttolaiskirje

Apostoli Paavali käsittelee 1. Korinttolaiskirjeen luvussa 7 laajasti avioliittoa, naimisiin menemistä, aviollista elämää, kihlapareja, pidättyväisyyttä avioliitossa ja naimattomuutta. Avioeroon hän puuttuu seuraavasti: *Naimisissa oleville taas annan käskyn, en minä vaan Her-*

⁴⁴ Katso tarkemmin N. T. Wright: *Jesus and the Victory of God*, 1996, 284–285.

ra: vaimo ei saa erota miehestään. Jos hän kuitenkin eroaa, olkoon menemättä enää naimisiin tai sopikoon miehensä kanssa. Samoin ei mies saa erota vaimostaan (1. Kor. 7:10–11).

Puhe on tässä kahden kristityn puolison liitosta, sillä jäljempänä Paavali antaa neuvoja sellaisen liiton suhteen, jossa toinen osapuoli on uskosta osaton. Opetuksessaan apostoli vetoaa Jeesukseen eli edellä käsiteltyihin evankeliumiperikooppeihin. Ajatuksenkulku onkin sama sillä lisäyksellä, että Paavali käsittelee eksplisiittisesti mahdollisuutta, jossa ei eron jälkeen mennä uuteen avioon: 1. Sen minä Jumala on liittänyt yhteen, sitä älköön ihminen erottako. 2. Jos puoliset kuitenkin eroavat, niin ei ole lupa mennä uuteen liittoon. 3. Sen sijaan on lupa sopia ja palata yhteen. Kiintoisa kysymys on, miksi Paavali ei ajattele Jeesuksen tapaan, että eron jälkeinen uusi liitto on etenkin naiselle lähes automaatio ja välttämättömyys. Onko niin, että Paavalin kirjeen kontekstissa nainen voisi elää joko omin varoin tai seurakunnan tuella, mutta että Jeesuksen opetuksen kontekstissa tällainen naisen itsellisyys ei ollut ajateltavissa? On vaara astua spekulaaation puolelle, kun miettii, entäpä jos toinen eronneista tahollaan kuitenkin solmi uuden liiton. Lieneekö hän samalla ajautunut uskon kriisiin ja eroon seurakunnasta. Tällöin hän olisi ollutkin seuraavan Paavalin ohjeen piirissä.

Pari jaetta myöhemmin tulee vastaan uusi tema, joka puhuu uskovan ja ei-uskovan avioliitosta. Paavali näkee, että Jeesuksen opetus avioerosta koskee nimenomaan niitä liittoja, jotka ovat seurakuntien jäsenten välisiä.⁴⁵ Mitäpä siis tehdä, kun on kyse seka-avioliitoista, joissa tulee kysymys erosta: *Sitten sanon vielä, en Herran sanana vaan omanani: Jos jollakin veljellä on vaimo, joka ei usko, ja tämä suostuu asumaan hänen kanssaan, miehen ei pidä jättää häntä. Ja jos uskovalle naisella on aviomies, joka ei usko, ja tämä suostuu asumaan hänen kanssaan, vaimon ei pidä jättää miestänsä. Mies, joka ei usko, on uskovan vaimonsa pyhittävä, ja vaimo, joka ei usko, on uskovan miehensä pyhittävä. Muutenhan teidän lapsenne olisivat epäpuhtaita; nyt he kuitenkin ovat pyhiä. Mutta jos se puoliso, joka ei usko, tahtoo erota,*

45 Näin myös *Divorce and Remarriage*, 22.

niin erotkoon. Uskovaa veljeä tai sisarta ei tällaisessa tapauksessa sido mikään pakko. Jumala on kutsunut teidät elämään rauhassa. Ja mistä tiedät, vaimo, voitko pelastaa miehesi? Tai mies, mistä tiedät, voitko pelastaa vaimosi? (1. Kor. 7:12–16) Seka-avioliitoissa pääsääntönä on edelleenkin erokielto. Kristityn ei tarvitse huolehtia saastumista uskosta osattomasta puolisoista, sillä ”Se, joka on hänessä, on voimakkaampi”, ja pyhittää heidän liittonsa. Paavalin erokielto ohjaa tietysti vain kristittyä, sillä mitäpä uskosta osaton siitä piittäisi. Mutta entä jos tuo toinen osapuoli eroaa? Silloin kristittyä ei sido pakko, hän ei ole orjuutettu (*dedoulootai*).

Niinpä siis kysymys kuuluu: Tarkoittaako se, että uskovaa ei sido mikään pakko, myös lupaa mennä uudelleen naimisiin? *Toisaalta* jos Paavali tarkoittaisi että vapaus ”orjuudesta” ei anna lupaa uuteen liittoon, eikö se olisi ollut johdettavissa yllä annetusta Herran käskystä? Paavali olisi voinut esittää asian vaikkapa niin, että ”sama, mikä koskee uskovia aviopareja, koskee myös niitä aviopareja, joissa toinen ei usko. Niinpä ei ole lupa erota, mutta jos uskosta osaton eroaa, älköön uskovainen menkö uudelleen naimisiin.” Mutta nyt Paavali esittääkin ”lisäohjeen” yllä annetun Herran käskyn lisäksi. Tätä lisäohjetta tuskin olisi tarvittu, jos vapaus ”orjuudesta” ei merkitsisi uskovalle puolisolle uuden avioliiton mahdollisuutta.⁴⁶ Näyttäisi myös siltä, että Paavalin terminologia liittyy läheisesti juutalaiseen erokirjakäytäntöön. Paavali jäljittelisi erokirjan sanamuotoa niin, että orjuudesta vapautuminen tarkoittaisi samaa kuin erokirjan antama vapaus, johon kuului

46 Tämän mahdollisuuden kannalla on esimerkiksi N. T. Wright: *Paul and the Faithfulness of God*, 2013, 445–446. Tarkalleen ottaen hänen argumenttinsa perustuu siihen, että seurakunta muodostaa uuden yhteisön, jossa palataan luomisessa asetettuun järjestykseen. Siksi seurakunnan keskuudessa ero ja sitä seuraava uudelleen avioituminen on mahdoton asia. Jos taas kyse on siitä, että yhteisön ulkopuolinen tahtoo erota, silloin uskova saa eron jälkeen avioitua, mutta uuden puolison on oltava uskova.

myös lupa uuteen liittoon.^{47,48}

Toisaalta taas on mahdollista ymmärtää ohje siitä kontekstista käsin, jonka Paavali esittää Toisessa Korinttolaiskirjeessään: *Älkää ryhtykö epäuskoisten aisapariksi. Mitä tekemistä on keskenään oikeudella ja vääryydellä, mitä yhteistä on valolla ja pimeydellä?... Siksi Herra sanoo: -- Lähtekää pois heidän joukostaan ja erotkaa heistä älkääkää koskeko mihinkään saastaiseen, niin otan teidät vastaan... (2.Kor.6:14,17).* Tällaista opetusta vasten jotkut korinttolaiset olisivat tehneet sen päätelmän, että uskosta osattomasta puolisosta *piti* ottaa avioero. Nyt Paavalin opetuksen painopiste olisikin siinä, että näin ei tulisi toimia. Tästä yhteisestä ikeestä ”vapautti” ainoastaan uskosta osattoman puolen ero. Se ei siis antanut lupaa uuteen avioon, vaan vapautus on tässä tekninen termi, jolla Paavali viittaisi yhteisestä ikeen kantamisesta vapautumiseen. Tämän tulkinnan tueksi löytyisi vielä jäljempää luvustamme kohta, jossa Paavali eksplisiittisesti mainitsee leskille luvan avioitua: *Vaimo kuuluu yhteen miehensä kanssa niin kauan kuin tämä elää, mutta miehen kuoltua hän on vapaa menemään naimisiin kenen kanssa haluaa, kunhan se vain tapahtuu Herrassa (1. Kor. 7:39).* Kun Paavali ei käytä edellä yhtä selkeää kieltä, niin on kysyttävä, olisiko ”vapaudessa” kyse kuitenkin vähemmästä, kuin luvasta avioitua uudelleen?⁴⁹ Tosin viimeistä kohtaa vastaan on sanottu, että puheena

47 Erokirjakäytännöstä katso David Instone-Brewer: *1 Corinthians 7 in the light of the Jewish Greek and Aramaic Marriage and Divorce Papyri* (http://www.tyndalearchive.com/Brewer/MarriagePapyri/1Cor_7b.htm, viitattu 15.12.2015). ”When Paul says they are “no longer enslaved”, any first century reader would understand him to mean that they can remarry, because they would think of the words in both Jewish and non-Jewish divorce certificates: “You are free to marry”. If Paul had meant something else, he would have had to state this very clearly, in order to avoid being misunderstood by everyone who read his epistle.”

48 Vielä tueksi voidaan esittää Paavalin samankaltainen kielenkäyttö Roomalaiskirjeen luvusta 7, jossa hän puhuu lain alaisuudesta. Kristitty on Paavalin mukaan laista vapaa, kuten leski on vapaa puolisonsa kuoltua menemään uuteen liittoon. Tämä kohta kuitenkin sopii huonosti tueksi, sillä sanat joita siinä käytetään eivät ole täsmällisesti samoja kuin nyt käsiteltävässä kohdassa. Paavali ei myöskään käsittele avioeroa sinällään, vaan kristityn vapautta lain orjuudesta. Lisäksi hän eksplisiittisesti sanoo: Jos hän miehensä eläessä antautuu toiselle miehelle, hän on avionrikkoja. (Room. 7:3).

49 Tällaisen vision puolesta katso esimerkiksi Gagnon, 2014, 6–7.

olevassa jakeessa Paavali tahtoi korostaa sitä, ettei leviraatti-käytäntö eli lankousavioliitto ole enää käytössä. Leskellä on sen sijaan lupa avioitua *kenen kanssa haluaa*.

Näitä argumentteja punnitessani vaaka painuu siihen suuntaan, että Paavali antaa luvan uuteen liittoon. Ero vapauttaa siteistä solmimaan uusi side. Hänellä ei ole Herran sanaa tällaisesta tilanteesta, jossa toinen on uskova ja toinen uskosta osaton, ja uskosta osaton ottaa eron. Miten Paavali voisi antaa tällaisen luvan? Olisiko niin, että tulkinta kulkee samaan suuntaan kuin Herran puhe siitä, että eron ottava ja uuteen liittoon menevä osapuoli ajaa toisen uuteen liittoon?

Mitä tästä kaikesta voisi siis ajatella?

Jeesus oikaisee opetuksissaan aikansa erokirjakäytäntöä. Erokirjasäädöksen (5. Moos. 24) perusteella sai lähettää ilmeisesti aviorikoksen tehneen vaimon luotaan, jos yhteiselo ei enää ollut mahdollista. Jeesus vielä lukee säädöksen luomisessa asetetun yhden lihan liiton lävitse. Niinpä todella erota sai vain toisen aviorikoksen tähden, kun yksi liha oli jo rikottu (mutta käsky tämä ei ollut). Uusi liitto ei kuitenkaan ole täysin ongelmaton. Se ei ole tuo alkuperäinen yksi liha. Siinä syytön osapuoli on ajettu aviorikokseen. Hänen on kohdattava syyllisyys ja saatava synninpäästö Jeesuksen ristintyön tähden. Silloin uusi liitto voi olla Jumalan siunaama. Voitaisiinko jopa sanoa, että Jeesus antaa anteeksi ja sanoo: ”Älä tästedes syntiä tee. Pysy uskollisena tässä liitossasi.”

Paavalin ohje erotilanteeseen, jossa toinen puoliso ei ole kristitty, vaikuttaisi uudelta sovellukselta. Mielenkiintoista on se, ettei Paavali opeta johtavansa tätä lupaa Jeesuksen sanoista. Hän ei edes eksplisiittisesti puhu uudesta avioliitosta. Näen, että apostoli etenee näin siinä tilanteessa, jossa ei ole enää paluun mahdollisuutta, mutta ei voida myöskään ajatella uutta liittoa sinä ainutkertaisena liittona, jonka Jumala luomisessa asetti. Kuitenkin hän selkeästi viittaa siihen, että on vapaus yrittää elää avioliiton tarkoitusta todeksi tässä rikkoutuneessa tilanteessa.

Avioliittoon tulee siis astua harkiten ja Jumalan siunausta pyytäen.

Eroa tulee välttää viimeiseen asti. Jos se ei ole mahdollista, niin tulee elää yksin ja pyrkiä sopuun toisen osapuolen kanssa. Jos avioliitto on särkynyt eikä paluun mahdollisuutta ole, antavat Jeesuksen ja Paavalin sanat mahdollisuuden joissain tilanteissa harkita uutta liittoa, jossa voi olla Jumalan siunaus, vaikka kyseessä ei enää olekaan se alkuperäinen yksi liha.

IV Matkan varrelta

Luterilainen.net⁵⁰

Pastori Joel Kerosuo

Sanotaan, että ihminen kaipaa nähdä konkretiaa kaikessa siinä mitä tekee ja minkä eteen tekee työtä. Onkin yhdenlainen palkinto, kun saa pitkän uurastuksen jälkeen nähdä valmista. Talo valmistuu, kirja tulee painosta, kitara tulee valmiiksi. On aina se rakennusvaihe, kun perustuksia laitetaan, ja siitä vähitellen saavutaan hetkeen, kun taloon voi muuttaa asumaan.

Kuten tietenkin monessa muussakin ammatissa, myös pastorin työssä tämä on usein aika haastavaa. On haastavaa asettaa mittareita tekemälleen, niin muiden kuin edes itsensä. Sitä rakentaa Kristuksen ruumista, mutta vaikka se on todellista rakentamista, niin se hirsien rakentaminen seurakuntatempelissä jää niin usein silmiltä salatuksi.

⁵⁰ Puhe 29.10.2016 uskonpuhdistuksen muistovuoden avausjuhlassa, jossa julkaistiin luterilainen.net -sivusto.

Yleensä oma viikko etenee niin, että tiistaiamuna otan tulevan sunnuntain tekstit eteeni. Alan vähitellen valmistautua tulevaan sunnuntaihin. Sitä tietenkin rukoilee ja toivoo, että ihmiset voisivat saada aina määräosansa ruokaa, voisivat rakentua, kasvaa, syttyä yhä uudestaan evankeliumista. Mutta vaikka rakentaa, niin pidettyä saarnaa tai toimitettua messua ei oikein saa kasaan, jota voisi myöhemmin ihailla. Saarna tulee pidetyksi, mutta se konkretia ja uusi elämä on Jeesuksen kädessä. Kylvetyt sanan vaikutus niin usein jää meiltä kätköön.

Ehkä internet-sivuja ei voi pitää samassa mielessä konkreettisena kuin vaikkapa rakennettua kitaraa tai taloa. Tunnustan kuitenkin, että kieltämättä tuntuu mukavalta, että ne laatikot, joita piirtelin kuutosen kuvaamataidolla reilu vuosi takaperin ruutupaperille, voi nyt nähdä nettisivuilla.

Ylipäänsä on todella mukavaa olla tänään täällä. Poikani Joonas harrastaa sirkusta. Ihan alle nelivuotiaiden ryhmässä ei vielä kyllä liiemmin jonglöörata, mutta sirkusmaailmassa voi havaita joskus haastavia jonglöörausyrityksiä. Omasta näkökulmasta voi sanoa projektista, että sivuston kokoon saamiseksi on välillä ollut huolestuttava määrä palloja ilmassa. Mutta ehkä se kuuluu tämänkaltaisiin projekteihin. Nimittäin luterilainen.net on kokonaisuutena mielestäni suhteellisen kunnianhimoinen kokonaisuus. Aikanaan kun tämä ajatus nettisivuista 'tipahti työpöydälleni', niin oli alustava ajatus nettisivun nimestä ja suositus siitä, että kannattaisi toimittaa Pyhäkön Lampun artikkeleita uuteen käyttöön. Uudet tekstit olisivat hyviä ja tarpeellisia, mutta vaatisivat paljon työtä, joka olisi luultavasti liian suuri saavotus.

Lähdin tästä työstämään eteenpäin ja hyvin nopeasti ehdotukseni oli, että valitaan vaikeampi tie. Se vaatii vähän hikoilua ja rypistystä, mutta voisi myös palvella aivan eri tavalla. Iloisena on kuitenkin todettava, että hiippakunnan papistosta löytyi paljon ruutia. Se on upea asia, että papisto on venynyt seurakuntatyön ohella projektin eteen työskentelemään. Ajattelen, että olemme saaneet työstettyä hienon kokonaisuuden ihmisten käyttöön. Ylipäänsä hiippakunnan papis-

ton kanssa on ollut suuri ilo työskennellä. Meidän keskuudessamme on kysymyksiä ja keskustelua monista teologisista teemoista. Näemme eri tavalla joitakin asioita. Todellisuudessa Lähetyshiippakunta on nähdäkseni paljon mainettaan avoimempi teologisessa pohdiskelussa. Toisaalta meillä on suuri yksimielisyys Kristuksen evankeliumista ja kristillisestä teologiasta. Se on valtavan suuri asia ja mahdollistaa sen, että tällainen sivusto on ylipäänsä mahdollista tehdä.

Muutenkin sivustolla on tehty rohkeita ratkaisuja. Julkaisu itsessään jo nyt on iso rypistys. Ehkä hauskana kuriositeettina voi mainita, että alkuperäinen julkaisuhetki oli suunniteltu vuoden taitteeseen. Pienessä työryhmässä tuli kuitenkin hetkellinen jännitys, että miten kaikki ehtii valmiiksi jos on jo silloin. Sovittiin, että juttelisin asiasta vielä dekaani Juhanan kanssa, että pitäisikö kuitenkin harkita julkaisun siirtämistä myöhempään ajankohtaan vuodelle 2017. Kun olin sitten muihin yhteydessä pidettyäni palaveria Juhanan kanssa, niin ihmettelivät hieman. Sen sijaan, että julkaisu olisi myöhemmin, uutena visiona olisikin, että se olisikin yli kaksi kuukautta aiemmin lokakuussa.

Mutta hienoa on se, että kun ollaan menty rohkeasti etukenossa, olemme myös hyvin valmiina uskonpuhdistuksen juhluvuoden äärellä. Niin kuin sivustolla sanotaan, sen näkynä on levittää tunnustuksellista luterilaisuutta Suomessa. Haluamme pitää esillä uskonpuhdistuksen perintöä ja johdattaa ihmisiä syvemmälle pyhiin kirjoituksiin ja luterilaiseen traditioon. Lähetyshiippakunnan strategiana on myös tuottaa virtuaalista materiaalipankkia, ja uskon, että näissä tarkoituksissa sivusto palvelee suuresti. Sivusto tuo esiin sekä uutta materiaalia että paljon aarteita arkistojen kätköistä.

Uskon, että sivustolle on suuri tarve. Olen itse kasvanut teologiksi tilanteessa, jossa on joutunut monet oppimansa asiat ikään kuin uudelleen oppimaan. Se seurakunnallinen kulttuuri ja elämä jossa on kasvanut, onkin monessa suhteessa osoittautunut sellaiseksi, ettei se kestä tarkempaa tutkailua. Opetus ei olekaan raamatullista ja luterilaista. On monenlaista, joka kulkee luterilaisuuden nimellä, mutta ei todellisuudessa ole sitä. Samalla se on asia, josta jatkuvasti kokee

monessa mielessä kipua erilaisissa kohtaamisissa. Siitä, että ihmisillä on kummallisia käsityksiä luterilaisuudesta. Minun toiveeni on, että luterilainen.net sivusto voisi olla useita johdattamassa rohkeasti klassiseen luterilaisuuteen.

Ortodoksisella kirkolla on sivusto nimeltä ortodoksi.net. Sen hieno puoli on siinä, että tiedän sen muodostuneen monille sivustoksi, josta etsitään ortodoksista vastausta milloin mihinkin kysymykseen. Tällaisena toivoisin myös luterilainen.net sivuston voivan palvella. Kun ihmiset miettivät ”mitäs luterilaiset oikein tästä ja tästä opettavatkaan”, niin he päätyisivät etsimään vastausta luterilainen.net sivuilta. Siksi toivon myös, että sivustolla voisi olla rikkaasti opetuksia hyvin monenlaista teemoista. Yksi suosikkini on ydinkohdista löytyvä artikkeli Torinon käärinliinasta. Moni pastori tai teologi on uurastanut tekstien parissa, mutta erityismaininnan uurastuksesta haluan antaa Petri Hiltuselle, joka löytyy myös tämän tekstin takaa. Tiesin, että Petri on tutkaillut Torinon käärinliinoja, niinpä keksin pyytää häneltä artikkelin aiheesta. Paitsi, että se on itsessään mielenkiintoinen aihe, niin minua jotenkin sykhdyttää ajatus siitä, että kun joku etsii tietoa Torinon käärinliinoista, niin aikanaan google ei ohjaakaan jonkun roomalaiskatolisen isän sivuille, vaan meidän luterilainen.net sivustollemme. Siellä hän taas päätyy lukemaan muitakin artikkeleita.

Aika ja käyttäjät sitten lopulta paljastavat, millaiseksi sivusto muodostuu. Mutta uskon, että se voi olla suuresti palvelemaan sitä arkista ja konkreettista rakennustyötä, joita me kaikki seurakunnissamme omilla paikoillamme teemme.

Tiituksen luterilainen seurakunta 10 vuotta

Tiit, johtaja Sirkka Jakonen ja pastori Sami Liukkonen

Seurakunnan alkutaival

Vuonna 1999 perustetun Suomen Luther-säätiön työnäkynä oli itseenäisten jumalanpalvelusyhteisöjen muodostaminen. Haluttiin tarjota ihmisille mahdollisuutta Jumalan sanan ja luterilaisen tunnustuksen mukaiseen jumalanpalvelus- ja seurakuntaelämään.

Ensimmäiset pohdinnat Luther-säätiön toiminnan aloittamiseksi Mikkeliä tehtiin keväällä 2005. Tällöin suunniteltiin Kouvolan Paulus-yhteisön perustamista Kymenlaaksoon ja samalla valmisteltiin jo seuraavaa askelta Mikkelin ja Heinolan suuntiin. Paulus-yhteisö perustettiin Valkealassa 8.9.2005 ja messut siellä alkoivat lokakuun alussa. Marraskuussa 2005 Mikkelin seudun kaikille Pyhäkön Lappu -lehden tilaajille lähetettiin kysymys, onko heillä halua aloittaa Luther-säätiön toimintaa Mikkeliä. Kukaan ei vastannut!

Seuraava kirje noin 50 osoitteeseen lähti huhtikuussa 2006. Siihen sisältyi jo kutsu saapua Mikkelin adventtikirkossa 16.5.2006 pidettävälle raamattutunnille, jonka aiheena olisi ”*Mistä tuntee Kristuksen kirkon?*”. Paikalle saapui 40 henkeä. Toiminta alkoi lupaavissa ja positiivissa tunnelmissa. Etelä-Savossa näytti selvästi olevan tarvetta raamatulliselle opetukselle.

Kesätaun jälkeen syyskuussa jatkettiin raamattuopetuksia eri aiheista, kuten armonvälineet, laki ja evankeliumi, sekä ehtoollinen. Osallistujien määrä vaihteli 30 ja 60 välillä. Marraskuussa esitettiin osallistujille kysymys, ovatko he halukkaita jumalanpalvelusten aloittamiseen. Messut päätettiin yksimielisesti aloittaa ensimmäisenä adventtina 3.12.2006.

Suuri haaste vaati myös lisää resursseja. Pastori Kimmo Jaatila oli aloittanut opettajana Savonlinnassa. Pastori Petri Hiltunen kysyi häneltä, olisiko hän käytettävissä messujen toimittamiseen Mikkeliä. Tähän Kimmo vastasi heti myöntävästi ja toimi avustajana jo en-

simmäisessä jumalanpalveluksessa. Matti Väisänen, Juhana Pohjola, Petri Hiltunen, Erkki Pitkäranta ja Martti Pora asettivat ja siunasivat hänet tehtävänsä yhteisön avustavana pastorina 21.1.2007. Kimmo on koko seurakunnan toiminnan ajan ollut korvaamattomana apuna jumalanpalvelusten toimittamisessa ja paimenvastuun kantamisessa.

Seurakuntalaisista valikoitui ryhmä, joka otti vastuun toiminnan käytännön järjestelyistä. Martti Pora toimi vuoden 2006 lopulla yhteisön epävirallisena esimiehenä, vaikka seurakunta ei ollut vielä järjestäytynytkään. Pieni aktiivinen joukko ryhtyi auliisti hoitamaan monia eteen tulleita tehtäviä. Moni heistä on edelleenkin mukana Tiituksen toiminnassa. Kanttorin tehtäviä varten matkusti Mari Hiltunen Valkealasta puolisonsa Petri-pastorin mukana suurimpaan osaan jumalanpalveluksista. Hänen lisäksi kanttorina toimi Pekka Siikavirta Haukivuorelta. Ensimmäisessä toimintakertomuksessa (2007) todettiin, että *”kaikki vastuunkantajat ovat hyvin sitoutuneita ja innostuneita”*.

Jumalanpalvelusyhteisön järjestäytymiskokous pidettiin 4.3.2007. Paikalla oli 24 henkeä, joista 21 liittyi yhteisön perustajajäseniksi. Nimeksi valittiin tuolloin Tiitus-yhteisö ja sille vahvistettiin säännöt. Väliaikaisen hallituksen muodostivat Martti Pora, Hannu Harni, Jarmo Levänen ja Juha Hasanen. Hallituksen ensimmäinen kokous pidettiin 13.3.2007.

Jumalanpalveluksia pidettiin ensimmäisen vuoden aikana noin joka toinen viikko. Ajankohtana oli sunnuntai-ilta kello 17.00. Jumalanpalvelusten ohella jatkettiin silloin tällöin raamattutuntien pitämistä ja kokoonnuttiin muutamia kertoja seuroihin. Syksyllä 2007 yhteisöön muodostui myös oma raamattupiiri, joka kokoontui kodeissa.

Tiitus-yhteisön synty ja toiminnan vakiintuminen sujuivat ilman suuria ongelmia tai vastustusta. Toki uuden hengellisen toimijan tulo herätti Mikkelin seudulla keskustelua sekä järjestöjen että kansankirkon seurakuntien piirissä. Muutamaa lehtikirjoitusta lukuun ottamatta jäi julkinen keskustelu Tiitus-yhteisöstä varsin vähäiseksi.

Ensimmäisessä toimintakertomuksessa todettiin, että *”Yhteisöllisyys on kehittynyt positiivisesti vuoden aikana. Se koetaan tärkeäksi*

asiaksi. Yhteinen näky ja yhteinen usko vahvistavat. Yhteys toisiin jumalanpalvelusyhteisöihin on myös osoittautunut tärkeäksi. Varsinkin yhteys ”emoyhteisöön” Kouvolassa oli alkuun hyvin tiivistä.

Toisena toimintavuonna 2008 osallistujien määrä messuissa nousi. Messujen lisäksi järjestettiin muutamia raamattutunteja ja seuroja. Raamattupiiri kokoontui pääosin niillä viikoilla, kun messua ei ollut. Vuonna 2009 oli toiminta vakiintunutta ja messujen määrä nostettiin kolmeen kuukauteen. Lisäksi järjestettiin muutama sanajumalanpalvelus. Pyhäkoulu pidettiin lähes jokaisen messun saarnan aikana.

Tiitus-yhteisölle lähetystyö on ollut alusta lähtien tärkeä asia. Seurakunnan jäsenten Marjatta ja Timo Vesalaisen tytär Tiina May oli miehensä Jamesin kanssa lähetystyössä Burkina Fasossa ja myöhemmin Keniassa. Yhteisö tuki heitä aluksi rukouksin ja ryhtyi pian myös taloudellisesti tukemaan heidän toimintaansa. Mayn perhe on asunut useana kesänä lomillaan Mikkelissä ja tuonut mukanaan tuulahduksen lähetyskentältä. Virallisesti Mayn perhe siunattiin Tiitus-yhteisön läheteiksi 29.12.2008.

Sami-pastorin kaitsennassa

Vuonna 2010 Sami Liukkonen kutsuttiin Tiitus-yhteisön paimeneksi 6.6.2010 pidetyssä kutsukokouksessa. Piispa Matti Väisänen vihki hänet pappisvirkaan Helsingin Pyhän Sydämen kappelissa 2.10.2010 ja virkaan asettaminen tapahtui 17.10.2010 Mikkelissä. Samalla Tiitus-yhteisön paimenvastuu siirtyi Petri Hiltuselta uudelle pastorille.

Jäähyväistervehdyksessään Petri-pastori totesi: *”On upea asia, että Tiitus-yhteisö vihdoinkin saa oman, paikkakunnalla asuvan pastorin! Se on merkki yhteisön vakiintumisesta ja aikuistumisesta. On uskallettu ottaa tämä tärkeä askel kohti täysipainoista seurakuntaelämää. Oman pastorin saaminen tarjoaa monia mahdollisuuksia toiminnan laajentamiseen ja monipuolistamiseen. Pastorin ja seurakuntalaisten välit voivat muodostua säännöllisemmiksi ja läheisemmiksi. Tärkeintä on se, että tästä lähtien jokaisena sunnuntaina varmasti on jumalanpalvelus Tiitus-yhteisössä.”*

Vuosikertomuksessa todettiin, että *”Mikkelissä on selkeästi olemas-*

sa tarve yhteisön järjestämille apostolisen järjestyksen mukaisille jumalanpalveluksille ja tunnustukselliselle luterilaiselle opetukselle. Olemme saaneet kasvaa hengellisessä elämässä ja ymmärryksessä, jossa tärkeitä ovat armonvälineet: sana ja sakramentit. Emme ole oman tekemisen varassa, vaan kalliisti meidän edestä hankitun armon varassa.”

Tiitus-yhteisöstä seurakunnaksi

Vuosi 2011 oli yhteisön viides toimintavuosi. Tämä oli ensimmäinen kokonainen vuosi oman pastorin paimenuudessa. Se tarkoitti, että messua voitiin viettää käytännössä joka sunnuntai. Muutenkin sillä, että pastori asuu lähellä seurakuntalaisia, on seurakunnan toimintaan merkitystä. Mahdollisuudet sielunhoitoon sekä paimenen ja seurakuntalaisten väliseen kanssakäymiseen ovat luonnollisesti paremmat.

Vuonna 2011 seurakuntaelämä haki uraansa, mutta samalla myös kuitenkin vakiintui ja vahvistui. Vuosikertomuksessa kiteytettiin: *”Voidaan kuitenkin todeta, että olemme vielä monessa mielessä opettelemassa tällaista vapaaehtoiseen kannatukseen ja vastuunkantoon perustuvaa luterilaista seurakuntaelämää.”*

Vuoden 2011 alusta lähtien messut järjestettiin joka sunnuntai klo 10.00. Tämä toi mukanaan haasteen kanttorin järjestämisestä messuun. Pekka Siikavirta toimi edelleen kanttorina Haukivuoren seurakunnassa eikä hän päässyt kovin usein palvelemaan kanttorina Tiitusyhteisössä. Tähän haasteeseen Jumala lähetti Mieltisen Heidin, joka jossain vaiheessa tuli Sami-pastorin luo suurin piirtein sanoen: *”Olen minä tuota pianoa soittanut ja kursseja suorittanut. Minä voisin koettaa kanttorin tehtäviä toimittaa.”* Tämä oli suuri rukousvastaus seurakunnalle. Tästä lähtien suurimmassa osassa messuja olikin kanttori.

Myös Eevastiina Lappalainen tarjoutui toimimaan kanttorina silloin, kun oli paikkakunnalla. Saila Liukkonen toimi esilaulajana niinä sunnuntaina, kun Tiitukseen ei kanttoria/säestäjää saatu. Messujen musiikkitoiminta saatiin järjestetyksi.

Samaan aikaan Sami-pastori toimi myös Heinolan jumalanpalvelusyhteisön paimenena toimittaen messun 1-2 kertaa kuukaudessa. Heinolan toiminta oli Samin vastuulla vuodesta 2011 kesään 2012

asti, jonka jälkeen Lahden pastori Harri Huovinen otti vastuun Heinolan toiminnasta.

Syksyllä 2011 Sami -pastori aloitti myös raamattuluennot Savonlinnassa. Myöhemmin eli elokuussa 2012 siellä järjestettiin ensimmäinen messu. Siitä lähtien on Sami-pastori käynyt toimittamassa 1-2 kertaa kuukaudessa messun kappeliseurakunnassa. Jotkut seurakuntalaiset ovat olleet myös mukana Savonlinnan reissuilla.

Mikkelin messuihin osallistui aluksi 25–35 henkilöä/messu. Joskus mietittiin, ottaako Tiitus-yhteisö tuulta siipiensä alle vai hiipuu-ko sen toiminta? Uskollisuus Jumalan sanalle ja yhteiselle työnäylle kantoi kuitenkin seurakuntaa sunnuntaista toiseen. Kun sanaa saarnataan ja sakramentit Kristuksen asetuksen mukaan toimitetaan, syntyy hedelmää. Jumala antaa kasvun. Merkittäviä paalupaikkoja yhteisöstä seurakunnaksi kasvamisessa on ollut oman pastorin saaminen ja säännölliset messut. Tiitus-yhteisö liittyi 16.3.2013 perustettuun Lähetyshiippakuntaan ja otti 16.3.2014 vuosikokouksessa nimekseen Tiituksen luterilainen seurakunta.

Tiituksen luterilainen seurakunta tänään

Seurakunta on monella tapaa vakaa ja toiminta vakiintunut. Messuja vietetään jokaisena sunnuntaina klo 10.00 Mikkelin Adventtiseurakunnan tiloissa. Suntiotiimi on vahvistunut uusilla jäsenillä. Virret on veisattu sitoutuneiden kantoreiden johdolla. Messujen jälkeen järjestetään kirkkokahvit tai -mehut resurssien sallimissa rajoissa. Pyhäkoulu pidetään jokaisen messun yhteydessä. Ilahduttavaa on todeta, että lapsia ja lapsiperheitä on runsaasti mukana. Messuissa kävijöiden määrä on pikkuhiljaa, vuosi vuodelta kasvanut. Välillä näyttää jopa siltä, että tilat käyvät ahtaiksi. Kiitollisena voimme todeta, että seurakunta on myös taloudellisesti omavarainen jo vuodesta 2014 lähtien. Ei yltäkylläinen, mutta oman vastuunsa hoitava.

Vuonna 2007 alkanut raamattupiiri kokoontuu edelleen joka toinen viikko. Marraskuussa 2013 käynnistynyt Mailis Janatuisen Ilosanomapiiri-konseptiin tukeutuva toinen piiri kokoontuu myös joka toinen viikko. Perhepiiri käynnistyi syksyllä 2016 ja kokoontuu joka

viikko. Alle kouluikäisten pikkuväen kerho kokoontuu keskimäärin joka toinen viikko. Koululaisiltoja, miesten iltoja ja naisten iltoja pidetään 4-6 viikon välein. Monenlaista seurakunnan toimintaa on olemassa.

Jumalanpalvelus elämäksi, seurakunta kodiksi

Tiituksen luterilaisen seurakunnan keskus on messu, jossa Jumalan sanaa saarnataan ja ehtoollista jaetaan. Myös muu opetus on tärkeällä sijalla toiminnassamme. Luterilaisina kristittyinä rukoilemme sekä seurakuntana että yksilöinä ennen kaikkea kasvua Kristuksen tuntemisessa.

Vastuun kantamisen opettelu jatkuu edelleen tilanteessa, jossa palkattuja seurakunnan työntekijöitä on vain pastori. Seurakunnan yhä syvempi sitoutuminen näkyy vastuunkannossa niin palvelutehtävien osalta kuin myös taloudellisen kannatuksen kasvamisena. Yhdessä rakennamme seurakuntaa myös seuraavalle sukupolvelle.

Yksi Tiituksen seurakunnalle leimallinen asia on lapsiperheiden ja lasten suuri osallistujamäärä suhteessa seurakunnan kokoon. Ilolla ja kiitollisuudella otetaankin joka sunnuntai vastaan niin lasten iloinen nauru kuin myös kiukutteleva itkukin. Jumalan perheessä näillä lapsilla on aivan erityisen tärkeä asema. Näin myös Tiituksessa. Lapsia opetetaan pyhäkouluissa, pikkuväen kerhossa, koululaisilloissa ja leireillä. Uskomme, että luterilaisen opetuksen kautta armon aarteet avautuvat yhä paremmin sekä lapsille että aikuisille.

Katsomme tulevaisuuteen Jumalaan luottavaisin mielin. Seurakuntana toteutamme Lähetyshiippakunnan työnäkyä ”*Jumalanpalvelus elämäksi, seurakunta kodiksi*”. Ja kodilta, Jumalan kiitos, Tiituksen luterilainen seurakunta monelle tuntuukin. Kodilta ja perheeltä, jossa saamme jakaa ilot ja surut toistemme kanssa. Kodilta, jossa saamme sunnuntai toisensa jälkeen tulla Kolmiyhteisen Jumalan palvelemiksi.

Olemme yksin armosta pelastettujen, Kristukseen kastettujen joukko, joka elää Jeesuksen ristintyöstä. Tähän, Kristuksen iankaikisen elämän lahjoittavaan yhteyteen, jumalanpalvelusta viettävän seurakunnan keskelle tahdomme kutsua kaikkia ihmisiä Mikkelissä!

”Mutta kun Jumalan, meidän vapahtajamme, hyvyys ja ihmisrakkaus ilmestyi, pelasti hän meidät, ei vanhurskaudessa tekemiemme tekojen ansiosta, vaan laupeutensa mukaan uudestisyntymisen peson ja Pyhän Hengen uudistuksen kautta” (Tiit. 3: 4-5).

Kiitämme Petri Hiltusta ja Martti Pora yhteistyöstä artikkelin kirjoittamisessa.

Pyhän Matteuksen luterilainen seurakunta

10 vuotta

Pastori Markus Nieminen ja FM Eero Jalonen

Siemen seurakunnan syntymiseen istutettiin oikeastaan jo niinä vuosina, jolloin Petri Hiltunen toimi Rengon kirkkoherrana. Raamatullisen julistuksen ympärillä kasvoi ja vahvistui lauma, joka kuuli Rengon kirkon saarnatuolista hyvän paimenen äänen. Petrin lähdettyä Valkealaan alkoi Rengon seurakunnassa puhaltaa uudet tuulet. Piskuinen lauma huomasi nopeasti jääneensä vaille hengellistä huolenpitoa omassa kotiseurakunnassaan. Raamatullista kuvastoa lainatakseni: ”Egyptiin tuli uusi kuningas, joka ei Joosefista mitään tiennyt”. Siksi ”kuivuvan Keritin puron ääreltä” Jumala lähetti omansa liikkeelle pitääkseen heidät hengissä.

Ensimmäiset seurakunnat pidettiin Mirja Tuppuraisen kotona Rengossa mutta varsinainen ”Sarpatin koti” avattiin seurakunnalle Rauha Heimon luota Rengon Ylimmäisistä. Vanhan koulurakennuksen yläkerta sai nyt palvella uudessa tehtävässä, vihittynä kirkkotilana. Rauhalan emäntä, Rauha Heino, avasi seurakunnalle paitsi kotinsa myös sydämensä. Kaunis ja kodikas kirkkosali alttareineen ja kaiteineen oli vuodesta 2003 säännöllisesti messukäytössä aina vuoden 2005 loka-kuuhun saakka, jolloin yhteisö siirtyi vuokratiloihin adventtikirkolle Hämeenlinnan keskustaan. Yhteisön alkuvuosina paimenvastuuta laumasta jakoivat Sakari Korpinen ja Juhana Pohjola.

Lopulta 24.9.2006 yhteisö järjestäytyi rekisteröimättömäksi yhdistykseksi ja otti nimekseen Matteus-seurakunta. Järjestäytyneen seurakunnan hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Eero Jalonen, joka on toiminut seurakunnan isäntänä ja hallituksen puheenjohtajana koko seurakunnan historian ajan. Eero ja vaimonsa Päivi ovatkin näiden 10 vuoden aikana kuuluneet seurakuntamme uskollisiin ja luotettaviin vastuunkatajiin. Vuonna 2008 seurakunta kutsui paimenekseen Antti Lehtbäckin, joka toimi seurakunnan vastuupastorina vuoteen 2009 asti. Antti kantoi paimenvastuuta Hämeenlinnan lisäksi Tampereen

Johanneksen seurakunnasta, jonka paimenena Antti edelleen toimii.

Seuraavaksi seurakunta kutsui paimenekseen Esko Murron. Eskolla oli paimenvastuu Matteuksen lisäksi Helsingin Markuksen seurakunnasta. Esko palveli Matteuksen seurakunnan pastorina vuoden 2010 loppuun asti. Tämän jälkeen Esko otti väliaikaisesti vastuulleen Luther-säätiön dekaanin tehtävät Juhanan opintovapaan ajaksi. Tällä hetkellä Esko toimii luterilaisen pappisseminaarin opettajana Kana-dassa.

Kolmantena adventtina vuonna 2010 Matteuksen seurakunta kutsui minut, nykyisen pastorinsa Markus Niemisen tehtävänsä. Olen seurakunnan pastoreista ensimmäinen, jolla ei ole ollut paimenvastuuta samanaikaisesti toisesta seurakunnasta.

Vuonna 2013 Matteus-seurakunta liittyi perustavana seurakuntana Lähetyshiippakuntaan. Leikillisesti voisi sanoa, että Matteuksen seurakunta on antanut Missionsprovinsin piispan ja Lähetyshiippakunnalle hiippakuntasihteerin. Tällä tarkoitan sitä, että eläkeläispiispamme Matti Väisänen ja hiippakuntasihteerimme Sami Niemi, ovat molemmat Pyhän Matteuksen luterilaisen seurakunnan jäseniä ja vastuunkantajia.

Seurakunnallemme ominaista on lasten runsas läsnäolo messuissa. Messukävijöistä usein reilu kolmasosa on alle kahdeksantoistavuotiaita. Saarnan aikana seurakunnassamme järjestetään pyhäkoulu kahdessa ryhmässä: kouluikäisille omansa ja nuoremmille omansa. Joka toinen viikko seurakunnassamme pidetään koululaisiltoja kodeissa. Myös seurakunnan nuorille on säännöllistä toimintaa. Nuorisotyötä toteutetaan rovastikunnallisena yhteishankkeena yhdessä Lahden, Tampereen ja Kouvolan seurakuntien kanssa. Alueen nuoret ovat liikkuneet hyvin paikkakunnalta toiselle ja nuorteniltojen suosio on kasvanut tasaisesti.

Piiritoiminta on myös ollut säännöllistä. Raamattupiiri, rukouspiiri ja diakoniapiiri ovat toimintoina vaihdelleet seurakuntamme ohjelmassa osallistujien halukkuuden ja tarpeiden mukaan. Perheille on vuosien saatossa ollut perhekerhoja. Miesten toimintamuodoksi ovat vakiintuneet yhteiset lauantaipäivät pari kertaa kaudessa, nais-

toimintana pyörii tällä hetkellä raamattupiiri. Diakoniatyötä seurakunnassamme tehdään ennen kaikkea viikoittaisen ruoka-avun kautta. Juhani Mannila on saanut sovituksi paikallisten kauppiaiden kanssa ruuan jakamisesta seurakuntamme tarpeisiin. Yltäkyläiset ja ravitsevat kirkkokahvit lienevätkin Matteuksen seurakunnan tunnetuin luonnehdinta osana lähetyshiippakunnan seurakuntaverkostoa.

Seurakunnallista yhteistyötä on erityisesti saatu jakaa suhteessa paikallisen SLEY:n osaston väen kanssa. Yhteiset jumalanpalvelukset kiirastorstai-iltana ovat ilmentäneet sitä uskon ja tunnustuksen yhteyttä, joka vallitsee myös niihin evankelisluterilaisen kirkon jäseniin ja työntekijöihin, jotka pitäytyvät Raamatun sanassa ja luterilaisessa tunnustuksessa.

Mitä näen katsoessani taaksepäin?

Seurakuntamme vietti järjestäytymisensä 10-vuotisjuhlaa sunnuntaina 25.9.2016. Juhlamessussa saarnasi Sakari Korpinen. Sakarihan oli yhdessä Juhanan kanssa aloittamassa messutoimintaa Rauhalan yläkerrassa. Juhlamessun jälkeen päiväjuhlassa kuultiin puheenvuoroja, joissa toistuivat samankaltaiset teemat. Katsoessamme taaksepäin kuluneita kymmentä vuotta voimme nähdä kirkkaasti monia asioita.

1. *Jumala on ollut uskollinen.* Seurakuntamme isännän Eeron kokoama historiikki päättyi tuttuun ja rakkaaseen Raamatun jakeeseen: ”Jumala on uskollinen, hän, jonka kautta te olette kutsutut hänen Poikansa Jeesuksen Kristuksen, meidän Herramme yhteyteen” (1.Kor.1:9).

Samoin aluerovasti Petri muistutti seurakuntaa, ettei Pyhän Matteuksen luterilaisen seurakunnan olemassaolossa ole kyse sattumasta tai ihmisten töistä vaan Jumalan tahdosta ja hänen uskollisuudestaan meitä kohtaan.

2. Kristus yhdistäessään meidät itseensä liittää meidät myös *yhteyteen toinen toistemme kanssa.* Erityisen hienolla tavalla Antti Lehrbäck kuvasi, miten seurakuntaelämässä on kyse kokoon-tumisesta Jumalan kasvojen eteen Jumalan nimeä ylistämään. Tässä yhteydessä elässä myös toistemme kasvot ja nimet tule-

vat rakkaiksi. Samoin piispa Matin pitämä iltahartaus rohkaisi kantamaan toinen toistamme rukouksin ja näin asettumaan aidosti kuuloetäisyydelle, lähimmäistemme vierelle.

3. Seurakunta ei ole olemassa vain meitä varten, vaan *Jumalan tahto on, että kaikki ihmiset pelastuisivat*. Tästä seurakunnan tehtävästä olla maailmassa valona ja suolana muistutti niin Sakari saarnassaan kuin Esko Kanadasta lähettämässään tervehdyksessä. Itse kirjoitin omat tuntoni laulun muotoon, jonka olen omistanut seurakunnallemme. Tuon laulun kertosaikseksi seurakunnan tehtävää maailmassa kuvataan seuraavalla tavalla:

Että pimenevässä yössä
avun löytäisit ristintyössä
että matkassaan horjuvalle
ois kova kallio jalkain alle
jos on tarjolla keskellämme Elämän Sana
silloin rakkauden ääni säilyy kutsuvana
ja jos särjetty sydän, mieli murtunut on sulla
silloin Kristuksen luokse yhä vielä voit sä tulla.

Luukkaan luterilainen seurakunta 10 vuotta

Luukkaan luterilaisen seurakunnan vastuunkantajat Jukka Pasanen ja Markus Ristimäki

”Koska monet ovat ryhtyneet tekemään kertomusta meidän keskuudessamme tosiksi tunnetuista tapahtumista, sen mukaisesti kuin meille ovat kertoneet ne, jotka alusta asti ovat omin silmin ne nähneet ja olleet sanan palvelijoita, niin olen minäkin, tarkkaan tutkittuani alusta alkaen kaikki, päättänyt kirjoittaa ne järjestyksessään sinulle, korkeaarvoinen Teofilus, että oppisit tuntemaan, kuinka varmat ne asiat ovat, jotka sinulle on opetettu” (Luuk. 1: 1-4).

Siemen iti ja korsi kohosi

Seinäjoen Luukkaan luterilaisen seurakunnan juuret ovat luterilaisessa miesten raamattupiirissä, johon kokoontui Seinäjoen seudulta eri-ikäisiä miehiä. Piiriläiset osallistuivat myös Paavalin synodin kirkkopäiville, joilla luotiin yhteyksiä ”vanhauskoisiin” luterilaisiin pastoreihin ja maallikoihin. Vähitellen Etelä-Pohjanmaan alueella alettiin pitää seuroja, joissa oli puhujina mm. Sakari Korpinen ja Juhana Pohjola. Näin Luther-säätiö tuli tutuksi Etelä-Pohjanmaalla.

Luther-säätiön messutoiminta aloitettiin Seinäjoella Adventtikirkon tiloissa keväällä 2005. Messuissa kävi aluksi n. 30 henkilöä. Messut järjesti pieni 5-6 hengen vastuunkantajajoukko. Varsinaiseksi jumalanpalvelusyhteisöksi, Luukas-yhteisöksi järjestäytyttiin keväällä 2006. Jumalanpalvelusyhteisölle koettiin olevan tarvetta, koska Etelä-Pohjanmaan alueellakin oli jo tullut vaikeuksia löytää apostolisen järjestyksen mukaisia jumalanpalveluksia, joissa olisi julistettu tervettä sanaa.

Luukas-yhteisön messu järjestettiin aluksi joka toinen sunnuntai. Päävastuussa messujen toimittamisesta oli Sakari Korpinen. Messujen toimittaminen oli ylipäätään vierailevien pastoreiden varassa, joita olivat mm. Hannu Lehtonen, Ilkka Perttula ja Juhana Pohjola.

Jumalanpalvelusyhteisön toiminnan vakiinnuttua syntyi tarve saada oma pastori, koska myös messussa kävijöiden määrä lisääntyi.

Jumalanpalvelusyhteisöstä seurakunnaksi

Luukas-yhteisö sai omaksi pastorikseen Markus Pöyryn syksyllä 2007. Virkaanasettamisjuhla oli 4.11.2007. Oman pastorin myötä messu alettiin toimittaa joka sunnuntai ja myös pyhäkoulutoiminta aloitettiin. Luukas-yhteisön vastuunkantajoukkokin kasvoi. Esimerkiksi kanttoreita saatiin lisää. Tässä yhteydessä katsottiin parhaaksi perustaa vastuunkantajatiimit tehtävien koordinoinnin tehostamiseksi.

Oman pastorin saamisen myötä alkoivat pastorin arki-iltaisain pitämät raamattuopetukset sekä kerran 1-2 kuukaudessa messun jälkeen pidettävät yhteisölounaat, joiden jälkeen on aina Kysy pastorilta -tuokio.

Luukas-yhteisön nimi muuttui Luukkaan luterilaiseksi seurakunnaksi keväällä 2013. Luukkaan luterilainen seurakunta liittyi Suomen evankelisluterilaiseen Lähetyshiippakuntaan sen perustamisen yhteydessä 15.3.2013.

Vaikka yhä sunnuntain ehtoollisjumalanpalvelus on Luukkaan luterilaisen seurakunnan kaiken toiminnan keskus, on sen ympärille rakentunut paljon muutakin elämää. Esimerkiksi lapsille on pyhäkoulun rinnalle syntynyt ehtoolliskoulu, nuorille on säännölliset nuortenillat ja rippikouluopetusta. Uudet tulijat pääsevät tutustumaan seurakuntaan syvemmin seurakuntapolun kautta. Koko seurakunnan raamattuopetusten lisäksi seurakunnassa toimii lukuisia pienempiä raamattupiirejä.

Jäseniä seurakunnassa on n.140 ja messukävijöitä on keskimäärin n. 100. Herra on suonut kasvua seurakunnalle ja siitä on seurannut autuas ongelma. Tilat ovat käyneet ahtaiksi ja uudet tilat ovat harkinassa. Luukkaan luterilaiseen seurakuntaan kuuluu seurakuntalaisia ympäri Etelä-Pohjanmaan maakuntaa. Monet tulevat jopa tunnin ajomatkan päästä joka sunnuntai. Mahdollisesti jossain vaiheessa tulee ajankohtaiseksi perustaa uusi Lähetyshiippakunnan alainen luterilainen seurakunta Etelä-Pohjanmaalle.

”Kaikki on niin selvää”

Pastori, TL Sakari Korpinen, 70 vuotta 16.2.2017

Kirjamesuilla kuulin, että egodokumentit myyvät eniten. Syykin kerrottiin. Pyynnöstä minäkin kerron päiväkirjojeni, valokuvien ja lehtileikkeiden avulla jotain itsestäni ja perheestäni, mutta sellaista, joka voisi rohkaista meitä elämään kristittyinä aivan uudessa kirkkohistoriallisessa tilanteessamme. Menen myös juuriini, koska ne kertovat usein enemmän kuin ’siivet’.

Sukuni on kertonut, että olen ollut pienestä saakka sosiaalinen ja allekirjoitan sen. Ottaessani vastaan pikkukaverina mummolassani Sippolan Hohdin pihalla vanhempieni ystävää käsi ojossa, olin kuulemma hokenut ’Kaka, kaka’. Tämä ystävä oli huolissaan, että minulle oli tullut vahinko! Väärinymmärtämisen vaara on aina. Annoin jonkun haastattelun 1990-luvulla satakuntalaiseen lehteen ja tokaisin, että kirkkomme on siirtynyt ’akkamaiseen kauteen’. Omasta syystäni sain sillä kertaa feministien kärkidaamit niskaani! Oman itsensä tunteminen saati sen kuvaileminen ei ole helppo asia. Jumala on luonut meidät erilaisiksi. Tärkeintä on se, että identiteettiämme voisi jatkuvasti fiilata ja höylätä Jumalan sana ja Kristuksen pyhä evankeliumi, ei ’yleinen mielipide’ eivätkä aikamme uskonnolliset virtaukset. Olen ollut sisarusteni Anna-Leenan, Päivien ja Juhanin kanssa siinä fantastisessa asemassa, että vanhempiemme Hilikka ja Reino Korpisen kasvatusta on kaikissa olosuhteissa painottanut Jumalan sanan merkitystä ja varmuutta.

Tämä varmuus ei ole kykyjemme, tajuntamme tai koulutuksemme tuomaa varmuutta, vaan Pyhän Hengen antamaa varmuutta siitä, kuka on pyhän Raamatun kaikkien aarteiden avaaja. Hänen oppiaan meillä ei ole varaa arvostella tai ositella, vaan omistaa ja ohjautua jatkuvasti sen mukaan. Apostoli opettaa tämän hyvin. Kirjoitan sen mainion ruotsinkielisen käännöksen mukaan: ”All skrift, som är ingiven av Gud, är ock nyttig till undervisning, till bestraffning, till upprättelse, till fostran i rättfärdighet, så att en gudsmänniska kan bliva fullt färdig, väl skickad till allt gott verk”, (2.Tim. 3:16–17).

Viime sodilla on hyvääkin kerrottavaa

Isäni rovasti Reino Korpinen (1910–1971) kuului Janakkalan Korvesta lähtöisin olevaan korvenraivaajasukuun, jonka keskuudessa vaikutti voimakas evankelinen herätys. Reinon isä Otto (1872–1937) kuului Juho Israelinpojan ja Vilhelmiina Aatamintyttären suureen lapsilaumaan. Oton avioituttua renkolaisen Anna Loviisa o.s. Kaupilan (1867–1935) kanssa tapahtui muutto Janakkalan Korvesta rautatieläiseksi Riihimäelle, jossa kasvatettiin pyhässä uskossa eloonjääneet lapset: Katri, Kerttu ja isäni Reino. Kolmen lapsen koulutamisessa ylioppilaiksi rautatieläisen palkoilla oli kova työ, mutta tällaiseen yrittämiseen kannusti koko suvun piirissä vaikuttanut kansallinen herääminen ja ennen kaikkea evankelinen uskon vakaumus.

Piispa Aleksi Lehtosen vihkimä köyhä hämäläinen sotilaspastori Reino tutustui sodan melskeissä kymenlaaksolaiseen talon tyttären Hillka Annikki Hohtiin (1921–2004). Äitini vanhemmat olivat Sipolan Iso-Hohdin isäntä Otto Hohti ja emäntä Amanda Hohti, o.s. Siukkola. Äidin hengelliseen kehitykseen oli vaikuttanut sisarensa, oppikoululainen Elsan kuoleminen lentävään keuhkotautiin. Elsa oli tunnustanut kovaan ääneen uskonsa kuolinvuoteellakin ja sanonut, ettei hän tiedä mitään kauniimpia sanojakaan kuin Jeesus ja risti. Vanhempieni kolmen vuoden seurustelun aikaiset kirjeet ovat sukuaarteita. He puhuivat myös mielellään hirvittävien sotiemme hyvistä puolista, mm. talvisodan hengestä ja ennen kaikkea siitä, että löysivät silloin toisensa. Kotonani opetettiin: ”Nemo nisi mors!” Isän läheiseksi keskustelijaksi tullut evankelisen herätysliikkeen Luther-tutkija Julius Vuorio vihki vanhempani 1943. Juhannushäiden jälkeen aviomies palasi heti rintamalle Syvärille. Sodan jälkeen muutto tapahtui ensimmäiseen pikkupappilaan Iittiin. Synnyin Helsingissä 16.2.1946, koska vaikean synnytyksen ollessa edessä isovanhemmat mahdollistivat syntymäpaikkani. Synnytyslääkäri professori Takala johti hoitajat alkurukouksiin. Minut otettiin pyhässä kasteessa Jumalan lapseksi 31.3.1946. Sukulaisten lisäksi oli juhlassa iittiläisiä jo tutuksi tulleita seurakuntalaisia, mm. Finskaksen kartanon väkeä ja nämä ruotsinkieliset evankeliset olivatkin vanhempieni läheisiä ystäviä kuolemaansa saakka.

Itistä lähdimme Vaajakosken kautta Nousiaisiin ja sitten Somerolle. Isäni viimeinen palvelupaikka oli Suomusjärvi. Kotimme elämään kuuluivat säännölliset perhehartaudet. Tätä perinnettä olen yrittänyt jatkaa omassa kodissammekin. Kun Hohdilta oli saatu varoja, saimme aitoluterilaisen, kaksitahtisen Wartburg Eisenachin, jonka takapenkillä usein oksentelimme ajaessamme Nousiaisten kirkkoon tai pitäjälle seuroihin. Isäni oli lukenut myös biologiaa ja tutustutti minut jo ennen kouluikää lintuihin ja ohjasi myös kalastamaan ja ravustamaan Hirvijoessa. Bongausinnon tartutin myöhemmin erityisesti poikaamme Samuliin. Tienasin omaa rahaakin myymällä Turun Hamburger Börsiin rapuja.

Tuorin pappilan hengen voisi sanoa olleen evankelisen herätysliikkeen värittämää uskonnollis-isänmaallista. Talvisodan alkaessa Mannerheim oli sanonut: ”Me taistelemme kodin, uskonnon ja isänmaan puolesta.” Iskulause oli suomalainen muunnelma. Suomi eli tuolloin voimakasta yhtenäiskulttuuria. Kirkkomme ja sen uskon ainoa vihollinen saattoi tulla vain ’ulkopuolelta’. Muistan monetkin keskustelut myöhemmin Rankkulan pappilan saunassa Neuvostoliitosta ja kommunismin kirouksesta. Vanhempani miettivät, muuttuuko Suomi Kekkoslovakiaaksi? Mutta isäni vakuutti, että Someron esimerkitkin kertovat, miten Herramme ei jätä kuitenkaan Suomen kirkkoa ja sen karitsaisia. Aika monesti isäni viittasi mm. Pohjan sodan autioittamiin kyliin ja Someron pappiin Jaakko Ritziin, joka näki myös hengellisen kurjuuden ja vihki 59 itse kouluttamaansa miestä papeiksi eri puolille Suomea, kun vihollisen pelosta vallaspapisto oli paennut Ruotsiin.

Keskustelin isäni kanssa hänen viimeisessä työpaikassaan Suomusjärven pappilassa 1960-luvun lopulla Mannerheimin kuvan vieressä. Kysyin, mitä iskulauseessa tarkoitetaan uskonnolla? Isäni oli 1960-luvun lopun muuttuneessa kirkollisessa tilanteessa ajan hermolla ja sanoi, ettemme ajattele uskonnolla jotain yleistä Jumalan olemassaolon tunnustamista. Isäni luki jatkuvasti teologiaa, historiaa ja jopa alkukielellä Lutheria. Hän kutsui myös Simo Kivirannan Someron pappilaan minun ollessani vielä lukiolainen teologisiin neuvonpi-

toihin. Oppineena ja hurskaana mutta omaa kunniaa välttävänä sielunpaimenena hän pystyi myös näkemään kirkkomme valitettavan kehityksen. Ennen kuolemaansa 1971 isäni selvitti esimerkein, miten kansankirkkomme sisäpuolelle onkin hiipinyt suurin vaara, Pyhän Raamatun ja luterilaisen tunnustuksen kritiikki. Kirkko oli avattu 'korjauksia varten'.

Someron oppivuodet

Vanhempani kiintyivät Nousiaisten historialliseen seurakuntaan ja Turun seutuun, mutta lasten koulujen vuoksi oli lähdettävä Somerolle. Se osoittautui myös johdatukseksi. Sotien jälkeiset suuret ikäluokat täyttivät huippumodernin yhteiskoulumme. Someron kunnanlääkärinä oli hurskas Sulo Erkinaro ja hänen puolisonsa Helmi oli isäni serkku. Helmin äiti Olga Korpinen oli tuntikausia odotellut oppikouluun päässeiden listaa. Hän nimittäin piti varmana, että minusta tulee pappi, jos vain tämän ainoan esteen ylitän.

Rehtori Joel Vilkki oli kerännyt Suuria Persoonallisuuksia opettajiksi. Arvelen, ettei kouluissamme nykyään ole samanlaisia pedagogisia taitajia. Matematiikan lehtori jyrisi, ettei opettaja ole tarkoitettu grammafoniksi! Jokaisen on ponnisteltava käyttämään omia aivojaan ja siihen tarvitaan jatkuvaa lukemista! Uskonnonopettaja oli vaativa, mutta vasta suomen kielen tunnilla erityisesti Seitsemän veljeksien tarkka analysointi johti syviin uskonnollis-filosofisiin tutkintoihin. Aivan huippu oli historian opettaja Eeva Larssen. Kuvaamataiteiden opettajat Pyykölä ja Mäkipuro saivat minut ymmärtämään myös arkkitehtonisia ja esteettisiä kysymyksiä. Legendaarinen saksan opettaja kannusti matkustamaan ulkomaille ja niinpä olin mm. yhtenä kesänä Saksassa Harzin vuoristossa Osteroden kaupungissa ja myös muutama viikon pakkaajana äitiysliviitehtaalla.

Urheilin, mutta koko kouluajan merkittävin harrastus oli minulla ja ystävilläni partiotoiminta. Harrastimme ns. kovaa partiointia eli pitkiä laavuretkiä varsinkin Torron suolle, yösuunnistusta, Lapin vaelluksia jne. Vanhempani kannustivat tähän monin tavoin! Olin Suomen Partioaikajärjestön pääjaoston puheenjohtaja. Missään

vaiheessa en mennyt mukaan jo 1960-luvun alussa alkaneeeseen näljailuun uskon asioista vaan aloin ottaa yhä enemmän selvää, mitä mm. vanhempani todella uskoivat. Oikeastaan jo ensimmäisellä lukiossa aloin vakavasti ajatella pappisuraa, vaikka sitten ylioppilaskirjoitusten jälkeen tulikin houkutus lähteä Saksaan medisiinariksi. Päätin käydä ensiksi armeijan. Partiossa oppimieni taitojen vuoksi pääsin Haminaan upseerikouluun (RUK). Arvostan saamaani upseerikoulutusta. Enpä olisi osannut silloin arvata, että samoilla Haminan valleilla oli tuleva vaimoni Liisa hypellyt. Mutta sen tiesin siellä, että lähdän lukemaan papiksi Helsingin yliopistoon.

Nopeasti papiksi

Vanhempani ostivat lapsilleen kouluasunnon Helsingin Runebergin kadulta. Kävin Evankelisessa Ylioppilasliitossa, jonka perustajajäseniin kuuluivat aikoinaan isäni Reino ja hänen sisarensa, kummitätini, saksan ja latinan lehtori Katri Harras sekä heidän serkkunsa pastori Arvo Korpinen. Vaikka sain hyvää hengellistä opastusta kotoanikin, olin jossain määrin opillisesti hakoteillä. Eksegetiikan opinnoissa vaikutti jo Heikki Räisäsen täysin immanenttinen metodi ja linja.

Hämmentyneenä päätin lukea nopeasti valmiiksi. Yrjö Knuutila oli puhunut Töölön kirkkoherralle, että Korpinen on saatava Töölön papiksi. Puhelinsoittojen lisäksi itse kirkkoherra marssi keskustelemaan Runeberginkadun asunnollemme. Jos Simo Kiviranta ja Eero Huovinen eivät olisi minua napanneet EYL:n papiksi, olisin ehkä edennyt uralla ja saanut kenties hyvätuloisen prebendan. Mutta en siinä tapauksessa sitä lujaa kalliopohjaa ja selvää suuntaa, johon EYL:n puheenjohtaja Simo Kiviranta opasti. Minut vihittiin papiksi Helsingin tuomiokirkossa 2.6.1971. Vastasin myöntävästi piispan kysymykseen: ”Tahdotteko pysyä Jumalan puhtaassa sanassa, karttaa väärää oppia, julistaa rohkeasti Kristuksen evankeliumia ja jakaa pyhiä sakramenteja hänen asetuksensa mukaan?” Lausuin silloisen KL 96 §:ssä säädetyn virkavalan. Isäni rovasti Reino Korpinen, joka oli tuolloin Suomusjärven kirkkoherra, makasi jo sairaalassa kuoleman kivuissa. Hän kehotti minua vapisevalla äänellä ennen kaikkea

pysymään kaikissa olosuhteissa tunnustuksessa. Ordinaatioseuroissa samaa teroitti teollis Simo Kiviranta.

Toimiessani myöhemmin seurakuntapappina Naantalissa arkkipiispa Martti Simojoen sinne kutsumana suoritin korkeimman kiitoksen pastoraalin. Arkkipiispa totesi minun selviytyneen hyvin pyhän Raamatun ja Luterilaisten tunnustuskirjojen tenteissä. Sekä tuomiokapitulissa että kotonamme pappilassa hän puhui innostuneesti ja kehotti voimakkain ilmaisin pysymään tunnustuksessa. - Mutta missä minulla on ollut suurin johdatus? Palaan Helsingin opiskeluaikaan selvittääkseni elämäni suurinta johdatusta:

Amor iski

Latinan luennoilla opettaja kuulusteli läksyt nostamalla korttipinosta opiskelijan nimen. Silloin kuulin: Neiti Hyvärinen. Vaikka amare-verbi jo osattiin, en vieläkään tiennyt neiti Hyvärisen etunimeä. Vasta muutamien luentojen jälkeen uskaltauduin pyytämään häntä kävelylle ja kuulin kauniin etunimen Liisa.

Aloimme seurustella, tapailimme EYL:ssä ja yhä enemmän istuimme lukemassa yhdessä kirjastossa. Tapanamme on kirjoittaa syntymäpäivärunoja ja mm. 12.12.12 kirjoitin runon, jonka yksi säe muistutti EYL:n yhden vappujuhlan tilanteesta: *”Neiti Hyväristä sain suudella otsalle kerran. Heti jo Amor iski johtaen Pyhälle Alttarille Herran.”*

Suvun piirissä on naureskeltu minussa joskus ilmenevää ylivirallisuutta. Kun soittelin Hyvärisille, en aluksi tiennyt, millä tyyllillä olisi hyvä puhutella upseerihenkilöä siviilissä ja ylisuoriuduin. Liisan isä oli upseeri, myöhemmin eversti Martti Hyvärinen (1920–2010) ja hänen äitinsä Rauni, o.s. Laaksonen (1925–2013). Martti saatteli arvokkaasti tyttärensä Espoon ikiaikaisen kirkon alttarille ja isäni vihki meidät pyhään aviosäätyyn 5.9.1970.

Appeni toimi pääesikunnassa, mutta siirtyi sotilaspiiriin päälliköksi Poriin. Saimme heiltä Samulin ja Santerin synnyttyä heidän Espoon asunnon käyttöömmä. Olihan se luksusta SLEY:n vuokratuustellien jälkeen. Appeni auttoi meitä myös sairauksien keskellä. Minulle Martti avasi Turun sotilassairaalan yksityishuoneen, kun jouduin

äkillisiin vatsakipuihin Naantalın pappina ollessani. Martti oli silloin Turun sotilasläänin esikuntapäällikkö, josta virasta hän jäi eläkkeelle. Tässä tuon esiin myös suuren lahjan: Simo Kivirannan puoliso tohtori Kirsti on aina ollut valmis auttamaan lääketieteellisissä kysymyksissä.

Olen myös kiitollinen anopilleni Raunille, miten hän hoiti leskeksi jääneen äitini Hilkan kera tiukoissa tilanteissa lapsiamme Samulia (s. 73), Santeria (75), Mariaa (77) ja Elisaa (82). Liisahan luki teologian maisteriksi ja toimi uskonnon opettajana mm. Roihuvuoressa, Naantalissa ja Lauttasaaressa. Liisa on ollut kutsumusopettaja. En muista hänen koskaan tulleen työstä sanoen, että olipa karmea päivä! Hieno oli myös se, että Liisa hoiti äitiyslomituksen lastenlehti Vinkissä. Saimme sitäkin kautta uusia hyviä ystäviä.

Olemme kasvaneet isoksi yksiköksi, onhan meillä jo 13 lastenlastakin. Luulen, että meille on jäänyt suurten muistojen joukkoon perhetapaamisten ja myös ulkomaanmatkojen lisäksi yhteiset juhannusjuhlat Hannulan merimiehen torpalla Uudenkaupungin saaristossa. Nykyisessä kodissamme Perniön Lindilässä makuuhuoneet riittävät mukaviin tapaamisiin loma-aikoina. Mutta olemmeko onnistuneet kristillisessä kasvatuksessa? Jokaisena iltana rukoilemme ääneen Lindilän förmaakissa, että kaikki kulkisimme 'samaa tietä'. Mikä valtava juhla olisikaan se, kun saisimme sanoa Herramme valtaistuimen edessä: 'Tässä ovat kaikki ne lapset, jotka meille annoit!'

Tunnustus, herätys ja liturgia

Tultuani vuoden 1971 alusta Evankelisen ylioppilasliiton (EYL) työhön pääsin siis Simo Kivirannan koulutukseen, joka ratkaisevasti vaikutti kutsumukseni linjaan. Teinosen tallissa oli kylläkin ”Kirkko herännyt sielussani”. Aloin katsella Kirkkoa F.G.Hedbergin tavoin Korkean Veisun morsiamena, jonka ei tule elää orjana vaan vapaana. Kirkko-oppiin liittyivät myös tuleva teol.lis. tutkinto sekä yleisen historian ja filosofian opinnot. Eero Huovinen oli jonkin aikaa vielä mukana EYL:ssä. Hänen ja erityisesti Simon johdolla alkoi jäsentyä toinen juonne, jota myös opasti Helsingin evankelisen kansankor-

keakoulun opettaja Reijo Arkkila: Jumalan pettämättömään sanaan rakentuva luterilainen herätyskristillisuus. Nuoruuden innolla tein työtä ja EYL laajeni Turkuun, Tampereelle ja Jyväskylään. Alkoi aktiivointi, kesäluokit ja kasvava rippikoulutyö. Tein rippikoulukirjan Tälle Perustalle. Sain hyvän työtoverin, lehtori Hanna-Maija Purhon (o.s. Haunia). Näistä ajoista olen kirjoittanut Simo Kivirannan juhlaKirjaan (1996).

EYL:n pääsihteerinä minua johti ja innoitti myös visio kirkollisesta uudistuksesta! Ylioppilasseurakunta on kuin pienoiskoossa kirkkomme. Tämän vuoksi innostuin kovasti toimimaan hiljalleen muotoa saavan tunnustusrintaman neuvonpidoissa, tosin aivan oppipoikana. Tästä myös avautuivat myöhemmin erityisesti pastori Halvar Sandelin kautta yhä tärkeimmiksi tulleet kansainväliset tunnustukselliset yhteydet (mm NELA) ja puheenjohtajuus Paavalin synodin hallituksessa. Olen ystäväni Anssi Simojoen juhlaKirjaan (2015) otsikoinut opiskelijapappina minulle selkiytyneen linjan sanoilla 'tunnustus, herätys ja liturgia'.

Melkoisen lommon sieluuni aikaansai kuitenkin Evankeliumiyhdistyksen linja. En ollut paljon tekemisissä SLEY:n kanssa, mutta huomasin pian, että suuri osa ns. evankelisesta papistosta oli etäännytynyt tunnustuspykälästämme ja SLEY ymmärrettiin lähinnä kirkon palvelujärjestöksi. Tästä tosin oli varoittanut minua prof. Osmo Tiililä jo Tyrvännön konfirmaatiojuhlassa 1972, mutta en ollut uskonut häntä.

Naantalien seurakuntapappina

Naispappeuskysymys alkoi jakaa jopa Evankelisen Ylioppilaskokouksen joukkoa. Tähän vaikuttivat entisten opiskelijoiden kontaktit. Maakuntien evankeliset papit olivat etäänntyneet Tunnustuksesta, minkä huomasi järkyttyneinä Simo Kivirannan kanssa. Hän jättikin pian puheenjohtajuuden. Intoni oli jo sammumassa opiskelijatyössä, kun arkkipääspä Martti Simojoki otti yhteyttä kirjeellä kutsuen Naantaliin papiksi.

Naantalien kirkossa on Louhisaaren Henrik Flemingin vuonna

1622 lahjoittama saarnatuoli. Monikulmaisen saarnatuolin yläreunaan on kirjoitettu latinaksi viisi raamatunkohtaa. Yksi niistä kuuluu: *Ego sum ostium ovium* eli Minä olen lammasten ovi (Joh. 10:7). Tämä ihana lause Vapahtajastamme oli silmiäni edessä astuessani Naantalın saarnatuoliin. Siksi otimme sen myös myöhemmin Lindin kappelin ulko-oven marmoritauluun.

Naantalın aika oli suurenmoinen. Vanha rovasti Lasse Jyväs antoi liikkumatilaa ja sain mieluisia työtovereita, lehtori Seija Ala-Uotilan ja nuorisonohjaaja Tuomo Jukkolan. Seurakuntanuorten kärkeen tuli Timo Keskitalo. Kirkkoherran viran tultua auki maisteri Erkki Ellä, maisteri Raakel Ali-Melkkilä ja koko kirkkoneuvosto allekirjoituksillaan puolsivat pääsyäni vaalisijalle, mutta virkavuosia ei ollut tarpeeksi.

Antti Haavion tultua kirkkoherraksi jätin seurakuntapapin työn. Tunsin Haavion Raisiosta ja tiesin, että meillä oli täysin eri oppi. Muutimme vanhan Naantalın ihastuttavaan villaan ja ryhdyin taas opiskelemaan. Liisa toi leivän Majamäen koulun opettajana.

Uudestaan Evankeliumiyhdistykseen

Luin teologiaa, filosofiaa ja kulttuurihistoriaa. Istuin Åbo Akademin lukusalissa. Väitöskirjan aiheeni ei miellyttänyt Teinosen tilalle tullutta prof. Tuomo Mannermaata. Etsin uutta näkökulmaa lisen-siaattityöni aineistostakin, mutta poljin paikallani. En kuitenkaan heti ilahtunut niistä pyynnöistä, joita ystäväni Reijo Arkkila teki siirtyäkseni takaisin Helsinkiin ja nyt Evankeliumiyhdistyksen (SLEY) palvelukseen. EYL:n kaudella (1971–1975) olin kritisoinut SLEY:n muutosta kansankirkon palvelujärjestöksi. Mutta Väinö Uusitalo ja Väinö Takala selvittivät, että kurssia on tarkistettu ja SLEY pyrkii sääntöjensä mukaisesti palaamaan juurilleen. He lopulta saivat minut suostumaan.

Ja linjamuutos toteutuikin monet vuodet. SLEY pyrki uuden toiminnanjohtajansa Reijo Arkkilan kautena tunnustukselliseen luterilaiseen herätyskristillisyyteen. Kiersin pitkin Suomea pitämässä Raamattu tutuksi -luentoja monessa Suomen kirkon seurakunnassa.

Tuota periodia kuvaavat Someron kirkonkylän suurten talojen nimet: Kiiru, Hätä ja Hoppu. Näillä matkoilla myös etsin saarnaajia. Koulu-
tin miehiä, joiden sydämessä oli aito evankelioimisnäky. Läheiseksi
veljeksi tulivatkin monet saarnaajat, jotka omalla paikallaan ryhtyivät
myöhemmin rakentamaan Luther-säätiön saarnatuoleja ja alttareita.

Reijo Arkkila oli paljon lähetystehtäviensä vuoksi pois ja olisin
tahtonut saada virallista vastuuta Sanansaattajasta. Sitä en saanut,
mutta minut valittiin SLEY-Kirjojen toimitusjohtajaksi. Aloin op-
pia ja pidin työstäni. Löysimme mm. vanhoja painoarkkeja Lutherin
Kirkkopostillasta. Sidotutimme ne ja painatutimme puuttuvat sivut.
Maatamme ravistaneesta lamasta huolimatta saimme suomennetuksi
lisää Giertziä, Sassea, Gerhardia jne. Yritin päästä takavuosien lahja-
kirjalinjasta tunnustuksellisempaan kustantamiseen, jossa ei myös-
kään välteltäisi näkemyskonflikteja. Se ei miellyttänyt hallitustamme
ja sain kenkää, vaikka emme esimerkiksi tehneet tappiota.

Seuraavina vuosina toimin edelleen SLEY:ssä valtakunnallisessa
julistustyössä. Tätä olivat toivoneet läheiset ystäväni Simo ja Kirsti
Kiviranta. Mutta virkakysymys hiersi. Olen noista vuosista kirjoit-
tanut mm. Vanhauskoisen päiväkirjassa (1999). Sain tehdä kuiten-
kin mukavia matkoja esimerkiksi Markku Niemelän kanssa Ruotsin
evankeliumijuhlille ja toimia hänen jälkeensä Kanadassa Thunder
Bayssa syksyn 1997. Olin jo ymmärtänyt, että Uuden testamentin
seurakunnat olivat pieniä, verkkomaisia yhteisöjä. Nyt näin käytän-
nössä niiden elämää.

Osallistuimme Taivallahden seurakunnan vanhakantaisiin mes-
suihin ja kiitollisena ajattelen kirkkoherraamme Pauli Vuolaa. Yritin
hakeutua seurakuntavirkoihin. Olin ensimmäinen pappi, joka kat-
sottiin sopimattomaksi hakemaan raamatullisen virkaopin vuoksi
kirkkoherraksi. Piispa Jorma Laulaja oli ystävällinen, mutta ehdoton
päättöksessään. Jälkeenpäin voin sanoa, että Jumala varjeli niihin pää-
semästä. Hänellä oli muita suunnitelmia.

Kiertäessäni saarnamatkoilla törmäsin kysymykseen, mikä on tä-
nään SLEY:n virallinen linja? Jos sanat ja teot saavat olla ristiriidassa,
rakentuminen Sanan pettämättömälle perustalle ei ole mahdollista:

”Lapseni, älkäämme rakastako sanoin ja puheessa, vaan teoin ja totuudessa”, 1. Joh. 3:18. Jälkikäteen ymmärrän Jumalan johdatukseksi senkin, että minut erotettiin Evankeliumiyhdistyksen palveluksesta ja jäin Akateemisten työttömyyskassaan lokakuuhun 2002 saakka.

En voi jäädä vain katselemaan

Pyhän Raamatun ja sitä oikein tulkitsevan Tunnustuksemme kielitäjille, jopa Juudaksille löytyi kirkossamme kyllä tilaa. Mutta mitä teemme me? Antaisiko Herramme voiman ensiksikin kantaa kaikesta huolimatta pyhää ristiä, Kirkon seitsemättä tuntomerkkiä? Mutta antaisiko Hän samalla viisauden, taidon ja voiman rakentaa edelleen innolla ja luottamuksella Kirkon oikeiden tuntomerkkien mukaan yhä vain sitä Kirkkoa alttareineen ja saarnastuoleineen, joka kirjoitetaan isolla K:lla?

Domus Evangelican juhla kirjaksi aikoinaan saamani Gunnar Rosedalin 'Kirkollinen uudistus' sai jatkoa. Rosendal kuvasi uudessa pamfletissaan kirkkonsa tilannetta, jossa Jumalan sanan ehdoton totuus on tehty suhteelliseksi. Hän puhui kirkkonsa 'saatanallisesta periodista' ja kehotti viimeisen kirjansa lopussa säilyttämään kaikesta huolimatta yhden, pyhän, yhteisen ja apostolisen Kirkon uskon aina kuolemaan asti. Isä Gunnar piti hyödyllisenä lukea 2. Makkabealaiskirjeen kertomusta silloisen kirkon miehestä, joka piti tärkeimpänä Totuutta, vaikka se veikin mahdottomiin vaikeuksiin. Ymmärsin, että kansankirkkomme menee valitsemallaan tiellä yhä kauemmas Jumalan sanan opista. On turha inistä ponna perään. Mutta tuleen ei saa jäädä makaamaan!

Herramme antoi minulle uudestaan voimaa, ja lähdin intoa täynnä Simo Kivirannan ja Juhana Pohjolan kanssa Luther-säätiön toimintaan. Tästä on kehittynyt herätyksen tavoin Suomen ev.lut. Lähetysshiippakunta. Olin kyllä huolissani Simon kuolinvuoteen äärellä, miten jatkamme, vaikka olinkin ymmärtänyt Juhana Pohjolan lahjat. Saimme erinomaisen puheenjohtajan Raimo Savolaisen, saimme Matti Väisäsen, joka sitten vihittiin piispaksi. Olemme kirjoittaneet Lähetysshiippakunnan pyhiinvaelluksesta jo monta artikkelia. Jotain

uuttakin halusin tuoda vielä esiin piispa Ristolle osoitetussa juhlakirjassa (2016).

Vanhat ystävyydet ovat uudistuneet. Pidän viikoittaista puhelinseminaaria arkkitehti Erkki Pitkärannan kanssa. Kuinka ihmeellisiä uusia kontakteja onkaan syntynyt. Hankittuamme Perniöstä Hornien vanhan Lindilän aloimme pitää myös pappeinkokouksia kotonamme, drengtuvassa ja kartanon kappelissa. Olin pakahtua ilosta nähdessäni kutsumustietoisten ja kyvykkäiden pastoreiden intoa selvittää teologisia kysymyksiä. Aloimme ymmärtää myös yksityisen ripin käytön suurena lahjana. Pastori Esko Murto osoittautui huippukaveriksi Juhana Pohjolan viransijaisena. *Satis est!*

Kokovartalopappi

Annoin keväällä 2015 haastattelut sekä Turun Sanomiin että Salon Seudun Sanomiin tultuani erotetuksi neljän muun papin kanssa kirkkomme pappisvirasta. Ihmettelin niissä sitä, että Herramme on yhä pitänyt minut kokovartalopappina.

Kaikissa posteissani on ollut suuret ilon hetkensä. Ihmeellistä Herramme johdatusta koin EYL:ssä, Naantalin seurakunnassa, Raamattu tutuksi -toiminnassa, työntekijäkoulutuksen johtajana, SLEY-Kirjoissa, Kanadassa Thunder Bayssä ja aivan ylenpalttista Hengen voitelua Lähetyshiippakunnan eri tehtävissä.

... Ja äkkiä on ilta

Muutama vuosi sitten kuulimme Italiassa TV-lähetyksessä, miten nyt eläkkeellä oleva paavi Benedictus XVI viittasi *Leonardo da Vincin* näyttelyn avajaisissa tärkeään teologiseen korostukseen. Kun Leonardo da Vinci maalasi 1480-luvulla ensimmäiset yksilön mielenliikkeitä ilmentävät muotokuvansa, ne olivat 'erilaisia.' Hurskaiden ihmisten muotokuvaan valo alkoi tulla ulkoa eikä sisältä päin. Ulkopuolelta! Siksi emme voi ymmärtää Jumalaa emmekä hänen tahtoakaan viime kädessä järjen päättelyin, kuten haluamme ymmärtää esimerkiksi luonnon ilmiöitä.

Tämän olemme oppineet oikeasta luterilaisuudesta eli aidosta ka-

tolisuudesta! Hurskaus ei ole jotain punnertelua vaan jatkuvaa luotamusta siihen, mitä Jumala on Kristuksessa tehnyt hyväksemme ja tekee. Hurskas elämä on sitä, että tunnustetaan Jumalan työ: mitä Hän sai aikaan Kristuksessa ristillä, mitä hän lahjoitti uudestisyntymisen pesussa kasteessa ja mitä Hän saa aikaan jatkuvasti ihmisten elämässä armonvälineiden kautta seurakunnassaan. Olisin körtittelijä tai jopa valheellinen, jos en ilolla tunnustaisi, että Jumala on saanut jopa minussa paljon aikaiseksi. Kaikki kiitos ja kunnia Kolmiyhteiselle Autuutemme Jumalalle, joka on aloittanut hyvän työnsä ja lupaa viedä sen päätökseen. Aikaa ei enää ole paljon, mutta riipun kiinni armonlupauksissa: *”... varmasti luottaen siihen, että hän, joka on alkanut teissä hyvän työn, on sen täyttävä Kristuksen Jeesuksen päivään saakka”* (Fil.1:6).

Loistava vaimoni Liisa ja vielä pitkä ikä ovat suuria lahjoja. Mutta kaikkien meidän kohdalla pätee ikivanhan klassisen runon (Salvatore Quasimodo) säe:

Jokainen yksinään maan sydämellä
auringsäteen lävistämänä:
ja äkkiä on ilta.

Edellä kerrotussa tunnustan johdatuksen jäljet

Vapahtajamme puhuu seurakunnista lampunjalkoina tai lamppuina. Hänen seurakuntiansa keskuudessa loistaa Jumalan iankaikkisen sanan ja evankeliumin valo. On kysymys sisävalaistuksesta, mutta valovoimaa on ulos asti. Seurakuntalaiset saavat oikeiden alttareiden ja saarnastuolien yhteydessä taivaallista ruokaa ja taivaallista opetusta, että he voivat säilyä taivaan tiellä. Tällaiset seurakunnat toteuttavat tavalla tai toisella pyhän apostolin sanaa: ”Te loistatte niin kuin tähdet, tarjolla pitäessänne elämän sanaa” (Fil. 2:15). Autuaasti poisnukkunut isäni Reino oli tässäkin oikeassa: Jumala ei jätä Suomen kirkkoa ja sen karitsaisia. Lähetyshiippakuntamme on missionäärinen jäänös (esim. Ilm. 3:4), Jumalan johdatuksen merkki. Alan sisäistää kouluvuosieni runoa, jonka tänään allekirjoitan:

Jag fattar inte snart,
men det är så underbart,
att efteråt är allt så klart.

En käsitä nopeasti,
mutta se on ihmeellistä,
miten jälkikäteen kaikki on niin selvää.

Johdatuksen jäljet elämässäni

Rovasti Markku Sumiala, 70 vuotta 19.10.2016

Uljaan päivänä 19.10.1946 syntyi Sumialan perheeseen toinen lapsi, poika. Isä Erik Sakari, alkujaan Schulz, oli kauppiaan poika Huittisista, äiti Else Eeva-Liisa Mäkimattila maalaistalon tytär Alastarolta. He olivat avioituneet sodan aikana ja sitten heidän tiensä johti Poriin. Isä oli alkujaan lähtenyt sotilasuralle. Mutta kun häneltä kuolion tähden amputoitiin toinen jalka polven yläpuolelta, hän luki itsensä opettajaksi seuraten ammatinvalinnassa vaimoaan. Olen siis kasvanut opettajaperheessä, mikä varmasti on vaikuttanut monella tapaa elämässäni.

Vanhemmillani ei ollut omakohtaista kristillistä vakaumusta, joka olisi tullut ilmi seurakuntayhteytenä tai että uskon asiat olisivat olleet esillä kotona. Kristillisyyttä kunnioitettiin ja sen arvomaailma oli omaksuttu itsestään selvyyttenä. Koti, uskonto ja isänmaa olivat asioita, joita ei pilkattu ja kristillisiä tapoja, kuten ilta- ja ruokarukoukset opetettiin lapsille. Kun tuli kasteen aika, niin sekin toimitettiin tavan mukaan. Kasteen merkityksestä olin autuaan tietämätön, mutta se ei vähennä sen arvoa. Se liitti minut Häneen, joka pelastukseni tähden oli tullut maailmaan, ristillä sovittanut minut ja ylösnousemuksellaan tuonut valoon iankaikkisen elämän. Vasta nyt vanhemmalla iälläni olen alkanut paremmin ymmärtää, kuinka suuri lahja kaste on ja kiittää siitä Jumalaa.

Elämä sodan jälkeisessä Suomessa kantoi sodan arpia, eikä kaikki ollut auvoista meidänkään perheessä. Nuoremparin yhteiselämä oli varmasti kovalla koetuksella, kun koti joutui vasaran alle velkojen tähden. Mutta siihen aikaan ristiriitoja ei kovin helposti ratkaistu erolla. Vaikeudet kuitenkin varmasti jättivät jälkensä. Tunneilmaston on täytynyt olla ajoittain hyvinkin ahdistava, mutta eteenpäin kuitenkin päästiin. Olen kiitollinen Jumalalle, että sain kasvaa kodissa, jossa olivat isä ja äiti sekä vuotta vanhempi siskoni Marja.

Nuoruus ja armon kirkastuminen

Seuraavalla vuosikymmenellä alkoi opintieni. Koulua käytiin kahdessa vuorossa. Kansakouluajoista mieleeni jäi parhaiten koulun hiihtoja maastajuoksukisat, joissa pärjäsin ihan mainiosti. Neljännellä luokalla alkoi kova valmistautuminen oppikouluun pyrkimistä varten. Äitini johdolla teimme laskuharjoituksia parin naapurin pojan kanssa. Jännitystä oli ilmassa, kun Porin lyseon juhlasalissa luettiin sisään päässeiden nimet. Siinä oli dramatiikkaa, riemu ja pettymys samassa tilassa. Onneksemme pääsimme kaikki kolme, jotka olimme yhdessä ponnistelleet läpäistäksemme pääsykokeen. Seuraavana syksynä lyseossa aloitti neljä ekaluokkaa, kussakin luokassa 44 oppilasta. Suuret ikäluokat astuivat esiin.

Oli turvallista elää nuoruuttaan 1950-luvulla. Televisio ei vielä hallinnut elämää. Elettiin vielä monella tapaa yhtenäiskulttuurin aikaa. Kristillisten arvojen kiistäminen ja romuttaminen ei ollut vielä alkanut. Sellaisessa maailmassa kasvava nuori sai rauhassa kohdata kokoisiaan asioita, ei tarvinnut kantaa koko maailman murheita. Kirkko ja uskon asiat olivat olemassa, mutta ne eivät vielä liittyneet elämään. Kuitenkin tietyt kristilliset arvot varjelivat tai antoivat huonon omantunnon kiusausten kohdatessa. Se on Jumalan ennalta vaikuttavaa armoa.

Edessä oli rippikoulu, joka kuului itsestään selvyytensä nuorten elämään. Siskoni oli käynyt oman rippikoulunsa Vivamossa, itse menin oman seurakuntani rippikoululeirille Junnilaan Reposaareen. Minulla ei ollut mitään ihmeempiä odotuksia rippikoulun suhteen. Koulu mikä koulu. Toisin oli kuitenkin ylhäältä suunniteltu. Rippikoulusta lähti toinen poika kuin sinne meni. Siellä Jumalan sana alkoi puhutella, se kolahti kohdalle. Yhtäkkiä tajusin, että on olemassa kaita tie, joka vie Jumalan luo ja lavea tie, joka vie pois päin Jumalasta. Ratkaisevaa oli ketä seuraat: Jeesusta vai maailman tietä. Sana vaikutti uskon ja halun lähteä kulkemaan Jeesuksen seurassa. Tämä oli yllätys kotiväelle. Ensimmäisen todistuspuheenvuoron sain käyttää rippikoulumme päätöstilaisuudessa. Olisi mielenkiintoista tietää, mitä vanhempieni mielessä liikkui, kun he kuuntelivat poikansa sopertelevia sanoja. Jee-

suksen omaksi kastettu sai lähteä eteenpäin Jeesuksen omana.

Sanonta ”alku aina hankalaa, lopussa kiitos seisoo” piti paikkansa minunkin kohdallani. On eri asia tulla armosta pelastetuksi kuin oppia elämään armossa. On riisuva kokemus toisaalta haluta elää Jumalan tahdon mukaan, mutta epäonnistua siinä. Välillä mietin, mitähän tästä minun uskossa olemisestani tulee. Mutta jos oma otteeni oli irto-amaisillaan, niin Jumalan ote minusta piti. Onneksi sain elää Porissa nuorisoherätyksen keskellä. Seurakuntanuorten joukko paimenineen auttoi alkutaipaleella olevaa. Merkittäviä aikuisia olivat mm. rippikoulunopettajani, pastori Iikka Silvola, Porissa raamattukoulua pitänyt evankelista Lassi Stenman ja seurakunnan nuoriso-ohjaaja Mauri Iljanto. Kukin heistä omalla tavallaan olivat innostavia esimerkkejä miehistä, jotka eivät hävenneet tunnustaa olevansa Jeesuksen omia.

Armeijaan ja opiskelemaan

Ylioppilaaksi pääsyn jälkeen oli armeijan vuoro. Sekin oli omalla tavallaan uskon koulu. Uskova varusmies on usein aika outo lintu tovereittensa joukossa. Tilanne kuitenkin helpottui, kun sain pitää ensimmäisen iltahartauden. Kun väri oli näytetty, oli helpompi jatkaa. Kaiken kaikkiaan armeija-aikani ei ollut mikään menestystarina. Sen kokemukset ovat kuitenkin olleet tärkeitä itsetuntemukseni kehittymisen kannalta. Armeija selvitti ainakin sen, missä asioissa en ole hyvä.

En toki ollut ainoa uskova Niinisalon varuskunnassa. Samaan aikaan suoritti varusmiespalvelustaan jo vuoden teologiaa opiskellut Risto Ahonen. Silloin korostui uskovien yhteyden merkitys. Risto oli uskonveli, joka oli innostunut teologiasta. Hänen rohkaisemanaan hain teologian opiskelijaksi Helsingin yliopistoon. Riston neuvosta hain myös asuntoa Raamattuopiston opiskelijakodista Vuorikadulta. Siellä asumisella tuli olemaan suuri merkitys elämälleni.

Siviiliin päästyäni menin kesäksi 1966 Kiukaisten seurakuntaan kesäteologiksi, siis jo ennen teologian opintojen alkamista. Asuin kirkkoherran pappilan yläkerrassa, ajoin polkupyörällä eri kylille pelaamaan nuorten kanssa lentopalloa ja pidin päätöshartauden,

jos kantti kesti. Myös kaksi varhaisnuorten leiriä yhdessä euralaisten kanssa kuului kesäohjelmaan. Kiukaisten seurakunnalla on pysyvä paikka sydämessäni, olihan se ensimmäinen seurakunnallinen työpaikka urallani. Totuuden nimessä on kuitenkin todettava, että into taisi huomattavasti ylittää taidon, mutta jostakinhan oli aloitettava.

Syksyllä 1966 alkoivat teologian opintoni Helsingissä. Suurena apuna olivat Vuorikadun opiskelijakodin vanhemmat teologian opiskelijat. He neuvoivat, mihin jonoon milloinkin tuli mennä. Risto Ahosen ja muiden opiskelijakodin asukkaitten vaikutusta oli myös, että tulin vedetyksi vastikään perustetun Ylioppilaslähetysten toimintaan mukaan. Sunnuntai-iltaisain kävimme satakuntalaisen osakunnan talossa seuroissa. Boksilähetyksessä veimme evankeliumia uusille opiskelijoille ja lähetystyötä pidettiin esillä. Olin mukana myös joissakin ns. teiniaktioissa, jolloin vierailimme pienellä ryhmällä kouluissa kertomassa Jeesuksesta.

Kaiken kaikkiaan opiskeluaika ja elämä opiskelijakodissa oli monella tavalla rikasta. Syntyi ystävyys-suhteita, jotka ovat säilyneet halki elämän. Martti Ylisestä ja Timo Junkkaalasta tuli myöhemmin myös työtovereitani Opiskelija- ja koululaislähetysten (Opko, ent. Ylioppilaslähetys) toiminnassa. Tärkeitä tiennäyttäjiä olivat myös Ylioppilaslähetysten ensimmäiset pääsihteerit Juhani Lindgren, Raimo Mäkelä ja Pekka Jokiranta. Opiskeluaikana opin, että oppi on tärkeä ja Raamattu kestää kritiikin. Se on uskon ja elämän ylin ohje.

Sen aikaista maailmanvalloitusmielialaa kuvaa myös ulkomaille tehdyt aktiomatkat. Itse olin mukana Berliinissä ja Dublinissa. Jälkimmäisellä matkalla tutustuin Risto ja Pipsa Soramiehen ja heidän vuoden vanhaan poikaansa Yrjöön. Vaikka seuraavat vuodet veivät meidät Soramiesten kanssa eri tahoille, on lämmin ystävyys säilynyt tänne asti.

Avioliitto ja opiskelijoiden paimeneksi

Tärkeä asia opiskeluaikana oli myös avioitumiseni Marja Korpelan kanssa. Olimme olleet samassa srk-nuorten porukassa ja kulkenet yhdessä jo usean vuoden ajan. Kun Marja pääsi ylioppilaaksi 1968 ja

sai opiskelupaikan Helsingin opettajainvalmistuslaitoksesta, ei meitä pidätellyt mikään. Naimisiin piti päästä. Opiskelija-avioliitosta ei minulla ole muuta kuin hyvää sanottavaa. Kun vaimoni sai kolmivuotisen opiskelunsa päätökseen, olin minäkin lopettelemassa opintojani. Ensimmäinen lapsi oli tulossa ja uusi vaihe elämässä edessä. Minne nyt pitäisi lähteä?

Pähkäillessämme avoimen tulevaisuuden edessä Raimo Mäkelä soitti ja kysyi, olisinko halukas lähtemään Satakuntaan Opkon koululais- ja opiskelijatyöhön. Olimme vaimoni kanssa tähän halukkaita. Niinpä muutimme takaisin Poriin vaimoni vanhempien suureksi riemuksi. Päätöstä edesauttoi se, että olin kokenut opiskeluajan kouluvierailut merkittävänä mahdollisuutena viedä evankeliumia eteenpäin. En kuitenkaan saanut heti pappisvihkimystä Opkon työhön arkipiispa Martti Simojoelta. Hiippakunnan seurakunnissa oli pappispulaa ja piispa olisi halunnut vihkiä minut seurakuntapapiksi. Vuoden odotuksen jälkeen vihkimys lopulta järjestyi ja saimme olla yhdessä piispan veljenpojan, Anssi Simojoen kanssa Turun tuomiokirkon alttarin edessä papiksi vihittävinä.

Työpaikka oli tiedossa, mutta vielä piti ratkaista, mistä palkka. Kahtena päivänä viikossa olin koulussa uskonnon ja psykologian opettajana, muina arkipäivinä tein Opkon työntekijänä kouluvierailuja ja viikonloppuisin olin Satakunnan Kansanlähetyksen palveluksessa. Kyllä kelpasi kun oli peräti kolme palkanmaksajaa. Parin vuoden kuluttua olin yksinomaan Opkon työntekijä.

Kouluvierailut eli ns. teiniaktiot olivat päätyömuoto. En yleensä ollut yksin matkassa. Joskus tuli Helsingistä opiskelijoita avuksi tai seurakunnissa lähti mukaan nuorisotyöntekijä, jonka kanssa kolumme luokasta luokkaan uskonnonopettajan perässä. Varsin merkittävä apu oli parina ensimmäisenä vuotena lähetystyöhön valmistautuva opettaja Mario Heinilä. Hän oli vain osan viikkoa opettajana, joten saattoi irrottautua kouluvierailuihin. Täydensimme sopivasti toisiamme ja olen kiitollinen Jumalalle ystävydestä ja työtoveruudesta, mitä Marion kanssa sain kokea. Koulut olivat avoimia ottamaan meidät vastaan.

Aloitimme Porissa myös opiskelijatyön. Syntyi Porin opiskelijälähetys, jonka ensimmäiseksi puheenjohtajaksi tuli tekulla insinööriksi opiskeleva Erkki Katajisto. Seurat, retket, boksilähetys ja raamattupiirit kokosivat meitä yhteen. Joukko pysyi pienenä, mutta iloitsen siitä, että Porin opiskelijälähetys on edelleen olemassa ja tarjoaa hengellisen kodin kristityille opiskelijoille.

Opiskelija- ja koululaistyön ohella sain 1970-luvulla myös tärkeän tehtävän. Minusta tuli kahden lapsen isä. Johanna syntyi heti Poriin paluun jälkeen 1971 ja Antti paria vuotta myöhemmin. Pienten lasten kanssa oli siinä mielessä yksinkertaista, että heidät oli helppo pakata mukaan, minne menimmekin. Mutta varsin pian he havaitsivat elämän papin perheessä olevan sangen erilaista kuin naapurustossa. Papin lapsina he olivat jollakin tavalla silmätikkuina, eikä se varmasti aina ollut helppoa. Kun työni vei minut usein iltaisin ja viikonloppuisin pois, joudun nyt toteamaan, ettei omalle perheelle jäänyt riittävästi aikaa ja voimia. Käytännön asioissa lähellä asuvat appivanhemmat olivat suuri apu lasten hoidossa. Sekin on Jumalan hyvyttä.

Niin koululais- kuin opiskelijatyökin opetti sekä yksityisen ihmisen että pienen joukon arvoa. Vaikka kouluvierailuilla päivällä tapasin satoja nuoria, niin varsin pieni oli se joukko, joka kokoontui teiniaktion iltatilaisuuksiin. Suuria joukkoja kokoavat gospel-konsertit eivät olleet minun juttuni. Ei pidä väheksyä pienten alkujen päivää. Jeesuksellakin oli aikaa Samarian kaivolla vain yhdelle naiselle.

Seurakuntatyöhön

Kuten arvata saattaa, seurakunta ja sen jumalanpalveluselämä eivät näinä vuosina olleet mitenkään tärkeällä sijalla elämässäni ja opetuksessani. Työni oli lopulta kuitenkin aika yksinäistä ja vuosien saatossa aloin väsyä siihen. Aloin haikailla, voisinko tehdä jotain muuta. Seurakuntatyö, johon en aiemmin ollut osoittanut suurempaa kiinnostusta, alkoi yhä selvemmin tuntua ainoalta vaihtoehdolta. Siitä tulikin sitten ”minun juttuni” seuraaviksi vuosikymmeniksi.

Minulla on aina ollut onni tulla valituksi virkoihin, joihin olen ollut ainoa hakija. Jos muita hakijoita on ollut, niin Jumala on vaalien

kautta osoittanut, ettei kyseinen paikka ole minua varten. Niinpä kun kotiseurakunnassani Porin Teljässä avautui kappalaisen virka, minut ainoana hakijana valittiin. Siitä alkoi 26 vuoden yhteinen taival, jonka katkaisi vain vuoden mittainen vuorotteluvapaa.

Vasta seurakunnassa alkoi papillinen identiteettini vahvistua. Olen kiitollinen, että sain Opkon piirissä vahvistua uskossa ja opissa, sillä helposti seurakuntatyö on sellainen mylly, jossa kaikki periaatteet karisevat. Toimituksissa pappi kohtaa usein sen karun tosiasian, että hänen seurakuntalaistensa odotukset papiltaan ovat varsin maallisia. Jumalan sanan kuuleminen ei ole odotuksissa ensimmäisenä. Helppoimmalla pappi työssään pääsee, jos on mukava seuramies ja antaa ymmärtää, että valtakunnassa kaikki hyvin. Kansankirkon seurakunnat ovat myös usein varsin sekalaisia työyhteisöjä. Yhteinen työnäky ja yhteinen päämäärä puuttuvat. Niinpä jotta ilmiriidoilta välttyttäisiin, jokainen tekee työtään omalla tavallaan.

Toki Teljän seurakunnan kappalaisen työssä oli myös ilon aiheita. Ihme kyllä, en leipääntynyt papin työn rutiineihin, toimituksiin, pienpiireihin ja onnittelukäynteihin. Uusien ihmisten kohtaaminen Jumalan sanalla oli aina mielekästä. Seurakuntapapin perustehtävien lisäksi olin mukana evankelioimis-, raamattupiiri- ja perheleirityössä. Varsinkin perheleireiltä on jäänyt monia ystävyyssuhteita, jotka ovat säilyneet tähän päivään asti. Näillä leireillä koimme sellaista kristittyjen yhteyttä, mikä muissa työmuodoissa jäi tavoittamatta.

Eräs urani kohokohta oli Missio Pori vuonna 1991. Se oli koko maakuntaa koskeva evankelointitapahtuma Porin urheilutalossa. Sain jopa vapautuksen muusta seurakuntatyöstä useaksi kuukaudeksi tapahtuman järjestämistä varten. Siitä jäi hyvä ja kiitollinen mieli. Kokemus vahvisti uskoa siihen, että evankeliumi on Jumalan voima.

Sakkeuksen paimeneksi

Tummat pilvet alkoivat kerääntyä Suomen ev.lut. kirkon ylle. Naispappeuden läpivieminen kirkolliskokouksessa 1986 jakoi auttamattomasti kirkon kahtia. Työvuoroista pystyttiin kuitenkin Teljän seurakunnassa sopimaan ja elämä jatkui ilman suurempia ristiriitoja.

2000-luvun alussa Juhana Pohjola soitti minulle ja kysyi, voitaisiinko Porissa aloittaa Luther-säätiön messut. En ollut kovin syttynyt ajatukselle, mutta lupasin kysyä asiaa silloiselta kirkkoherralta. Lupa irtosi ja aloimme järjestää näitä messuja kerran kuukaudessa iltasella Väinölän sivukirkolla. Olin edelleen Teljän kappalainen, mutta toimin näissä messuissa liturgina. Vähitellen messut kokosivat yhä enemmän väkeä. Mutta kun vuonna 2006 Heikan komitean aikaansaannokset tulivat julki, ilmapiiri kirkossa muuttui. Kaikkien tuli tehdä yhteistyötä naispappien kanssa rangaistuksen uhalla. Taivu tai taitu oli kirkon johdon politiikka. Ns. vanhauskoisista tuli lainsuojattomia ja ongelma kirkossa. Tässä uudessa tilanteessa oli ahdistavaa olla vanhauskoisena pappina seurakunnassa. Ahdistusta lisäsi se, että samanaikaisesti vaimoni sairasti syöpää.

Myös sivukirkollamme pidetyille Luther-säätiön messuille pantiin täysi stoppi. Uuden kirkkoherran johdolla seurakuntaneuvosto kielsi messujen pitämisen. En koskaan saanut virallista ilmoitusta päätöksestä. Kun ilmoitin asiasta Väinölän kirkon viimeisessä messussa, hetki oli sykähdyttävä. Väinölän kirkon suojassa kehittyneen lapsen oli aika tulla ilmoille.

Tätä oli jo ounasteltukin, että näin saattaisi käydä. Adventtikirkon pastorin kanssa sovimme, että voimme aloittaa messut heidän tiloissaan. Jännitimme, olisiko Adventtikirkon kynnyksille ihmisille liian korkea. Mikä ilo olikaan todeta, että näin ei ollut. Tammikuussa 2007 pidettiin ensimmäinen Luther-säätiön messu Porin Adventtikirkossa. Ikään kuin symbolina vanhan ja uuden rajapyykillä tulivat rovasti Ilkka Perttula ja dekaanimme Juhana Pohjola tämän ensimmäisen messun jälkeen kotiimme antamaan ehtoollista vuodepotilaana sairastaneelle Marja-vaimolleni. Keväällä pidimme messun joka toinen sunnuntai. Helluntaina järjestäydyimme Sakkeus-nimiseksi jumalanpalvelusyhteisöksi. Sen hallituksen ensimmäiseksi puheenjohtajaksi tuli Vesa Vaahtoranta, joka siitä lähtien on toimillisesti hoitanut virkaansa.

Samana keväänä 2007 arkkipiispa Mäkinen kutsui minut puhuteluun virkakäsitykseni tähden. Yhteisymmärrystä emme löytäneet.

Vaikka minua ei pakotettu ”selkä seinää vasten” tilanteeseen, olin jo itse tykönäni tullut siihen päätökseen, että aikani Suomen ev.lut. kirkon palveluksessa oli ohi. Kahta tietä ei voi kulkea yhtä aikaa, on tehtävä valinta. Niinpä erosin kappalaisen virastani. Varmasti vaimoni sairaudella ja kuolemalla oli oma vaikutuksensa tässä prosessissa. Kun jokin ovi sulkeutuu, toinen avautuu. Näin Jumala meitä johdat-
taa. Siitä alkoi uusi vaihe minunkin elämässäni. Elämä ei loppunut vaimon kuolemaan eikä ajolähtöön seurakunnasta, jota olin palvellut neljännes vuosisadan. Minut kutsuttiin helluntaina järjestäytyneen Sakkeus-jumalanpalvelusyhteisön paimeneksi. Jälleen toteutui ainoan hakijan onni. Syksyllä alkoivat messut joka sunnuntai ja minut asetettiin virkaan Mikkelinpäivänä Matti Väisäsen ja Juhana Pohjolan toimesta.

Näiden messujen kautta eräänä suvisunnuntaina 2008 Jumala johdatti kirkkokahveilla puheilleni erään äidin ja tyttären. Tapaaminen oli kohtalokas: tästä neljän lapsen äidistä, joka myös oli leski, tuli puolta vuotta myöhemmin puolisoni. Siitä alkaen meillä on ollut yhteinen kirkkotie ja Sakkeuksen ilot ja murheet ovat olleet meidänkin ilomme ja murheemme. Raili on seurakuntamme varakanttori ja monessa muussa mukana. Olen saanut Jumalalta sopivan avun.

Aina vuoden 2012 loppuun sain palvella Sakkeus-seurakuntaa. Jumalanpalvelukset kantoivat minua vaimoni kuoleman jälkeen. Elin ikään kuin sunnuntaista sunnuntaihin. Suuri ilo oli opetella yhdessä hallituksen kanssa rakentamaan seurakuntaa. Koskaan aiemmin en ole kokenut jumalanpalvelusta niin hienona asiana kuin nyt. Seurakunta, joka iloitsee toistensa tapaamisesta, veisaa, rukoilee ja tunnustaa uskonsa suureen ääneen ja polvistuu Herran pöytään viikko viikon jälkeen, on monen papin unelmien täyttymys. Tästä olen saanut Sakkeuksen seurakunnassa iloita, vaikka onhan joitain pettymyksiäkin tullut.

Kirkon johto ei kuitenkaan jakanut tätä iloani. Toimimiseni Luther-säätiössä ei ollut kirkon johdon mieleen. Seurasi kaksi puhut-
tua. Toisessa istuin arkkipiispa Kari Mäkisen, toisessa piispa Kaarlo Kallialan kanssa. Olennaisin kysymys kuului: kenelle papin tulee olla

kuuliainen, kirkon johdolle ja sen päätöksille vai Jumalan sanalle, jos ne ovat toisiaan vastaan. Mihin pappislupaus velvoittaa? Koska uskon, että Jumalan sanaa ja evankeliumia kuuluu julistaa niillekin, jotka pitäytyvät apostoliseen virkakäsitykseen, jatkoin työtäni Lähetysshiippakunnan riveissä. Kansankirkon ovet ovat minulta suljetut. Vihdoin keväällä 2015 tuli päätös, jossa minulta ja neljältä pappisveljeltäni otettiin pappisvirka pois kansankirkossa. Tavallaan oli helpotus, että asia oli saanut päätöksen, mutta eihän se mikään ilouutinen ollut. Meihin oli lyöty leima: pappisvirasta erotettu.

Vuodet kuluivat ja niin tuli osalleni väistyä paimenen tehtävästä. Sakkeuksen seurakunta sai uuden paimenen. Kankaanpään kappalainen Miika Nieminen vastasi myöntävästi seurakunnan kutsuun ja on kiitettävällä tavalla tarttunut ruoriin. On ilo olla edelleen Sakkeus-seurakunnan toiminnassa mukana. Valjaat on annettu Miikalle, mutta yhtä ja toista avustustyötä ja tuurausta voin edelleen tehdä. On hienoa olla mukana jossain itseä paljon suuremmassa. Voi miten paljon kiitettävää onkaan näissä seitsemässä vuosikymmenessä! Täysin sen tajuan vasta perillä taivaassa.

Jumalan uskollisuutta ja ihmisen häilyvyyttä

Piispa Risto Soramies, 70 vuotta 13.12.2016

”Pojat, siunatkaa itsenne”, kehotti isä seisten meidän neljän veljeksen ovella. Jokainen lausui vuorollaan iltarukouksen. Emme käyneet kirkossa muulloin kuin erityistapauksissa. 1950-luvulla isä vei meidät joka kesä kiertämään Suomea ja pohjoismaita. Matkalla kävimme usein kirkkoja katsomassa. Muistan monet vanhat kirkot ”vaivaisukkoineen” ja jalkapuineen. Mutta jumalanpalveluksia emme nähneet. Siihen aikaan oli vielä yleinen tapa, että kuunneltiin radiojumalanpalvelukset. Vanhempani eivät pitäneet sopivana ulkoilua jumalanpalvelusten aikana. Pitkänäperjantaina ei sopinut laskea leikkiä.

Meillä pidettiin itsestään selvänä Kymmenen käskyn pätevyyttä. Vanhemmiltani opimme avioliiton pyhänä pitämisen. Isäni oli selvällä, suvereenilla tavallaan perheen pää, joka kunnioitti äitiämme ja vaati meiltä samaa. En muista, että isä olisi koskaan sanonut ainuttakaan pahaa sanaa äidillemme ja äidistämme - eikä hän sallinut meidänkään sanovan. Olen oppinut paljon isältäni, naisten kunnioittaminen kuuluu näistä asioista tärkeimpiin.

Meitä oli kuusi sisarusta - neljä poikaa ja kaksi tyttöä. Ikäerot olivat pieniä: kolme poikaa oli syntynyt sodan aikana, kaksoset Jukka ja Eero v. 1943, Mikko-veljeni Lapin sodan riehussa 1945, minä sitten jo rauhan vallitessa. Syntymäpäiväni oli joulukuun 13. ja perjantai - tätä seikkaa sisarusparvessamme mainittiin usein, leikkimielissä. Seuraavana oli sitten Kirsti-siskoni vain puolitoista vuotta minun jälkeeni. Asuimme Käpylässä, vuoden 1940 olympialaisia varten rakennetussa ”olympiakylässä”. Kotimme oli 38 neliön kaksio, jossa siis asui 7-henkinen nuori perhe. Pastori Lennart Pinomaa kävi minut kastamassa - olin silloin jo melkein puolivuotias. Muistan paljon Käpylän ajasta, vaikka olin vasta 3,5-vuotias, kun muutimme Mikkeeliin. En kuitenkaan muista, että meillä olisi ollut jotenkin ahdasta - lapsellehan se oli tietysti normaalitila. Mikkelissä sitten saimme vielä pikku-siskon, Oilin, josta me isommat lapset olimme kovin ylpeitä. Mikkelissä asuimmekin sitten huomattavan isossa asunnossa.

Vaikka kotonamme ei juuri harrastettu uskonasioita, muistan jo pienenä ajatelleeni Jumalaa paljonkin. Hän kuului niin selvästi maailmankuvaani, että joskus 4-vuotiaana piirsin Jumalan pilven takaa kurkistamassa meidän touhujamme - ja koska siihen aikaan kaikkien lasten nenät aina vuosivat, tippuu siinä kuvassa Jumalankin nenästä tippoja aina maahan asti. Se ei ollut vähättelyä tai pilkkaa - nenä oli sitä varten, että sieltä pääsee nuhat vuotamaan, ja olihan Jumala jollakin tapaa kuitenkin yksi meistä. Naapurin pojan kanssa lastentarhaiässä istuimme joskus pihalla ja hakkasimme kiviä yhteen saadaksemme aikaan hiekkaa, ettei Jumalan tarvitsisi tehdä yksin kaikkea.

Mistä sitten Jumala tuli maailmankuvaani? Paitsi iltarukouksista, opin paljon veljiltäni, jotka puolestaan olivat kuulleet monenlaista lastentarhassa ja koulussa. Mikkeliissä pääsin sitten lastentarhaan itsekin. Siellä Lahja-täti piti iloisella ja ystävällisellä tavalla huolen siitä, että tiesimme, mitä jouluna, pitkänäperjantaina ja pääsiäisenä oli tapahtunut. 1950-luvun kansakoulukin oli vielä kristillinen koulu. Opimme Raamatun kertomukset ja erityisesti Jeesuksen elämän sillä tavalla kuin ne voidaan oppia kunnan tunnustuksellisessa seurakunnassakin.

Muutimme Riihimäen kautta Mikkelistä Keravalle marraskuussa 1953. Olin aloittanut koulunkäyntini jo Riihimäellä, mutta pääsin Keravalla uuden kouluni vauhtiin mukaan aika pian. Isoveli Mikko oli jo toisella luokalla, samassa ”puukoulussa”, jossa minä olin ensimmäisellä luokalla. Olimme poikaporukassa oppineet pitämään puoliamme tappeluissakin, ja uusia naamoja kun olimme, jouduimme alkukuukausina välitunneilla usein tappeluun melkoista ylivoimaa vastaan. Ei meille kovin huonosti käynyt. Kerran sain iskun nenääni niin kovasti, että oli muutaman päivän veren maku suussa. Oli kuitenkin hienoa tapella ison veljen kanssa samalla puolella - kotonahan me tapelimme usein keskenämme.

Jumalan käskyt

Kolmannella luokalla oli opettajanamme vt. kirkkoherramme puoliso. Häntä kiitän siitä, että opin katekismuksen kunnolla. Muistan

varsinkin käskyt ja niiden selitykset. Opettaja opetti ne asiallisesti ja reilusti. Muistan, kuinka hän sanoi, että ”kauniista” rukouksesta ”Jumala auta” on tehty kirous ”jumalauta”. Se jäi mieleeni; on siis jotenkin hyvä ja ”kaunista” rukoilla Jumalaa avuksi. Sitäkin siis merkitsi toinen käsky. Vanhempia tuli kunnioittaa. Se oli selvä, samoin kuin, että on kiellettyä varastaa, vihata ja tappaa ja jopa valehdella. Vierustoverini joutui kertaamaan käskyt ääneen ja lausui kuudennen käskyn ”Älä tee hourin”. Ihmettelimme, mitä se semmoinen on - ehkäpä se oli kieltö olla humalassa, hourin? Opettaja sanoi vain, että se kuuluu aikuisille.

Opettajamme ei syytellyt meitä eikä maalannut kauhukuvia eteemme, mutta omatuntoni tiesi tarkkaan, että en ole pitänyt käskyjä. Tämä tietoisuus on ollut matkakumppanini koko elämäni ajan. Ei niin, että se olisi minua aina painanut, mutta tiesin niihinkin aikoihin, jolloin en välittänyt uskosta, että jos on viimeinen tuomio olemassa, minut tuomitaan. Sen olen tiennyt myös niinä aikoina, jolloin opimme korkealentoisia oppeja kristinuskosta ja voitollisesta uskonelämästä, ”luvatun maan” kristillisyydestä ja valtavasta ilosta, jota jokainen kunnan kristitty tuntee ja innosta kertoa kaikille Jeesuksesta. Pidän mahdollisena, että kaikki tuo voisi olla totta, mutta tieto syntisyydestäni sai minut ajattelemaan, että voitolliseen elämään pääsevät ehkä muut, mutta en minä.

Omatunto on ihmiskunnan tärkeimpiä lahjoja. Se ei ole erehtymätön mutta silti välttämätön. Jo ennen kuin opin käskyt, oli ”elämän oma laki” jo omassatunnossani. Olin kerran aurinkoisena päivänä luokkakaverini Eskon kanssa rikkomassa keväisiä jäitä lähistön lätkällä. Auringosta huolimatta päivä oli minulle synkkä kuin yö. Jäiden rikkominen oli ollut mukavaa puuhaa, mutta nyt ei ollut mitään mukavaa koko maailmassa: olin varastanut äitini laatikosta täytekyynän ja hätävaleen avulla päässyt pälkähästä - ainakin ulkonaisesti. Omatuntoni ei päästänyt minua pakoon edes mielipuuhaani. Synkkyys tuntui päättävän valoisan lapsuuteni sinä päivänä. Miten voin tunnustaa syntini? Miten pääsen enää elämän alkuun? Meillä kotona ei painostettu omiatuntoja erityisemmin. Opetettiin kyllä, mikä on oikein ja väärin. Meillä ei kaiveltu syllisiä esiin lasten riitoja selvitetessä.

Noin vahva omantunnon ääni ei selity psykologialla. En edes muista, miten siinä lopulta kävi. Jossakin vaiheessa palautin kyllä kynän, eikä asiaa sen ihmeemmin käsitelty niin eikä näin.

Ei meillä eikä koulussa puhuttu helvetistäkään. Silti muistan noin 13 ikäisenä, että parin viikon ajan jouduin miettimään helvettiä ja ikuisuutta, sen loppumattomuutta joka ilta vuoteessani. Joka ilta päätin mennä keskustelemaan asiasta kirkkoherramme kanssa, joka silloin oli luokkamme uskonnonopettaja. Aamulla asia tuntui kuitenkin aina liian hölmöltä, enkä koskaan keskustellut siitä kenenkään kanssa. Kuinkahan monen nuoren on käynyt samoin! Olisinpa silloin kuullut evankeliumin! Mutta missä sen olisin kuullut? Emme hän käyneet kirkossa koskaan, kuten ei juuri kukaan muukaan kera-valainen.

Maailma ja uskon maailma

Uskonnolliset ajatukset jäivät pian taakse. Maailma oli mielenkiintoinen jännittävine uutisineen. Kiinnostuin politiikasta. 15-vuotiaana sain jopa palkintomatkan Kansallisilta nuorilta, koska olin myynyt Keravalla enemmän ”Nuori Oikeisto” - lehteä, kuin kukaan muu sinä vuonna kaiketi koko Suomessa. Olin reilun viikon Norjassa Pohjoismaitten konservatiivien nuorisjärjestöjen leirillä. Siellä minulta karisi moni illuusio: olin aina ajatellut, että kansallismielisyys merkitsee myös korkeaa henkilökohtaista moraalialia ja ihanteellisuutta. Jouduin tekemään ihan muita havaintoja.

Politikoiminen, vaalikampanjat, yhteenotot kommunistien kanssa ja haaveilu tulevasta Suomen suuruudesta (”Tämä maa ei koskaan sortua saa, eläköön tämä muistojen, toivojen maa...”) innostivat melko suurta joukkoa kaveripiirissämme ja täyttivät minunkin mieleni. Mikko-veljeni kanssa katsoimme tehneemme isänmaallisen teon, kun hävitimme kommunistien vaalimainoksia. Se oli typerää lapsellisuutta, minkä kävin uskoon tultuani tunnustamassa SKDL:n Keravan osastolle - ällistyneet toverit antoivat minulle anteeksi! Ehkä halusimme osallistua jonkinlaiseen taisteluun Suomen pelastamiseksi, samaan taisteluun, jota oma isämme ja hänen sukupolvensa oli käynyt

kovemmin aseina viiden vuoden ajan Suomen ja Karjalan metsissä. Isä ei niistä ajoista paljon kertonut, paitsi kysyttäessä kyllä jotakin. Minusta oli käsittämätöntä, että sellaisen sodan jälkeen oli maassamme vielä kommunisteja!

Täysin mahdottoman ajatus olisi ollut kääntyä kommunistiksi, mutta yhtä suuri mahdottomuus olisi ollut liittyä seurakuntanuoriin, joita ilmestyi lukioluokallemme kesäloman jälkeen. Kolmas osa luokastamme sanoi olevansa ”uskovainen”, suurin osa heistä kertoi tulleensa juuri päättyneenä kesänä uskoon. ”Tulla uskoon” oli minulle uusi käsite. Tunsin nämä uskoon tulleet ennestään koulustamme. Henkilöinä luokkakavereiksi täysin sopivia, mutta joukkona mielestäni niin harmaan mitätön, että siinä porukassa jäisi elämä kokonaan elämättä. Lupasin itselleni, ettei minusta tulisi ikinä kommunistia eikä usko-vaista.

Keravan seurakunnassa oli hiljalleen alkanut nuorisoherätys - ei kovin laaja, mutta merkittävä kuitenkin. Samoina vuosina 1960-luvun aivan alussa oli Heinolassa, Lempäälässä, Imatralla, Mäntsälässä, Karkkilassa, Järvenpäässä ja monella muullakin paikkakunnalla samanlaista liikehdintää. Suomessa pelättiin silloin. Sota oli vielä tuore muisto. Unkarin kapinan raajan kukistamisen v. 1956 muistan itsekin hyvin. Berliinin kriisi, Suomessa ns. nootti-kriisi, Neuvostoliiton ja Yhdysvaltain välinen ohjuskriisi ja pelko atomisodasta. Niihin aikoihin herätti lehdistössäkin huomiota ns. Oulun profetia, ”Suomi, Suomi, sinun pelastuksesi on minun Poikani veressä!” Tämä oli niin vierasta minun maailmassani, että luulin profetiasta puhuttaessa tarkoitettavan jonkun professuurin perustamista Oulun uuteen yliopistoon. Kuultuani lisää, en jäänyt kylmäksi sille, että tämä profetia - ehkä siis Jumalan ääni - puhutteli Suomea kansana. Oliko siis kansamme kohtalo kysymyksessä!

... myös sinun tähtes' hän henkensä antoi...

Uskovat luokkatoverini kutsuivat meitä ”uskosta osattomia” (tämäkin uusi termi minulle) seurakunnan nuorten iltoihin. Mitä siellä tehdään? Luetaan Raamattua ja rukoillaan polvillaan! En aina vain

kehdannut kieltäytyä, ja kun seurakunnassa oli pikkujoulujuhla, päätin mennä mukaan. Kävin sitten seuraavina viikkoina parissa muussakin tilaisuudessa, mm. Mäntsälän seurakunnan järjestämässä nuorten illassa, jonne keravalaiset ja järvenpäläiset oli kutsuttu. Näissä tilaisuuksissa laulettiin ”hengellisiä lauluja” (uusi käsite tämäkin).

Mäntsälän iltaa varten oli monistettu sivun verran lauluja. Saimme monisteen mukaamme. Yksi lauluista ”Auki nyt on kädet Jeesuksen aivan...” oli jo muutaman kerran kiinnittänyt huomioni. Luokkatoverini Kulmalan Pipsa (nykyään Soramies hänkin!) oli laulattanut mm. sitä pyhäkoululapsillensa (miten olin tullut hänen pyhäkoulutunnilleen, en enää muista). Palasimme bussilla Mäntsälästä, ja saatoin ystäväni Timo Paalasen ja Pipsan koteihinsa. Heidän kulmiltaan kävelin reilun kilometrin kotiini. Oli pakkasta ja täysi kuutamo. Laulun sanat tulivat mieleeni, ja tarkistin ne kuun valossa taskustani löytyneestä monisteesta:

”Maailman synnit Hän ristille kantoi, kaikkien puolesta kuollut Hän on. Myös sinun tähtes’ Hän henkensä antoi... Velkamme raskaan on pois veri vienyt, sen yli risti jo piirretty on... Kuinka te kannatte kahlehianne, vaikka ne kaikki jo katkaistihin...” Onkos tämä totta! Tämähän merkitsee, että minunkin syntini on maksettu! Juoksin kotiin, oli myöhä ja menin nukkumaan ihmetellen sitä, että minunkin velkani on maksettu ja kahleeni katkaistu. Seuraavana aamuna sitten heräsin kouluun. Ensimmäinen ajatukseni oli: ”Ja nyt sinusta on kumminkin tullut uskovainen!”

Kun monet sanovat, etteivät ole koskaan katuneet uskoon tulemistaan, en minä voi sanoa samaa. Tosin tiesin, että tässä on minun ainoa mahdollisuuteni kelvata Jumalalle. Kymmenen käskyä puhuivat omassatunnossani liian selvää kieltä, että olisin voinut muuta ajatella.

Uudestisyntynyt?

Uskoontulo oli hiljainen, mutta suuri mullistus elämässäni. Olin koulussa ollut uskovaisten äänekkäimpiä vastustajia - en tosin pilkkaajia, joita heitäkin oli. Nyt pidin seurakuntanuorten hiirenharmaata joukkoa rakkaimpina ystävinäni ja esiinnyin yhtenä heistä - joskus aika

äänekkäästikin. Muuan luokkatoveri pukikin ilmiön sanoiksi: ”Soramies, noin hyvä äijä ja puhuu tuollaista potaskaa!” Oli helppo ymmärtää tämä muutos uudestisyntymäksi, ns. viidesläisen uskontulkinnan mukaan. Suurin osa joukostamme oli löytänyt uskon ei-uskovan kodin nuorina. Meille oli alkanut uusi elämä, josta olimme sanomattoman kiitollisia. Kun sitten jotkut kristilliset piirit asettivat uudestisyntymämme kyseenalaiseksi, emme voineet pitää sitä muuna kuin vihollisen äänenä. Vasta myöhemmin pääsimme ymmärtämään, että meidät oli jo kasteessa liitetty uuteen ihmiskuntaan, joka alkoi Beethlehemissä, kun Jeesus syntyi. Nyt sitten evankeliumi palautti meidät takaisin tähän uuteen syntymään. Me olimme harhailleet maailmassa, mutta Jumala oli pysynyt uskollisena.

Siihen aikaan pidettiin tärkeänä, että uskoon tulleet pian todistavat uskostansa. Niin minäkin jouduin odottamatta kertomaan nuorten illassa, ”mitä minulle oli tapahtunut”. Se puheenvuoro oli todennäköisesti kaikille pettymys. En oikein vielä tiennyt, miten asia tulisi esittää. Muut puhuivat mitä dramaattisimmista kokemuksistaan, pitkästä kamppailusta, ratkaisusta, tietoisesta ja harkitusta valinnasta. Minusta taas tuntui, että olin kompastunut uskoon, tai että Jumala oli ottanut minut kiinni ja melkein viekoittelien antanut minulle uskon. Jonkin ajan kuluttua kuitenkin ”osasin” jo todistaa paremmin: minäkin olin muka harkinnut asiaa ja huomannut, että kristinusko on paras tie. Jossakin vaiheessa lopetin kuitenkin sellaiset puheet, koska tiesin, etteivät ne vastanneet asioiden todellista kulkua. Myöhemmin tajusin, miten asia oli mennyt, kun tohtori Per Wallendorf sanoi: ”Minä vastustelin ja Jumala teki loput!”

Hyviä opettajia

Nuorten illoissa nuoriso-ohjaajamme Torsti sekä Kirsti Ijäs opastivat meidät Raamattuun. Kävimme Mooseksen kirjoja läpi ja opimme sieltä, kuinka paljon niissä puhuttiin Kristuksesta! Jumalan lupaukset Aadamille ja Eevalle, Nooalle, Aabrahamille ja muille isille tarkoittivat Kristusta. Israelin pääsy Egyptistä kaikkine vitsauksineen ja uhreineen viittasivat lopulta pelastukseen Kristuksen kautta. Jopa ilmes-

tysmaja, vaskikäärme, pappien puvut - kaikki puhuivat Kristuksesta. Se oli parempaa kuin rukihinen leipä! Niitä oppeja ei ole tarvinnut muuttaa eikä korjata!

Kuinka kiitollinen saakaan olla opettajistaan! Pian menimme Helsinkiin eri pappeja kuulemaan: Muroman nauhoja kuuntelimme Raamattuopistolla, Eino Honkanen, Kerttu Vainikainen, Olavi Peltola, Risto Santala - kaikki olivat meille kuin taivaan enkeleitä - ja niitähän he olivatkin. Seurakunnan paimenta meillä ei kuitenkaan ollut. Olimme oppineet iskulauseen: Ei kirkossakäynti ketään pelasta! Sitä saatoimme hokea kadulla ”evankelioidessammekin”. Oli kuin Suomen suurimpiin ongelmiin olisi kuulunut liika kirkossakäyminen! Emme silloin ymmärtäneet, kuinka paljon meiltä puuttui.

Hyviä opettajia kutsuimme myös teinipäivillemme Keravan yhteiskouluun. Muissa kouluissa oli kristillinen ”Teinikilta”, Keravalla sen nimi oli ”Ristinkilta”, jota tietenkin naureskeltiin ”Riston killaksi”, vaikka en minä suinkaan ollut tärkein tekijä siinä joukossa. Kiltamme ei aikonut säästellä: kerran kutsuimme Professori Aapeli Saarisalon, kouluneuvos Martti Miettisen ja hovioikeudenneuvos Paavo Hiltusen puhujiksi samoille päville. Kaikki tulivat ja Professori vielä saarnasi Keravan kirkossa. Olimme painattaneet mainoksia ja kutsuja. Kaiken pulitimme omista taskuistamme, jotka olivat - niin kuin siihen aikaan kaikilla - oikeastaan ihan tyhjät. Olimme sopineet keskenämme, ettemme puhu raha-asioista kenellekään. Täysin yllättäen sitten viimeisessä kokouksessa Paavo Hiltunen sanoi yleisölle: Nämä pojat ovat panneet tämmöisen kokoussarjan pystyyn. Heillä on varmaan ollut kulujakin. Pannaan hattu kiertämään! Tulos oli 164 markkaa! Se oli iso summa syksyllä 1965, ja mikä ihmeellisintä, markalleen se määrä, jonka olimme käyttäneet! Olin lukenut orpokoti-isästä Georg Mülleristä ja muista uskonsankareista, joiden rukouksiin tuli ihmeellisiä vastastauksia - mutta emmehän me olleet mitään uskoneet - tai en ainakaan minä!

Amerikkaan

Siihen aikaan oli vaihto-oppilaaksi meno vielä harvinaista. Olin ollut hyvä oppilas ennen lukiota ja lukiossakin reaaliaineet ja matematiikka

sujuivat hyvin, mutta kieliä ei opi muuten kuin lukemalla, ja lukemiseen ei ollut aikaa, koska maailma oli evankelioitava. Niinpä ennen Amerikkaan lähtöä minulla oli kahdet ehdot: ruotsissa ja saksassa. Englantikin oli vain kuutonen. Olin aina ajatellut, että matikkaa ja fysiikkaa tarvitaan, mutta kielten ei ole niin väliksi. Yli 300 vaihtopöytäkandidaatista valittiin 50, minut niiden joukossa. Kielitesteissä olin ollut koko porukan toiseksi paras! Myöhemmin en ole juuri matikkaa käyttänyt, kieliä sitä enemmän!

Matkustimme Amerikkaan vielä laivalla! Suomesta meidät lennätettiin Hollantiin, ja Rotterdamissa astuimme sitten laivaan. Laivalle asti meitä saattelivat aikaisempien vuosien Amerikan stipendiaatit. Yksi heistä oli Stig-Olof Fernström, jonka rintapielessä kiilteli pieni risti. Ystävystyimme matkalla ja sain tältä isolta veljeltä neuvon tunnustaa uskoa rohkeasti ja heti alkuun. Aloitinkin aika reippaasti: Laivamatka kesti 10 päivää, joten laivalla vietettiin myös amerikkalaisen itsestään selvästi jumalanpalvelus. Kuka saarnaisi - englanniksi? Laivalla oli 900 nuorta kaikkialta Euroopasta. Nyt oli sitten aika olla julkisesti kristitty. Ensimmäinen jumalanpalvelussaarnani oli siis Atlantilla ja englanniksi. Aiheena ”The Foolishness of the Cross”, Ristin hullutus.

Isäntäperheeni Amerikassa kävi metodistikirkossa, jossa opin useita John Wesley'n virsiä. Useammin kävin kuitenkin toisessa kirkossa muutaman luokkatoverini kanssa. Perheen poika kävi muotikirkossa, jossa kuulemma oli silloin tällöin oikein tanssit. En astunut sinne jalallanikaan. Paikkakunnan luterilaisista kirkoista sanoivat ystävät, että ne ovat kuolleita. En käynyt niissä. Suomesta saamani uskonperintö aiheutti kyllä sen, että vaikka arvostin seurakuntaa, jossa kävin, tajusin että olin kuullut kuitenkin toisenlaista julistusta.

Istanbulissa ja armeijassa

Elämäni parhaita johdatuksia olikin Kulmalan Pipsa (Marja Liisa), joka suostui kosintaani ja meni kanssani kihloihin syyskuussa 1966. Olimme molemmat käyneet Operaatio Mobilisaation (OM) rukouspiirissä Helsingissä ja kesällä 1966 osallistuimme Euroopassa ”risti-

retkille”. Syksyllä päätimme, että Pipsa lähtee OM:n vuosiohjelman puitteissa Istanbuliin ja minä suorittamaan asevelvollisuuttani. Ennen kuin tiemme erkanivat, menimme kihloihin. Istanbulin ja Parolan ja Haminan välillä kulkivat kirjeet ahkerasti. Puhelimen käyttö ei tullut kysymyksenäkään - aivan liian kallista. Jonkun ääninauhan sain Pipsalta: Kullan ääni oli kullan arvoista!

Rukoilin Jumalaa, että voisin tunnustaa uskoni armeijassa. Siihen tuli sotilaallinen vastaus: alokaskomppaniamme asutti Hämeenlinnassa Suomen kasarmilla yhtä suurta salia, muistaakseni 105 miestä! Sali oli jaettu kerrospeteillä tupaosastoiksi, mutta kaikki äänet kuuluivat joka ”tupaan”, joilla oli seinät vain mielikuvituksessa. Kolmantena iltana ”tupaamme” tuli taas alikersantti tarkastukselle, kun istuin juuri jakkaralla Raamattua lukemassa. Opitun mukaan pomppasimme kaikki pystyyn ja joku huusi: ”Huomio”. Alikersantti huomasi Raamattuni ja kysyi: ”Soramies, oletteko uskovainen!” Kysymyksen ja vastauksenkin kuuli koko alokaskomppania: ”Kyllä olen, herra alikersantti!” Se oli sillä hoidettu. Tämän jälkeen sainkin sitten pitää iltahartauksia koko palveluni ajan.

Armeijassa herättiin kuudelta aamulla. Minulla oli tyynyn alla Lutherin laajempi galatalaiskirjeen selitys ja taskuherätyskello. Heräsin puoli kuusi lukemaan tuota ihmeellistä kirjaa, jossa evankeliumi tulee niin monipuolisesti, selvästi ja rohkeasti esiin. Sen opetukset pysyvät lopulta ruokanani niinäkin vuosina, jolloin olimme paljon tekemisissä ei-luterilaisten vaikutusten piirissä. Olimme saaneet kirjoista ja lehdistä opetusta korkealle viritetystä kristillisyydestä. Monet sen ajan opeista ovat myöhemmin levinneet laajoihin piireihin, mutta olivat silloin vielä melko tuntemattomia. Opimme, kuinka muka ylistys avaa tien Jumalan läsnäoloon, kuinka positiiviset sanat ja ilmaukset estävät meitä vajoamasta epäuskoon, kuinka tulee sitoa paikkakuntaa tai myös henkilöä vallassaan pitävät henkivallat, ennen kuin evankeliumia voi julistaa. Opimme myös, että on olemassa kristillisuus, jossa ei enää vaelleta erämaassa, vaan päästään Jordanin yli luvattuun maahan. Siellä ei enää vaelleta tappioissa, vaan voitoissa. Pyrimme myös taistelemaan elämässämme vielä vaikuttavia syntejä vastaan. Meillä

oli sadan synnin luettelo - muistaakseni Airut-lehdestä saatu. Kun kristitty saa nämä synnit kontrolliin, Pyhä Henki voi tulla hänen elämäänsä. Kaikki tämä romuttui aina kansakoulussa opittuihin Kymmenen käskyyn: vääjäämätön tosiasia oli, että ne tuomitsivat minun vaellukseni aina vähintäänkin vajaaksi. Silloin Galatalaiskirjeen selitys tai myös Roseniuksen ”Elämän leipää” tarjosi pohjan, jolle saattoi rakentaa.

Lähetyksen palvelukseen

Kun siirryimme eläkkeelle v. 2012 alussa, olimme palvelleet lähetystyössä neljä vuosikymmentä. Kuitenkaan lukioaikana ei lähetystyö ollut edes viimeisenä tulevaisuuden vaihtoehtoista. Lähetystyössä ihminen hukkaisi elämänsä kokonaan. Minä tahdoin palvella kristittyinä omaa kotimaatani. Juuri ennen Amerikkaan lähtöä kesällä 1964, Ylioppilaslähetys järjesti Lahden Joutjärven kirkossa päivät, jonne me lukiolaisetkin pääsimme. Yksi puhujista oli Taiwanin lähetti pastori Martti Haataja. Hän kertoi evankeliumin tarpeesta maailmalla. Joutjärven iso kirkko oli tupaten täynnä opiskelijoita, mutta kirkossa kuului vain puhujan ääni, muuten ei hiiskaustakaan. Näimme maailmamme kuin uudessa valossa ja evankeliumin aarteena ja lääkkeenä, jota maailma tarvitsee. Pastori Olavi Peltola tajusi tilanteen ja kutsui kirkon eteen kaikkia niitä, jotka ovat omasta puolestaan valmiit lähtemään ulkolähetyksen palveluun, jos Jumala kutsuu. Hän ei painostanut eikä hehkuttanut. Kutsu oli asiallinen. Joka puolelta kirkkoa tuli nuoria alttarin eteen. Meitä oli varmaan toista sataa, joukossa Pipsakin ja minä toisistamme tietämättä. Siitä alkoi yhteinen matkamme lähetyksen palvelukseen.

Kansanlähetys oli perustettu 1967. Heti samana syksynä alkoi ensimmäinen lähetyskurssi. Koulun paikaksi löydettiin Jämsästä vanha pieni sairaala. Meidät hyväksyttiin kurssille 11 muun kanssa. Saimme monipuolista opetusta koko lukuvuoden ajan. Koko Raamattu käytiin hyvin läpi kurssimme johtajan pastori Olavi Peltolan johdolla. Monet suomalaiset ja ulkomaalaiset lähetyssaarnaajat kävivät pitämässä luentoja. Osa kurssilaisista oli jo valmistunut ammatteihin

ja jopa olleet vuosikausia työelämässä. Me olimme vasta opintojen alussa. Ajateltiin kuitenkin, että lähetyskurssi antaa valmiuden lähteä lähetystyöhön. Olihan maita, kuten Turkki, joihin ei oikein muuta pääsyä olisi ollutkaan, kuin mennä opiskelijana.

Kurssin aikana menimme naimisiin Jämsän kirkossa. Vihkipuheen tekstinä oli Jumalan kutsu Aabrahamille: ”Lähde maastasi, suvustasi ja isäsi kodista siihen maahan, jonka minä sinulle osoitan.” Puhe oli vaikuttava - muistan varsinkin lauseen: ”Matkalaukku tulee olemaan heidän ainoa pysyvä huonekalunsa”. Vanhempani olivat tietenkin kirkossa. Mitähän Isä mahtoi ajatella? Hän oli toivonut poikansa tämän isänmaan palvelijaksi.

Saksaan

Emme sitten kuitenkaan olleet ensimmäisten lähtijöiden joukossa. Aloitin opiskelut Suomessa, hepreaa ja kreikkaa, ja myöhemmin sitten Kansanlähetyksen Lähetyskorkeakoulussa lähetyspastorin opinnot. Kun sitten valmistuin syksyllä 1972, meillä oli jo kolme poikaa. Meidät lähetettiin ensiksi Müncheniin, jossa Kansanlähetyksen aktioryhmät olivat solmineet yhteyksiä turkkilaisiin siirtolaisiin.

Saksa oli siihen aikaan kaukana. Puhelinta emme saaneet ennen kuin kahden vuoden kuluttua. Rahat olivat joskus niin lopussa, etten pystynyt lähettämään edes kirjettä Ryttylään. Kun vielä autommekin romuttui tyhmässä kolarissa, joutui lähetyskutsuni kovalle koetukselle. Olenko lähtenyt omille teilleni? Mitä voin ylipäättään täällä tehdä? Olen tuonut perheeni tänne kaikenlaisiin ongelmiin. Joskus Suomeen palaamisen esteenä oli vain rahapula: en olisi pystynyt maksamaan matkaamme Suomeen asti!

Vähitellen löysimme sitten paikkamme Saksassa. Opiskelin turkinkieltä ja saksaa. Esikoisemme ihmetteli kielenopintojani ja ehdotti: ”Isi, opeta turkkilaisille ja saksalaisille suomea, niin sinun ei tarvitse oppia niiden kieltä!” Turkinkieltä oppii parhaiten Turkissa. Niinpä Kansanlähetyksen lähetti meidät Saksasta Istanbuliin joulun alla 1973.

Miten evankelioida turkkilaisia muslimeja? Olimme oppineet, että paras tapa evankelioida on elää kristittynä. Muistan Mikkelissä

lähtöjuhlassamme lokakuussa 1972 sanoneeni: ”Eivät ne turkkilaiset tule uskoon siitä, mitä me sanomme, vaan kun näkevät, miten me elämme, he alkavat kysellä uskostamme.” Harvoja sanoja elämässäni olen jälkeempäin hävennyt yhtä paljon. Jumala tosin saattaa puhutella meitä toisten ihmisten käyttäytymisen kautta, mutta lähetyksen metodiksi siitä ei ole. Lähetyssaarnaaja on syntinen ihminen. Hän itse ei ole evankeliumi, evankeliumi on sanoma Jumalan pelastusteoista. Joka luulee olevansa hyvä mainoskappale Jumalan valtakunnalle, on siirtynyt fariseusten lahkoon. Oikea eläminen on tietysti tärkeätä, ja Jumalan käskyt pätevät kaikkien ihmisten kohdalla, jopa ateistien. Jumalan rakkaus ei tule kuitenkaan ilmi meitä katselemalla, vaan korkeintaan kuuntelemalla: Jumalan rakkaus ilmestyi Jeesuksessa. Paa-vali sanoo ”Usko tulee kuulemisesta, mutta kuuleminen Kristuksen sanan kautta.”

Saksassa toimimme lopulta kesään 2000 saakka. Tosin tähän aikaan mahtui kaksi erillistä ja tärkeätä vuotta Istanbulissa: 1973/74 kolmen poikamme ollessa vielä ihan pieniä, ja 1993/94 nuorimman poikamme käydessä Istanbulin saksalaisen koulun lukiota.

Opintoja ja pappisvihkimys

Saksan vuodet olivat perhe-elämän kannalta aluksi vaikeita, kunnes pääsimme kunnolla asettumaan ja löysimme muutettuumme Heidelbergin lähelle Schriesheim-nimiseen pikkukaupunkiin v. 1980.

Työni ohella aloin myös opiskella. Pipsa suoritti yliopistossa intensiivisen saksan tutkinnon. Minä kirjoittaudivin teologiseen tiedekuntaan. Minulla ei ollut aavistustakaan Heidelbergin professoreista, mutta valitsin joka lukukausi jonkun pääluentotarjan ja seminaarin, ja edistyin työni ohella siedettävää vauhtia opinnoissa. Johdatuksena voin pitää, että pääsin hyvin arvostetun ja hurskaan Luther-tutkijan, professori Albrecht Petersin seminaariin ja luennoille. Jo ensimmäisestä luennosta sanoin Pipsalle kotona: en tiedä olinko yliopistossa, vai herätyskokouksessa.

Valmistuin aikanani teologian maisteriksi. En osannut haaveilla pappisvihkimyksestä, mutta Tampereen piispa Kortekangas oli käy-

mässä Berliinissä ja kuuli minun esitelmäni Saksan ja Suomen kirkkohistoriasta ulkosuomalaiselle seurakunnalle. ”Pane paperit kuntoon ja ota yhteyttä. Vihin sinut papiksi, jos Kansanlähetys haluaa.” Niin siten minut vihittiin papiksi Tampereen tuomiokirkossa 29.12.1985. Aikanaan sain Tampereen tuomiokapitulilta, Istanbulissa asuessamme, rovastin arvon ansioista seurakunta- ja lähetystyössä, ja muutamaa vuotta myöhemmin sama instanssi erotti minut pappisvirasta ”ilmeisen sopimattomana seurakuntapapiksi”.

Entä turkkilainen seurakunta

Olimme Saksassa pitkään työssämme yksin. Loppuaikana saimme erinomaisia työtovereita, mikä helpotti kaikkea suunnattomasti. Koskiset, Turuset ja Vaahtorannat olivat tukenamme ja ilonamme noina vuosina. Saimme jakaa Jumalan sanaa turkkilaisille. Pidin kokouksia turkiksi ja saksaksi. Kiersin seurakunnissa, jotka halusivat tietää, miten turkkilaisille voisi viedä evankeliumia, osallistuin opintopäiville, joita monta vuotta johdinkin. Kävin vankiloissa turkkilaisia vankeja tapaamassa, istuin saksalaisen lähetysten hallituksessa ja tein myös omaa tutkimusta. Sain kastaa joitakin turkkilaisia. Kaikkein suurin unelmamme ei kuitenkaan toteutunut: turkkilaisen seurakunnan syntyminen.

Olin jo Münchenissä v. 1975 saanut kootuksi pienen joukon turkkilaisia, joista kaksi halusi tulla kristityksi. Ajattelin silloin, että siitä tulisi seurakunnan alku. En vielä ymmärtänyt, mitä kaikkea seurakunnan perustaminen vaatii, ja kuinka paljon meiltä vielä puuttui. Muutaman viikon kuluttua koko yritys kuoli omaan mahdottomuuteensa. Monessa suhteessa hyvään lähetyskoulutukseemme ei kuulunut oppi seurakunnasta, armonvälineistä, virasta jne. Olimme oppineet vain kansankirkkoympäristössä tehtävän pienpiirityön ja henkilökohtaisen todistamisen. Luterilaisuuteemme eivät kuuluneet Lutherin itse korostamat konkreettiset sakramentit eikä opetus saarnavirasta, jonka tehtävänä on huolehtia armonvälineitten hyvästä käytöstä, jotta seurakunnalle varmistettaisiin puhtaan ravinnon, evankeliumin saanti. Kun ei ollut seurakuntaakaan, armonvälineitten hoito oli tietysti epämääräisellä tolalla.

Saksasta Turkkiin

Saimme kutsun suomalaisten työtoveriemme perustaman seurakunnan työhön Istanbuliin. Olimme Saksan ja Turkin välillä puolitoista vuotta Suomessa. Pipsa palveli Ryttylässä oppilas- ja vierasemäntänä, minä taas Suomen teologisessa instituutissa opettajana. Sinä aikana ehdimme tutustua kotimaahamme uudelleen. Olimme olleet lähes 30 vuotta ulkomailla.

Muutimme Istanbuliin kevättalvella 2002. Kuvittelin, että ne 10 vuotta, jotka meillä vielä olivat jäljellä, olisin varsinaisesti suomalaisen sielunhoitaja. Yrittäisin samalla pitää turkkilaisiin yhteyttä ja vahvistaa työtovereita seurakunnassa. Kuitenkin heti alusta asti oli joka sunnuntai ainakin yksi turkkilainen paikalla, joten saarnasin osittain suomeksi, osittain turkiksi. Tämä järjestely kävi pian liian hankalaksi, ja uudenvuodenpäivästä 2003 lähtien pidimme messumme pelkästään turkiksi. Loppiaisena sitten kastettiin jo ensimmäiset turkkilaiset kappelissamme.

Alkuaikoina pidimme tilastoa suomalaisista ja turkkilaisista messuvieraista. Pian tajusimme, että olemme kaikki paikallisia. Sitä paitsi emme me käy kirkossa ollaksemme esimerkki toisille, vaan siksi, että olemme syntisiä, jotka tarvitsevat evankeliumia sanassa ja sakramenteissa. Istanbulissa minullekin, jo vanhalle papille alkoi oikein selvittää, että on olemassa konkreettinen ”ristin juuri”, josta olin laulanut vuosikymmeniä. Se ei ole joku platoninen paikka, jonne yritän mietiskelemällä päästä, vaan ehtoollispöytä, jossa Jeesus sanoo: ”Ottakaa ja syökää... ottakaa ja juokaa... tämä on minun ruumiini... minun vereni, joka vuodatetaan syntien anteeksiantamiseksi...” Veri Jeesuksen kaikkein kurjimman puhdistaa voi... Se veri annetaan konkreettisesti ehtoollismaljassa.

Istanbulissa jotkut kristityt tuttavat ehdottivat, ettemme perustaisi luterilaista, vaan kristillisen, korkeintaan protestanttisen seurakunnan. Ajatus oli kaunis. Usein sellaista kuuleekin; emmekö ole vain kristittyjä kaikki? Olisikin mieleetöntä väheksyä Turkin vanhoja kirkkokuntia, jotka ovat eläneet islamin alla vuosisatoja ja säilyttäneet isien uskon, tai myös pieniä 1900-luvulla syntyneitä protestanttisia

seurakuntia, joiden kohtalo ei ole ollut helppo sekään. Emme tulleet Turkkiin luullen olevamme jotenkin viisaampia tai parempia. Tietenkin olisimme yhteydessä ja yhteistyössä toisten kristittyjen kanssa. Mutta seurakuntaa ei voi perustaa epämääräiselle pohjalle. Meillä oli ystäviä mm. baptisteissa, reformoiduissa ja helluntailaisissa. Jos olisimme samassa seurakunnassa, miten voisimme opettaa esimerkiksi kasteesta? Baptistien ja helluntailaisten mielestä kaste ei ole välttämätön. Se ei myöskään ole armonväline, vaan ihmisen kuuliaisuuden teko. Ei sellaisesta sekaopetuksesta tulisi mitään. Kun oma tunnustuksemme on avoimesti esillä, voimme opettaa ”kaikkea Jumalan tahtoa” seurakunnassamme ja olla myös reilussa yhteydessä toisiin seurakuntiin ja yhteistyössä sellaisissa asioissa, joissa se on hyödyksi.

10 vuotta Istanbulin luterilaisen kirkon palveluksessa rakkaitten ja erinomaisten työtoverien rinnalla oli kuin unelmien täyttymys. Se oli lähetysuramme kruunaus ja odottamaton Jumalan lahja.

Peshtera

Jo 1992 alkoi yllättäen Saksan ja Istanbulin työn ohella hedelmällinen työ myös Bulgarian turkinkielisen vähemmistön parissa. Edellisinä vuosina oli Bulgariassa syntynyt uusia, usein epämääräisiä seurakuntia. Yksi niistä tuli meidän vastuullemme. Kylväjän Pekka Mäkipää ja minä kävimme usein yhdessä ja vuorotellenkin opettamassa ja saarnaamassa. Lopulta seurakunta sai oman kirkonkin ja oman pastorin. Peshteran seurakunta liittyi Istanbulin luterilaisen kirkon yhteyteen, ja työntekijämme kävivät säännöllisesti siellä ja käyvät edelleen. Jumala lahjoitti seurakunnalle hyvän paikallisen pastorin, Feymi Madshirovin.

Tukijoukkoja Suomessa

Lähetystyöstä ei tulisi mitään ilman lähettäjiä. Alusta asti Mikkelin Kansanlähetys oli takanamme. Melkein koko ajan asioistamme huolehti Mikkelissä Uolevi Korhola, uskollisuuden ja pitkäjänteisyyden perikuva. Toinen samanlainen oli Oili-siskoni, joka hoiti asioitamme ja postiamme Uudellamaalla. Aikaa myöten jotkut seurakunnatkin

ottivat meidät nimikkoläheteikseen; Pitäjänmäki, Mikkelin molemmat seurakunnat, Tuusula ja Tampereen tuomiokirkkoseurakunta. Opimme arvostamaan kirkossa tapahtuvaa vakavaa hengellistä työtä ja kiinnostusta, jota työtämme ja meitä itseämme kohtaan osoitettiin. Kesäisin kävimme aina Suomessa ja kesälomani täyttyivät seurakunnissa pitämistäni raamattutunneista, puheista, saarnoista ja tapaamisista. Rakkaita ystäviä oli paljon, esirukoilijoita, jotka osallistuivat meidän ja työmme iloihin ja suruihin.

Kirkko muuttui

Suomen kirkko tuntui meistä pitkään suojapaikalta. Saksassa jouduimme usein puolustamaan työtämme kirkossakin: Onko oikein, että viette turkkilaisilta siirtolaisilta heidän uskontonsa? oli yleinen nuhde. Suomessa ei kirkossa sellaisia nuhteita saanut, vaan rohkaisua. Jossakin vaiheessa sitten asiat alkoivat muuttua, hyvin vaiivihkaa. Kirkossa alkoivat puhaltaa kummalliset tuulet. Tiesimme tietenkin, että kirkossa on aina, apostolien ajoista alkaen ollut ”kummallisia tuulia”. Aika kummallinen tuuli olen itsekin ollut. Naisten papinvirkaan vihkimistä olin aina pitänyt vääränä. Kun naisia alkoi olla alttarilla myös siellä, minne minua oli kutsuttu saarnaamaan, suhtauduin heihin tietenkin kohteliaasti ja ajattelin, ettei tämä ole minun, vaan kirkon ongelma. Antoihan kirkko selvin sanoin olemassaolo-oikeuden meille ”vanhauskoisille”. Lopulta kaikki muuttui. Kirkko ei pitänytkään lupaustaan ja moni pappi joutui asiassa hyvin ahtaalle. Vapauden sijalle tulikin pakko. Tajusin silloin, että en voi jäädä puolueettomaksi. Viimeisinä palvelusvuosinani olin varmasti ongelma lähettävälle seurakunnille. Minua ei koskaan kuitenkaan pakotettu mihinkään.

Naispappeuden kohdalla kirkko oli hävennyt Raamatun sanaa ja koko kristikunnan perintöä. Kun ajan henki pakotti kirkon tämän jälkeen uusien kysymysten eteen myös avioliiton suhteen, ei enää osatukaan käyttää Raamattua. Pian maailma alkoi määrätä, mitä kirkko uskoisi ja opettaisi. Kevättalvella 2011 piispainkokous antoi suosituksen homoparien kanssa pidettävästä rukoushetkestä. Kuudennen käskyn rikkominen oli nyt saanut kirkollisen muodon. Olin niiden

11 teologin joukossa, jotka sanoutuivat julkisesti irti kansankirkon piispoista.

Kansankirkossa oli toki ja on edelleen vielä uskollisia pappeja, mutta Raamatulle ja tunnustukselle uskollisia pappiskandidaatteja ei enää vihitä papeiksi. Isien kirkosta jää jäljelle kauniit, tyhjät kirkot. Kansamme suurin osa kuuluu vielä ns. luterilaiseen kirkkoon, mutta messuissa käy vain joka sadas kirkon jäsen, kaupungeissa tuskin joka tuhannes. Kirkolla ei ole sanottavaa, kun se ei saarnaa ja opeta Jumalan sanaa.

Kirkon alamäkeä seurattessamme työmme keskeltä jouduimme miettimään, mikä olisi paikkamme vanhuuden päivinäme Suomessa. Piispat olivat pettäneet tehtävänsä niin, että kirkkoa vie mennessään ajanhenki. Missä vielä on valopilkkuja, ne sammutetaan ehkä seuraavan papinvaihdon yhteydessä. Minne menevät sitten lastenlapsemme kirkkoon, kun heillä on oma perhe? Tahdoimme olla rakentamassa sellaisia seurakuntia, joihin voimme hyvin mielin tuoda toisiakin, varsinkin seuraavia sukupolvia.

Meille Luther-säätiön työn yhteydessä syntyneet luterilaiset seurakunnat olivat Jumalan lahja. Molemmat Suomessa asuvat poikamme kuuluivat ennen meitä Luther-säätiön seurakuntiin tahoillaan. Olisiko siellä meidän paikkamme? On ollut ihmeellistä ensin seurata luterilaisten seurakuntien syntymistä ja kasvamista. Jumala on vastannut rukouksiin myös uusien työmiesten saamisesta elopelloille. Lähetys-hiippakunta ei ole siirtynyt johonkin uuteen, erikoiseen oppiin, vaan pitänyt siitä uskosta kiinni, ”joka kerta kaikkiaan on pyhille annettu”. Sanaa saarnataan ja sakramentit jaetaan syntisille ”syntien anteeksi-saamiseksi”.

Jumalalle kiitos! ”Hyvin Hän on kaikki tehnyt”.

V Saarnoja

Ordinaatiosaarna Raumalla 15.5.2016

Piispa Risto Soramies

22 Juudas, ei se Iskariot, sanoi hänelle: ”Herra, mistä syystä sinä aiot ilmoittaa itsesi meille etkä maailmalle?”

23 Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: ”Jos joku rakastaa minua, niin hän pitää minun sanani, ja minun Isäni rakastaa häntä, ja me tulemme hänen tykönsä ja jäämme hänen tykönsä asumaan.

24 Joka ei minua rakasta, se ei pidä minun sanojani; ja se sana, jonka te kuulette, ei ole minun, vaan Isän, joka on minut lähettänyt.

25 Tämän minä olen teille puhunut ollessani teidän tykönänne.

26 Mutta Puolustaja, Pyhä Henki, jonka Isä on lähettävä minun nimessäni, hän opettaa teille kaikki ja muistuttaa teitä kaikesta, minkä minä olen teille sanonut.

27 Rauhan minä jätän teille: minun rauhani - sen minä annan teille. En minä anna teille, niin kuin maailma antaa. Älköön teidän sydämenne olko

murheellinen älköönkä peljätkö.

28 Te kuulitte minun sanovan teille: 'Minä menen pois ja palajan jälleen teidän tyköne'. Jos te minua rakastaisitte, niin te iloitsisitte siitä, että minä menen Isän tykö, sillä Isä on minua suurempi.

29 Ja nyt minä olen sanonut sen teille, ennen kuin se on tapahtunut, että te uskoisitte, kun se tapahtuu.

30 En minä enää puhu paljoa teidän kanssanne, sillä maailman ruhtinas tulee, ja minussa hänellä ei ole mitään.

31 Mutta että maailma ymmärtäisi minun rakastavan Isää ja tekevän, niin kuin Isä on minua käsenyt: nouskaa, lähtekäämme täältä."

Rakkaat kristityt, arvoisa pappiskandidaatti Jukka Peranto!

Rakastaa Jumalaa? ”Jos joku rakastaa minua, hän pitää minun sanani”.

Jos uskova ihminen on oppinut mitään uskon vaelluksellaan, niin ainakin sen, että hänen rakkautensa on aivan liian vähäinen. ”Rakasta Herraa, sinun Jumalaasi, kaikesta sydäimestäsi ja kaikesta sielustasi ja kaikesta voimastasi.” Tämä käsky on varmasti koko maailmankaikkeuden kohtuullisin käsky. Mikä olisi sen oikeampaa ja luonnollisempaa, kuin rakastaa Häntä, joka on antanut meille elämän, Häntä, joka itse on Rakkaus. Ehtoollisliturgiassa laulammekin: ”Niin on oikein ja arvollista”.

Olemme kuitenkin tottuneet ajattelemaan, että Jumalaa on vaikea rakastaa. Jos katselemme omaa kykyämme rakastaa, joudumme kyllä häpeämään rakkautemme mitättömyyttä ja voimattomuutta. Mutta muuan pappisveli sanoi saarnassaan, että Jumalaa on helppo rakastaa. Mikään ei ole niin helppoa, kuin rakastaa Jumalaa, jos tuntee Hänet sellaisena kuin Hän todellisuudessa on.

Maailma vihaa Raamatun Jumalaa monista syistä:

- koska Hän vaatii meidät tuomiolle. Lutherkin kertoo vihanneensa Jumalaa, koska Hän on vanhurskas tuomari.
- koska Hän sallii niin paljon paha maailmassa
- koska niin monet viattomat joutuvat kärsimään
- koska Hän kieltää meiltä sellaista, mitä tahtoisimme tehdä
- koska Hän vaati syntien sovittamiseksi verisen uhrin. Jumalaa pilkataan jopa taivaallisesta lasten pahoinpitelemisestä, koska antoi Poikansa rääkättäväksi roomalaisten käsiin.

Joskus kristityt tekevät sen virheen, että käyvät puolustamaan Jumalaa. Tälle armottomalta näyttävälle Kaikkivaltiaalle yritetään antaa ystävällisemmät kasvot erilaisin selityksin ja kaunistuksin. Mutta Jumalan todellista luontoa ei opita tuntemaan meidän selitystemme avulla, vaan Hänen pelastusteostaan, kuten uskonpuhdistaja Philip Melanchthon sanoi: ”Tuntee Kristus, on tuntee Hänen pelastustekonsa.”

Kerrotaan eräästä pojasta, joka häpesi äitiään niin, ettei tahtonut kavereittensa edes näkevän häntä. Äidillä oli nimittäin rumat kädet, täynnä merkillisiä arpia ja epämuodostumia. Asiasta ei puhuttu kotoona sen kummemmin, mutta kerran poika ei voinut olla kyselemättä enoltaan syytä äidin käsien rujouteen. Eno kertoi, että kun poika oli ollut pieni, hän oli joutunut kulotettavalla pellolla tulen saartamaksi. Äiti oli juossut apuun, ja kun ei ollut muita sammutusvälineitä, hän oli käsillään sammuttanut palavan ruohon ja näin saanut raivatuksi tien pojan luo ja pelastanut pojan hengen eikä poika ollut saanut naarmuakaan. Kerrotaan, että tästä lähtien poika oli ylpeä äidistään ja tämän käsistä.

Ei kertomuksemme poika olisi oppinut pitämään äitinsä käsistä kehoituksilla eikä käskyillä. Niillä olisi ehkä saatu poika häpeämään omaa asennettaan. Mutta aivan uusi todellisuus aukeni hänelle, kun hän oli kuullut, mitä äiti oli hänen hyväkseen tehnyt.

Pyhä Henki avaa Evankeliumissa meidän silmämme näkemään Jumalan pelastusteot, jotka Hän teki Jeesuksessa Kristuksessa. Katekismuksessa tunnustetaankin: Uskon, etten voi omasta järjestäni enkä voimastani uskoa Herraani Jeesukseen Kristukseen enkä päästä hänen luokseen, vaan että Pyhä Henki on kutsunut minut evankeliumin välityksellä, valaissut minut lahjoillaan.

”Rauhan minä jätän teille, minun rauhani! En minä anna teille niin kuin maailma antaa...” Tässä ei Jeesus todellakaan liioitellut. Maailman antama rauha olisi näyttänyt toisenlaiselta: Jeesus olisi marssinut ylähuoneesta opetuslastensa kanssa ylipappien luo, tarjonnut oikean kätesä sovinnon merkiksi ja luvannut olla yhteistyössä kirjanoppineiden ja fariseusten kanssa Israelin kansan parhaaksi. Hän

olisi vielä voinut luvata neuvotella rauhan fariseusten ja saddukeusten välille. Mikä suuri pääsiäisjuhla siitä olisikaan tullut koko Israelille! Juudaksenkaan ei olisi tarvinnut kavaltaa Jeesusta ja hirttättyä. Mikä helpotus, ilo ja riemu kaikelle kansalle! Mutta Jeesuksen antama rauha ei ollut sellainen, minkä maailma tuntee ja jota se arvostaa. Jeesus antoi heille Jumalan rauhan. Sitä opetuslapset eivät tosin vielä ymmärtäneet.

Kun he tämän Jeesuksen puheen jälkeen lähtivät Getsemanen puutarhaan, oli siellä raskas tuska, joka puristi Jeesuksesta verihien ja uuvutti opetuslapset syvään uneen. Sitten seurasi järkytys Juudaksen kavalluksesta, Jeesuksen vangitseminen, väärä kuulustelu ja tuomio, ruoskimiset ja ristiinnaulitseminen. Lisäksi vielä pelko ja häpeä omasta pelkuruudesta! Ei rauhasta tietoaakaan. - Mutta heillä oli todellisuudessa rauha - sellainen rauha, jonka vain Jeesus saattoi antaa: Hän oli valmistamassa rauhaa Pyhän Jumalan ja syntisten välille. Se rauha oli olemassa jo silloin, kun opetuslasten rinnassa oli vain tuskaa, pettymystä ja epätoivoa Jeesuksen maatessa haudassa. Uutinen Jeesuksen ylösnousemuksesta tosin muutti kaiken, mutta edelleen he kokoonoutuivat lukkojen taakse juutalaisten pelosta.

Jeesus oli mennyt pois, ensin kuolemaan ja sitten Isän luokse taivaaseen. Hänhän sanoi: 'Minä menen pois ja palajan jälleen teidän tykönnne'. Jos te minua rakastaisitte, niin te iloitsisitte siitä, että minä menen Isän tykö, sillä Isä on minua suurempi. Tällä poismenollaan Jeesus oli tehnyt jo kaiken, mitä rauhaan, ikuiseen rauhaan, tarvittiin. Jeesuksen rauha ei ole maailman tarjoaman rauhan kaltainen: sillä on varma perustus Jumalan teoissa ja Jumalan edessä. Kyllä opetuslapset saivat aikanaan tunteakin rauhaa, mutta tärkeintä oli, että vihan, tuomion ja rangaistuksen syy oli poistettu. Helluntaina sitten, kun Pyhä Henki tuli opetuslasten ylle, he saivat myös sisäisen rauhan ja rohkeuden.

Sinut vihitään nyt virkaan, jossa saarnaat tätä Jumalan rauhaa, jonka Jeesus on saanut aikaan pelastustyöllään. Pyhä Henki vakuuttaa seurakuntaasi Sinunkin palvelukseksi välityksellä siitä, että se, mikä on päästetty maan päällä, on päästetty myös taivaassa. Näin Jumalan rau-

ha, jonka Jeesus lupasi, välittyy joka messussa synninpäästön sanoissa, jotka sinä lausut. Näin Pyhä Henki puhuu ja toimii ja kirkastaa Jeesusta.

Kun sitten saarnaat Jumalan sanaa, teet niin kuin Paavali: sinä kuvaat Jeesuksen Kristuksen seurakuntasi eteen ristiinnaulittuna. Kun sitten seurakunta kuuntelee ja uskoo, Pyhä Henki räyttää heidät. Kun tulet alttarille, näet siellä krusifiksin. Näin Jumala ottaa sinut vastaan. Tässä on sinun rauhasi perustus ja tässä vakuutus, että sana, jota olet saarnannut ristiinnaulitusta, on totta. Ja tässä Jumalan tervehdys myös seurakunnalle: ”Rauha teille, minun rauhani”.

Ja ettei kenenkään tarvitsisi jäädä epätietoiseksi siitä, koskevatko Jumalan pelastusteot myös häntä, sinut, Jukka vihitään myös jakamaan ehtoollisen sakramenttia seurakunnallesi. Jeesus meni pois, mutta näin hän palaa meidän tykömme yhä uudestaan: Meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen ruumis ja veri, teidän edestänne annettu ja vuodatettu.

Näin lisääntyvät Armo ja Rauha niin sinun elämässäsi kuin myös seurakunnassasi, jota palvelet.

Ordinaatiosaarna Imatralla 13.8.2016

Piispa Risto Soramies

19 Samana päivänä, viikon ensimmäisenä, myöhään illalla, kun opetuslapset olivat koolla lukittujen ovien takana, juutalaisten pelosta, tuli Jeesus ja seisoi heidän keskellään ja sanoi heille: ”Rauha teille!”

20 Ja sen sanottuaan hän näytti heille kätensä ja kylkensä. Niin opetuslapset iloitsivat nähdessään Herran.

21 Niin Jeesus sanoi heille jälleen: ”Rauha teille! Niin kuin Isä on lähettänyt minut, niin lähetän minäkin teidät.”

22 Ja tämän sanottuaan hän puhalsi heidän päällensä ja sanoi heille: ”Ottakaa Pyhä Henki.

23 Joiden synnit te anteeksi annatte, niille ne ovat anteeksi annetut; joiden synnit te pidätätte, niille ne ovat pidätetyt” (Joh. 20:19–23).

Rakkaat kristityt ja erityisesti arvoisa pappiskandidaatti Joni Aho-nen!!

Miten suureen ja ihanaan virkaan sinut vihitäänkään tänään, Joni!

Sinun tehtäväsi on julistaa Jumalan Pojan tekoja, joiden perusteella synnit annetaan anteeksi. Kun Jeesus ilmestyi ylösnousemuksen jälkeen, olivat paikalla kaikki paitsi Tuomas. Tuomas sai nähdä ja kuulla kaiken viikkoa myöhemmin. Johannes kirjoittaa kirjeessään:

Mikä on alusta ollut, minkä olemme kuulleet, minkä omin silmin nähneet, mitä katselimme ja käsin kosketimme, siitä me puhumme: elämän Sanasta - ja elämä ilmestyi, ja me olemme nähneet sen ja todistamme siitä ja julistamme teille sen iankaikkisen elämän, joka oli Isän tykönä ja ilmestyi meille - minkä olemme nähneet ja kuulleet, sen me myös teille julistamme.

Millä vakaumuksella, innostuksella, millä äänellä Johannes tämän on sanonut ja kirjoittanut! Mitä hän ja muut opetuslapset olivat nähneet ja käsin koskettelleet! Ylösnoussut Jeesus oli heidän keskellään, näytti haavansa, söi heidän kanssaan, ilmestyi heille 40 päivän aikana.

Tämä Ylösnoussut, jolla oli Ristiinnaulitun arvet ruumissaan, oli varmasti jokaisen apostolin mielessä joka päivä, aina kun he julistivat ja opettivat, ja kun he lopulta joutuivat surmattaviksi tai kun Jo-

hannes heistä ainoana eli vanhaksi. Johannes kirjoittaa myös evankeliuminsa alussa Sanasta, joka oli Jumalan luona, Isän Helmassa, joka itse oli Jumala.

Ja Sana tuli lihaksi ja asui meidän keskellämme, ja me katselimme hänen kirkkauttansa, senkaltaista kirkkautta, kuin ainokaisella Pojalta on Isältä; ja hän oli täynnä armoa ja totuutta.

Mutta mikä oli Jeesuksen kirkkaus? Kun Jeesus vaelsi maan päällä, opetti, paransi sairaita, häntä kyllä ihailtiin ja ihmeteltiin – mutta vain jonkin aikaa. Oli aivan mahdollista katsoa tätä Jeesusta ja sanoa, voiko Nasaretista tulla mitään hyvää, tai olla sitä mieltä, että kysymyksessä on kansan villitsijä tai syömäri ja juomari tai jopa riivattu samarialainen. On parempi, että hänet pannaan päiviltä, ettei koko kansa joudu tuhoon hänen takiaan.

Hän kasvoi Herran edessä niin kuin vesa, niin kuin juuri kuivasta maasta. Ei ollut hänellä vartta eikä kauneutta; me näimme hänet, mutta ei ollut hänellä muotoa, johon me olisimme mielistyneet. Hän oli ylenkatsottu, ihmisten hylkäämä, kipujen mies ja sairauden tuttava, jota näkemästä kaikki kasvonsa peittivät, halveksittu, jota emme minäkään pitäneet (Jes.53).

Missä siis oli Jeesuksen kirkkaus? Johannes oli saanut kyllä Pietarin ja Jaakobin kanssa nähdä väläyksen Jeesuksen kirkkaudesta kirkastusvuorella. Mutta hän oli nähnyt myös Jeesuksen syljettynä, verissä, likaisena, juuri ja juuri jaloilleen pääsevänä ja sitten ristiinnaulittuna. Kirkkaudesta ei tietoaakaan.

Sinäkin Joni olet jo joutunut kokemaan sen, että on helppo ja on yleistä nähdä Jeesus juuri sellaisena, jota emme ”minäkään pitäneet”. Niinhän maailma näkee hänet tänäänkin. Ja koska Jeesus on sanonut, ettei oppilaitten käy sen paremmin, kuin mestarinkaan – saat pastorina kyllin usein kokea samaa: useinkin käy niin, että sinuakaan ei pidetä minään. Sinun osasi on julistaa sellaista sanomaa, jota tämä maailma ei ymmärrä, ennen kuin Pyhä Henki avaa ihmisten silmät, usein juuri sen sanan kautta, jota sinä saarnaat.

Kuinka Jeesusta olisikaan voitu pitää minään. Tietenkin ihmeet olivat jotakin, mutta eivät Israelin ongelmat niillä selvinneet. Uskon-

to, politiikka ja talous olivat kaikki retuperällä. Ja kuitenkin Israelin piti olla valittu kanssa, jossa koko maailma näkisi Jumalan suosion. Israelin piti olla todistus siitä, että Jumalan käskyjen noudattaminen tuo siunauksen. Jerusalemissa oli tosin uskomattoman komea tempeli, mutta muuta ihailtavaa tuskin ulkopuolinen Israelista löysi. Ja tempelinkin oli rakennuttanut Herodes Suuri, vaimojensa ja Betlehemin viattomien lasten murhaaja. Nämä epäkohdat vaativat korjaamista. Kunnan messiaan olisi pitänyt tuoda tähän jokin hyvä ratkaisu.

Oli kuitenkin niitäkin, jotka näkivät Jeesuksen kirkkauden, ”sen kaltaisen kirkkauden, kuin ainokaisella Pojalla on Isältä; ja hän oli täynnä armoa ja totuutta.” Jeesus puhui usein iankaikkisuudesta, viimeisestä tuomiosta, kadotuksesta ja taivaan valtakunnasta. Opetuslapset olivat kuulleet näitä puheita juuri vähää ennen Jeesuksen kuolemaa. Heidän korvissaan varmasti kaikuivat nämä Jeesuksen sanat: *”Ja nämä menevät pois iankaikkiseen rangaistukseen, mutta vanhurskaat iankaikkiseen elämään”* (Mt. 25:46).

He tiesivät, että sairaan ja kurjan, kodittoman Lasaruksen osa oli määrättömästi parempi, kuin rikkaan miehen, sillä Lasarus pääsi paratiisiin, Abrahamin helmaan, rikas mies taas joutui vaivaan. Pietari kirjoittaa hajallaan oleville seurakunnille katoamattomasta perinnöstä ja uskon päämäärästä, joka ei ole onnistunut elämä, vaan sielun pelastus.

Vaikka suurin osa kansasta ei nähnyt Jeesuksen kirkkautta, oli Israelissa aina ollut myös niitä, jotka näkivät Jeesuksen kirkkauden: juutalaisia, samarialaisia, jopa roomalaisia, porttoja, verokarhuja, sairaita ja syntinsä tuntevia. Näistä joitakin me mainitsimme synnintunnustuksessa:

- Pietari, joka kielsi Jeesuksen,
- syntinen nainen, joka oli todella syntinen,
- ryöväri ristillä, joka oli todellinen ryöväri.

He saivat katsella Jeesuksessa sitä kirkkautta, jonka Isä oli antanut pojalle. Sen kirkkauden näkivät opetuslapset nyt Jeesuksessa. Jesaja sanookin: Hän kantoi meidän syntivelkamme. Häntä rangaistiin, jota meillä olisi rauha. Siitä evankeliumimmekin puhuu:

Jeesus sanoi, että Isä oli lähettänyt hänet ja että hän oli nyt lähettämässä opetuslapsia samalla tavalla, samaan tarkoitukseen. Näin hän teki heistä apostoleja, lähettäjäitä. Ja mikä lähettämisen tarkoitus oli: ”Joiden synnit te anteeksi annatte, niille ne ovat anteeksi annetut; joiden synnit te pidätätte, niille ne ovat pidätetyt.”

Huomatkaa: tässä Isä lähetti Pojan ja Poika antaa apostoleille Pyhän Hengen ja lähettää apostolit julistamaan evankeliumia. Minkälainen Jumala meillä on! Me emme tiedä mitään Jumalan kätkeyistä, suureneista päätöksistä, joita Hän on tehnyt iankaikkisuudessa. Mutta me tiedämme varmasti tämän päätöksen: Suurimmillekin syntisille, jotka huutavat avukseen Herran nimeä, annetaan synnit anteeksi Jeesuksen nimessä.

Juuri tässä on kristinuskon ydin ja sydän. Uskoamme kuuluu tietysti monia olennaisia asioita, jotka me tunnustamme uskontunnustuksissa. Apostolinen uskontunnustus: Uskon syntien anteeksiantamisen. Nikean uskontunnustus: Uskomme yhden kasteen syntien anteeksiantamiseksi. Juuri tätä uskoa Pyhä Henki herättää. Augsburgin tunnustus sanoo: Jotta saisimme tämän uskon, on asetettu evankeliumin opettamisen ja sakramenttien jakamisen virka.

Tätä pelastusta valmistamaan Isä lähetti Poikansa ja tässä toimessa on Pyhä Henki jatkuvasti mukana. Jeesus antoi apostoleille myös vahvat aseet käyttöön, aseet joita itse asiassa Pyhä Henki käyttää, ja nämä aseet annetaan, Joni sinullekin virkaasi varten:

- *evankeliumin/avaintenvallan*. Sinä julistat saarnoissasi anteeksiantamusta, evankeliumia, mutta myös lakia, joka paljastaa meille syntisparoilta todellisen tilamme ja anteeksiantamisen tarpeemme.
- *kasteen* Jos Jumala suo, tulet kastamaan lapsia ja varmasti myös aikuisia Jeesukseen ja Hänen vanhurskauteensa.
- *ehtoollisen* Jo tänään jaat ehtoollista.

Mitä tämä merkitsee sinulle, Joni?

- Tämä on apostolinen virka. Apostolinen virka on sitä, että Kristus tuodaan ihmisille. Sinä toimitat apostolien virkaa. Sinä julistat sitä Jumalan kirkkautta, joka on kirkkaimmillaan

siinä, että syntisille julistetaan syntien anteeksisaamista. Jeesus sanoo jopa: ”Joiden synnit te anteeksi annatte, niille ne ovat anteeksi annetut!”

- Saako siis pappi, ihminen julistaa: ”Minä annan sinulle sinun syntisi anteeksi!” Meillä ei ole totuttu kuulemaan synninpäästöä näin. On tosin varmasti pätevää ja riittävää ja iloitsemisen ja vastaanottamisen arvoista, kun pappi julistaa: ”Jumala antaa sinulle anteeksi sinun syntisi!” Mutta Jeesus käyttää tässä vielä toisenlaista sanaa: ”Joille te annatte synnit anteeksi, niille ne ovat anteeksi annettu.”

Koko Kristuksen kirkko on yhtä syntien anteeksiantamista. Kaikki palvelee tätä tarkoitusta. Mutta tämä syntien anteeksi anto on konkreettisesti, varmasti ja auktoriteetilla annettu apostoliselle viralle. Ei siksi, että viranhaltijat olisivat erityisiä ihmisiä, vaan siksi, että Jumala näin varmistaa, että varmasti tämä sana tulee julistetuksi eikä unohdu kaiken muun alle.

Huomatkaa, että Jumalan järjestys on niin päin, että ihmisen ei tule etsiä merkkejä siitä, mitä taivaassa tapahtuu, onko siellä annettu syntiselle synnit anteeksi, vaan taivaassa kuunnellaan, mitä maan päällä sanotaan. Se mitä maan päällä julistetaan aivan kuin kirjataan Jumalan kirjaan taivaassa.

Kun maan päällä kastetaan lapsi tai aikuinen, se rekisteröidään taivaassakin: tämä ihminen on nyt liitetty Kristukseen. Taivaassa kuunnellaan, kun maan päällä julistetaan: Minä annan sinulle sinun syntisi anteeksi Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Se rekisteröidään taivaassa. Silloin sielläkin on synnit anteeksi annettu.

Tämä on tärkeätä. Kenenkään ei tarvitse jäädä miettimään, mitä taivaassa mahdetaan ajatella. Jumala julistuttaa anteeksiantamuksen maan päällä apostolisen viran kautta niin, että jokainen voi sen kuulla ja omistaa itselleen. Jeesus ei sano: Minkä minä anteeksi annan taivaassa, se on anteeksi annettu maan päällä, vaan päinvastoin, jotta voisit olla varma Hänen lupauksestaan. Tähän virkaan, tähän osaan sinut vihitään tänään, Joni. Mitä tämä tarkoittaa seurakunnalle?

Petri sanoi alttarilta hyvin, että Jumala on armahtanut myös näitä kahta seurakuntaa Lappeenrannassa ja Imatralla, pitämällä huolen

siitä, että täällä on edelleen täytettynä virka, jonka tehtävänä on saarnata pelastusta. Pitäkää huoli siitä, että tämä virka ei jää teidän kohdallanne tyhjäksi. Ottakaa vastaan tämä Jumalan lahja. Kuunnelkaa, opetelkaa, kiittäkää. Pitäkää huoli tästä viran haltijasta, että hän voi pitää huolen teistä. Rukoilkaa hänen ja hänen perheensä puolesta ja kaiken sananjulistuksen puolesta.

Rukoilkaa meidän seurakuntiemme puolesta, että evankeliumin julistus Jeesuksesta Kristuksesta ei lakkaisi meidän maassamme. Kirkko tulee olemaan maan päällä aina, mutta on maita ja kansoja, joissa sitä ei ole. On maita, joissa kirkko on ollut pitkään, mutta joista se on otettu pois.

Evankeliumi on kuin sadekuuro, joka sataa paikkakunnalla aikansa ja siirtyy sitten muualle, eikä sada enää sillä paikkakunnalla. Me emme tiedä aikoja ja syitä, mutta tämä on havaittavissa historiassa. Pitäkää siis huoli, että evankeliumi tulee julistetuksi ja uskotuksi ja vastaanotetuksi. Iloitkaa siitä, että saatte kuulla nämä Jeesuksen sanat: Sinulle annetaan sinun syntisi anteeksi. Tällä sanalla sinulle aukeavat taivaan portit! Aamen.

VI Lähetyshiippakunnan tilasto- ja vuodelta 2015

Hiippakuntaneuvosto

Lähetyshiippakunnan hiippakuntaneuvostoon kuuluivat vuonna 2015:

piispa Risto Soramies

hiippakuntadekaani Juhana Pohjola

Sami Niemi (varajäseneä Pekka Puustinen)

Erkki Pitkäranta (Sami Koskela)

Tuomo Simojoki (Anna-Kaisa Leino)

Daavid Lohtander (Marja Kostamo)

Otto Granlund (Sebastian Grünbaum)

Hannu Kantoluoto (Janne Heikinheimo)

Konsistori

Lähetyshiippakunnan konsistoriin kuuluivat vuonna 2015:

piispa Risto Soramies

hiippakuntadekaani Juhana Pohjola

Janne Koskela (Harri Huovinen)

Anssi Simojoki (Sakari Korpinen, 27.5. alkaen Hannu Mikkonen)

Martti Vaahtoranta (Petri Hiltunen)

maallikkojäsen Raimo Savolainen (Markus Ristimäki)

notaari Esko Murto (kesästä 2015 alkaen Samuli Siikavirta)

lainoppinut asessori Jyrki Anttinen

	Paikkakunta	Seurakunta	Messu- suja	Messu- vieraat	Kävijä- keskiarvo	Tulot (€)	Jäseniä
1	Espoo	Tuomas	55	2 888	53	44 076	76
2	Helsinki	Barnabas	54	981	18	3 165	76
3	Helsinki	Markus	60	7 701	128	125 846	200
4	Hämeenlinna	Matteus	55	4 051	74	58 001	88
5	Iisalmi	Daniel	32	941	29	20 027	15
6	Imatra	Joosua	28	775	28	18 745	25
7	Jakobstad	Jakob	27	980	36	21 960	52
8	Joensuu	Nehemia	47	2 107	45	23 913	57
9	Jyväskylä	Jesaja	29	744	26	14 373	28
10	Kajaani	Filippus	56	1 889	34	30 979	43
11	Kokkola	Andreas	53	2 663	50	40 053	71
12	Kouvola	Paulus	56	3 604	64	56 112	122
13	Kuopio	Pietari	54	2 843	53	48 133	52
14	Lahti	Samuel	53	2 277	43	32 520	40
15	Laitila	Aamos	60	1 772	30	20 750	34
16	Lohja	Risti	32	679	21	13 578	23
17	Lappeenranta	Joona	37	896	24	15 726	26
18	Mikkeli	Tiitus	54	2 631	49	51 098	61
19	Oulu	Timoteus	57	4 634	81	50 686	126
20	Pori	Sakkeus	54	5 973	111	79 497	154
21	Pyhäkoski	Simeon	26	770	30	12 433	31
22	Rauma	Maria	54	1 716	32	-	35
23	Rovaniemi	Stefanos	56	1 701	30	39 891	35
24	Savonlinna	Jaakob	26	745	29	7 139	18
25	Seinäjoki	Luukas	54	5 439	101	71 720	133
26	Sodankylä	Elia	37	545	15	10 247	10
27	Tampere	Johannes	54	2 660	49	54 717	84
28	Turku	Paavali	51	1 436	28	16 300	31
29	Vaasa	Mikael	25	900	36	25 655	31
30	Åbo	Gabriel	52	704	14	9 426	15
	Seurakunnat	yhhteensä	1388	67 645	49	1 016 766	1 792

Lähetyshiippakuntaan kuului vuoden 2015 lopussa 30 seurakuntaa. Vuoden 2015 aikana hiippakuntaan liittyi kaksi uutta seurakuntaa. Pyhän Ristin luterilainen seurakunta Lohjalla järjestäytyi 8.2. ja Pyhän Jaakobin luterilainen seurakunta Savonlinnassa järjestäytyi 29.11.

